

په یوه نډییه کانی دایک و باوک به منداله کانیانه وه

منداله کت بهم جوړه په روه رده بکه

نوسینی: حیوم جینوت

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

بۆدابه‌زاندنی چۆره‌ها کتیب: سه‌ردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای داتلود کتایه‌ای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

په یوه نډییه کانی دایک و باوک

به منداله کانیانه وه

منداله کت بهم جوړه په ورسره بکه

تايپ: شوان غه فوور ئيسماعيل

نووسيني: حيوم جينوت

وه رگيراني بو فارسي: مشفق همه داني

وه رگيراني: سه لاج سه عدي

نه خشه سازي: دلير ئيبراهيم

به رگ: حه مه هاشم

په یوه نډییه کانی دایک و باوک به منداله کانیانه وه

منداله کهت بهم جوړه په روه رده بکه

نوسینی: حیوم جینوت

وهرگیړانی له فارسییه وه: سه لآح سه عدی

پیدا چوونه وهی: مسته فاحه سهن

دارالمعرفه

به یروت

پیرستی لا پهره کان

* یاداشتی وهرگتیری دهقه فارسییه که.

* چاوپیداخشانیک به پراو بوچوونی روزنامه به ناوبانگه کانی نهمریکا دهریاره ی نهم

کتیبه

* پیشه کی

* به شی یه که م: - گفتوگوزکردن له گهل مندالاندا:

* مانای پرسپاره کانی مندالان زوربه ی جار شاراو یه

* گفتوگویی به ره مه کان. ریگای نویی په یوه نډیکردن له گهل مندالان. دووقای

بوونی ههسته کانی مندال. دابینکردنی ناوینه یه که بؤ که سایه تی هه نډیک بنه مای

گفتوگو.

* به شی دووهم ریگا نویه کانی هاندان وره خنه گرتن

سه ربرده ی ته بله جگه ره ی هاویشتراو وچیروکیکی ناکاری، نایاده بیت کاری چاک

ستایش بکریت یان که سایه تی؟ مندالان چی له قسه کانی نیمه هه لده هیجن.

یارمه تی نیمه بؤ ناکادارکردنه وه ی مندالان دهریاره ی تاییه تمه نډی که سایه تی

خویان. ره خنه گرتنی سودمه ندوزیان به خش. چون ناکوکی وپیکداه لشاخان له نیوان

دایک و باوک و مندالاندا رووده دات. ناووناتوره ی قیزه ونو قسه ی ناشرینی زیادله

نه ندازه. زالبون به سهر توویره یی.

* به شی سییه م _ خو پاراستن له ریگا نه شیاوه کانی په روه رده و فیرکردن

هه ره شه _ به رتیل _ قسه ی بیجیوبه لینه دووردریژه کان _ تانه و

په شه روگالته پیکردن _ سیاستی دروژنی _ جله وگیرکردنی نادروستی مندال _

دزی _ فیرکردنی نه دهب به توندوتیژی یان میهره بان ی؟

* به شی چواره م - لیپرسراویه تی و سه ره خوئی

لیپرسراویه تی: کاره کانی روزانه و به هاکان - نامانجه په سندوباشه کان وکاره کانی

روزانه - به نامه نزیک و دووره کان - له شه ره وه بؤ ناشتی - لیپرسراوی: مافی

راده ربرین وه لپژاردن - خوراک - نه رکه کانی ماله وه - وانه کانی موسیقا -

خه رجبی رۆژانه - هاوړپیان و هاوگه مه كان - به خپو كړنی ناژه له مالیه كان -
 پرسته كانی ناروومه نډكردن و گیانی سه ریه خوی - جلوه برگ چه نډرسته یه ك
 * به شی پینجه م - پیککاری: نازادی و لپرسراویه تی: لاپه په

نه نجامه كانی گومان و دوو دلی له جبهانی نیستادا - پتویستییه سۆزیه كانی دایك و
 باوك و سته مکاری مندالان - ریگا پیدان و جلوه به ردان - شیوازه نوییه كان:
 چه نډر یگایه کی نوی بۆ روو به پوو یو ونه وهی هه ست و جووله كانی مندالان ریكکاری و
 ناراسته كردن: له رابردو نیستا - سی ناوچه ی ریكکاری و ناراسته كردن - هونه ری
 دیاریكردنی پالنه ره پر له مه ترسییه كان - مه سه له كانی ریكکاری و ناراسته كردن
 و جموجۆله جه سته ییه كان - به هیژكردنی ریكکاری و ناراسته كردن - هه رگیز نابیت
 مندال له دایك و باوكی بدات - لیډان له سمتی مندال

* به شی شه شه م - رۆژیک له ژیانی مندالدا

به یانی باش - كاته كانی په له یی - خواردنی به رچایی: به بی وانه گوتنه وهی
 په وشتی - جلوه برگ پۆشین و: هه را له سه ر به ستنی قه یسانی پیللو - چون بۆ
 قوتا بخانه - گه پانه وه له قوتا بخانه - گه پانه وهی باوك بۆ مال وه - كاتی خوتن -
 نابیت دایكان و باوكان بۆ چوونه دهره وه مؤلت له منداله كانیان و هه ر بگرن -
 ته له فزیونی رووت و مردوو.

* به شی حه وته م - ئیره یی

- سروشتی دهر دناك - روو داوی نا پیرۆز - دهر بپینی ئیره یی: له ریگای قسه كردن یان
 هاوشپوه جۆراو جۆره كاندا - نه وه لومه رجانهی كه ده بنه هوی به هیژكردنی ئیره یی
 - شه پكردن له گه ل ئیره یی.

* به شی هه شته م - هه نډیک سه رچاوه ی نیگه رانی

- نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له ترسی بی یارویا وه ری - نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو
 له كه مو كورتکاری - نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له قه ده غه كردنی نازادی -
 نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له شه پ و كیشه ی نیوان دایكو باوك - نیگه رانیی
 سه رچاوه گرتوو له ده ستنیوه ردانی چالاکیه جه سته ییه كان - نه ونیگه رانییه ی
 كه له ترسی مه رگه وه سه رچاوه ده گرت.

* به شی تویه م - په روه رده ی سیکیسی

سه رده تاي په یدابوونی هه سته سیکیسیه کان - سیکیس و فیرکردنی مندال
بوچوونه ناوده ست، چیژه سیکیسیه کان - جیاوازیه سیکیسیه کان وه لامدانه وه ی
پرسیاره کان - له شی روت - جیوبالینگانی نوستن و ژووری نوستن، خه یالی بی
نومیدانه - ده سته پر - گه مه یاساغه کان: گه مه سیکیسیه کان - قسه ی کرچوکال و
ناشرین

* به شی ده یه م - رۆلی سیکسی و نهرکه کومه لایه تییه کان

لاسیای کردنه وه و نهرکه جه سته ییه کان - رۆلی دایکایه تی و رۆلی باوکایه تی -
رۆلی باوک - نمونه بوکچان و کوران - په روه رده کردنی گونجاو بوگیترانی رۆلی
ژنانه و پیاوانه - سه رمه شقه جیاوازه کانی خانه واده یی.

: * به شی یانزه هم نه و مندالانه ی پیوستیان به چاره سهری دهروونی هه یه

- نه و مندالانه ی که پیوستییه کی به په له یان به چاره سهرکردنی دهروونی هه یه -
نه و مندالانه ی که ده توانن له چاره سهری دهروونیدا یه کسه رنه نجام وه ده ست به یینن.

* به شی دوازه هم - نه و دایکو باوکانه ی پیوستیان به چاره سهری دهروونی هه یه.

که سایه تی دایک و باوک و په فتاری مندالان - دایک و باوک هه لچوو توپره کان - دایک

و باوک دودله کان - دایک و باوک مندالانییه کان - دایک و باوک گومرا که ره کان -

دایک باوک مندال دهرکه ره کان - نهرکناسه زنده پوکاره کان - نه و دایک و باوکانه ی که

به هوی ته لاقه وه جیابوونه ته وه.

دواوته .

یاداشتی و مرگپری دهغه فارسیه که

نو وهرچرخانه گوره یه ی که له سرده می نیستادا له هه موولایه نه کانی زانستی مرؤی هاتوته کایه وه، له میچ قوناغه میژوویه کانی دیکه ناچیت وهاوتای نییه، بویه که مین جار مرؤف پئی ناو ته سرمانگ وپیشینه ی بؤده ست به سر داکرتنیکی ته اوای بؤشای گه ردون فراهه م کردوه، بویه که مین جار مرؤفی مه حکوم به مهرگی ره ها توانیویه تی به دلی مرؤفنیکی مردو دریزه به ژیانی خوی بدات و بویه که مین جار له سر تاپای رشته کانی زانست وپیشه سازی پیشکه وتنی سرسورهینه ری وه ها سری هالنه داوه که گه لانی جیهان سریان سورماوه له وه ی چون خویان له گه ل نم پیشکه وتنه سرسورهینه ره بگونجینن. وچون بؤباشترکردنی ژیانی خویان له وه موو ریفورمه نه فسوون نامیزانه سوود وهریگرن. هیچ گومانی تیدانییه که بنیاده م هه موو نو پیشکه وتنانه ده گه رپنیتته وه بؤپیشکه وتنی په روه رده و فیرکردن و به ه مان شتوه هه رپیشکه وتنی که له جیهانی فیرکردن په روه رده دا رووبدات، کار له وهرچرخانی گشت زانسته کانی دیکه ده کات هر بویه شه سر تاپای میله تانی پشکه وتووی جیهان چاپکردن و بلاوکردنه وه ی نووسینه گرانبه هایه په روه رده بییه کان له پیش هه رجوره چاککاری و پیشکه وتنیکی فرهنگی داده نین، وهرئه وه نده کتیبیکی په روه رده یی وهرچرخینه ر له گوشه یه کی نم جیهانه بلاوبیتته وه دودلی له وهرگپرانای ناکه ن بؤزمانی نه ته وه یی خویان تاکوه موو چینه کانی کومه ل سوودی لیوه ریگرن.

وهرگپر شانازی به وه ده کات که هه موو کاتیک تیکوشاوه چه ندین کتیب وهریگپریته سر زمانی فارسی که لایه نی وهرچرخان و زانستی و فرهنگی له خویه وه بگریت ویتوانیت گورانیک له بیروباوه ردا په یدابکات، چونکه یه که مین وهرگپریوه که له بواری نه ده به وه (فیودوردیستوفسکی) و له بواری فرهنگیه وه ش (چون دیوی) به هاو نیشتمانیانی خوی بنا سینیت و شاکاره گرانبه ها کانی وه ک (ده رووناسی بؤه مووان) و (کومه لئاسی) بخاته به رده ستی خه لکی و سوودی لیوه ریگرن. نه مه ش نؤر جیگای دلخوشییه که به ره میکی وهرچرخینه ری نوی به بی قولبوونه وه ده توانریت بگوتریت له روی بیروکی نوی و لایه نی ریگا

وهرچه رځینه ره کانی فیرکردن په روه رده دا له جوړیکې بئ هاوتایه. پیشکه شی ده کات به هم موو فره ننگدوست وزانسته په روه ریک. به پیی به لگسه لمینراوه کان نه م کتیبه باس له چوښیه تیی په یوه نډیه کانی دایک و باوک به منداله کانیا نه م و ، به پرفروشتترین کتیبی نه مریکا داده نریت له م ده ساله ی دواپی ویوماوه ی ۶۵ هه فته پییه پی له روه ی پیشوازیی گشتیه وه هم مو په ره مه کانی دیکه ی به زانده وه که نه وسا له نه مریکا دا بلاوی بوونه وه.

دکتور (حؤیم جینوت) d.r hoim g.cindt ده رووناس و به خپوکاری که وره ی نه مریکی به سوود وهرگرتن له خه لگانی دیکه وه دوزینه وه و پیشکه وتنی ده رووناسی له م کتیبه دا بؤچاره سهری نه و گروگرفتانه ی که به گشتی له نئوان دایکو باوک له لایه ک و مندالان ، له لایه کی دیکه وه دیته نه نجام و زوربه ی جاریش ده بیته هؤی رووخاندنی پایه ی ناسوده یی خانه واده کان و به دبه ختی دایک و باوک و مندالان چه ندریکایه کی نوئ ووه رچه رځینه ری پیشنیارکردوه که به هؤیه وه هؤکاری زوربه ی ناکوکی و غه موو روو به روو بوونه وه و هه نديک جاریش نه و دزایه تیبیه ی که له نئوان دایک و باوک و مندالان رووده دات رؤشن ده کات وه ولی له ناویردنی ده دات. خویندنه وه ی نه م کتیبه زور به سووده به تایبته له ئیران که به داخه وه ئیستاش ده ستوری فیرکردن و په روه رده ی زیان به خشی کون بره وی پی ده دریت و به بوونی چه ندبزاوتیکې که وره ی په روه رده بییشه وه ئیستاش له روه ی کتیبی نوئی په روه رده یی هه ژاره ، بؤیه له سه ره موو دایکان و باوکان و مامؤستایان پیویسته به جوانی بیخویننه وه. نه م کتیبه وه کوهه مونووسینه په روه رده ییه کانی دیکه بؤزمانی فارسی وهرگیردراوه. ده بیته جیگای سوود وهرگرتنی زانسته خوازان و ناره زوومه ندانی فیرکردن و په روه رده.

مشفق همدانی

چاوپیدا خشاندنیک به راو بو چوونی روظنامه به ناوبانگه کانی

نهمریکا دهربارهی نهم کتیبه :

(نهمونده ناسان وساده نووسراوه نهمونده بیرۆکه ی نویی تیداباسکراوه دایکان و باوکان دهتوانن له په روره ده کردنی منداله کانیان وه کو پینمایه کی خویانی دابنن..... نووسر بۆچاره سرکردنی کتیه دهروونیه کان سوودیکی گوره ی له بنه ما زانستییه کان وه رگرتوه)

فامیلی لایف family life

(نهم کتیبه له ههمو پوهیه که وه شتی تازه ی تیدایه و لیتیکه یشتنی ناسانه. پینمایه کان به چهند نمونه یه کی زیندوو وباسیکی لژیکی پۆشن کراوه ته وه. خوینه رهه ست دهکات که نووسر به ختوکاریکی به توانایه و بیرۆکه کانی دهرباره ی ههموان قابیلی نه نجامدانه وه ههمو که سیک به ناسانی شیوه ی مامه له کردن و گفتوگو به ناسانی له وکتیبه فیرده بیت. نهم کتیبه نه که هر بو دایکان و باوکان به لکو بۆهره که سیک به جۆریک په یوه ندی له گه ل مندالاندا هیه سوودمه نده. پاش خویندنه وه ی نهم کتیبه خوینه ر وازی لیناهمینیت به لکو له پایه ی سرچاوه یه کی داده نیت بۆچاره سرکردنی مه سه له روظانه کانی زیان سوودی لیوه رده گریت.

گۆقاری کریشن هوم ناند سکول

Chrision HOME And scool

(به راستی کتیبیکی پرپه هایه که به قه له می پسپۆریکی دهرووناسیی مندا ل و(پینما) یه کی شاره زای دایک و باوک نووسراوه .

گۆقاری توگی ده

together

(باسه کانی نهم کتیبه نهمونده له گه ل راستی و واقعیدا ده گونجیت که جیگای خویته ی گشت دایکان ده ستوره کانی نهم کتیبه به دیواری موبه ق چه سپ بکه ن و سه یری بکه ن)

ئیپیسکو پالیون

The EPISCO Palion

(ژماره یکی بی شوماری دایک و باوکان به هوی نه م کتیبه وه فیری نه وه بوونه
رهفتاری دروست له گه ل منداله کانیان بکن. ده ستوره کانی نه م کتیبه یان پیاده
کردوه. ته وای نه و که سانه ی که نیمه گفتوگومان له گه لیاندا کرد بنه ما
په روه رده ییبه کانی نه م کتیبه یان زوره به رزی نرخاند.)

The new york Times

نیویورک تایمز

(دایکان و باوکان بو گه یشتن به مه به ست سده ها بیروکه ی سوومه ند له م
کتیبه دا ده بیننه وه.... تاراده یه ک جیگای دلخوشیبه که به خپوکاریکی نه زموندیته
به سووده رگرتن له تاقیکردنه وه و کارونموونه زیندوه کانی به ره میکی ناوا گرانبه های
هیناوه ته بوون.)

(Christion science monitor)

گوفاری کریشن ساینس مونیټور

پیشه کی

هیچ دایک و باوکیك نییه که سپیده له کاتی بیدار بوونه وه له خو، بؤ به دبختی منداله که ی نه خسه بکیشیت. هیچ دایکیك به خوی نالیت: (نه مړؤ به هر شیوه یه ک بیت عیب له منداله که م ده گرم و تاپیمده کریت سووکی ده که م). به پیچه وانه وه زږبه ی دایکان سر له به یانیا ن ناوا نه خسه ده کیشن: (ده بیت نه مړؤ به نارامی بگوزهریت. به بی هؤ په خنه له منداله که م ناگرم، واز له حوت وهشت و دمه قالی دینم.)) به لام له گه ل بوونی نه م نیازه پاکانه شه وه، ناکوکی وده مه قالی له نیوان دایک و باوک و منداله کانیا ن پووده دات و دووباره قسه ی وابه منداله کانیا ن ده لین که به هیچ شیوه یه ک له گه ل بروا و نیازی راسته قینه ی نه واندا ناگونجیت. هه موو دایک و باوکا ن حه زده که ن منداله کانیا ن له نارامی و به اختیاریدا بژین. هیچ که سیک نییه حه ز بکات به نه نقه ست منداله که ی ترسنوک و گوزشه گپرو بی دیققت و خوینتال بار به پینیت و په روه رده ی بکات. له گه ل هه موو نه مانه شه وه زږبه ی مندالان له کاتی پیگه یشتن هندی تاییه تمه ندی نابه جی و ه رده گرن و هه ست به نارامی نا که ن و ناتوانن ریگاوتاییه تمه ندیه ک وه ده ست بهینن که به هوی وه ریژله خوین و خه لکانی دیکه بگرن، نیمه چاوه ری نی وه ده که ی ن مندالانمان به تریبیت بن به لام به پیچه وانه وه، به دخوده بن. حه زده که ی ن خاوین بن به لام خوین پیس ده که ن. حه زده که ی ن بروایان به خوین هه بیت به لام هه ست به ترس و نا نارامی ده که ن. تیده کوشین ناسوده وشادین به لام ده بینین داهیزراو به دبختن. مه به سستی نه م کتیبه هاریکاری کردنی دایک و باوکانه بؤنزیک کردنه وه ی مه به سته کانی خوین له مه به سته کانی منداله کانیا ن و دوزینه وه ی ریگای گونجاوه بؤگه یشتن به و مه به ستانه. نه مړؤ دایکوباوکا ن روو به پووی چه ند مه سه له یه کی گرینگ و دژار بوونه ته وه که حه زیکه ن و حه زنه که ن ده بیت ریگای چاره سهری بؤ بدوزنه وه. نه وان خوین به نمونه و بنه مای له قالب دراوی وه ک (زیاتر خو شه ویستی به منداله که ت به خسه) یان (زیاتر ناوپیان لیده نه وه) یان (زیاتر هلی دلخوشکردنیا ن پیبدن) نابه سته وه. نووسر له یازده سالی دوا پیدا به رده وام وه ک پئماو ده روونناس چ به شیوه ی تاکه که سی وچ به شیوه ی گروپی په یوه ندی له گه ل دایکان و باوکا ن له لایه ک و مندالان له لایه کی دیکه وه هه بووه، نه م

کتیبه دهره نجامی تاقیکردنه وهی نه و ماوه یه یه که به شیتوه یه کی زور نازایانه ده توانریت بگوتریت نه م به ره مه (رینما) یه کی کرداریه و بچاره سه رکردنی نه و کیشه دهرونیانیه کی که روژانه له پوره دهره کردنی مندالدا روویه پووی دایک و باوک و پوره دهره کاران ده بیته وه رینمایه کی سوومه ندو نه ریئی ده خاته به رده ست و جگه له مه ش ریوره سمیک بویکه وه ژیانی دایک و باوک له گه ل منداله کانی خویان له که شوه وایه کی پرله ریزو خوشه ویستی هاوتاو به رانه ردا ریوره سمیک ده ست نیشان ده کات.

به شی یه که م گفتوگو کردن له گهل مندالان

- مانای پرسپاره کانی مندالان زوری به ی جار شار او به یه.
- گفتوگوی بی به ره م.
- ریگای نویی په یوه نندی کردن به مندالان
- هه ندیك له ریسا کانی گفتوگو.
- دووفاقی بوونی هه سته کانی مندال.
- دابینکردنی ناوینه یه ک بو که سایه تی.

گفتوگو کردن له گهل مندالاندا هونه ریکی تاییه ته و بنه ماو په هه ندو (هیما) ی تاییه تی خوی هه یه, قسه کانی مندالان ساکارو ساده ن به لکو زوری به ی پرسپاره کانیا ن لایه نیکی ره مزیا ن تیدایه و ده بیټ به وردی و تی بی نی کردنه وه کلیله که ی وه ده ست بیټ

مانای پرسیارەکانی منداڵان زۆر بەی جار شاراووێه

ئاندى (Andy) ی دەسالا له باوكى دەپرسیت: (ژمارەى منداڵانى بیسەرپەرشت له گەرەكى هارلیم (Harlem) چەندە؟)

باوكى كیمیاگەرێكى پۆشنبیرە لەوگرینگى دانەى منداڵەكەى بە مەسەلە كۆمەلایەتییهكان زۆرخۆشحال دەبیت بۆیه دەربارەى منداڵانى بى سەرپەرشت قسەدەكات و دواتریش بۆناگاداریبونی لەكاریگەریی روونکردنەوێهەكانى. لەرووخسارى (ئاندى) ورد دەبیتەوێه بەلام (ئاندى) ئەوێهەندە رازى نەدەهاتە بەرچاوو دیسانەوێه دەربارەى هەمان بابەت پرسیارەدەكات: (ژمارەى منداڵانى بى سەرپەرشت لەشارى نیویۆرك چەندە؟ لەهەموونەمەریكا؟) لە(ئەوروپا) لە (دوونیا؟) سەرەنجام باوكى ئاندى پاش تیبینى و بپرکردنەوێهەكى و ورد بۆی روونبۆوێه كەگرینگى دانى منداڵەكەى بەمەسەلەیهكى كۆمەلایەتى نییه، بەلكو پرسیارەكەى ئەو زیاتر لایەنیكى تاییهتى وهیمايى هەیه. گرینگى پیدانى ئەو بۆ ئەم مەسەلەیه لەدلسۆزى بۆ منداڵانى بى سەرپەرشت هەلنەقولاوێه بەلكو ترسى كەسى (خودى) ئەو لهو گریمانەیهیه نەوێهك ئەویش پۆژێك وەكو خەلكانى دیکە بى یاریاوەر بمانیتتەوێه. ئەو حەزناكات ژمارەى منداڵە بى سەرپەرشتەكان بزانیت بەلكو دەیهویت دلارامى پەیداكات نەوێهك رۆژێك تەنهاو بى دایك و باوك بمانیتتەوێه.

* * *

برۆس (bruce) لەیهكەمین پۆژى چوونى بۆ باخچەى ساوايان. كاتێك دایكى هیشتا هەر له تەكێهەو بوو. تەماشایهكى وێنه هەلئاسراوێهەكانى سەر دیوارەكەى كردوو بەدەنگێكى بەرز پرسى: (كۆ ئەم وێنه ناشرینانەى كێشاوێه؟)

دایكى ناپەرەهەتبوو و بەنیگایهكى سەرزەنشتكارانەوێه سەیری كچهكەى كردوو بەترسەوێه قیزاندى: (باش نییه منداڵ وێنهى ئاوا جوان بەناشرین لەقەلم بەدات) مامۆستا كە پەى بە مانای پرسیارەكەى (برۆس) بردبوو زەرەدەخەنەیهكى كردوو گوتى: (ئێره جینگای وێنه كێشانى جوان نییه. تۆش ئەگەر حەز دەكەیت دەتوانیت

وینه لېم جوړه بکیشیت. زه رده خه نه یه کی پر له هستی رازیوون له سه رلیوانی (برؤس) نیشته چونکه ئیستا که مانای پرسیاره شاراوه که ی دوزیه وه. مه به هستی راسته قینه ی برؤس نه وه بوو که نه گهر مندالیک ناوا به خرابی وینه بکیشیت چی له که لده کړیت؟ هه رته وکات (برؤس) تایه ی ئوتومبیلو که یه کی مندالانی هه لگرته وه که له گزشه یه کدا که وتبوو به ناوازیکی خو شه ویستانه وه پرسى: (کی ئم تایه ی له ئوتومبیلو که که کردوته وه؟) دایکی له وه لامدا گوتی: (نه مه چ په یوه نډیه کی به توره هه یه که چ که سیک لئی کردوته وه؟ خو توتو لیره که س نانا سیت؟)

ئم جاره ش مامؤستا که له مه به هستی برؤس گه شت، بویه گوتی: (که لوپه لی که مه بو که مه کردنه. هه نډیک جار ده شکى. ئم جوړه پووداوانه زور رووده دن) شوینه واری رازیوون و دلخوشی له رووخساری (برؤس) به دیار که وتن. خانمی مامؤستا زور زانایانه زانیاری پتویستی خستبووه به رده هستی نه وه وه. برؤس به خو ی گوت: (ئم خانمه مامؤستایه ژنیکی چه ند باشه! له دست نه و مندالانه توپره نابیت که به خرابی وینه ده کیشن یان که لوپه لی که مه تیکده دن. پیی ناویت لئی بترسم. نیره بؤمن شوینیکى نه مینه)

ئوسا به دلخوشییه وه دایکی ماچکروو خودا حافیزی لی کردوو به ره ولای مامؤستا که ی رایکرد تا کو یه که مین پوژی خو ی له باخچه ی مندالان دست پتیکات.

کارول (Carol) ی دوازه ساله به چاوی فرمیسکاوییه وه هه ست به نارپه حه تییه کی توند ده کات چونکه کچی مامی که پشوی هاوینی له گه ل به سه ر بردبوو، ئیستا ده یه ویت بخته وه مالی خو یان. نه و نارپه حه تییه خو ی به دایکی پیشان ده دات:

کارول: نه مرؤ (سوژی Susie) به جیمده هیلت و دوباره به ته نیا ده مینمه وه. دایک: گرینگ نییه هاو پتیه کی دیکه په ی داده که یته.

کارول: ته نیایی زور ناخوش و نارپه حه تکاره.

دایک: پیپرا دیت

کارول: نا ه: دایه گیان (هوړ هوړ ده گریته).

دایک: تو ته مه نت دوازه ساله، که چی وه کو مندالیکى شیره خوړه ده گریته!

(كارۆل) بەنىگايەكى سەرزەنشتكارانەوہ سەيرى داىكى دەكات و بەرەو ژورەكەى خۆى دەپوات و بەتوندى دەرگا لەسەرخۆى دادەخات.

نايىت ئەم جۆرەسكالا مندالانەيە بەوشىوہيە كۆتايى پيىيىت. دەبيىت زياترگرينگى بەهەستەكانى مندالان بەرديت. تەنانەت ئەگەربا بەتى ناپەحەتییەكەشى زۆرچووك بيىت. پەنگە لەپوانگەى داىكەوہ مەسەلەى جودابوونەوہ لە ھاوپيەك پاش كۆتايى ھاىنى پشووى ھاوينە ئەوەندە گرينگ نەبيىت كە ببىتە ھۆى گريان, بەلام نايى وەلامى داىك لەبەرانبەر غەمەكانى مندال بەوشىوہيە توند بيىت. داىكىكى ئەزموونديتە و دەروونناس دەبى شتى لەم جۆرە بەخۆى بليىت: (كارۆل ناپەحەتە ھەركاتيىك خۆم بەھاوبەشى غەمى بزائم, غەمى كەمتر دەبيىتەوہ). كەواتە بەشىوہيەكى دلدارەوہ بەم شىوہيەى خوارەوہ وەلامى كچەكەى خۆى دەداتەوہ: (ھەقى تۆيە ئازيزەكەم بەبى سۆزى تەنيادەبيىت) يان (زۆر بەداخەوہم كە بەجىت دەھيلى) يان (كاتيىك مرۆڤ لەگەل يەكيىك ھەلسى و دابنيشيت و ھۆگري بيىت جودابوونەوہ لىي زۆر سەختە) يان (بەبى سۆزى مال لەچاوى تۆدا چۆلۆ ھۆلە).

ئەم جۆرە وەلامانە ئاشنايەتى و ليىك نزيكبوونەوہى داىك و باوك و مندالان زياتر دەكات. كاتيىك كە منداليىك ھەست بكات لەدەردەدلەكانى دەگەن, توندىي ئاستى غەموو تەنياييەكەى كەم دەبيىتەوہو, لەھەمان كاتدا زياتر پشت بەداىكى دەبەستى و لەجاران خۆشتريدەويىت. خۆشەويستى و سۆزى داىك مەلھەميىكە زامى دل ساپرژ دەكات.

گفتوگوي بی به ره هم.

هه میسه دایکان و باوکان له کاتی گفتوگو کردن له گه ل منډاله کانیا هه ست به بیزاری و نارچه حتی ده کن چونکه زوره ی جار گفتوگويه که یان ناگاته هیچ نه جامیک،
 نه گفتوگویانه که موزور به م شیوه یه:

— (ده چپته کوی؟)

— (د ره وه).

— (چ کاریکت له د ره وه هه یه؟)

— (هیچ)

دایک و باوکانی د هرووناس و هوشمند زوو درک به وه ده کن که نه م پرسیارانه تا چ نه اندازه یه ک منډالان بیزار ده کن، روژیک دایکیک ده یگوت: (نه وه نده تیده کوشم کوره که م والیکه م گفتوگوم له گه ل دابکات که سه ره نجام خوم له تووره بیان شیتده بم وده قیژینم) به لام نه و به بی نه وه ی به سه رخوی بهینیت سه یرم ده کات. زوره ی جار منډالان له گفتوگو کردن له گه ل دایکان و باوکانی خویان سه رسه حتی پیشان د ه دن. له ناموزگاری و د ه رسدادان و به تایبته له ره خنه بیزارن و هه ست ده کن که دایک و باوکانیا ن زیاد له نه اندازه ی دیاریکراو (ده چنه سه ر دوانگه)

پوژیک (دیفید) david به دایکی گوت: (بوچی کاتیک پرسیاریکی ساده ت لیده که م له وه لام دانوه نه وه نده دریز داپری ده که یته) له م باره یه وه جاریک (دیفید) له لای هاورپیه که ی دانپیدانا که: (هیچ کاتیک شتیک به دایکم نالیم، چونکه نه گه سه ره داوی گفتوگوي بدمه ده ست نیدی بو گه مه کردن کاتیکی وام به ده سه وه نامینیت)

هه رکاتیک بینه ریکی ووردبین گوی له گفتوگوي دایکیک یان باوکیک و منډاله که ی بگریته، به و په پری سه رسورمانه وه بوی روونده بیته وه که هیچ یه کیکیان به و جوړه ی که پیویسته ناگایان له قسه کانی یه کتری نییه و گوی له یه کتری ناگرن و وه کو نه وه یه که هه رکه سه و بوخویان قسه بکن. واتا یه کیک به رده وام ره خنه ده گریته و ناموزگاری ده کات و نه وه ی دیکه ش دانپیدانانیت و پاساو ده هیینته وه. بی به ره می نه م په یوه نډیانه له که می خوشه ویستی و تیکنه که یشته وه نییه

دایک: زور توو پوهیت؟

ئیریک: به لئ.

دایک: زورت چه زده کرد بچیته سهیران وانیه؟

ئیریک: راسته

دایک: که باران باری له گهل هاوریکانت هموو شتیکتان ناماده کردبوو؟

ئیریک: له هموو روویه که وه ناماده ی پویشتن بووین.

دایک: زور به داخه وهم.

ساتیک بیدنگی دروست ده بیت وباشان (ئیریک) ده لئیت:

(نه وه مندهش گرینگ نییه، نه و روزهانی که خور له دهره وه یه کجار زودن) هروه کوبلئی نارچه تییه که ی به هوی نم گفتوگویه وه نه ما. تاکوتایی پوزه که به نارامی په فتاری له گهل دایکیداکرد. به گشتی کاتیک (ئیریک) به په وه ده هاته وه ماله وه دودوشاوی تیکهل ده کردوو درنگ یان زوو له گهل یه کیک له نه ندامانی خانه واده که ی به شه پ ده هات و تادره نکانی شه و نارامی له نه ندامانی ماله وه هله دگرت.

لایه نی سرنجراکیشی نم جوره مامه له ناقلا نه یه ی دایکی (ئیریک) کامه یه و، چون به و په فتاره ی توانی به سهر پق و توو پوهی منداله که یدا زال بیت.؟ کاتیک مندا ل ده که ویته نیو شه پولی سوزی توندو شکینه روه ناتوانیت گوی له قسه ی هق وراست رابگریت. ناموزگاری یان قسه ی دلده روه وه ره خنه ی لوزیکی قبول ناکات، به لکو چاوه رییه درک به بارودوخه که ی بکه یین. نه و چه زده کات له و ساتیکی وه هادا به شیوه یه کی تاییه تی ناگامان له دهرده دله کانی بیت و به تاییه ت چاوه پروانه به بی نه وه ی دهره وازی دلی به ته وای بونیمه بکاتوه په ی به دهره وونی بیه یین. له راستیدا له گهل نیمه دست به جوره گه مه یه ک ده کات که له ویدا دهری نیمه نه وه یه تنیا به تییبینی به شیک له نیشانه کانی نارچه تییه که ی ته وای نارچه تییه کانی پیشیبینی بکه یین و به جوانی درکی پیبکه یین.

کاتیک مندالیک ده لئیت: (ماموستا لئیداموم)، هیچ پئی ناوی داوای روونکردنه وه ی زیاتری لئیکه یین یان قسه ی ناوای پی بلئین: (چ کاریکت کردکه لئیت درا؟ هله به ته

کاریکی بەدترکردوه بۆیه مامۆستا لێی داویت. بلیّ بزانی چ که تنیکت کردووه؟. ههروهها نابێ پێی بلاییت: (ئاه چەند بەداخهوه م) ده بێت بۆی بسەلمیئیت که درک به ئازارو ناپههتی وهستی تۆله سەندنه وه که ی ده کهین. ئیمه له کوپوه په ی به ههستهکانی بیهین؟ سهیری ده کهین و زۆربه وردی وگرینگی پیدانه وه گوی له قسهکانی ده گرین و له هه مان کاتدا چاو به و تاقیکردنه وانه ی خۆماندا ده خشیئینینه وه کاتی خۆمان له رابردوودا به حاله تیکی هاوشیوه ی حاله تی ئه و رووبه روو بووینه ته وه وپێه وه گرفتار بووینه، به زوویی بۆمان روون ده بیته وه که ئه ومندالە ی له به رانه ر هاویۆلانی خۆی سووک وره نجاو بکریت چی به سه ردیت و له ئه نجامدا به شیوه یه ک قسه ده کهین مندالە که درک به وه بکات که ئیمه به وشپوه یه ی ده بی وپێویسته (په ی) مان به ده رده دلی ئه و بردووه له م باره یه وه هه ریه ک له م رستانه زۆرگونجاوو کاریگه رن: (هه لبه ته زۆرنا په حه ت بوویت!)، یان (بیگومان تووپه بوویت)، یان (هه لبه ته له وساته دا زۆر پقت له مامۆستا بۆه)، یان (مامۆستا به وکاره ههستی تۆی بریندارکردوه) یان (سهیره روژیکی خراپت به سه ر بردووه!). کاتی که به مندال ده لاییت: (نابێ به و ئه ندازه یه هه ستیاربیت!) یان (هیچ ماقول نییه بۆئهم شته بی مانایه ئه وه نده خۆت ناپه حه ت بکهیت!) ئه وه نده کاریگه ری له سه رکه مکردنه وه ی سۆزو هه لچوونه تونده کهیدا نییه. به قه ده غه کردنی مندالان له خۆبه ده سه ته وه دان له به رانه ر په نجان و تووپه بوونه تونده کان هیچ شیوه کۆمه کیک بۆلابردن و نه هیشتنی ئه م ره نجان و تووپه بییه ناکهین، به لکوته نیا به پیشاندانی دلسۆزی و خۆبه هاویه ش زانی له غه موو ره نجان و ناره حه تییه کانی مندالان ده توانین تا (راده یه ک) توندیی ناپه حه تییه کانیان که م بکهینه وه.

ئه وه مه سه له یه ته نها ده رباره ی مندالان راست نییه به لکو ده رباره ی گه ورائیش له هه موو روویه که وه راسته و بۆ روونکردنه وه ی زیاتری ئه م مه سه له یه زۆر به جییه که به شیک له (لیکۆلینه وه یه کی کۆمه لایه تی) که له ژێرسه ره رشتی مامۆستایه کی ده روونناس ئه نجام دراوه به نمونه به ئینینه وه.

مامۆستا: وابهینه پیش چاوت یه کیک له ورۆژه سه ختانه یه که چه رخی روژگار له هه موو روویه که وه چه پگه رده وپێچه وانه ده خولیته وه. زهنگی ته له فۆن لیده دات

ورقيزه وهاواری مندالان به رزبوته وه و، ناگات له قاوه ی سهر ناگر ده بریت و قاوه که ه لده چیت و ته باغه غازه که پیس ده کات هه مووکاتیک له ساتیکی ناو ادا میړده کت به تووړه یی سهیری قاوه ه لچووه که بکات وپاشان به گازانده کړدنه وه به توبلایت: (ناخرنه وه چه ندین جاره قاوه ه لده چیت؟) توله به رانبر نه م گازنده یه چ کاردانه وه یه ک پیشانده دیت؟

خانم نه لف: قاوه گهرمه که به ده موچا ویدا داده که م.

خانم با: پییده لیم: (قوئی موباره کت لی هه لماله و بو خوت لئی بنی).

خانم جیم: (نه و نده نار ه حه ت ده بم تا کو گریان ده مگریت).

ماموستا: نه م جوړه قسه یه له دلی ئیوه دا چ هه ستیک دروست ده کات؟.

خانمه کان به یه که وه: پق. بیزاری. دلپه نجان.

ماموستا: نایا نه و نده نه عسابت سارده که دووباره قاوه لینیتته وه؟

خانم نه لف: ته نیا به مهرجیک که بریک ژه مری تیبکه م وده ر خواردی میړده که می بده م.

ماموستا: کاتیک که میړده کت رویشته، ده توانیت وه کو جاران ماله وه پاک بکه یته وه؟

خانم نه لف: نه خیرسه رت پای نه و روژهم لی تاریک ده بیت.

ماموستا: ئیستا باوای دابننن له هه مان باری یه که م. کاتی میړده کانتان سهرنجیان ده چیت ه سهره لچوونی قاوه که پیتان ده لین: (نازیزم! به راستی نه مړوگرفتار بوویت! له لایه ک قیزه وهاواری مندالان و، له لایه کی دیکه شه وه زهنگی ته له فون، ئیستاش قاوه که پړاو بووه ناردی نیودرک. نه و کاته چ کاردانه وه یه ک پیشان ده ده یت.؟ خانم نه لف: نه که رمیړده که م به م شیوه یه قسه بکات له خوشیان په پروبال ده گرم.

خانم با: زور چیژ وهر ده گرم.

خانم جیم: نه و نده خو شحالده بم که به بی دواکه وتن بولای راده که م و کولمه کانی ماچ ده که م.

ماموستا: نه ی قیزه وهاواری مندالان. نه دی قاوه که به ته واوی ته باخه غازه که ی خراب کړدوه؟

ژان بەيەكەۋە: ئەۋانە ھىچ گرىنگ نىن.

مامۇستا: جياۋازى ئەم كاردانەۋەيەي ئىۋە لەگەل كاردانەۋەي دوۋەم لەچىدايە؟
خانم با: چونكە مېردەكەم رەخنەم لىئاگرىت و بەپىچەۋانەۋە ھاوسۆزى پىشان
دەدات و دەبىنم لەگەل مندا ناكۆك نىيە، ھەست بەدادپەرۋەرىي ئەۋدەكەم.

مامۇستا: كاتىك مېردەكەت چۈۋە سەر كارى خۇي، ئايا پاككردنەۋەي مالەۋە بۆتق
دژۋارە. خانم جىم: نەخىر! بەدلىكى خۇشترۈگۈرانى گۈتنەۋە بەرىككارىيەكى
پرلەجموچۆل كارەكانم ئەنجام دەدەم.

مامۇستا: ئىستا بوارم پىبىدەن دەربارەي جۆرى سىمى مېرد قسەبەكەم.
مېردەكانتان بەنىگايەكى داخدارانە سەيرى قاۋە ھەلچۈۋەكەدەكەن و پىتاندەلەين:
ئازىزم! لىگەپرى باپىت پىشان بدەم كە دەبى چۈن قاۋە لىبىرىت كە بەبى ھۆ خراب
نەبىت.

خانم ئەلف: ئاھ! نەخىر ئەۋ لەمېردى جۆرى بەكەم خرابترە، چونكە دەبەنگى خۆم
بەلاچاۋدا دەداتەۋە

مامۇستا: ئىستا مۇلەتم بدەن تابەيەكەۋە سەير بەكەين ئەم سى جۆرە رەفتارە
لەشىۋەي رەفتارى ئىمە بەرانبەر بەمىندالان تاج ئەندازەيەك قابىلى ئەنجام دانە؟
خانم ئەلف: دەزانم دەتەۋى چ ئەنجامىك بەدەست بەھىت. من ھەمىشە بەكۈرەكەم
دەلەيم: (ئىستا تۆ بەپىي پىۋىست گەۋرەيت كە ئەم شتەبزانىت). زۆرىەي جار
لەجىياتى ئەۋەي ئارامى بەكەۋە توۋرەترى دەكەم.

خانم با: من ھەمىشە بەكۈرەكەم دەلەيم: (ئازىزم لىگەپرى پىت پىشان بدەم
كەفلانە كاردەبى چۈن ئەنجام بدرىت؟

خانم جىم: ئەۋەندە رەخنەيان لىگرتووم رەخنە گرتن لەلاي من بۆتە شتىكى
ئاسايى، من دەربارەي مىندالەكانم ھەرئەۋ قسانە بەكاردەھىتم كەدايكم لەكاتى
مىندالەيمدا بەرانبەر بەمن بەكارى دەھىتاۋ ھەمىشە لەبەر ئەۋ قسانەي رۇم لىي
دەبۆۋە من ھىچ كاتىك ئەۋكارەي بەۋشىۋەيەي دەبوايە ئەنجام بدراۋايە ئەنجام
نەداۋە لەھەموو كارىك رىنمايى دەكردم.

مامۇستا: تۆش ھەمان ئەۋ قسانە بەرانبەر كچەكەت بەكاردەھىتى؟

خانم جیم: بەئێ! هەلبەتە خۆم دەزانم رینگایەکی راست نییە و خۆشم لەم بارە یەوێ
رەخنەم لەخۆم گرتووە.

مامۆستا: ئایا بۆگفتوگۆکردن لەگەڵ منداڵەکان ت بەدوای رینگایەکی نوێدا ناگەریت؟
خانم جیم: بەئێ بەدوایدا دەگەریم.

مامۆستا: ئیستا مۆلەتم بەدەنی لەچەرۆکی هەلچونی قاوێکە ئەنجامێک
وێ دەستبەینم. چ هۆکاریک دەبێتە هۆی ئەوێ کە هەستی (نەشیاو و قێز هەلسین)
و نەخواستراو بۆ خۆشەویستی و وابەستەیی بگۆریت؟
خانم با: ئەوێ کە کەسیک پەیی بەدەردەدڵ و سۆز ت بیات.
خانم جیم: بەئێ ئەوێ رەخنە ت لیبگریت.

خانم ئەلف: بەبێئەوێ رینگای راست پێ نیشان بدات. ئەم کورتە باسە بەباشی
کاریگەری قسە لەپەیدا کردنی رکا بەرییەتی و ئاسوودەیی پیشان دەدات. ئەنجامی
ئەم چەرۆکە ئەوێ وەلامەکانی ئێمە کە (بەگشتی لەقسەوێ هەست پێدەکریت)
لەگۆرینی کەشو هەوای ماڵدا کاریگەری زۆری هەیی.

لە رووداوێوێ بۆ

هەندێ بنەمای گفتوگۆ

بەپهوه‌ندییه‌کی قوول

کاتیک منداڵ دەربارەیی رووداوێک پرسیار دەکات و یان شتیکی دەربارەیی رووداوێک
دەزانیت زۆریی جار باشتره راسته و خۆ ئاماژە بە رووداوێکە نەکریت، بەلکو دەبیت
دایک و باوک زیاتر جەخت لەسەر لایەنی مۆیی ئەو رووداوێکە نەوێ.
فلۆرا (FLORA) کە تەمەنی ٦ ساله، گلهیی لەدایکی دەکات کە بۆچی برا گەرێ
تره‌کەیی زۆتر دیاری وەر دەرگرت. دایکی نکۆلی لە گلهییەکی ناکات هەرێها
دەربارەیی ئەوێ کە برای فلۆرا گەرێ تره و مافی ئەوێ هەیی زیاتر دیاری وەر دەرگرت
درێژادپی ناکات، هەرێها بەئینیش نادات ئەو نایە کسانییە هاوسەنگ بکاتەو،
بەلکو زۆر باش دەزانیت منداڵان زیاتر گرینگی بەوێ دەدەن کە ئاخۆ دایک و باوکیان

چه ندیان خوځنده وین و له ناووه ژماره ونه اندازه ی دیاری له لای نه وان نه ونده گرینگ نییه. بویه دایک به بی هیچ شیوه پیشه کیه که ده پرسیت: (نه زیم توش دیاری زیاترت ده ویت؟). دواتر زورخوشه ویستانه کیژوله که ی له باوهش ده گریت وزه رده خه نه یه کی پازیوون و دلخوشانه ده که ویته سه رلیوانی (فلورا) نه ورسته کورته کوتایي به گفتوگویه که هینا که ره نگبوو بیته حوت و هشت وده مه قالییک و ده رنجامیکی داخدارانه ی لییکه وتبایه وه.

له رووداووه بوهسته گان

کاتیک که مندالیک رووداویک ده گیتپته وه هندی کات و اباشتره له کاتی وه لامدانه وه ی ثاماره به خودی رووداوه که نه کریت، به لکو زیاتر نه وه هستانه له بهرچاو بگریین که په یوه نډی به رووداوه که وه هه یه.

کلوریا (CLORIA) که ته منی حوت ساله به پریشانی وناپه حه تیه وه له قوتابخانه ده که پایوه به ناوازیکی سه رزه نشت نامیزانه روونیکرده وه که چون ژماره یه که له کورانی بچوک (دوری) ی (DORI) که گوشه گیره که ی هاوپرییان فری داوه ته نیوچلکاوو ته پریانکردوه. له جیات نه وه ی دایکی له باره ی رووداوه که روونکرده وه ی زیاتری لیبخوازیت، له باره ی رووداوه که وه ره چاوی هستی که که ی کردو گوتی: (هه لبه ته له بینینی نه م دیمه نه ناپه حه ت بوویت و پقت له و مندالانه ش ده بیته وه که نه م کاره یان کردوه؟ نایا نیستاش به رانبر نه وان هست به تو پره یی ده که ییت؟ (کلوریا) وه لای ته وای نه م پرسیارانه ی به به لی دایه وه. به لام کاتیک که دایکی لی پرسی: (نایا له وه ده ترسیت هه مان گالته ش له گه ل تودا نه نجام بده ن؟)، کلوریا به تونیکی نازایانه وه گوتی: (نه گه ر نازان نه م گالته یه له به رانبر مندا دووباره ده که نه وه! له گه ل خوم ده یانخه مه نیو ناوو هه موویان وه کو مشکی ته پ لیده که م).

کلوریا خوشی کاتیک نه م دیمه نه ی هاته بهرچاو قاقاپیکه نی و به م شیوه یه گفتوگویه کی زورباشتره ورینماییه بیجیانه کوتایي هات که هندی دایک زوربه ی جار له حاله تی وه که نه وه ی کلوریا دا ناموزگاری منداله کانیا ن ده که ن که چون به رگری له خویان بکن و ناگایان له خویان بیت گالته ی له م جوره یان له به رانبردا

نه کړیت. بویه کاتیک منډالیک له کاتی گه رانه وه بوماله وه، د درده دل له دست هاورپکه یان ماموستاکه یان بارودوخی ژیانی خوی ده کات. له جیاتی نه وه ی لیکوله رانه و پشکینه رانه بوجونیه تیی روه پو بوونه وه ی رو داوو پیشهاته کان مامله ی له گه لدا بکړیت ورینمایي بکړیت ده بی زیاتر جهخت بکړیته سر نه وه ستانه ی که په یوه نندیان به رو داوه که وه هه یه .

هارولډ (HAROLD) که ته مه نی (۱۰) ساله به بوله بول و توپه یی وه هاته وه ماله وه و دستي به سکا لکړدن کرد: (نای نه وه چ ژیانیکه کاتیک به ماموستاکه مم گوت نویسنه وه کانم له ماله وه به جیپیشته وه، باوه پی نه کردو به دروژنی له قه له م دام! هه رایه کی وای له گه لم کرد وه کو نه وه ی تاوانیکم کرد بی! ده یگوت نامه بؤ نیوه ده نویست).

دایک: روژیکي خرابیت به سر بردووه؟

هارولډ: نه و په پی خرابی.

دایک: بیگومان زور نارپه حه تبوویت له وه ی که له پیش هاورپکانت توی به دروژن له قه له م داوه!

هارولډ: وایه نارپه حه تبووم!

دایک: هه لته له دلی خوتدا چند جنیویکیشت پیداوه!؟.

هارولډ: نه ری وه للا! به لام تو چونت زانی!؟.

دایک: چونکه وه کو باوه کاتیک که سیك نازارمان ده دات نه م کاره ده که یین.

هارولډ: به م شیوه یه مروژ دلی نارام ده گړیت.

له گشته وه بوبه ش: - کاتیک منډالیک باس له خوی ده کات و، را وه رده گړیت زوربه ی جار باشته به (نه شهه دو بیلا) وه لامي نه دریته وه، به لکو ده بیته جهخت له سر به شه کانی نه و بابته بکړیته وه که جیگای گرینگی پیدانی منډاله که یه تا کو زانیاری منډاله که ده رباره ی خوی زیاد بکات.

کاتیک منډالیک ده لیت: (له بیرکاریدا باش نیم) هیچ سوودی نییه که پیتی بلین (راسته توله بیرکاریدا باش نیت) وه روه ها هیچ نه نجامیک به دست ناهینیت، نه گره اتوو باس له بیرو پای نه ویکه یین یان ناموزگاری له م جوړه ی بکه یین: (نه گه رزیاتر

بخوینیته وه باشتر ده بیټ، نه م جوړه راده رپرینه خیرایانه هستی پشتبه خو به ستن و باوه پر به خو بوونی منډاله که لاواز ده کات و زیانی پی ده که په نیت، کاتیک منډالیک بیرو پای خوئی دهرده پریت وده لیت: (له بیرکاریدا زوریاش نیم)، ده توانریت به په کیک له ورستانه ی خواره وه ولام بدریته وه که به بی شک کاریگر ییبه کی فراوانی له که مکړنه وه ی نارپه حه تیی نه وه دا ده بیټ، و اباشه به م شیوه یه ولامی بدریته وه: ((نه زیم! ده بی تو بزانیټ که بیرکاری خوئی وانه یه کی ناسان نییو و بقره قوتابیه که م و زور گرفتی تیدایه) یان ((زوربه ی مه سه له بیرکاریه کان زوربه زه حه مت ده توانری درک بکریټ))، یان ((هیچ ماموستایه ک ناتوانیت به رخنه گرتن گرفتی قوتابی چاره سه ربکات))، یان ((هرج ده که م که همیشه له سه ر ناو و ناگریت تا کو وانه ی بیرکاری ته واو ده بیټ)) یان ((کاتیک زهنگ لیده دریت به پای من هه ناسه یه کی دلخوشانه هه لده کیشی)، یان (قوناغی تاقیکړنه وه بو تو قوناغیکي دژورده بیټ))، یان (ده لئی له ترسی که وتن زورنارپه حه تی))، یان (توناړه حه تی له وه ی که ناخوئیټه چ بیریکمان دهر باره ی تو به می شک دادیت))، یان (توده ترسیټ که نیټه نارپه حه تی)) یان ((نیټه ده زانین هه ندی له وانه کان نه وه منډه ناسان نین) یان (نیټه بپوادارین که تو کوششی خوټ ده که یت).

منډالیکي ته من (۱۲) سالان نمره ی زورخرایی هه بوو، له به رنه وه ی هه رچه نده باوکی ناگادار بوو که که وتوو به لام روی لیگرژنه کړد بوو، به بیچه وانه و دلی دابوو و بپوای خوئی وا دهر پرپیوو که منډاله که ی زیره که. منډاله که خوئی ده خواره وه به تو ورپه ییبه کی زوره وه به هاوړپیه که ی ده گوت: (من زور نازار ده چیژم چونکه باوکم باوه پرکی بیهووده ی به زیره کیم هه یه.) زورجار رووده دات که کچیک یان کوړیک له لای دایکی یان باوکی سکالا له بی توانایی خوئی ده کات و ده لیت: (به پاستی زورده به نگم)، له م حاله تاندا باوک که زور باش ده زانیت که منډاله که ی به هیچ شیوه یه که ده به نگ نییو. بویه هه ول دده دات دلی بداته وه و بوی بسه لمینتی که به پیچه وانه وه کوړیک یان کچیکي زیره که و زوربه ی جار گفتوگو یه کی له م شیوه یه ی خواره وه له نیوانیاندا پرووده دات:

کوړ: من زور ده به نگم!

باوک: نا! تو ده به نگ نیت.

کوپ: با! زوریش ده به ننگ!

باوک: نا! ده به ننگ نیت! نایا له بیرته که ماموستا ده یگوت چنده کوپړکی زرنګیت؟
کوپ: شتی ناوای به من نه گوتووه.

باوک: خوی به منی گوت.

کوپ: نهی که واته بچی برده وام به ده به ننگ له قهله م ده دات؟
باوک: له خۆشه ویستیانه، کالتت له که لدا ده کات.

کوپ: نه خیر! من زور ده به ننگ! سه پیری نمره کانم بکه.

باوک: نه وه نده به سه که میك خوت مانورو بکه یت.

کوپ: هه ولی خوم داوه هیچ نه نجامیکی نییه له بنه رته وه هه رمیشکم نییه!
باوک: زور به میشکیت من خوم ده زانم.

کوپ: من ده به ننگ! باش ده زانم.

باوک: (به پریشانی و تاقهت چوونه وه) گوتم ده به ننگ نیت!

کوپ: ده به ننگ! ده به ننگ!

باوک: تو ده به ننگ نیت! هه ی ده به ننگ!.

کاتیک منډالیک ده لیت که بیهوش یان ناشرین و بی توانایه هیچ به لکه په کی لوزیکیی
نیمه ناتوانی نه و باوه پړه ی بگوریت. کاتیک که باوه پړیک له که سیګدا جیګر بووبیت
وپړه کی دا کوتابیت، به ده گمن ده توانری به شیوه ی راسته وخو بگوردریت. چونکه
کوپړیک له گفتوګویه کی دریزدا ده رباره ی نه م مه سه له تاییه ته به م شیوه یه به باوکی
گوت: (باوکه ده زانم که تو له خۆشه ویستیانه وه به م شیوه یه قسه له که ل
منډاده که یت. به و نه ندازه یه ش ده به ننگ نیم که گوftarه کانی تو ده رباره ی نه وه ی
که قوتابیه کی زیره کم قبول بکه م.)، کاتیک که منډالیک به رانبر به خودی خوی پایه کی
خرابی دا. به به دروخسته وه ی و نارپه زایی نیمه نه وه نده کاریګری له گورپانی
باوه پړی نه ودا ناکین. به لکو به پیچه وانه وه باوه پړی نه و زیاترو زیاتر جیګر ده کات،
باشترین کومه کی نیمه بۆ منډاله که نه وه یه پیی پیشان بده یین که نه ک ته نیادک به
هسته گشتیه کانی ده که یین به لکو له شوینه وارو کاریګری نه وه ستانه ش
ناگا دارین:

كوړ: خودايه! چهند زه ینكویرم!

باوك: (به ناوازیكي جدی) !نایا به راستی باوه پرت له سر خوت به م شیوهیه؟، پیت وانیه به پیچه وانوه كوړیكي هوشیار بیت؟.

كوړ: به هیچ شیوهیهك!

باوك: كه واته له م باره یه وه گیانت زور به نازاره؟

كوړ: وایه.

باوك: له قوتابخانه دا همیشه گرفتاریت ودله خوربه ته و دوودلایت وده ترسیت نه وه ك بكه ویت یان نمره ی كه م به ده ست بیښیت ، نو كاتانه ی ماموستا بانگت ده كات سهرت لی ده شیویت بو نه وه ی وه لآمی پرسیاره كه ی بده یه وه نه وه نده هه ست به شكسته یی خوت ده كه یت وه لآمی هه لی ده ده یته وه و ده ترسیت به قسه كانت پیبكه نن و یان ماموستا ره خنت لی بگریت و قوتابییه كان پیت پیبكه نن، بپروای ته واوم هه یه كه زور به ی كاته كان وا به باشر ده زانیت هر هیچ شتیك نه لیتیت، پیم وایه نه و حاله تانه ت وه بیردیته وه كه له رابردودا پیت پینكه نیون، له م حاله تانه دا سدا سه د خوت به ده به نگ ده زانیت و زور تووړه و په ریشان ده بیت. (لیردا په رنگه مندال هه ندیک تاقیكردنه وه ی رابردوی خوی باس بكات.)

باوك: كوړم جوان گوی پیبگره! به پای من تو كوړیكي زیره كیت وه لی خوت بپروایه کی ديكه ت هه یه!، په رنگه نه م گفتوگویه له گورپنی بپروای مندال به رانبر به خوی کاریگره یه کی یه كسهری نه بیت، به لام نه وه نده ش دوورنییه په کی گومان و دوودلی له زه ینیدا هه لېكیشیت. په رنگه له و نمونه یه ی باس مان كرد شتیكي ناوا هه لكرپنیت: (هه مو كاتيك باوكم درك به من ده كات و من به هوشیار ده زانیت. په رنگه نه وه نده ش پشتگویی خراو نه بم كه ته سه وری ده كه م. نه و ناشنایه تی و لیک نزیك بوونه وه یه ی كه گفتوگویه کی وا ده یه یتنیه كایه وه په رنگه زیاتر زیاتر منداله كه والی بكات پشت به بپروای باوكی ببه ستیت. كاتيك مندالیک ده لیت: (من هر گیز چانسیم نه بووه) هیچ جوړه به لگه و روونكردنه وه یه ك ناتوانیت بپروای بگوریت، له به رانبر هه ر حاله تیکدا باسی هه رجوره به ختیاریه کی بوبكه ین، دوو حاله تی به دب ختیمان بوباس ده كات كه به سه وری هاتووه و به لاچاومان داده داته وه ته نیا نه و كاره ی كه

له دست نيمه دیت نه وه په پټی پيشان بدهین تاچ نه ندازه يک نه و درک به و
 هه ستانه ی ده که ین که بوته هو ی نه وه ی نه و پروایانه ی له لا دروست بیټ:
 کوږ: من به هیچ شیوه يه که چانسم نییه .

دایک: به راستی پروات وایه ؟

کوږ: نه ری و ه ل لا .

دایک: که واته کاتیک گه مه يه که ده که یت هه لبه ته به خوټ ده لئیت:(من نایبه مه وه من
 هه چانسم نییه .)

کوږ: به لی! هه میسه ناوا بیرده که مه وه .

دایک: کات ی له قوتابخانه دا وانه کانت به باشی ده زانیت هه لبه ته به خوټ
 ده لئیت:(نه مړو ماموستا بانگی من ناکات.)

کوږ: نه ری و ه ل لا .

دایک: به پیچه وانه شه وه , کاتیک وانه کانت نازانیت وایر ده که یته وه که:(هه لبه ته نه مړو
 بانگم ده کات.) دلنایم ده توانی له م باره يه وه چه ندین نمونه ی دیکه شم بو
 به ینیته وه .

کوږ: وایه .. بو نمونه منډال لیره دا چه ندین به لگه و نمونه ی زیاتر ده هینیته وه .)

دایک: من زور چه زده که م پای تو ده رباره ی به به ختی و بی به ختی بزائم .
 هه رکاتیک رووداو یکت به سه ردیت تو رووداوه که له به چانسی و و بیچانسی
 ده زانیت . و هره دانیشه که میک له باره ی چانس قسه بکه ین . په ننگه نه م باسکردن و
 گفتوگوه يه که سه ر پاو بوچوونی منډاله که به رانبر به دبختی نه گوریت . به لام
 په ننگه نه و پروایه شی له زه یندا بچین ی که بوونی دایک یکی ناوا تیگه یشتوو و دل سو ز
 به ختیکی گه وره يه .

دو وفاقیه تی هه سته کانی منډال:

منډالان له يه که کاتدا هم نيمه یان خو شده ویت و هم له دست نيمه هه ست به
 په ریشانی و دل ره نجان ده که ن . به شیوه يه کی گشتی منډالان به رانبر به دایک و
 باوک و ماموستایان و هه موو نه و که سانه ی ده سه لاتیان به سه ریاندا ده شکیت به

دووچۆر بێردەکەنەوه. زۆر دژواره کە دایکوباوکان ئەم دووفاقیبونە وه ک راستییەکی ژیانی منداڵەکانیان وهربگرن. ئەوان ئەم هەمە پەنگییەیان پێ خۆش نییە و ئامادەنین بوونی ئەم دوو فاقییە لەنیۆ دلی منداڵەکانی خۆیاندا قبول بکەن و اشیان بەخەیاڵیان دادیت کە بوونی دوو چۆرە هەست لە منداڵدا بەتایبەت بەرانبەر ئەندامانی خانەواده زۆر خراپ و ناپرەوایه.

دەبیئت بوونی دووفاقی لە هەستەکانماندا قبولبکەین جا لە خۆمان بیئت یان لە منداڵەکانمان. بۆجلەوگیری لەپووبەپووبونەوه و پێکداهەشاخانی بێ ئەنجام پێویستە منداڵان بزانی ئەم چۆرە هەستە لەهەموو پووبەکەوه ئاسایی و سروشتین ئیمە بە قبولکردن و ئاشنابوونمان بەهەبوونی دووفاقی هەست و بێرەکانی منداڵان دەتوانین دوودلی و ناپرەختییەکانیان لاببەین: (واپێدەچی دووچۆرە هەست بەرانبەر براگەرەکت هەبیئت. هەندی جار بە شانوبالیدا هەلەدەهیت وهندی جاریش پقت لێی دەبیئتەوه. یان (دەربارە ی ئەم مەسەلە یە دوو بپوات هەیه، هەم حەز دەکەیت بچیتە تۆ پتۆپێن هەم حەز دەکەیت لە ماله وه بمینیتەوه.)

پیشاندانی پرایەکی ئارام و ناپرەختییی دەربارە ی دووفاقی بێرەکانی منداڵان لە پێکخستن و چاکردنەوه ی بپروایان تا ئەوپەری کاریگەرە. چونکە وایان لێ دەکات بزانی تەنانەت (هەستە ئالۆز و تیکچپژاوه کان) یشیان لە چوارچێوه ی ئاگایی و تیگە یشتنی دایک و باوک و مامۆستا یاندا نییە، بە شیۆه یە کە رۆژیک منداڵیک ئاوی دەگوت: (هەرکاتیک هەستە دژی یە کەکانی من قاییلی تیگە یشتن بیئت ئەوه نده ی کەمن تێروانین ئەکەم دژو پێچەوانە ی یە کتری نین). بەلام دەبیئت ئەوه ش بزانیئت قسە ی هاوشیۆه ی ئەو قسانە ی خوارە وه بەهیچ شیۆه یە ک کاریگەری لەلابردنی دووفاقی هەستی منداڵاندا نییە: (کورم! خۆشت نازانیت چیت دەویئت! بیریئت تیکەل و پیکەل و ئالۆزکاوه، ساتیک هاوپیکەت خۆشده ویئت و ساتیکی دیکە پقت لێی دەبیئتەوه! تۆ ئەگەر مێشکیکی ئاساییت هەیه دەبیئت بە یە ک چۆر بێرەکتەوه.)

هەر مروفیک لە پوانگە ی فەلسە فییه وه سەیری راستیەکانی ژیان بکات، راستیی ئەم خالە ی بۆ روون دەبیئتەوه کە لەهەر جێگایە کدا خۆشه ویستی هەبیئت رق و کینه ش هەیه، لەهەر جێگایە کدا دلپاکی و هاندان و پیداهە لگوتن هەبیئت، هەستی رکابەری و

نیره ییش هه یه، له هه رشویننې په یوه نندی قوئی نیوان مروغه کان هه بیټ جوړه نیره یی و حه سوودییه که هه یه، له هه رشویننک سرکه وتن هه بیټ، ترس و نیگه رانیش بوونی هه یه، ته نها مروئی دهر وونناس و دونیا دیته یه که ده زانیت هه موو هه سستی به باش و خراب و دووقاقی و دژ به یه که کانیشوه و سروشتی و ناسایین.

شتیکې ناشکرایه قبولو لگردنی ئه م پایانه له پوانگه ی پووحیه وه کاریکې ئه ونده ناسان نه بیټ، له بهر ئه وه ی شیوه ی په روه رده کردنی ئیمه چ له قوناغی مندالی و چ له قوناغی پیگه یشتندا دژئ ئه م رایانه دوه ستن، له کاتی مندالیدا هه همیشه به ئیمه یان گوتووه که وا نابئ ریگابه شتی خراب و نه خوازراو بده یین بچیته میشکمانه وه، ده بیټ له بوونی ئه م جوړه هه ست و بیرانه شه پمه زاربین و وه کو ئه وه ی په روه رده و دهر وونناسی نوئ و زانستی بیه ویت پیشانی بدات که ته نها به کاری باش و خراب ده توانریت سیفته ی باش یان خراب ده ستنیشان بکریت، د ه نا کاری خه یالی باش و خراب بوونی نییه، رهفتاری ئیمه قابیلی رهخنه لیگرتن یان ستایشکردنه، به لام هه سته کانی ئیمه قابیلی سرکونه کردن یان پیدا هه لدان نین به لکو حوکمدان له سر هه ست و چوارچیوه کانی خه یال و بیر، زیانیکې گوره به نازادی سیاسی و سه لامه تی دهر وونی ده گه یه نیت. سۆزه کان به شیکن له خودی ئیمه که پشتا و پشت بۆمان ماوه ته وه، ماسی مه له ده کات، مه ل ده فریت و، مروؤ هه ست ده کات. هه ندئ کات خۆشحال و هه ندئ کات غه مگینین، به لام له هه ندئ ساتی ژیاندا به ته واوی لیمان روونه که هه ست به توپره یی و ترس و غم و خۆشی شانازی و شهرم و چیژ یان بق لیبوونه وه و، ناره زوو یان بی ناره زویی ده که یین، له کاتیکدا نازادین له هه لېژاردنی ئه و سۆزانه ی که له ئیمه دا سه ره لده دا، به لام نازادین له وه ی ئه و سۆزانه چۆنچونی و چ کاتیک پیشان بده یین، به مه رجیک له چۆنییه تی ئه و سۆزانه ناگاداربین، ئه م مه سه له یه گرینگیه کی سه ره کی هه یه. هه ندیک که س وا په روه رده کراون له چۆنییه تی و راستی هه سته کانی خویان ناگادارین. له وکاته ی که به رانبر که سیک هه ستیان به بق لیبوونه وه کردیټ ناوایان پیگوتراوه: (هیچ نییه، ئه م بق لیبوونه وه یه له خۆشه ویستی وه سه رچاوه ده گری). کاتیک که هه ستیان کردوه په نجینراون پتیا ن گوتراوه که نازابن و

پېيىكەنن. بابەتى زۆربەى پۆلېنە باوہكەى نىو خەلكى ئىمە ئەوہىە: (ئەگەر ھەردالت خۆش نىيە. واپكە دالت خۆش بىت), لەبەرانبەر ئەم پېگايە نادروستە دەبى چى بكرىت؟ بەراى ئىمە باشتىن پېگاراستگوى و پەرورەدەى سۆزدارەكە يارمەتى مىندالان دەدات تاكو لەچۆنىيەتى ھەستەكانى خۆيان ئاگادارىن. درككردنى مىندالان لە ھەمبەر ئەوہى كە ھەست بەچىدەكات و چ ھەستىكى ھەيە گرىنگترە لەوہى كە: (بۇ ھەست دەكات). كاتىك كە ئەو بەروونى دەزانىت ھەستەكانى چىن, كەمتر ئەگەرى ئەوہ ھەيە بكەوېتە نىوداوى ھەستە نادىار و ئالۆزەكاوو و دژ بەيەكەكان.

دابىنكردنى ئاوينە يەك بۇكە ساىەتى:

چۆن دەتوانىت يارمەتى مىندال بىرئىت تاكوناگادارى و زانىارىى لەسەرھەستەكانى خۆى ھەبىت؟ ئەم كىردەيە بەوہ دەبىت كە خۆمان بكەينە ئاوينەيەك و سۆزى مىندالەكان لە خۆماندا پىشان بەدەين. مىندال بۇئاگادارىبوون لە رووخساروبارى جەستەيى خۆى سەيرى ئاوينەيەك دەكات, بەلام تەنيا بەسەرنج دان لەوشتانەى كەئىمە لەبارەى ئەو سۆزانەى باسى دەكەين لە چۆنىيەتى سۆزەكانى خۆى ئاگادار دەبىت.

رۆلى ئاوينە ئەوہىە كە وېنە وەكوخۆى پىشان بەدات. نەك جوانى بكات يان كەموكوپىى دروستكراوى بۇ زىادبكات. ئىمە ھەزناكەين ئاوينە پىمانبلىت: (بەراستى قىافەيەكى ترسناكت ھەيە! چاوەكانت خوينيان تىكە وتووە. دەمووچاوت ئەستور بووہ وەكو دىوت لىھاتووە! بېرۆبىرىك لەخۆت بكەرەوہ). پاش چەندجارىك سەيركردنى ئەم جۆرە ئاوينە سەراوگىر كەرەوہيە. ئاسايىەكە مىندال وەكو ئەوہى تاعوونى دىبىت لى رابكات. ئىمە داوا لە ئاوينە ناكەين وتارمان بۇبخوئىتتەوہ و ئامۆزگاريمان بكات, بەلكو چاوەرپىن وىنەى راستەقىنەى خۆمانى تىدا ببىنن, پەنگە لەئاوينەدا ھەز بەبىننى رووخسارى راستەقىنەمان نەكەين, بەلام ھەزدەكەين خۆمان ھەولى ئارايشتكردنى بەدەين.

رۆلى ئاوينەيەكى سۆزدارگىرپانەوہى ھەستەكانە بەشىوہيەكى راستەقىنە و بەبى

که موکوپړی، به سه رنج دان له بارودوڅی مندال ده توانری نه م رستانه ی خواره وهی پیبگوتری: (ده لئی زور تووړه یت؟) یان (هه لبه ته زیاد له نه اندازه رقت لئی ده بیته وه)، یان (ده لئی به ته واوی له م پیشهاته نارپه حه تیت)، نه م جوړه راده رپرینه که له سر بناغی راستی و دوور له زیاده پوځیه سووډیکی زور به بارودوڅی مندال ده گه یه نیت له بهر نه وهی هه سته راسته قینه کانی نه و به روونی پیشانی خوی ده دات، روونی وینه چ له ناوینه ی راسته قینه ی نه وچ له ناوینه ی سوزی زه مینه ی هه ولدانی چاکر دنه وهی که موکوپړیه کان له لایه ن خودی که سه که وه دپه خسی نیت.

بەشی دووم

(رینگا نووبەکانی هاندان و رەخنەگرتن)

- سەربردەوی تەپلە جگەرەوی باڵندەو چیرۆکیکی ئاکاری.
- ئایا دەبێ کاری چاک ستایش بکەیت یان کەسایەتی؟
- ئەوەی منداڵان لەقسەکانی ئێمە هی ئەدە هێنجن.
- یارمەتی ئێمە بۆ ئاگادارکردنەوێ منداڵان دەربارەوی تایبەتەندییەکانی کەسایەتی خۆیان.
- رەخنەوی سوودمەند و زیانبەخش.
- چۆن ئاکۆکی وپێکدا هەڵشاخان لەنیوان دایک ویاوک و منداڵاندا روودەدات؟
- جێبۆ جێزەوون و قسەوی ناشرینی زیاد لە ئەندازە
- زالبوون بەسەر هەلچووندا

سەربردەوی تەپلە جگەرەوی هاوئیشتراو

چیرۆکیکی ئاکاری - بەرەبەیانێ رۆژی دووشەمە، پاش تەواوبوونی پشووێ کۆتایی هەفتهبوو، ئاقرەتیک بەئاوازیکی شیتانە بەم شێوەیە لە تەلەفۆنەو

سه برده که ی بؤ خوشکه که ی باس ده کرد: (جوان گوئیگره و بیینه نایا هرگیز ده توانی هه رته سه وری نه م جوره رووداوه ش بکه یت؟ دوینی هه موومان له نیو ئوتومبیلدا بووین، پۆزه که مان زیاتر له نیو ئوتومبیلدا به سه برید (ئیقان) (IEVAN) به تهنیا له پشته وهی ئوتومبیلکه دانیشتبوو و له ته واری نه و سه فه ره مان وه کو فریشته یه ک نارام و له خۆراچوو دانیشتبوو، ته نانه ت جار ی کیش شه ی تانیی نه کرد. به خۆم گوت به راستی نه م منداله شایسته ی ستایش کردنه. ده مانویست بچینه نیو تونیل که ناوړم دایه وه و پیمگوت: (نافهرین (ئیقان)! به راستی کورپکی ژیکه له یت و رفتار و ناکاری پیاوانه ت هه یه. من شانازی به وه ده که م که کورپکی ناوا باشم هه یه!)، یه که ده قیقه دواتر ده تگوت ناسمان به سه سه ره ماندا رووخا. (ئیقان) به بی نه وهی پیشتر به سه ره خوی بی نیت ته پله جگه ره ی ته نیشته ده رگای ئوتومبیلکه ی ده رکیشاو هه رچند پاشماوه ی تیدا بوو به ده موو چاری ئیمه ی دا کرد، تاچند ده قیقه یه ک، سو تکه و فلته ری جگه ره و تۆزوخۆل وه کو نه تومی بۆمبی نه تومی به سه سه ره ماندا باری. بیری لیکه وه راست له هه مان ساتدا به نیو تونیلکی نیوه تارک و پرله هاتوچوی ترسناکی ئوتومبیلاندا گوزه ره مان ده کرد و که میکی مابوو بخنکین. باوه پیکه نه وه نده تووپه ببووم حزم ده کرد بیکوژم، نه گه ر پیز به ندی ئوتومبیلکه مان له پشت ئیمه نه بوایه زۆر به باشی ته نبیم ده کرد، نه وهی زیاتر منی ده سووتاند نه وه بوو چهند ساتیک به ره له م رووداوه به وپه ری نیاز پاکیه وه ستایش مده کرد، ئیستا که به رده وام وه ها نامۆزگاری خه لکی ده کن و ده لین که ده بی مندال ستایش بکریت. به راستی هه رگیز جیی بره وا کردن نییه؟ چهند هه فته یه ک دواتر به بۆنه یه که وه (ئیقان) هۆی نه م کاره سه سه ره هینه ره ی بؤ دایکی پوونکرده وه، نه و له دریزایی ماوه ی سه فه ره که بیری له وه کردۆته وه چون له ده ست برا بچوکه که ی پزگاریت که به وپه ری دلخوشیه وه له کوشنی پیشه وه ی ئوتومبیلکه له ته ک دایک و باوکی و دانیشتبوو؟ له کۆتاییدا نه وپه ره چووبوه میشکیه وه که نه گه ره هۆی رووداویکی گه ورده وه، ئوتومبیلکه له ناوه نده وه وه کو سیویک بیته دوو له ت خۆی و دایک و باوکی سه لامه ت ده بن به لام منداله که ده بیته دوو پارچه ویۆ هه میشه له ده ستی رزگاره دن. له هه مان کاتیشدا بوو که دایکی

ستايشی ره وشت و رهفتاری نه وی کرد، ثم پټه لډانه خراپی و به دیی خوی له بهرچاوانیدا زه قتر کرده و هو پریری دا بیسه لمیټی که به هیچ شیوه یه ک شایسته ی ثم جوړه ستایشه نییه. بویه ش سه یرټکی ده وروبه ری خوی کردوچاوی به ته پله جگړه که کهوت ونیدی رووداوه که یه کسه ر و به بی وستی نه و هاته کایه وه.

نایا ده بی کاری باش ستایش بگریټ یان که سایه تی؟

هه ندیک برویان وایه که ستایشکردن ههستی باوه په خوبون و پشتبه خوبه سنتی مندالان به همیز دهکات و وادهکات منداله که زیاتر ههست به دلنیا یی بکات و باوه پی به خوی زیاتر بیټ. هه ندیکیش برویان وه هایه که پیا ه لډان و ستایشکردن تو پر هی و به دخوی مندالان زیتر بکات، بو؟. زور به ی جار مندالان له بهر انبه رنه ندامانی خانه واده دا بیروئاره زوی ناپه سندوناشرین له زهینی خویاندا په روه رده ده که ن، کاتیک که باوکیک به کوربه که ی ده لټت: (به راستی کورټکی زور ژیکه له یټ!)، په نگه منداله که ثم ستایشکردنه قبول نه کات له بهر نه وه ی بوچوونی نه و بهر انبه ر به خوی له که ل بوچوونی باوکی جیاوازی به کی زوری هه یه. روون کردنه وه ش نه وه یه که نه و چند ساتیک له مه و بهر له قولای دلپه وه هیوای دهخواست که دایکی بو ماوه یه ک لال بیټ و براکه ی له نه خوشخانه بخه ویت، هه ربویه وا ده زانیت مندالټکی باش و شایسته ی ستایش نییه. له راستیدا چند زیاتر ستایش بگریټ، زیاتر به دخوی دهکات. چونکه به م هویه وه ده یه ویت (وینه ی راسته قینه) ی خوی پیشان بدات. به رده وام نه وه رووده دات که دایکان و باوکان سکالا ده که ن که راسته وخو پاش ستایشکردن، منداله کانیا ن رووبه رووی گورانی ناکاری کتوپری منداله کانیا ن ده بنه وه و به سه رسورمانه وه ده پرسن بوچی منداله که ریگایه کی درندانه ده گریټه به ر وه کو نه وه ی یاخیبوون و نارپه زایی خوی له بهر انبه ر ثم ستایشکردنه پیشان بدا؟ زور نه گری نه وه هه یه مندال له م ریگایه وه بیه ویت جیاوازی بیرو پای خوی بهر انبه ر نه و بیرو پایانه پیشان بدات که دایک و باوکی ده رباره ی نه و هه یانه

ستايشی خوازراو یان نه خوازراو

نایا له م بچوونه ی نیمه وه ده بیټ نه نجامیکي وا به ده ست بخړیت که ستایش کردن به ره میکی نییه و ده بیټ پشتگوي بخړیت؟ به هیچ شیوه یه ک وانیه، مه به ستی من نه ویه که ستایشکردنیش وه کو په نسلین نابیت کویرانه و به بی زانیاری ولتوورد بونه وه به کار بربیت. هر پزیشکیک له نووسینی دهرمانه به هیزه کاندایا ه لومه رجیکي تاییه تی وه کو ریژه ی دهرمان وکاتی خواردنی و. کار دانه وه ی له شی نه خوش له به رانبر دهرمانه که و چندان دیکه ش له به رچاو ده گریټ. دهر باره ی به کارهینانی دهرمانه (سوز) یه کانی ش ده بیټ نه م تبیینیانه له به رچاو بگیرین یاسای گرنګ و سهره کی له م رووه وه نه ویه که ده بی ستایش کردن تنها په یوه نډی به وه ولدان و هه نگاهه کانی منډاله وه هه بیټ نه ک ره وشت و که سایه تیه که ی بگیرته وه، بچو نمونه: کاتیک که منډالیک حه وشه پاک ده کاته وه، زور ناسایه که پئی بلین: به راستی زه حه تیکي زورت کیشاوه نیستا حه وشه که زور دلگیر بووه زوریش بی مانایه که پئی بلین (کورپکی چنه باشه (۱) ده بی قسه ستایش نامیزه کان هر وه کو ناوینه وینه ی راسته قینه ی هه نگاهه کانی منډال پیشان بداته وه، نه وه ک که سایه تیه که ی سهر او ژیر پیشان بداته وه، نه م نمونانه ی خواره وه تا ناستیک ستایشکردنی به جی پیشان ده دات.

(جیم) که ته م نه ی شه ش ساله له پاککردنه وه ی حه وشه دا کاریکي چاکی نه نجام داوه و هه مووگه لا وشکه کانی کورکردنه وه و رووه که زیاده کانی هه لکیشاوه و پاشانیش هه موو که ره سه کانی له جی خوی داناوته وه، دایکی نه وپه پی دلخوش ده بیټ و به م شیوه یه ستایشی کاره چا که کانی ده کات.

دایک: حه وشه که گه لیک پیسبوو هه رگیز باوه پم نه ده کرد له ماوه ی یه ک روژدا بتوانریت ناوا به چاکی پاک بگیرته وه.

جیم: بینیت که من پاکم کرده وه.

دایک: پر بوو له که لای وشک و چله گیای زیاده.

جیم: هه موویم کورکردنه وه.

دایک: کاریکي زور قوپس بوو!.

جیم: نه ری وه للا زوری پیده ویست.

دایک: ئیستا حه وشه که زۆریاک بۆته وه. مرؤف که ته مه شای ده کات دلی ده کریتته وه.
جیم: ئا. زۆر باش بووه.

دایک: کوپم سوپاست ده که م.

جیم: (به زرده خه نه یه کی گالته نامیزه وه) نهرکی سهر شانمه به پریز!

ئهم قسه به جییانه ی دایکه که له هه موو روویه که وه (جیم) ی له به رانبهر نه نجامدانی کاره که ی دلخۆش کرد، جیم تا شه وله سهر ئاو و ناگر بوو تا کو له کاتی که پانه وه ی باوکی حه وشه پا که که به باوکی شی پیشان بدات و جاریکی دیکه ش له قوولایی دلپه وه به مۆی کاره چاکه که یه وه هه ست به شادوومانی و به رزه فیری بکات. به پیچه وانه شه وه. ئهم قسه ستایش نامیزانه ی خواره وه که ناراسته ی که سایه تیی منډال بکریت هه یج کاریگه ریه کی نابیت: (به راستی کوپکی باشیت!) یان (به راستی بۆ دایکت یارمه تیده ریکی بچکۆله و ژیکه له ی ت) یان (به بی تو دایکت چی ده کرد!) رهنگه ئهم جۆره شیکردنه وه یه منډال ناره حه ت بکات و زیاتر نیکه رانی بخاته دلپه وه.

رهنگه به م جۆره هه ست بکات که هه رگیز به و پایه یه نه گات که چاوه پروانیان لیی هه یه. به م شیوه یه له جیاتی نه وه ی دان به خۆیدا بگریت تانه و کاته ی که موکوپییه کانی که سایه تیه که ی ناشکرا ده بن، به نه نقه ست ده ست به به دخوودی ده کات تا کو زیاتر له و راده یه چاوه پروانیان لیی نه بیت. ستایشکردنی راسته و خۆی که سایه تی وه کو تیشکی راسته و خۆی خۆر نازار به خش و کوپریکه ره. هه مووکه سیك به وه ناره حه ت ده بیت که خه لکانی دیکه به چاوتیرو ساده و بلیمه ت له قه له می بدن. وه کو نه وه یه داوای لیبکن به لای که مه وه به شیک له وستایشانه به درۆ بخاته وه. رهنگه که سه که له ناو جه ماوه ردا به ناچاری وه که خه لگی دیکه پیی خۆش بیت تانه ندازه یه که ستایش قبول بکات و نه وه بلیت: (سوپاستان ده که م! قسه کانی ئیوه ده رباره ی نه وه ی که چاوتیرو ده ستودل کراوه م قبول ده که م.) به لام له دلی خۆیدا ئهم مه راییکردنه ره تده کاته وه، چونکه ویزدانی ریگای پینادات به خۆی بلیت: (من دلفراوان یان فریشته و یان به هیزو یان ساده و خاکیم) نه و نه که ئهم ستایشه ره تده کاته وه، به لکو له به رانبهر نه و که سانه داچهند بیریکی نوی له زه یینیدا په یداده بی که مه راییان بۆ کردوه به جۆریک رهنگه به خۆی بلیت: (نه گه ر ده رباره ی که سایه تیی

من نه و نده به هله داچووبن به هیچ شتویه که مړوئی هوشم ند نین.
مندالان چی له قسه کانی نیمه هله نده هینجن.

وه کو گوتمان ناییت ستایشکردن دهرباره ی ناکارو تاییه تمندیی که سایه تیی مندالان بیټ، به لکو ده بیټ بابه تی ستایشکردنه که هه روه کو هونه روه کانی مندالان بیټ، ده بیټ به شتویه که ستایشی مندالان بکه یین له موه به دواوه به رانبر تاییه تمندیی که سایه تیی خوی چه ندخال و ناماژیه کی راست و دروست هه لپه ینجیت. (کینی) (KEUNY) که تمه نی له (۱۰) سال زیاتر نییه له ریگخستنی ژیر زه میندا یارمه تیی کی باشی باوکی داوه له نه نجامدا ناچار بوو که لویه لی قورسپیش رابگوزیت، باوکی ناوای پی ده لیت:

باوک: نه م میزه زور قورسه راگواستنی نه و نده ش ناسان نییه.

کینی: (به شانازییه وه) بینیت که من گواستمه وه.

باوک: هیژیکي که لی زوری ده ویت.

کینی: (له کاتیکدا که ماسولکه کانی خوی پیشانده دات) من به هیژم.

له نمونه یه دا باوک ناماژیه کی به سه ختی کاره که کرد به لام نه وه خودی کینی بوو که له ناماژیه وه دهرباره ی هیژی ماسولکه کانی خوی شتیکی هه لپه ینجان. نه گه ر باوکی پتیبگوتبایه: (ماشه للا کوپم! به راستی به هیژیت!) په نکه کوپه که ی ناوا وه لامی بدابایه وه: (نه خیر!) نه و نده ش به هیژنیم که تر به خه یالندا دیت، له پوله که ماندا که سانی له من به هیژتر زورن. په نکه له نه نجامی نه م وه لامه شدا له نیوان کوپو باوکه که دا ده مه ته قییه کی تال و بیسوود روی بدابوایه.

یارمه تیی نیمه بو به ناگاهینانه وهی مندال له تاییه تمندیی که سایه تیی خوی

ستایشه کانی نیمه دووبه ش له خوره گرن: قسه کانی نیمه وه هه لپه ینجان وراویچوونی مندال له باره ی قسه و راویچوونه کانمان. ده بیټ قسه کانمان به شتویه که روون نه وه پیشان بدات که ریژ له تیگوشان وهونه رو یارمه تی و تیبینی و دامیتانه کانی مندال ده گرین، به شتویه که مندال بتوانیت له کوی قسه کانی نیمه بو ناگادار بوون له که سایه تیی خوی نه نجامیک وه ده دستبهنیت، له راستیدا ده بیټ قسه کانمان بو مندال

وه کو پارچه قوماشیک بیت که وینه یه کی. نه رییی خودی خوی له سره بچنیت. نه م
نمونانه ی خواره وه به چاکی نه م خاله روشن ده که نه وه:

ستایشی به جی: سوپاست ده که م که نو تومبیله که ی منت شوشت نیستا وه کو
نو تومبیلکی نوی دیته به رچاو.

هله ینجانی مندا: کاریکی چاکم نه نجام داوه. باوکم کاره که ی په سندکردم.
هاندانی بیجی: کوپم! به راستی تو فریشته ی.

هاندانی به جی: جلکی سره وه تم زور پی جوانه. جوان ونه خشینه!
هله ینجانی نیحتمالی: سه ليقه یه کی باشم هه یه! ده توانم پشت به سه ليقه ی خوم
بیهستم.

ستایشی به جی: تو هه همیشه جوانناسی.

ستایشی بیجی: هونراوه ی تو چوه دلمه وه.

هله ینجانی گریمانه یی: چند خوشحالم! من ده توانم به باشی هونراوه بنووسم!

ستایشی بیجی: له گه ل نه وه ی ته مه نت بچوکه به لام هونراوه باش ده نووسیت.

ستایشی به جی: نه و کتیبخانه یه ی دروستکردوه چه ند جوان دیته به رچاو.

هله ینجانی گریمانه یی: بی توانانیم (لینه هاتوونیم).

ستایشی بیجی: به راستی دارتاشیکی ده ست په نگینیت.

هاندانی به جی: نامه که ت دلی رووناک کردم وه!

هله ینجانی گریمانه یی: ده توانم دلی خه لکانی دیکه رووناک بکه مه وه.

هاندانی بیجی: به راستی له نامه نووسیندا ده ستیکی ره نگینت هه یه.

ستایشی به جی: سوپاست ده که م چونکه به چاکی قاپه کانت شوشت.

هله ینجانی گریمانه یی: من ده توانم تا ناستیک یارمه تی دایکم بدهم.

ستایشی بیجی: تو باشتر له چیشتلینه ره که مان قاپه کانت شوشت.

ستایشی به جی: سوپاست ده که م که گوئت پاره یه کی زورم به تو داوه له راستگویی

تو زور خوشحال بووم.

هله ینجانی گریمانه یی: خوشحالم به وه ی که راستیت نواند.

ستایشی به جی: به راستی کوپزکی راستگویت!

ستايشی به جی: دارپشنه که ت بیریکی نویی خسته می شکمه وه.
 هه لئینجانی گریمانه یی: ده توانم خاوه نی بیرى نوییم (دامینه رانه بم).
 هه لئینجانی بیجی: به به راورد له گه ل پوله که ت زوره باشی شت ده نووسیت به لام
 هه رده بی زیاد خوت ماندوو بکه ییت.

نه مجوره ستایشکردن و بیروکه هه لئینجانه نه ریپانه له و پایه سه ره کیانه وه ده روون
 دروستی مندال فراهم ده کات. (داده مه زینیت) نه و نه جامه ی که مندال له
 قسه کانی نیمه دا وه دهستی ده هیئی. دواتر به نارامی له به ره خوی دووباره ی
 ده کاته وه.

نه وده ربړینه نه ریپانه ی که له لایه ن مندال وه دووباره ببیته وه به رانه رخوی وجیهانی
 ده وروبه ری تاناستیکی به رز کاریگری له بیرو باوه پی ده کات و وا ده کات باوه پی به
 خوی بیته.

ره خنه گرتنی سوومه ندو زیانبه خش:

چ کاتیک ره خنه گرتن سوومه نده و چ کاتیک زیانبه خسه؟

ره خنه گرتنی سوومه نده بریتیه له خسته رووی ریگای نه نجامدانی کاریک و به هیچ
 شیوه یه که نامازه ی نه ریپیه به که سایه تیی مندال ناکات.
 (لاری) (LARRY) (۱۰) سالانه. به بی نه وه ی ناگای لیپیت په رداخه شیره که ی
 ده پزیتته سه رمیزی نانخواردن.

دایک: تو نه و نده گوره ییت که بتوانیت په رداخه شیریک به ده ست بگریت! تا نیستا
 چه ندین جار به توم گوتوه کاتی نانخواردن ناگات له خوت بیته.

باوک: (نه م قسانه له م گوپییه ی ده چیتته ژوروی و له گوپییه که ی دیکه ی ده چیتته ده ری
 , نه و هه میشه گوپراپه ل نییه, به رواناکم بیه ویت خوی چاک بکاته وه). (لاری) با ی
 پوولیکی سووتاو شیرى نه پرشتووه, وه ل پهنکه باجی نه م ره خنه گرتنه بیجیه ی
 دایک و باوکی له رووی لاوازکردنی ههستی پشت به خوبه ستن و باوه پ به خوبوونی
 منډاله که هه زاران جار گرانتی بیته له په رداخه شیریک. کاتیک مندالیک کاریکی
 نادرست ده کات, هیچ پیویست نییه که ده رباره ی که سایه تیه که ی وتاربه دین,

بە لێکو باشتەرە تەنھا ئاماژە بە خودی رووداوەکە بکەین و کارمان بە خودی کەسەکەو نەبێت.

کاتیەک منداڵ بە دخوویی دەکات دەبی چی بکری؟

کاتیەک (مارتین) (MARTIN) ی (٨) ساڵە، بێ ئەنقەست پەرداخە شیرەکە ی رژاندە سەرمیژ. دایکی کە لە هونەری پەروەردە کردنی دروست ئاگاداریوو، بە و پەپەری ئارامییەو ئاوا ی پێگوت: (دەبینم شیرەکە ت پزاو، ئەمە پەرداخە شیریکی دیکو ئەمەش ئیسفەنج! ئەوکات لە جێی خۆی هەلساو و پەرداخە شیرەکە ی دا بە کۆپەکە ی. (مارتین) هەناسە یەکی دلخۆشانە ی هەلکێشاو بە سەرسو پمانەو لە دایکی راما و لە بەر خۆیدا گوتی: (زۆر سوپاست دەکەم دایە!) دواتر بە یارمەتی دایکی میژەکە ی پاک کردەو. دایکی هیچ قسە یەکی دیکە ی بە منداڵەکە ی نەگوت کە لۆمە کردن لە خۆبگریت و بیان هەپەشە ی تێدابێت. پاشان بەم شیوہ یە لە لای هاو پێکانی باسی ئەم رووداوە ی کرد: (ئەو نەندە ی نە ما بوو پێی بلێم کە جارێکی دیکە زۆر ئاگادار بە! بەلام کاتیەک بینم لە بەرانبەر ئارامییەکەم بە سوپاسەو سەیری دەکردم، بۆیە هیچ نەگوت. بە تاییەت کە ئەو مەتەو یاد کە جارێک بە هۆی ریشتنی پەرداخە شیریک هەللام دروست کردو پۆژێکی تەواو هیچ کامان ئارامان نەبوو.

چون شهرو پینکداهه شاخان له نیوان دایکویاوک و منډال روودهدات

له زږیهی ماله کاندایا شهرو کیشو و حوت و هشت له نیوان دایک و باوک له لایه ک و منډالان له لایه کی دیکو به شیوه کی چاوه پواننه کراو روودهدات. منډال کاریکی ناشرین دهکات یان قسه کی نه شیواوی به زاردادیت و باوک یان دایک سهرزه نشتی منډاله که یان ده کهن و سستو سووکی ده کهن و باوک قسه کی به منډاله که ده لیت و منډاله که ش و ه لایه کی توندتر ده داته وه. باوک یان دایک هم توندوتیزی به توله لیسه ندنوه و هندی کاتیش به هره شه ده زانن و له نه جامدا کاره که به ره و رووداویکی توندتر ده پوات.

(NATHANIEL) (ناتانیل) که نه مهنی (۹) ساله که مهنی به فنجانیکی به تال ده کرد. دایک: فنجانه که ده شکینیت! تو له شت شکاننن شاره زاییه کی باشت هیه. ناتانیل: نه خیر، من چ کاتیک شتم شکاندوه؟ له هه مان کاتا فنجانه که که و ته سهرزه وی و شکا.

دایک: (به وپه پی تووپه بوونه وه) به راستی منډالیکی زور ده به نگیت! له ماله وه هه رچه کت بکه ویته به رده ست دهیشکینیت! ناتانیل: که واته توش ده به نگیت! نه دی تو نه بووی ریشتراشه کاره باییه که ی باوکمت شکانن.

دایک: نافهرین! که وایه به دایکیشته ده لیتیت ده به نگ! نه وه ندنوبی چاوو پوو بوویت!؟

ناتانیل: تو بی چاوه پوویت! تو یه که م جار به من گوت ده به نگ!

دایک: نیدی نامه وی ده موچاوه شوومه که ت ببینم. یه کسهر برؤ ژووری خوت!

ناتانیل: ناچه ژووری خوم! نه که راست ده که یته وه ره به ندنم بکه!

دایکیشی له به رامبه ر هم رکابه ریه تووپه بوو و، که و ته دوا ی کوره که ی، کاتی که به زه حمت خوی که یان دی (ناتانیل) دایکی به ره و په نجره که پالپتوه ناو شووشه که شکاو دهستی دایکی بریندار بوو.

بینینی خوین ناتانیلی تووشی ترس و نیگه رانی کرد له ماله وه هه لات و تا کاتیکی درهنگی شو به دیار نه که و ته وه. پیویست ناکات نه وه وه بیر بهینینه وه که هم

رووداوه به ته واوی ماله وهی شیواندوو نه و شهوه که س به نارامی نه خهوت.
 نایا ناتانیل له م رووداوه دا په ندوعیبره تی وه رگرتوو چیدیکه که مهی به فنجانی به تال
 کردیان نه؟ فنجانیك، له به رانبر په ندوعیبره تیکی نیگه تیف که ده ربارهی خوی
 و دایکی فیرووزور که م بووه. بناغهی مه به ست نه وهیه که نه م به رانگژیوونه وهیه
 پیویست بوو؟ نایا پیویستی به و جوړه قیژه و ه رایه مه بوو؟ نایا ناکری نه م رووداوه
 ناقلا نه تر ریگای لیبگریت و نه هیلدریت روودات! دایکه که هر له که ل بینینی نه وهی
 که کورپه کی که مه به فنجان ده کات دهیوانی لی بیستینه وه، له جیاتی فنجانه که
 که لوپه لیکی که مهی که م مه ترسیتری وه ک توپ و شتی دیکه ی دابوایه دهستی. یان
 کاتیک فنجانه که شکار، دهیوانی پارچه کانی به کورپه کی پیشان دابوایه و تیی
 بگه یان دبوایه که فنجان زوو ده شکیت، هیچ که س ته سه وری نه وهی نه ده کرد که
 فنجانیکی ناوا وردوخاش بیت، په نگ بوو سه رسو پرمانی منداله که له و روونکردنه وانه
 نارپه حه تی بکات ووی لیبکات داوی لیبور دن بکات و ته نانه ت له جیات به دخوویی
 کردن و وه لامدانه وه له وانه بوو دهره نجامیکی وه های لی بکه و تبایه دهست که
 فنجانی چای بۆ که مه کردن دروست نه کراوه.

هه لهی بچووک و سزای زیده رویانه (سزادانه زیده رویه کان؛

مندالان ده توانن له هه لهی بچووک دهره نجامی گوره وه دهستیبتن. ده بی مندال له
 دایک و باوکیه وه جیاوازی نیوان رووداوی ناشرین و قیزه سستین له لایه ک و رووداوی
 سهخت و مه ترسیدار له لایه کی دیکه وه فیبرییت و تا نه اندازه یه ک پلهی هیزو لاوازی
 هر پیشهاتیک لیک جیا بکاته وه. زوریه ی دایک و باوکان له به رانبر هیلکه یه کی
 شکاودا هه مان کاردانه وه پیشان دهن که ده بی له به رانبر قاچیکی شکاودا
 پیشانی بدن. یان له به رانبر شووشه یه کی شکاودا بانگ وهاواریکی وا به رپاده کن
 وه که نه وهی له به رده م هرگی نازیزکیان دابن، له حالیکدا ده بی رووداوی بچووک
 به هه مان قه بارهی خوی بچریترتته گوئی مندال و پتی پیشان بدریت.

- دیسانه وه دهسته وانه کانت بزرکرد؟ زوربه داخوهم چونکه بۆ کرینی نه م
 دهسته وانه پاره خرج کراوه. هه لبه ته رووداویکی داخ نامیزه وه لی نابیت زیاد

له راده ی خوی گرینگی پیډه یت.

نابی بزکردنی جوته دهسته وانه یه ک بیټه هوی تووره بوونیکي زور، هره وها
نابی درانی کراسیک بیټه هوی دانانی پرسه.

جنیوی قیزه ون و قسه ی ناشرینی زیده پویانه:

قسه ی سووک و جنیوی قیزه ون وه کو گولله ی گرم و تیری ژه هراوی، ده بی ته نها
به رانبر به دوژمنانی خوینخور به کاربیټ، نه ک ناراسته ی مندال بکریټ. کاتیک
یه کیک ده لیت: (نه کورسیه خراب دروستکراوه) هیچ هیډمه یه ک به کورسیه که ناگات،
کورسی نه نارپه حهت ده بیټ و نه دپه نجیت و که مترین جوولش ناگات وهیچ جوړه
کاردانه وه یه ک له به رانبر نه و سیفته دا پیشان نادات که وا خراوه ته پالی، به لام
هرکاتیک به مندالیک بلین ناشرین یان که وده ن یان شه پریو خیرا ده که ویته ژیر
کاریگری نه م قسه یه، کاردانه وه یه ک له له ش وگیانیدا رووده ات و بیټش که نیودلیدا
ده بیټه هوی په یدابوونی پق و ههستی دوژمنایه تی. به رانبر نه م بی حورمه تی
پیکردنه له جیهانی خه یالی خویدا چند پلانیک داده ریټ، نه م شته ههستی
خوبه که مزانین په یدا ده کات و نه م ههسته ش ده بیټه هوی دروستکردنی دووللی و
به دخوویی و شه پخوازی، (چاویک به به شی ههفته مدا بخشینه وه) به کورتی کومه له
کاردانه وه یه کی توند له لای منداله که په یدا ده بیټ و ده بیټه هوی به ختره شی
منداله که و دایک و باوک. کاتیک که مندالیک به شه پریو له قه له م ده دریت، په نگه
به گوپیستبوونی نه م راستیه ته نها بلیت: (نه خیر! من شه پریونیم)، به لام زوربه ی
چارپروا به قسه کانی دایک و باوکی ده کات و به راستی خوی به مرؤفیکي شه پریودیته
به رچاو. کاتیک به ریکه وت کتیب وکه لوپه له کانی خویندنی به پهرت و بلاوی ده بینیت،
به ده نگیکی به رز به خوی ده لیت: (به راستی من کورپیکي شه پریوم)، په نگه له پاش
نه م وه به ره به ره له و کارانه دور بکه ویته وه که پیویستیان به ریڅستن و ریڅکاری
ته و او هه یه. چونکه له لای خوی وه دلنایای په یدا کردوه که نه و شه پریویه ی له ره مه کی
نه و دایه ده بیټه کوسپ له به رده م سه رکه و تنی. کاتیک که مندالیک به به رده و امی گوپی
له دایک و باوک و ماموستای بیت پی بلین: (ده به نگ) په نگه به ره به ره بپروا وه
به یتیت که به هوش نییو له نه جامدا خوی له هه موو جوړه کوششیکي فیکری

بەدووردهگریت و لەترسی ریسوابوون خۆی لە و چالاکیانە بەدووردهگرێ
 کەپۆیستیان بە بەکارهێنانی مۆش هەیهو، بەتهواوی خۆباردن و ئارامیی خۆی
 لەکۆشش نەکردن دەدۆزیتەوهو دروشمیکی ئاوا بۆخۆی هەلەدەبژیریت: (هەرچەنده
 کەمتر کۆشش بکەم باشترە.)

زالبوون بەسەر توورەیی

لەسەر دەمی منداڵیدا هەرگیز نێمەیان فێرنەدەکرد کە چۆن بەسەر توورەیی
 خۆماندا - کە یەکیکە لە راستییە سەلماوهکانی ژیان - زالبین - بەلکو بەردەوام
 پووێ دەمیان لە نێمە کردووه و پێیانگوتووین کە توورەبوون کارێکی زۆر ناشیرنەو،
 شایستە نییە منداڵێکی تێگەیشتوو توورەبێت، تەنانەت بەردەوام بە نێمەیان
 دەگوت کە توورەبوون نەک هەرتهنیا قیژەونه بەلکو لەبناغەوه رووخساریکی
 وهحشیگەریانەیه. نێستا نێمە هەولەدەین تاپێمان دەکرێ بەرانبەر منداڵەکانمان
 دان بە خۆداگرتن پێشان بدەین. گشت کاتیگ لەو بیرەداین کە نەوهک زیان بە
 منداڵەکانمان بگەیهنێت، هەرپۆیەش وهکو ئەوهکەسە کە هەناسەیی توورەیی لە
 سینەیی خۆیدا بەند دەکات، هەولەدەین توورەیی لە دەروونی خۆمان پابگرین،
 وهلێ هەموو دەزانن کە لە هەردوو باردا توانای دان بە خۆداگرتنی مۆف زۆر
 دیاریکراوه. توورەیی وهکو هەلامەت وایەبمانهوی و نەمانهوی ماوه ماوه تووشی
 دەبین، پەنگە حەزی پێنەکەین بەلام ناتوانین نەکۆلی لە بوونی بکەین. پەنگە لە
 چۆنییەتی توورەبوون ئاگادار نەبین بەلام ناتوانین پێشی لێبگرین. توورەیی زۆر
 جار لە هەندێ باردا کە دەتوانریت بەباشی پێشبینی بکریت پوودەدات، وهلێ زۆر
 جار لە لایەنی کتوپڕی چاوه‌پوانەکرایی هەیهو ئەگەرچی پەنگە ئەوهندەیی پێنەچی،
 لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا یەکسەر وهکو بەلایەکی درێژ خایەن دەکەوێتە بەرچاوان،
 کاتی کە زۆرتووڕە دەبین وهکو ئەوهیه ئەقلی خۆمان لە دەست داوێت و بەرانبەر بە
 منداڵەکانمان هەندێ هەنگاوی وادەنێین کە لەباری ئاساییدا تەنانەت بەرانبەر بە
 دوژمنەکانیشمان بەرپه‌وای نازانین و، قەسە واناشرین دەکەین کە دواتر دیتەوه
 بیرمان هەست بەشەرم دەکەین. کاتیگ توورەیی بەسەرماندا زال دەبێت، دەنەپێتین

و بوختان ده کهین و ده ست دوه شینین , کاتیکیش ده که پینه وه سه رباری ناسایی
 خۆمان هه ست ده کهین هه له په کمان کردوه و په یمان به خۆمان ده دهین جار یکی
 دیکه نه و جوړه ره فتاره دووباره نه کهینه وه . به لام پاش تیپه ربوونی ماوه یه کی که م
 له گه ل نیازیکی و بریاره راسته قینه کانی شدا دووباره گرفتاری توپه یی ده بینه وه و
 دووباره هه روه کو شیر ی بریندار هیرش ده کهینه سه ر نه و نازیزانه مان که ته وای
 زیان و سامانی خۆمان له پیناویاندا ترخان کردوه .

بریاردان له سه ر نه وه ی که چیدی توپه نه بین نه ک بی نه نجامه , به لکو مه ترسیی
 زوړیشی هه یه , چونکه راست وه کو نه و پونه وایه که ده پزینرته سه ر ناگره وه .
 توپه یی وه ک توفان و راستیه کی بی شک و گومانی زیانه که ده بی له چو نییه تی
 روودانی ناگاداریین و بۆ رووبه رووبونه وه ی پیشتر خوی بۆ ناماده بکریت . مالی
 نارام وه کوچیهانی بی جهنگ ناره زوی هه مو موروثیکه و , په یوه ندی به گزپانیک
 نه ریی په رجو ناسای نیو خودو سرووشتی مروثه وه نییه , به لکو بنده به کرده وه و
 هه نگاوی به جی و ناقلا نه که پیشگیری له رووبه رووبونه وه و پیکدا هه لشاخان
 و دژواریوونی باروودوخه کان بکات بهر له وه ی بگاته ناستی ته قینه وه . له په روه رده و
 فیترکردنی منډالدا , توپه یی دایک و باوک پیگه وشوینیک تاییه تی هه یه . له راستیدا
 خۆدورگرتن له توپه بوون له هندی حالتی په رووه رده و فیترکردن , نیشانه ی
 خۆشه ویستی و گرینگی دان به سه لامه تی منډال نییه , به لکو به پیچه وانه وه
 نیشانه ی نالوزی و بی غمی و که میی خۆشه ویستییه . هه لبه ته مه به ست نه وه نییه
 که منډالان ده توانن به باشی له بهرانبه ر شه پۆلی توپه یی و قسه ی ناشریندا بهرگه
 بگرن , به لکو مه به ست نه وه یه که ده بی له هندی باردا منډالان تیپگه په ندرین که
 (دانبه خوداگرتن و سینگراوانیش سنوری خوی هه یه .) بۆ دایک و باوکان توپه یی
 هه لچوونیک زوړ گرانبه هایه و نابی بۆ سوود لیوه رگرتنی به بی هق
 به کاربه پینریت . نابی توپه یی به شپوه یه ک به کاربیت که پاش دهرپین توندیه که ی
 زیاتر بیت . به واتایه کی دیکه نابی دهرمان له خودی نه خۆشی خراپتر بیت . ده بی
 توپه یی به شپوه یه ک پیشان بدریت که تا راده یه ک ناره حه تی دایک و باوک ساریژ
 بکاته وه و هوشیاری و ناگاداریوونی منډالیش زیاتر بکات , به بی نه وه ی زانی بۆ هیچ

يه كنيكيان هه بيټ. به په پيره وكردني نو ياسايه ي : نايي له كاتي ناماده بووني هاورپي كاني منډال تووپه بين, كه لله په قى منډال زياتر ده كات و له نه نجامدا نيمه تووپه ترده كات. مه به ستي نيمه نو وه نيمه كه يه كه له دواى يه كه شه پولي تووپه يي و به دگوماني وتوله خوازي دروست بكه يت, به لكو به پيچه وانه وه ده مانه و يت مه به ست و پاي خو مان له منډال بگه يه نين و له هه مان كاتيشدا هه وره لافاو چي كه ره كانيش دووربخه ينه وه

سى هه نكاو به ره بوژانډنه وه هه لسانه وه:

بوئنه وه ي له كاته نارامه كاندا خو مان بوووبه پووبوونه وه ي رووداوه كاني كاته لافاوييه كان ناماده بگه ين, ده بي گشت كاتي كه هم راستيانه ي خواره وه له بهر چاو بگرين:

۱- ده بي نو راستييه قبول بگه ين كه منډالان به رده وام نيمه تووپه ده كن.
۲- مافي خو مانه به بي هه ستركون به وه ي كه هه له مان كردوه هه روه ها به بي شهرم كردن تووپه يي خو مان ده ربيرين.

۳- جگه له و حاله تانه ي كه گيانمان ده كه و يته مه ترسييه وه, ده توانين هه سته كاني خو مان ده ربيرين. ده توانين تووپه يي خو مان رابگه يه نين به و مه رجه ي هيډمه به په وشت و كه سايه تيي منډال نه گه يه نين. بو رووبه روو بوونه وه ي تووپه يي ده بي هه مووكاتي هم بنه مايه له بهر چاو بگيريت كه:

يه كه م هه نكاو بو زالبوون به سهر هه لچوونه كانماندا نه وه يه كه هه لچوونه كان به ده نكيكي به رزده ربيرين. هم كاره خو ي له خويدا ناگادار كردنه وه يه كي تووپه كه ره كه يه بو هوشيار بوونه وه و خو سازدان, بو نمونه:

- هه ست به بي زاري ده كه م!

- نارپه حتم!

- له باري ناساييدانيم!

- تووپه م!

هه ركاتي هم رسته كورتانه و نيو چه واني گرژ بو هوشداري دان به كه سى به رانبه ر به س نه بوو په نا ده بينه به ر هه نكاوي دووم

به شپوهه یه ک تووړه یی خو مان توند تر دهرده برین:

– من زؤر تووړه م!

– خه ریکه به ته واوی نیمان له که لله مدا نامیڼی!

– نه وه نده ی نه ماوه له تووړه بیان به تم!

په ننگه هندی جار ناماژه کردنی نیمه (به بی روونکردنه وه ی زیاتر) بیته هوی نه وه ی ریگا له ره فتاری ناپه سندی مندال بگریت. ره ننگه له هندی باری ناسکدا پیویست بکات په نا ببهینه بهر هه نگاوی سییه م. به م شپوهه یه که هوی تووړه بوونی خو مان دهر برین کاردانه وه ی دهروونی خو مان ه لپړیڼینه به رده م مندال و نه وه نگاوه دلخوازه شی بکه ی نه وه که له مندال انمان ده ویت و چاوه پروانیمان لیان هیه، بؤ نمونه په ننگه بلین:

– کاتی ده بینم پیلو و جان تاو کراس و کتیت هه ریه که و له گوشه یه کدا که وتووه نه وه نده تووړه ده بم ده موی هه موویان له په نجره وه فریده مه کولان.

– زؤر تووړه ده بم که ده بینم له براهت ده ده دیت، به راده یه که چاوم تاریک ده بیته و خوینم ده جوشی. هه رگیز ناتوانم مؤلت پییده م له براهت ده دیت! – کاتی ده بینم هه مووتان پیکرا بؤ بینینی ته له فریون له ژوری نانخوردن ده چنه دهره وه و ته واوی قاپه پیسه کان به جیده هیلن تاکو من بیان شو م، وه هاناگر ده گرم به بی ویستی خوم دست بؤ قاپه کان ده به م تاکو هه موویان هه لگرم و به ته له فریونه که ی دابه م.

– کاتی بؤ نانخوردنی نیواره بانگت ده که م و نایه یته، زؤر تووړه ده بم و به خوم ده لیم: (نه م هه موو زه حمه تم کیشاوه و خواردنیکی چاکم لیناوه، نه وانیش له جیاتی نه وه ی ده ستخوشیم لیبکه ن ده مړه نجین.)

نه م جوړه رسته و روونکردنه وانه مؤلت به دایک و باوکان ده دات به بی زیانگه یاندنی زؤر تووړه یی خو یان دهر برین. به پیچه وانه ش په ننگه په ندوده رسی گرینگ و سوو دمه ندی بؤ مندال هه بیته سه بارت به دهر برینی تووړه یی خوی به شپوهه یه کی بی مه ترسی. په ننگه مندال نه وه فی نه بیته که تووړه یی نه وه نده مه ترسیدار نییه وه ده توانریت به بی زیانگه یاندن به که سیکی دیکه پیشان بدریت.

به لام بؤ نه وه ی مندال ان باشر سوو له و دهرس و په نده وهر بگرن نابی دایک و باوک

ته نیا به ده ربړینی تووړه یی واز بهینن , به لکو ده بی مندالانی خو یان به پرتگه
په سنده کانی پیشان دانی سۆزه کان وشووه بی مه ترسییه کانی رزگار بوون له
تووړه یی ناشنا بکن. مه سه له ی دۆزینه وه ی چند ریگایه کی جیگیره وه ی گونجاو
بو هسته شیوینه ره کان له به شی پینجه م دا به دوروو دریزی ده خریتته به رباس.

بهشی سیه م

خوپاراستن له ریگا نه شیاوه کانی په روه رده و فیتر کردن.

- هه پره شه.

- به رتیل.

- به لئین دان.

- تانه و ته شه روو گالته پیکردن.

- سیاستی دروژنی.

- ریگه گرتن له نادرستیه کانی مندال.

- دزی.

- فیتر کردنی دابونه ریت و نه ده ب: به توندوتیژی یان میهره بانی؟

هه ندی ریگای په روه رده کردن هه میشه نه نجامی پیچه وانه یان هه یه: نه م ریگایان
نه ک هه م روؤ ناگه یه ننه که ناره کانی مراز، به لکو ده بنه هوی سهر لیشیواندن و
گومپایی. نه م ریگایان هه ش بریتین له هه پره شه و به لئین و گالته پیکردن و ناموژگاری و
وتاردان بو مندال ده ریاره ی دروژنی و دزی و ریگا تونده کانی په روه رده.

هه پره شه بانگه شه یه ک بونویکردنه وهی به دخوویی:

له راستیدا هره شه کردن وه کوو نه وه وایه که نیمه هانی مندال بدهین کاری ناپه سندنو ناشرین بکات. کاتیک به مندالیک ده لئین: (نه گهر بوجاریکی دیکه کاریکی وایه کیت) منداله که گوئی له برگی (نه گهر بوجاریکی دیکه نابیت) به لگوته نیا گوئی له (جاریکی دیکه) ده بیت، هندی کات له به رخویدا قسه پره په شه کانی دایکی به م شپوه یه لیکده داته وه: (دایکم چاوه پروانه جاریکی دیکه نه م کاره دووباره بکه مه وه نه گهر نادلی ده په نجیت). به کارهینانی نه م جوړه ناگادار کردنه وانه پرنگه له پروانگه ی گهرانه وه سوو دمه ند بیت به لام به هیچ شپوه یه ک به رانبر مندالان سوو دبه خش نییه. له راستیدا هره شه مانای به پره رچدانه وهی سه به خوئییه کانی منداله. نه گهر مندال پابه ندی گهره یی نه فسی خوئی بیت، ده بی سر له نوی هه مان کار دووباره بکاته وه تا بؤ خوئی و خه لکانی دیکه ی سه لمینئی که بی توانا و مرده له نییه.

(تولیفه ری) (olivere) ی (۵) ساله. له گهل نه وهی دایکی چه ندین جار ناگاداری کرده وه هر توپی به ره و په نجره ده هاویشت. له نه جامدا کاسه ی سه بری دایکی پرپوو و له سه ری رزاو ناوای پیگوت: (نه گهر جاریکی دیکه توپه که به ره و په نجره بهاوینیت له ماله وه درتده که م. پاش ده قیقیه که دهنگی شکانی شوشه ی په نجره پیشانی دا که هره شه ی دایکی کاریگری پیچه وانهی هه بووه، توپه که به توندییکی زیاتره وه بهر په نجره که که و ته وه و نا کامی پیشهاته کانی وه که هره شه و ناره زاییه توندتره که ی دایک و سه رسه ختی زیاتری منداله که و رقوتووه یی هره دووکیان هره له سه ره تاوه پیشبینی ده کرا.

به پیچه وانوه نه م روو داوه ی خواره وه نمونه یه کی سه رنجراکیشه بؤ پیشاندانی پیشگیری له کاری ناپه سند به بی نه وهی په نا بؤ هره شه کردن ببردیت:

(پیتهر) (peter) ی (۸) ساله. به تفه نگوکه که ی خوئی ته قه ی له براکه ی ده کرد و دایکی گوتی: (ته قه له منداله که مه که ده بی ته قه له نیشانه بکه ییت) پیتهر سه ره له نوی ته قه ی له منداله که کرده وه دایکی تفه نگوکه که ی له دهستی ده ریپناو پیگوت: (هرگیز نیشانه له مروؤ ناگیریت). به م ریگایه دایکه که نه وهی که ده بوایه بؤ پاراستنی منداله که ی بیکات، نه جامی داو له هه مان کاتیشدا به شپوه یه کی گونجاو و ناقلا نه پیتهری به هه له کانی خوئی ناشناکرد

(پیتەر) له ناکامه کانی کاره ناپه سنده کانی خوی ناگادار بڼه بی نه وهی نه فسبه رزیبه که ی بریندار بکریټ به شیوه یه که خوی له دوو پیا نیکیدا دوزیه وه ده بویه له دوو ریگا په کیکیان هه لېژریت، یان ته قه له نیشانه بکات یان دست له تفهنگه که ی بشوات.

له م رووداوه دایکه که خوی له چاوسوورکردنه وه باوه کان به دوورخسته وه که له م جوړه حاله تانه دا به کارده بریت وپه نای برده به ره په شه ناسایه کانی وه: (پیتەر تفهنگه کت دانئ سهر زهوی! نیشانه یه کی باشرت نه دوزیه وه ته قه ی لی بکه ییت براهه ت نه بیت؟ نایا نیشانه یه کی باشرت نییه؟ نه گهر نه م کاره دوویاره بکه یته وه ئیدی تفهنگه که که به چاوی خوت نابینیته وه) کاریگری نی نه م جوړه هه په شه توندانه (ته نیا به رامبه ر منداله ترسنوک و لاوازه کان نه بیت) جگه له دوویاره کردنه وهی کاری ناشیرین به ولاره نه نجام و شوینه وارنکی دیکه ی نابیت، نه و دیمه نانه ی که له پاش پیداگرتن وسوور بوون له سهر نه و شیوازه هه له یه دینه نارواوه لای هه موو که س روون و ناشکرایه.

به رتیل

یه کی که له ریگا نادرسته کانی په روه رده و فیترکردن نه وه یه که کاتیک مندال کاریک نه نجام دهادات یان نه نجام نادات، به لئینی پیده دریت که دیارییه کی باش وهرده گریټ.

(نه گهر براهه ت نازار نه ده ییت و ناقل بیت ده تبه مه سینه ما!) (نه گهر پیخهفت ته پر نه که ییت چیژنی نه ورؤز پاسکلنکی باشت بؤ ده کرم!) (نه گهر هونراوه که جوان له بهر بکه ییت ده تبه مه به له مسواری!)

په ننگه نه م نه گهرانه بؤگه یشتن به مه به سستی یه کسه رو هه نووکه یی پال به منداله وه بنیت، به لام به ده گمهن هانی دهادات تاکو به رده وام کؤشش بکات بؤ گه یشتن به نامانجه دوورتره کان. ههر نه و نه گهرانه نه وه پیشانده دهن که ئیمه له به رانه ر لیهاتووی و تواناو شایسته یی منداله که بؤ باشرت کردنی بارودؤخی خوی دوو دلین. کاتی که ده لئین: (نه گهر هونراوه که به باشی نه زبه ر بکه ییت) مانای نه وه یه که

(دلنیانیم بتوانیت هم هونراوه په نه زهر بکهیت) کاتیک ده لئین (نه گهر پیخهفت ته پر نه کهیت)، مانای نه وه په که (له و بروایه دانیم خوت رابگریت!) جگه له مانه ش. بهرتیلدان نه انجامیکی په وشتی خراپیشی هیه. دروتی باروخ (DOROTHY BARUCH) له گه ل په خنه گرتن له بهرتیلدان نمونه ی کورپکی بچوک ده هینیتته وه که ناوای پیگوتبوو: (کاتی وانیشان ده دم که وا کاریکی خراب ده که م، دایک ناچار ده که م که هر چی ده مه ویت بعداتی، ناساییه هه ندیک کات ده بی بیسه لمینم که به نه اندازه ی پیویست به دم تانه و بزانت که به خورایی بهرتیلم ناداتی!). هم جوړه ناکاره به ره به ره به چهرچیه تی کردن له سر زیادکردنی ریژه ی بهرتیل و هه لپه یه کی زیاتر بو به ده سته یانی هه قدهستی زیاتر له به رانبر رهفتاری چاک کوتایی دیت. هه ندی له دایک و باوکان له روی بهرتیلدان نه وه نده له ژیر ویستی روله کانی خویاندان که به ده گمن به دهستی به تال ده گه ریته وه ماله وه، له حیات نه وه ی مندالانیا ن به (به خیره اتییه وه بابگیان) پیشوازیان لیکن به (چیت بو من کریووه) پیشوازیان لیده که ن. نه وکاته دیاری کاریگرو دلخوشکر ده بیت که به بی ناگاداری پیشترو به شیوه یه کی چاوه پواننه کراو تنها وه ک پیژوستایش و هاندانی به جی بدریته مندالان.

به لئینه بیجی و دور و دریزمکان

هرگیز نابی به لئین به مندال بدری یان به لئینیکی وا له مندال بخوازین که نه توانی بیگه یه نیتته سر. بو ده بی قول و به لئین تانه و نه اندازه یه له گورپدایت؟ نایا و اباشترینیه که په یوه ندیی نیمه له گه ل منداله کانماندا له سر بناغه ی پشت به یه کتر به ستنیکی هاوتاو ته و او توکمه بگریت و دابریژیت؟ کاتی که باوک یان دایکیک (به لئینیکی مکوپانه) به منداله که ی ده دات که کاریکی بو نه انجام ده دات، مانای نه وه په که قسه کانی دیکه ی دایکه که جیگای پشت پیبه ستن نین و له نیوان به لئینی پیداگرانو به لئینه ناساییه کانی نه ودا جیاوازییه کی زور هیه. به لئینی دور و دریزو خه یال خولقین پیشبینی و چاوه پوانی نراسته قینه له مندالاندا دروست ده کات. کاتی به مکوری به لئینیک به مندالیک ده دن که هه لپه ته بیبه نه باخچه ی ناژه لان، منداله که هم به لئینه به به لئینیکی پته وونه گور له قه له م ده دات به و مانایه ی که نه گهر گریمان

له روژی به لټندراو که شوه و باراناوی بوو یان ئو تومبیله که کارنه کات یان خوی نه خوش بیټ، به هر جوریک بیټ هرده بیټ بچیته باخچی نازه لان. له بهر نه وه ی زیان پره له رووداوی چاوه پواننه کراو نه گهر به لټنه کان بشکین مندالان نه و نه جامه ودره گرن که فریودراوون و دایک و باوکان نه و نه نین پشتیان پیټ بیه ستری. سکالاباوه که ی مندالان (ناخرتوخوت به لټنت دابوو!) به رده وام له گوی زور به ی نه و دایک و باوکانه ده زینگیته وه که له به لټندانی نه ستم په شیمانن. کاتی مندال ناچارده که یان به لټنیکنان پییدات تاکو خووره و شتی خوی باش بکات، یان له رهفتاره نا په سنده کانی پیشووی ده ست هه لبرگی، نه نجامیکی نه و توی نییه. نه گهر مندال به ویستو ناره زووی خوی به لټن نه دا وه کو نه وه یه که بکوهینه دواي سهراب و خه یال، نیمه هرگیز نابیټ هاندری نه م جوره هه نگاهه فریوده رانه یه بین.

تانه و ته شه رو گالته پیکردن کوسپی گه وره ی ریگای فیړکردن.

کوسپیکی گه وره ی ریگای دابینکردنی ده رووندروستی و پیشکه و تنی په روه رده و فیړکردنی مندال نه و تیر و توانجانن که و دایک و باوکان به رده وام به کاریان ده هینن.

- ده بیټ چه ندجار شتیګ دوپاره بکریته وه؟ مه گهر نه تو که پی؟ بوچی باش گوی رانادیری؟

- جووله یه کی چه ند پرندانته هه یه؟ له چ جهنگه لټک په روه رده کراویت؟ نایا ده زانی که مروثیکی ته او درنده ییت؟

- نازانم چاره نووسی تو چیده بیټ! نایا هر به راستی ده به نگیټ یان خوت ده به ننگ پیشان ده ده ییت؟ خوم ده زانم چیت لیټ ده رده چیت. په ننگه نه م جوره دایک و باوکانه نه زانن که له راستیدا نه م تیرو توانجه تیژانه هاندانی منداله بو هیرشیکی به رابه رو هاوتار، هؤکاریکه بو په دابوونی هه سستی توله خوازی له ده روونی مندال و په یوه ندی منداله که له گه ل دایک و باوکی به ته وای ده شتیوی، به هیچ شیوه یه ک نابیټ تانه و ته شه رو قسه ی ناشرین له په روه رده کردنی مندالدا بوونی هه بیټ، باشتروایه له به کارهینانی رسته ی وهک (نه م قسانه بوټونه هاتوه)، یان (واده زانی کیتیت؟)، یان (زور لووت به رزیت) به ته وای دوور بکوهینه وه و نابیټ مندال چ به نه نقه ست وچ به هه له به رچاوی خوی و خه لکانی دیکه بشکینریته وه و سووک بکریټ.

سیاسه تی درؤزنی

دایک و باوکان له درؤزنی مندانان ئو په پری تووره ده بن به تایبیت کاتی که درؤکه شاخداربیت و درؤزنیش ناشارهزا. زؤر دژواره دایک یان باوک به نکولیکردنی مندان رازیبیت له سر ئوهی که دهستی له شووشه ی مەرکه ب نه داوه یان به دزی سارده مهنیه کی نه خواردوه له کاتیکدا به روونی شوینه واری مەرکه به که یان سارده مهنی له سر جلو به رگی یان روخساریدا دیاره .

بوچی مندان درؤده کات؟

هه ندی کات مندانان بو ئوه درؤده کن چونکه مؤله تیان پی نادریت راستیه که بدرکینن. کاتیک مندانیک به دایکی ده لیت که رقی له براکی ده بیتوه، پهنه دایک به رانبه رنه و راستگویی به خیرایی شه قه زله یه کی له بنه گویی بدات، به لام کاتیک ئو منداله پاش چند ساتیک به و په پری روونی و ناشکراییه وه به درؤبلیت نیستا براکی خوی خوشده ویت، پهنه دایکی زؤر به خوشحالیه وه یه کسر نوقمی ماچی بکات و پاداشتیکی باشیشی بداتی. مندان له تاقیکردنه وه یه کی له م جوره چ نه جامیک وه ده ست ده هینی؟ پهنه ئو نه جامه وه ده ست بهینیت که راستگویی ده بیته هوی پهنانندن و دلشکاندن و، درؤزنیش ناسوده یی و رووخوشی دروست ده کات و دایکی پاداشت ده داته درؤزنه بچوکه کان. له بهر ئوه نه گه ر نیمه خوازیاری فیکردنی راستی و راستگویی بین ده بی چون نارام و له سرخوگویی له راستیه شیرینه کانی مندان ده گرین. به هه مان شیوه ش گوی له راستیه تاله کانیسی بگرین. نه گه ر بپیار ئوه بیت که مندان له سر راستگویی په روه رده بکریت، نابی له به رانبه رکاردانه وه ی نیمه سه باره ت به هه سته کانی خوی دهرک به وه ده کات نایا راستگویی ریگایه کی په سنده یان ناپه سنده ؟

ئو درؤیانه ی باس له راستی ده کن: کاتیک مندان به هوی راستگویی وه سرکونه ده کریت. له پیناو خوشویستنی خوی و به رگری له خوگردن له خووه ده که ویته درؤکردن. هه روه ها هه ندی جار بو ئوه درؤ ده کات، تا کوله جیهانی خه یالی خویدا بیته خاوه نی ئو وشتانه ی که له جیهانی راسته قینه دا نییه تی، مندان به هوی

درؤکانییه وه باس له دلۀ پړاکی و نیگه رانی و نومیده وارییه کانی ده کات. له راستیدا نه و درؤیانه نه و شتانه پیشان دده ن که منډال ده یوی نه جامیان بدات ، مرؤفی دهر وونناس زؤر به روونی ده زانیت منډال به چ نامانجیک درؤده کات. کاردانه وهی ناقلائی گه وره کان سه بارهت به درؤی منډالان ده بی له سه ر بناغهی تیگه یشتن و گرینگی پیدانی ته او بی، نامانجی سه ره کی درؤیه که نه ک چاوپوشین له مانای راسته قینه ی درؤیه که و یان سزادانی منډال بؤ نه وهی په نا به ریته به ر درؤکردن. نه و زانیاریانه ی که له نیو درؤیه کانی منډالدا ه ن هؤکاری زؤر به سوودن تا کو بتوانین به هؤی نه و زانیاریانه وه یارمه تی منډال بد هین راستییه کان له خه یالی شیرین جیابکاته وه. کاتیک منډالیک پیمان راده گه یه نیئت که به بؤنه ی هاتنی چه زن فیلیکی زیندوی وه ک دیاری وه رگرتوه، له جیاتی نه وهی به کسه ر پئی بلین (هه ی درؤذن) زؤر به جییه که ناوای پی بلین:

— تو به پراستی حه زت له وه یه فیلیکی زیندوت هه بیئت!

— تو زؤر حه ز ده که ییت باخچه یه کی بچوکی ناژه لانت هه بیئت!

— نیستا پیم بلی به بؤنه ی چه ژنه وه چ دیاریه کت وه رگرتوه!

هاندانی منډال بؤ درؤ کردن: — نابی دایک و باوکان پرسپاری وا له منډالان بکن که ناچارین بؤ وه لامدانه وه و پاریزگاری له خؤکردن درؤ بکن. منډالان رقیان له وه ده بیته وه که تووشی لیپرسینه وهی دایک و باوکان بین. به تاییه تی کاتیک که بزائن وه لامی پرسپاره کانیان هر له سه ره تاوه روون و ناشکرایه. به شیوه یه کی گشتی بیزارن له که و تنه نیو داوی لیپرسینه وه، و اتا هه لبراردنی درؤی مه سلحه ت یان دانپیدانانیکي نه ویستراو.

چون (Joun) ی ته من حه وت ساله، نه و تفهنگه نوییه ی شکانده بوو که تازه باوکی پئی دابوو، زؤر نارپه حه ت بوو و پارچه شکاوه کانی تفهنگه کی له ژیر زه میندا شارده بووه. کاتیک باوکی به ریکه وت پاشماوه ی تفهنگه کی له ژیر زه مینه که دا نؤزیه وه، به کسه ر چوه لای منډاله که و به په له چه ند پرسپاریکی لیکرد که بووه هؤی په یدابوونی شه پ و کیشه یه کی گوره.

باوک: تفهنگه که له کوئیه؟

چون: نیستا نازانم له کوییه. له شوینیکم داناو.

باوک: نه مدیوه یاری پټبکه یت.

چون: له بیرم نییه له کویم داناو.

باوک: زوو برؤ بیبینه وه. ده مه وی بیبیم.

چون: لام وایی به کیك لیی دزیوم.

باوک: تو به بی شه رمیه وه درؤم له گه لدا ده که یت! تفهنگه که ت شکاندووه، وانه زانی ناوا به سووک و ناسانی چاوپووشی له م رهفتاره ت ده که م. به کیك له و شته خرابانه ی که نیمان له که لله مدا نایه لیت درؤزنییه!. پاشان زلله یه کی وه های له پاشکوی منداله که ی دا که (چون) تاماوه یه کی زؤر هر له یادی نه ده چؤوه.

نه م دیمه ن و گفتوگریه به ته وای بی به ره م بوو. له جیاتی نه وه ی باوک که رؤلی پؤلیسیکی پشکینه ر بیبیت و لیکلینه وه له گه ل منداله که یدا بکات زؤر باشر بوو ناوای به چون بگوتایه:

— ده بینم که تفهنگه که ت شکاندووه!

— پیموانییه له وه زیاتر خوی بگرتبایه.

— زؤر به داخه وه م! ده زانی نه م تفهنگه م هرزان نه کړیوه.

پهنگه منداله که له م گفتوگریه دا دهرسیکی گرانبه ها وهریگریت، به ومانایه ی له وانه یه ناوای به خوی بگوتبایه: (باوک کیکی وام هیه به باشی تیمده گات. من ده توانم سه ربه ستانه نه و رووداوانه ی بؤ باس بکه م که به سره م دین. ده بی باشر ناگام له و دیاریانه بیت که پیم ده دات.

پیشگیری له ناراستی مندال

ریگای نیمه به رانبه ر درؤزنی به ته وای روون و ناشکرایه: له لایه ک نابیت رؤلی پشکینه ر بیبین یان پیدا بگرین له سره دانپیانانی مندال یان میشی لی بکه یه گامیش، له لایه کی دیکه شه وه ده بی سپی هر به سپی بیبین نه که به په ش. کاتی که ده بینن مندالیک بؤ ماوه یه ک کتیبیکي له کتیبخانه دا خواستوه و هیشتا نه یگه پاندوته وه نایی ناوای پیلین: (نایا کتیبه که ت گه پاندوته وه بؤ کتیبخانه؟ نایا دلناییت؟ بؤچی کتیبه که ت نه داوه ته وه کتیبخانه و تا کو نیستا له سره

میژه که ته؟

له جیاتی نه م پستانه ده بی ناوای پیلین: (ده بینم که واده ی دانه وه ی کتبه که تیپه ریوه.) کاتی که قوتا بخانه ناگادارمان ده کاته وه که منداله که مان له تاقیکردنه وه ی بیرکاریدا که وتوه. نابی لئی پیرسین: (نایا له تاقیکردنه وه ی بیرکاریدا ده رچووی؟ دلنای؟ دلنایه نه م جاره دروی تو سر ناگریت. قسم له گه ل ماموستاکه ت کردوه ده زانم به شیوه یه کی شهرمه زارانه که وتووی!). له جیاتی نه مه ده بی به شیوه یه کی راسته وخو ناوا به مندال بلین: (ماموستای بیرکاری ده یگوت که له تاقیکردنه وه ی بیرکاریدا که وتوویت له به رتو زور نارپه حه تین و ده مانه وی بزاین بۆ یارمه تیدانت چ کاریکمان له ده ست دیت؟). به کورتی مه به ستمان نه وه یه که نابی مندال هاننده یین بۆ به رگری له خو کردن درویکات یان به نه نقه ست زه مینه بۆ درو زنیی نه و بره خستین، کاتی که مندالیک دروده کات، نابی کاردانه وه ی نیمه پری له زیاده پوی و دریزدادپی، به لکو ده بی له سر بناغه ی راستی و واقعیت بنیاد بنریت، ده بی ته نیا نامانجی نیمه نه وه بیته له مندال بگه یه نین که هیچ پیویست ناکات درومان له گه لدا بکات.

دزی

نه وه نده نااسای نییه هندی کات مندالان شتی وها بهیننه وه ماله وه که می نه وان نییه. کاتی که دزی مندال ناشکرا ده بیته خالی گرینگ نه وه یه که له به رپا کردنی شهرو هراو ناموزگاریی دوو دریز خومان به دوور بگرین. نیمه ده توانین به و پری هیمنی و نارامییه وه مندالان بیننه وه سر ریگای راست، به جوریک که به هیمنی به لام به ناوازیکی پر له مکوری پیمان بلین:

— نه م تو تو مبیله می یه کیکی دیکه یه. بیده روه خاوه نه که ی!

— نه م تفهنگه می تو نییه هرچی زووتره بیگه ریته وه بۆ خاوه نه که ی.

کاتیک مندالیک له دوو کاتیک نوقلایک ده دزیت و له گیرفانی ده نیت. باشر وایه که به بی ده برپینی توو پری ناگاداری بکه ینه وه:

((نه ونوقله ی خستوته گیرفانی چه پت ده بی له جیگای خوی دایینیتته وه، می نیمه نییه.)) هرکاتیک مندال پی له سر نه وه دابگری که نوقله که ی نه بردوه نامازه

به گیرفانی ده که یڼ و پتی ده لیتین: ((نم نوقله ی که له نیو نم گیرفانی تودایه می دوکانه که به، خیرا له شوینی خوی دایبنيوه)).

نه که رسه له نوی خوی له فرمانه که ی نیمه بوارد نه وکات ده سته نوقله که له گیرفانی ده رده هینین و پتی ده لیتین: (پیمگوتی که می دوکانه که یه و ده بی له جیگای خوی دایبنيته وه).

کاری هه له ونواندنې گونجاو:

کاتی دلنیاڼ له وهی که کورپه که تان پاره له جزدانه که تان ده دزی، نابی پرسپاری لیکه یڼ نایا نم کاره ی کردوه یان نا. به لکو باشتره ناوای پیلین: (تو له جزدانه که ی من دۆلاریکت بردوه، بیخه روه شوینی خوی) پاش نه وهی پاره که ی خسته وه نیو جزدانه که به ناوازیکی زورجدیانه ناگاداری بکه وه: (هرکاتیک پاره ت پیویست بوو به من بلی تا کوقسه ی له سر بکه یڼ).

نه که رمندال نکولی له بردنی پاره کرد، نابی ده مه ته قه ی له که لدا بکریت و یان سوور یڼ له سر دانپیانانی منداله که به هه له که ی خوی، به لکو ده بی ته نیا پتی بلین: (پاره که ت بردوه و بیخه روه شوینی خوی!). ده بی نم خاله هه میشه له بیر نه کریت که هرگیز نابیت مندال به دز یان درۆن له قه له م بدریت. یان پیشبینی بکریت که سه رنه نجام خوی له نیو ریزی خراپه کارانی زینداندا ده دوزیته وه. هه روه ها هیچ سوودی نییه که به مندال بگوتریت: (بو نم کاره ت کرد؟) په نگه به خوشی هوی که ی نه زانی و فشاری نیمه بو ناچارکردنی منداله که تا کو هوی ره فتاره که ی بلیت ته نها وای لیده کات په نا به ریته به ر درویه کی دیکه.

زور به جیبه که وا له منداله که تان بکه یڼ هه رکاتی پیویستی به پاره بوو له که ل نیوه دا قسه بکات، بۆنموونه ده توانریت ناوای پیل بگوتریت:

– زور به داخه وم که به منت نه گوتوه پاره ت پیویسته، هه رکاتیک پیویستت به پاره هه بوو و هره به من بلی تا قسه ی له سر بکه یڼ. نه که ر منداله که تان پیشوخت ناگادار کرابیته وه که نابیت ده ست بو کی که به کریمه که ی نیو به فرگره که به ریته و، که چی به نهیننی چهند دانه یه کی لی خوارد بوون و پاشماوه ی کریمه که ش به لایه کی

جله کانییوه دیار یوو نابیّ پرسیاری له م جوړه ی لیبرکیت:

- نایا که س دهستی له کیکه به کریمه کانی نیو به فرگره که داوه؟

- نایا تو دهزانی کیّ کیکه به کریمه کانی خواردووه؟ نایا تو خواردووته، دلنیایت تو دهستت بؤ نه بردووه؟ نه م جوړه پرسپارانه وا له منډالّ دهکات که په نا بهریته بهر درؤو به م شیوه یه ش تووړه یی ورقي نیمه توندتر دهکات. ده بیّ همیشه له م بارانه دا یاسای په روه رده نه وه بیت:

کاتی که پیشوخت وه لّامی پرسپاریکّ دهزانیڼ ده بیّ واز له م پرسپارانه بهینین. باشتره پیّی بلین:

- پوّل گیان! له گه لّ نه وه ی ناگادارشم کردبوویه وه که چی کیکه به کریمه کانت هر خواردووه؟ له وکاره ی تو زور نارپه حهت و به داخم. تنها نه م رسته یه خوی له خویدا لیدانیکی زور به جییه، چونکه جوړیکّ هستی په شیمانی له منډالّ په ی داده کات و پالی پیوه ده نیت تا کو بیر له چا کردنه وه ی رهفتاری خوی بکاته وه.

فیگر دنی دابونه ریت و نه دهب به توندو تیژی یان به میهره بانى؟

نمونه تاییه تیبیه کان ونه ریته کومه لایه تیه کان: دابونه ریت ونه دهب وپه روه رده هم تاییه تمندی خودی مروی و هم شاره زاییه کی کومه لایه تیبیه که له ریگای لاسای کردنه وه ی دایک و باوکى به نه دهب و تریبیت به دهست دین. به شیوه یه کی گشتی له ه موو ه لومه رجو باره کانداه بیّ منډالّ به خوشروی و میهره بانیه وه فیتری نه دهب و تریبیت بکریت، له گه لّ ه موو نه مانه شدا زورن نه و دایک و باوکانه ی که له م روه وه توندو تیژیان له نهرمی و میهره بانى پیّ باشتره. کاتی که منډالیکّ له بیرده کات بلیت (سو پاس) دایک و باوکى یه کسه رله به رده م خه لکی تانه ی لیده هن که منډالیکى بیّ تریبیته، زوربه ی جار ده بینریت دایک و باوکان له نیو خه لکیدا به رله وه ی خویان خوا حافیزی بکن به خیرایى منډاله بچوکه که ی خویان ناگادارده که نه وه که بلیت: (خوا حافین).

روبیتر ((Robert)) ی ته من شش ساله دیارییه کی وه رگرتووه و به هستیکى وردببانه و به خوشحالییه وه هه ولّ ده دات کارتونی دیارییه که بکاته وه، تا کو بزانیّت

چی له نټو دایه .

دایک: رۆبیرت! کارتونه که مه که ره وه! ټیکی ده دهیت! کاتیک دیاریت پی ده به خشن

ده بی یه کسه ر چی بلټیت!؟

رۆبیرت: (به ناوازیکی تووږه وه): ده بی بلټین سوپاست ده که م!

دایک: نیستا کورټیکی چاکیت!

دایکه که دهیتوانی نه م ټرکه په روه رده ییبه به شټوه یه کی نه رمتر و کاریگه ریبه کی زیاتره وه نه نجام بدات. بۆ نمونه دهیتوانی روو له به خشنه ری دیاریبه که بکات و ناوای پیبلټیت:

پوره پاتریشیا ((Patricia)) (زۆر سوپاست ده که م بۆ نه م دیاریبه، زۆر جوانه)، نه گه ر وای بگوتبایه نه گه ری نه وه زۆر هه بوو که رۆبیرتیش لاسایی دایکی بکاته وه و سوپاسی پووری بکات، نه گه ر وای دابنټین سوپاسیشی نه کردبایه، ده بوايه پاشان که خوی و منداله که ی به ته نیا ده مانه وه مه سه له که ی به شټوه یه کی ناراسته وخۆ به منداله که ی بگوتبایه، بۆ نمونه ده بوايه ناوای پیبلټیت: ((ده بی زۆر سوپاسی پوره پاتریشا بکه یین که توی له یاد بووه و نه م دیاریبه جوانه ی بۆ هیتاویت، و هره با سوپاسنامه یه کی بۆ بنووسین. به بی شک نه ویش دلخوش ده بیت به وه ی که نیته نه ومان له یاد بووه.

نه گه ر چی شټوه ی په روه رده کردن له ناگادار کردنه وه یه کی راسته وخۆ دژوارتره، به لام له گه ل هه موو نه مانه شدا کاریگه ریبه کی زیاترو باشتری هه یه. جوانیبه کانی دابونه ریتی ژیان هه رگیز له گه ل توندوتیژی ناگونجیت. کاتی مندال قسه ی گه وره سالان ده بری، زۆبه ی جار گه وره سالان به تووږه ییبه وه کاردانه وه له به رانبه رنه م رهفتاره ی مندالان پیشان ده دن: ((قسه مه که! چهند جار پیمگوتوی کاتی گه وره قسان ده که ن قسه کانیا ن مه بره؟)) بی ناگا له وه ی که نه م جۆره قسه برینانه ی مندالیش خوی له خویدا هه لقوولوی بی نه ده ییبه. به شټوه یه کی گشتی دایک و باوکان هه رگیز نابی له فیړکردنی نه ده بدا توندوتیژی له هه مبه ر منداله کانیا ندا بنویتن. رهنگه و اباشتر بی بلټین: (لیگه پی بامن قسه که م ته واک به م، توره ی توش دیت). نه گه ر به مندال بلټین (تونه ده بت نییه) هه رگیز نه م قسه یه منداله که به ره و

ناقاری نه دهب و نهریت نابات. به پیچه وانه وه مه ترسیی نه م قسه یه له وه دایه که په رنگه منداله که نه م هلسه نگانندن و بچوونه ی نیمه قبول بکات و به راستی خوی به مندالیکې بی نه دهب بیته به رچاو و کاتیکیش نه م بپروایه ش له زه ینیدا ریشه ی دا کوتا، هه ولده دات دریزه به بی ته رییتی بدات. له به رنه وه ی بی ته رییتی کردن بچو مروفی بی ته رییه ت کاریکی ناساییه. هاتو چوکردنی مالی هارپی و خزمان هه لیکې گونجاو و باشه تا کو به هویه وه مندال فیری دابونه ریت ونه دهب بکریت. نه م بینین و سه رلیدانانه هه م بچو دایک و باوک وهه م بچو مندالان ناقلا نه و دلخوشکهرن و له هه مان کاتیشدا هه وا گورپنه. نه م سه رگرمی و هه وا گورپیه له وکاته دا خوشتر ده بیته که لیپرسراویه تیی ره وشت و په فتاری مندال بخریته سه رشانی خودی مندال و خانه خوئییه که.

(دهست تیوه ردانی نیمه ده بی ته نیا نه وه نده بیته که باس له هه سته کانی منداله که بکه ین)، مندال به م شیوه یه فیری نه وه ده بی ته که نیمه حه زنا که ین له مالی خه لکانی دیکه لیپرسینه وه یان له که لدا بکه ین و به م شیوه یه په رنگه به خراپی سوود له م تیپینییه ی نیمه وه ربگرن و باشرین پینگا بچو رووبه رووبونه وه له که ل نه م سوود وه رگرته خراپه ی مندال نه وه یه که به ته وای خانه خوئی له پاراستنی په رهنسیپی مالی خویدا سه رییه ست بکه ین. کاتی مندالیک به پی ده چپته سه ر قه نه فه ی پوره ماری ((Marry)). لیبگه ریپین خودی پوره ماری روونی بکاته وه، که نایا ده کری به پی بچینه سه ر قه نه فه یان نا؟ به گشتی مندالان زیاترگوی له قسه ی خه لکانی دیکه ده گرن هه تاه ی دایک و باوکیان. دایک که به م شیوه یه له لیپرسراویه تی ده ربازی ده بیته، ده توانی به شیوه یه کی تاییه تی منداله که ی به سنووری ته رییه تی ده ره وه ی مال ناشنا بکات، بچو نمونه: ده توانی به هیواشی به گوئی منداله که یدا بچرپینی: (چیمان پی ده کری؟ تا کو له مالی پوره "ماری" نه م شتانه ره چاو بکرین)، به لام نه م شیوازه ته نیا نه وکاته ده توانی ته به باشی به کاربیریت که پیش وهخت له نیوان خانه خوئی و میواندا هه ماهه نگی ده رباره ی سنووری لیپرسراویه تیی هه رییه کیکیان باسی لیوه کرابیت و ریچکه و تبن. مافی خانه خوئییه که داوا له میوان بکات په رهنسیپه کانی ماله که ی ره چاو بکات و له سه ر میوانیش پیویسته که به شیوه یه کی

کاتی په وروږده ی مندال بداته ده ست خانه خوئی. دایک به ده ستیوه رنه دانی به جی،
یارمه تییه کی کاریگری منداله که ده دات بز ره چا وکړدن و ده رکړنی نه و
هه لومه رجه ی تییدایه .

به شی چوارهم:

لیپرسراویه تی و سهر به خویی

- لیپرسراویه تی: کاره کانی پوژانه و به ماکان.

- نامانجه په سهند و باشه کان و کاره کانی پوژانه.

- بهرنامه نزیك و دووره کان.

- له شه په وه بو ناشتی.

- لیپرسراویه تی: مافی راده برپین و هه لبراردن.

- خوراک.

- جلوبه رگ.

- نه رکی ماله وه.

- وانه کانی موسیقا.

- خه رجیی پوژانه (پاره ی گیرفان).

- هاوړتیان و هاوگه مه کان.

- به خیتوکردنی تازه له مالییه کان

- رسته کان - هاندانی گیانی سهر به خویی.

لپړسراويه تي: کاره کانی رُوژانه و به هاگان

دایکان و باوکان به رده و ام هه ولّ دده دن چنډ ریگایه ک بدوژنه وه تا کو به هوپانه وه وا له منداله کانیا ن بکن هه ست به لپړسراوی بکن، له زوږبه ی ماله کاندا کاره ناساییه کانی رُوژانه به باشترین هوکار داده نین تا کو به هو ی نه و کارانه وه مندالّ فیری نه وه بکن هه ست به لپړسراوی بکات. به تالگردنی ستلی خاشاک و خوئی کزکراوه و پړینه وه ی فریز له روانگی زوږبه ی باوکان له فیگردنی هه ستی لپړسراویه تی کورپه کاندا کاریگه ریبه کی فراوانی هه یه، هه روه ها ژماره یه کی زوږی دایکان واده زانن که به هاندانی کچان بوقاپشوری یان ریخستننی پیخه ف بناغه یه کی پته ویان له فیگردنی لپړسراویه تی بنیاتناوه، له راستیدا نه گه رچی کاره ناساییه کانی ماله وه له رووی پاراستنی پړیکوپیکي و خوئی ژیان زوږ گرینگه، له گه لّ نه مه شدا پرهنگه له په یداکردنی هه ستی به رپرسیاریه تی مندالدا هیچ جوړه شوپنه واریکی نه بیټ، به پیچه وانه وه له هندی مالدا نه نجامدانی نرکه کانی رُوژانه ده بیته هو ی په یداکردنی کیشمه کیش و پیکدا هه لشاخانی به رده و ام، هه روه ها ده بیته هو ی دروست کردنی توورپه یی و نارپه حتی له نیوان دایک و باوک و مندالاندا. کاتیک فشاری توند ده خه یه سهر مندالان بؤ نه وه ی له ماله وه کاریکی په سهند نه نجام بدن، پرهنگه به په یداکردنی هه ستی گوپرایه لی و فرمان جیبه جیکردن له لای مندالان و سوود وهرگرتن له موبه ق و حوشه ی پاک کزوتای پیبیټ، به لام جگه له مه ش دوورنییه شوپنه واریکی خراب له قالب ریژی خو و که سایه تی نه واندای هه بیټ. راستییه که ی نه وه یه که ناتوانی هه ستی لپړسراویه تی به زوږ بسه پیندری. به لکو ته نیا ده بی هه ستی لپړسراویه تی له ناوه وه ی مرؤفا چه که ره بکات و به هو ی وده دسته پینانی بنه ما به هاداره ره وشتییه کانه وه له ماله وه و له کومه لگادا په روه رده بکریټ. نه و لپړسراویه تییه ی که له سهر بناغه ی به هادار دانه پړژرابیټ وینا نه کرابیټ، دژه کومه لّ و مالشیوینه. نه ندامانی زوږبه ی ریخراوه نه نیی و تاوانکاره کان به شپوه یه کی زوږ سهرسورپه ینر له هه مبر یه کتری و ده سته وگروپی خویندا هه ست به لپړسراوی ده کهن و وه فاداری پیشان دده دن، زوږبه ی جار فرمانه کانی گوره کانی خو یان به به های له ده ست دانی گیانی خو یان موبه موو جیبه جی ده کهن.

سه رچاوه کانی لپرسراویه تی :

کاتیک به راستی بمانه ویت منداله کانمان خاوه نی هستی لپرسراویه تی بن. ده بی هول بدهین نم هست به لپرسراویه تیکردنه له بنه ما به رزو به نرخه کانی په وشته وه سه رچاوه بگریت . ده توانریت هندی له م بنه مایانه وه کو ریزدانان بو ژیان و رووکردنه خپرو چاکه ی مژی ناو بیرین. به واتایه کی دیکه: ده بی هستکردن به لپرسراویه تی پشت به ستوبیت به ریز گرتن له ژیان و نازادی و گه پان به دوی خوشبه ختیدا. به گشتی نیمه مه سه له ی لپرسراویه تی له چوارچپوه یه کی ته اوو فراوان له به رچا و ناگرین به لکو هستی لپرسراویه تی و هروها نه بوونیشی له شته هستی پیکراوه کانداه بینین. بو نمونه هر له گه ل نه وه ی ژوری کاری مندالیکمان به شه پریوی بینی یان له مه شقی پیا تودا به پی پیویست پیشنه که وتبی یان هستی گوپراه لپی له جاران سستربیت , په فتاری توندوتیز بیته به رچاومان نه و نه جامه وه ده سته هیتن که هستی لپرسراویه تی تیدانیه .

له گه ل نه مانه شدا په نگه مندالیک زور به نه ده ب بیت و خوی و ژوره که شی پاک و خاوین رابگریت و کاروباره کانی خوی به وردی نه جام بدات, به لام رهنگه هندی بریاری وه هابدات که درتی هستی لپرسراویه تی بیت. نم راستیه به تاییه ت له و مندالانه جیده گریت که به رده وام له لایه ن گوره کانیانه وه رینمای ده کرین و دهره تیکی که میان هه یه تاکو شته کان لیکبکه نه وه یان به دهرونی خویان دابینه وه, کاردانه وه ی سوزی دهرونی مندال له به رانه ر فرمانه کانی نیمه دا هوکاریکی بی نه ملاولایه بو تاقیکردنه وه ی نه جامی په روه رده و فیکردنه کانی نیمه . ناتواندری بنه ما ره وشتیبه به هاداره کان به شیوه یه کی راسته و خو فیری مندال بگری, به لکو مندال نم بنه مایانه ته نها له ریگای لاساییکردنه وه و رویشن له سه ریگای نه و که سانه وه فیزده بیت که جیگای خوشه ویستی و ریزی نه وین.

به م شیوه مه سه له ی هستی لپرسراویه تی مندالان به ره و روی دایک وپاوک ده بیته وه یان به واتایه کی دیکه نمونه و نه خشه ی هستی لپرسراویه تخوازی مندالان نه و بنه ما ره وشتی و به هایانه یه که دایک وپاوک له کاتی په روه رده کردن و فیکردندا پیشانی منداله کانیان دهن. نیستا نه و مه سه له یه ی که ده بی له م

رووه هوه له بهرچاو بگریټ به م شیوه یی لیدیت: (نایا ریگا و کاردانه وه یه کی راشکاو و دیاریکراو هه یه که بتوانی له دهروونی منداله کانماندا هه ست به لیټرسراویه تیکردنیټکی گونجاو په سند هه وینبکات؟ هه ولده دهن له به شه کانی داهاتودا به شیوه یه کی دهروونناسی وه لآمی نه م پرسیارانه بدهینه وه.

نأمانجه په سند وپاشه کان وکاره کانی رُوژانه

دهرکه وټنی هه سټی لیټرسراویه تی له لای مندالان له کردارو کارزانیی دایک و باوکانه وه هه لده قولیت. ریگا کان، به تاییه ت چه زو ویستی دایک و باوک بو سه ربه سټکردنی مندالان له درککردن به گشت هه سټه کانی خوټیان هه لده قولی، کارزانیش زیاتر شاره زایی دایک و باوکانه له ریټنماییه کی په سهندی نه وه سټانه بو دهرکه وټنی له دهروونی منداله کان، ناشکرایه که گرفته کانی سه رپی نه م دوو مه رجه له نه اندازه به دهرن: سه رها نه وه یه که دایک و باوکان و ماموستاناینی خوټمان به پی پی پیویست نیټه یان ناماده نه کردووه روو به پرووی سۆزه کانی خوټمان بیینه وه، چونکه خوټشیان که متر توانیویانه له به رانبه ر هه سټه تونده کاندا خوټیان رابگرن هه رکاتی روو به پرووی سۆزه کانی مندالانی خوټیان ده بوونه وه هه ولیان دها نه م سۆزانه له بهرچاو نه گرن یان سه رکوت و پیټمالیان بکن و به رده وام په نایان دهربرده به ر هیټانه وهی هه ندی رسته ی له م جوړه که هیچ کاریگری و شوټنه وارټکی به سه ر باروودوټخه کاندا نه بوو:

بوټنکولی کردن له سۆزه کان: (توټخوټ نازانیت چ قسه یه کی هه له ده که یت، بپروای ته و اوام هه یه که له قولایی دلته وه هه ست ده که یت که برا بچوو که که ت خوټشده ویت.) بو سه ر کوټکردنی سۆزه کان: (نه که رجارټکی دیکه وشه ی (لیټی بیزارم) له دهمت بیټه دهره وه دلنیا به زمانت ده بپرم، هه رگیز نابی مندال هه سټیکی وه های هه بیټه.) بچوو که کردنه وهی سۆزه کان: (توله دلته وه رقت له برا بچوو که که ت نابیته وه، په رنگه زورت خوټشنه ویت، ده بی له وه سټانه گه وره تر بیت.)

نه و دایک و باوکانه ی نه م جوړه قسانه ده که ن نازانن که سۆزه کان وه کو پوو باره کان وان و که س ناتوانیت بیانوه سټینیت، به لگوته نیا ده توانی له ری لابرین. هه سټوسۆزه به هیژوتونده کان هه روو که نساوی روو باری (میسسیسیپی)

(mississippi) حاشاھەلنەگرەو بە ئامۆزگارى وقسەى لۆژىكى ئارام نابىتتەو ھەولدان بۆ لەبەر چاوانەگرتنىيان واتە گومراکردن و لەناوبردن و خراپە لەگەل کردنىيان ،بەپىچەوانەو ھەبى بونىيان لەبەر چاوانەگىرئىت و بەئەقل و تەگىرەو ھەرو شوپىن ولايەنە كەم مەترسىيەكانىيان بىەين ،ئەگەر بە باشى بەپۆھ بەردرىن پەنگە ھەرەكو خۆرى ژيان نوقمى رووناكى وبەختەو ھەريمان بکەن.ئەوانە ئامانجى بەرزىن وەلى مەسەلەى سەرەكى جارى ھەرەكو خۆى دەمىتئىتەو: ھەبى بۆپکردنەو ھى درزى نىوان ئامانجە پەسندەكان وکارەكانى پۆزانە چ ھەنگاوىك بەاوتىژىن؟ ھەبى لەكوپۆھ دەست پىبەكەين؟

بەرنامە نزيك و دوورەكان:

بۆدروستکردنى ھەستى لىپرسراويەتى لەمنداڭا ھەبى چەند بەرنامەيەكى وا لەبەرچاوبگرىن كە ئاوتتەيەكەن لە ھەول و تىكۆشانى ھەنووكەيى، لە ھەمانكاتىشدا تىكۆشانىكى بەردەوام بىت بۆ داھاتوور،ھەبى بەر لەھەمووشتىك گرىنگىيەكى خىرا بەو خالەبدەين كە پەرەردەکردنى خووپەوشتى منداڭ پابەندىيەكى تەواوى بەپەيوەندى ئىمەو منداڭەكانمانەو ھەيە، ناتوانرئىت تايبەتمەندىيە خوويى وكەسايەتتىيەكان بەقسەو ئامۆزگارى بۆ منداڭان بگوازرىنەو، بەلكودەبى بە کردار ئەم تايبەتمەندىيانەيان پى پىشان بەدەين. كەوايە ھەنگاوى بەكەم لەدانانى بەرنامەيەكى دوورودرئىژ بۆدروستکردنى ھەستى لىپرسراويەتى لە منداڭا ئەو ھەيە كە بپيارو نەخشەيەكى راستەقىنە بۆ نواندىن ھەزونا ھەزوو وگرىنگى پىدانىكى تەواو بە بىروھەستە ھەروونىيەكانى منداڭ داپىژىن. ئەك تەنيا لەبەر رووخسارە ھەرەكىيەكانى ياخىبوون و نافرمانىيى منداڭ نىگەران بىن.

بەلام چۆن دەتوانىن لە چۆنىيەتى بىروھەستە ھەروونىيەكانى منداڭان ئاگادارىين؟ منداڭان خۆيان بۆکردنەو ھى ھەروازەى زەينىيان كلىلە پىويستەكان دەخەنە بەردەستى ئىمە. بەومانايەى كە تاپادەيەك ھەستەكانى ئەوان لەقسەو ئاوازى گوفتارو جوولەو رەفتارىيان پەنگەداتەو،بۆپەيىردن بەم بىروھەستە ھەروونىيانەش ھەبى دروشمى ئىمە ئەو ھەبىت: (لنگەپى) ھەست بە ھەزە ھەروونىيەكان و ھەستەكانى بەكەم! لنگەپى بۆى بەسەلمىنم كەدرك بە ھەستەكانى ھەكەم، لىبگەپى

نهم زانیارییه بهی پرخنه و بهی رووشکینی به منډاله که بدهم.) کاتی که منډال به خاموشی یان به نیوچه وانیکی گزوه وه له قوتا بخانه وه بومال ده که پیته وه، یه کسر له چونییه تیی ههنگاو هه لیتانیه وه درک به وه ده که یان که رووداویکی ناخوشی به سهره اتوه. به په پیره وکردنی نه و دروشمی که له سهره وه بومال دیاریمانکرد، نابی به شیوه یه کی ره خنه گرانه مامه له ی له گه لدا بکه یان و رسته ی له م جزره به کاریینن: (بوچی ناوا مرچ ومونی؟) یان (نهمه چ قیافه یه که که به خوت گرتوه؟) یان (چی روی داوه، له هاوریکت توراوی؟) یان (دیسان چ که تنیکی تازت کردوه؟) یان (بلی بزانه نه مرچ چی بووه؟)

له بهر نه وه ی که نیمه گرینگی به کاردانه وه ده روونییه کانی منډال ده ده یان. ده بی له و لیکدانه وانه به دوریکه وینه وه که تنها دلره نجان و توورپی دروست ده که نابی له وه زیاتر برینی بکولیتینه وه، به پیچه وانه وه، ده بی باوک به یه کی که له م رستانه ی خواره وه هواسوژی و هاوره ردی خوی بومال که ی ده برپیت: (ده لئی رووداویکی ناخوشت به سهره اتوه.) یان (ده لئی نه مرچ به خوشیت رانه بواردوه.) یان (واپیده چی روژیکی سختت به سهره بردی) یان (پیده چی که سیک نارپه حه تی کردبیت.) نهم جزره رستانه به توره ی خویان له م پرسیارانه ی خواره وه باشتره: (چی بووه؟) (بلی بزانه چ رووداویکی روی داوه؟). پرسیاره کانی دواپی بشکینه رانه ن له کاتیکدا رسته کانی سه رووتر نیشانه ی هاوغه می ودرک کردنی سوزه ده روونییه کانی منډاله، هه رگیز ناتوانری نهم راستییه په رده پووش بکری که منډال هه همیشه تاییه تمه ندییه ره وشتییه کانی خوی له و ژینگه یه وه رده گریت که تیایدا ده ژیت، نه که ره له شوینیکدا بزی که له سهره بناغی ره خنه گرتن دامه زرابیت، فیری ههستی لیپرسیینه وه نابیت، به لکو به پیچه وانه وه فیری نه وه ده بیت که چون ره خنه له خوی بگریت و عیب له خه لکی دابدوزیته وه فیری نه وه ده بیت که له دادوهی وحوکمدانه کانی خوی به شک و گومان بیت و لیها تووی خوی به کم بگریت و نه وندهش برپا به بوچوونه کانی که سانی دیکه نه کات و له هه مووشیان خراپتره وه یه که فیرده بی چون له ژینگه یه کی پر له سه رزه نشت و عیب گرتندا بزیت؟

له شهروهه بو ناشتی

ئو دایک و باوکانه ی سه بارهت به کارویاری ماله وهو به پرپر سیاریه کان له گه ل منداله کانی خویاندا له شه پړیکي ناشکرا یان نهینیدان. ده بی دان به و راستییه دابننن که هر گیز له و شه په دا سرکه وتن وه دست ناهینن.

مندالان بؤ به رگریکردن توانای دانبه خوداگرتنیان زور له نیمه زیاتره. گریمان که نیمه له شه پړیکدا سرکه وین و له سه پاندنی ویستی خومان به سر نه وان سرکه وتن به دست بهینن. رهنگه بؤتوله سندنه وه دست به ه لچوون و خرابه کاری بکن یان نارپه حهت و بی نیراده راپینن.

بؤ سرکه وتن به سه رمندالاندا ته نها یه ک ریگا هیه نه ویش بریتییه له وهی ده ستت به دلای رابگات. له سه ره تادا هم مه سه له یه نه کرده یی دیته به رچاو ، به لام له راستیدا کاریکی دژواره و ده توانین به دانبه خوداگرتن و توندوتولی به باشی جیبه جی بی بکین. دایک و باوکان به هم هؤکارانه ی خواره وه ده توانن گورپانکاری په سندو گونجاو له مندالدا دروست بکن:

۱- به دلسوژی: کاتی مندالان هه ست بکن دایک و باوک گرینگی به هه ست و بیریان نادهن دلره نجاوو نارپه حهت دهبین و له م گرینگی پینه دانه ئو نه نجامه وه دست دینن که بؤ چوونه کانیان پینه گیشتوو و ده به نگانیه و خوشیان شایه نی گرینگی پیدان و خوشه ویستی نین. ئو باوک یان دایکه ی به وردی گوئی له قسه کانی منداله که ی ده گریت بوی ده سه لمینیت که بؤ چوونه کانی به نرخه و بؤ خوشی شایه نی گرینگی پیدان و ریزگرتنه ، هر که مندال هه ست به و جوره گرینگی پیدان و ریزلینانه بکات هه ست ده کات که سایه تییه کی به رزی هیه ، نه مه ش برپوا به خؤبوونی ده بزیت هه تا به شیوه یه کی کاریگه رتر له گه ل جیهانی رووداوه کان و خه لکی دیکه دا رووبه پروو بیته وه .

۲- پیشگیری کردن له (هیشووه کانی توپه یی): ده بی دایکان و باوکان زور به توندی خویان له و ره خنه و لیكدانه وانه به دوور بخنه وه که ده بینه هوی دروستبوونی توپه یی و په نجان وهه تابکری خویان له به کارهینانی هم هؤکارانه ی خواره وه بپاریزن:

سووککردن: تو مایه ی سه رشوپی قوتا بخانه که ت و به دبه ختی بنه ماله که تی !
جنیودان: ده به نگ. بی شعور. که ری به سته زمان.

پیشبینی: توله کوتاییدا ده بیته چه مال! چاره نووست به دبه ختییه! ناخیره که ی تو له زینداندا ده مریت!

هه پره شه کردن: نه گهر ده ست له م کاره هه لنه گریت. باسی پاره ی روژانته مه که. تومه تبار کردن: توهه میشه و بهر له هه مووان ده ست به نانه وه ی شه پو ناژا وه ده که ییت. سه پاندنی گه وره یی: توله هیچ ناگه ییت! هه ر قسه مه که! لیگه پئی من چاره نووست دیاری بکه م!

۳ - ده رپرینی بیرو بوچوونی خوت به بی هیرش کردن: نه گهر دایك و باوكان له کاته دژواره کاندا به هه ر شیوه یه که هه ست و بیرى خویان به بی سنور به زاندنی که سایه تی مندال و به راستی رابگه یه نن، کاریگه ریی و شوینه واریکى فراوانیان له راستکردنه وه و چا کردنه وه ی سه رسه ختی و سه رپیچی مندالدا ده بییت.
(چاو به به شی دووه مدا بخشینه وه.)

هه ر له گه ل نه وه ی دایك و باوكان به دلسوژی و وردییه وه گوئ له قسه کانی منداله کانیا ن بگرن و به بی سستوسووک کردن پاو بوچوون و هه سته کانی خویان ده رپرین، یه کسه ر وه رچه رخان و گورپانکاریه که له بیره کانی مندالاندا دیته دی و پاش نه م گوینگرته که شوهه وایه کی پر له هوگری و خو شه ویستی په ی داده بییت، مندال له دایك ویاوکی نزدیکتر ده بیته وه و شوینه واری گونجان و نه دهب وهاو پیری هاوده نگی به شیوه یه کی هه سته پیکراو له مندالدا به دیاردکه وئ. ناساییه که نه م گوران و وه رچه رخانه یه کسه ر په ی دانه بییت، وه لئ به ره به ره گورانکاری له بر وای مندالدا په یدا ده کات.

دایکان ویاوکان به گرتنه به ری نه م ریگا نوییه له هه لومه رچی فیترکردنی هه سته لیپرسراو یه تی مندالان چند هه نکاوکی مه زن ده ننن، وه لئ به ته نیا سه رمه شقی به س نییه، مندالان به هول و نه زمونه کانی خودی خویان زیاتر گیانی لیپرسراو یه تی به هیز ده که ن وکاتئ دایکوباوک به هوئ سه رمه شقبوونیا نه وه ریگا و که شوهه وایه کی گونجاو بو فیترکردن په ی دایکه ن، نه زمونی خودی منداله که به شیوه یه که پایه ی نه م فیترکردنه پته وده کات که به ره به ره ده بیته به شیک له خووی مندال. له بهر نه وه ی خالی ژورگرینگ نه وه یه ده ستنیشانی نه وه بکه ین که له قوناغه

جؤړاوجؤړه کانی که شه کردنی منډالدا ده بی جؤړه لیپرسراویه تیکی فیژ بکه یین؟

لیپرسراویه تی: مافی راده برپین و هه لېژاردن

کانی منډالان له دایکده بن ههستی لیپرسراویه تی بیان له که لدا له دایک نابیت، هه روه ها نم ههسته له خویوه و له ته مه نیکی دیاریکرودا به ده ستنایه ت. ههستی لیپرسراویه تی وه کوه ونری پیا توژه نین، به ربه ره و به دریزایی سالانکی دوو دریز وه ده ستدیت و پیویستی به راهینانی پوژانه هه یه له ده برپینی دادوه ری وه لېژاردنی ریگای چاره سه ریکی وا که له که ل ته من وهیزی تیگه یشتندا بگونجیت.

خوپاراستن له پیکدا هه لشاخان و چوارچیوهی دهسه لاتی لیپرسراویه تی

له وانه یه فیژکردنی ههستی لیپرسراویه تی له هه مان ساله سه ره تا کانی ته مه نی منډاله وه دهست پیبکات. به به خشینی مافی (راده برپین و هه لېژاردن) ده ربارهی مه سه له په یوه نډیداره کانی تاییه ت به خوی ههستی لیپرسراویه تی منډال که شه ده کات. به لام لیژده دا ده بی به ته وای جیا وازی نیوان راده برپین و هه لېژاردن بکری. له هه ندی باردا لیپرسراویه تی به ته وای له سه رشانی منډالانه و له م کاته خودی منډاله که ده بی مافی هه لېژاردنی هه بی ت. له هه ندی باری دیکه دا لیپرسراویه تی چاودی ری سوود و قازانچ و سه لامه تی منډال به ته وای له سه رشانی نیمه یه. له دوا باردا ده بی منډال ته نیا یه ک مافی راده برپینی هه بی ت نه وه ک مافی هه لېژاردن، نه وه نیمه یین که ده بی له جیات نه و هه لېژیرین و له هه مان کاتیشدا ده بی یارمه تی منډال بده یین بو په سندکردنی نه و ریگا چاره یه ی که نارپه زایی پیشاندان قبول ناکات. نه وه ی نیستا گرینگیه کی که وره وه ده ستده هیئی لی ک کردنه وه ی نم دوولایه نه ی لیپرسراویه تی یه، مؤلت بدن چوارچیوهی نه و دهسه لاته ده ستکردانه به یه که وه هه لسه نگینین که پیکدا هه لشاخان و کیشمه کیش له نیوان دایک و باوک له لایه ک و منډاله کان له لایه کی دیکه وه زیاده ده که ن.

خؤړاک: ته نانه ت ده توانی پرسیار له منډالی دوو سالانیش بکری ت که نایا حه زی له نیو په رداخه شیره یان په رداخیکی پر؟ ده توانی ت منډالیکی چوار سالانه له خواردنی پارچه سیویک یان سیویکی ته و او سه ربه ست بکری ت، هه روه ها منډالیکی شه ش ساله ش ده توانی برپار بدات که نایا حه زی له هیلکه ی نیوه کولوه یان ته و او

کولاو. ده بې مندالان له بهر دهم باری جوړاو جوړ دابنرین تاکو خویان بتوان به ناره زوی خویان هه لېژن. ده بې دایک و باوک هم مه سلانه دیاری بکن و مندالانیش هه لېژن.

نابې له مندالیک پېرسریت: (هزده کهیت به یانیا چ بخویت؟) باشره لیتی پېرسریت: (نایا هزت له هیلکه ی کولوه یان هیلکه و روون) یان (شیری گهرمت دهوی یان سارد؟) (نایا هزت له چایه یان قاوه؟) ده بې دایک و باوک به رده وام هم خاله یان له بهر چاوبیت که مندال به رانبر هندی مه سه له ی په یوه نډیدار خوی لپرسراوه. نو فرمانه بریکي جیبه جیکارنییه به لکو له و پریاراندا هاویه شه که وا ژیا نی قالېرژ ده که ن. ده بې مندال له شتیوازی مامه له کردنی دایکوباوکی په یامیکی روشن و راشکاو هه لېه نیجیت، بونمونو: (نیمه بوتو هم چامان ناماده کردوه و هم شیرو هیلکه. نیستاش له سهرتویه که هه لېژنیت).

زوربه ی جار کیشمه کیش دهر باره ی خواردن به هوی نه و دایکانه وه په یدا ده بیت که زیاد له نه اندازه دست ده خنه نیو هزو ناره زوی که سی مندالانیا. بونمونو: هم جوړه دایکانه فشار ده خنه سهر منداله کانیان که هندی سه وزه بخون، زوربه ی جاریش (به بې هیچ به لگه یه کی زانستی) و تاروناموژگاری بومنداله کانیان ددهن که کامه سه وزه له سه وزه کانی دیکه بوقلانه نه ندای له ش سوو دمه ندره، باشره دایکان دهر باره ی خواردن هزی که سی خویان به کار نه هینن. به لکو ده بې خواردن جوړاو جوړو باش بومنداله کانیان ناماده بکن و هه لېژاردنی جوړی خواردن و ریژه ی که م و زوری خورا که کش به ته وای بخنه سهر شانی مندال، به مرجیک له روی ته ندروستییه وه زیانی نه بیت. به شیوه یه کی گشتی ده بې بگوتیت که خوراک خواردن له چوار چپوه ی لپرسراویه تییه.

جلوبه رگ: له کرینی جلوبه رگ بومندالان، لپرسراویه تی دایک و باوک له چوارچپوه ی دستنیشان کردنی سنوری پیوستی نیوان و دابینکردنی گوژمه ی جلکه که دایه. بونمونو کاتی که ده چینه لای به رگدروو ده توانین چند جوړه جلوبه رگیکي و هه لېژن که له روی نرخه وه له یه ک ناستداین و پیشانی مندالانی بدین تاکو به پی ناره زوی خویان هه لېژن، به شیوه یه ته نانه ت مندالیکي شه ش ساله ش

ده توانی له نیوان نه و جورانه ی که نیمه په سندانم کردوه سه ربه ست بیت ومافی
هه لبراردنی هه بیت.

له زوره ی خانه واده کاندنا منډالان له کرینی جلوه برگی خویاندا هیچ جوره
شاره زاییه که وه ده ست ناهینن و نه م جوره منډالانه له کاتی پیگه یشتندا به بی
یارمته ی ولپرسراویه تیی ژن یان دایکیان ناتوانن یه که قاته پوښاک بوخویان
هه لبریزین. به تاییه ت بو منډالانی گوره تر ده بی هه میشه نه م نازادی و دهرفته
هه بیت که هه تابکریت جلوه برگی هاوشتیوه ی جلوه برگی هاوپییانیا ن هه لبریزین.
که واته کاتی گشت قوتابیان ی پو لیک جلوه برگی شینیا ن له به ردا بیت نه گه ر منډالیک
ناچار بکه یین به جلوه برگی ره شه وه له پوله که ناماده بیت، به بی هیچ هویه که منډاله که
ده خه یینه بهر نه شته ری گالته پیگردنی هاوپوله کانی. ده بی هه میشه دایک و باوک
ره چاوی نه وه بکه ن که جلوه برگ و پیلاوی منډاله کانیان له گه ل جلوه برگ و پیلاوی
دوست و هاوپولانی زور جیاواز نه بیت.

* نه رکه کانی ماله وه:

ده بی دایک و باوکان له هه مان سالی یه که می خویندنی منډالانی خویان ناگایان له و
خاله بیت که نه رکه کانی ماله وه له چوارچپوه ی لپرسراویه تیی منډال و
ماموستا که یه تی. نابی دایک و باوک هه رگیز له پیناو نه رکی ماله وه منډالانیا ن
سه رزه نشت بکه ن ته نیا له وکاته دا نه بیت که منډال خوی داوامان لیده کات. نابی هیچ
کاتیک ده ست بخه یینه نیو نه رکی قوتابخانه یانه وه. کاتی دایک یان باوک
لپرسراویه تیی نه رکی قوتابخانه ی منډاله که ی له نه ستوگرت. منډال نارزه زایی پیشان
نادات و بهر به بهر له سه رنه م ده ستتیوه ردان و یارمه تیه رادیت که دواتر دایک و
باوکان ناتوانن به ناسانی لپی دهر یاز بن و په نگه نه رکه کانی قوتابخانه له ده ست
منډالدا بینه چه کیک بو سوود وه رگرتنی خراب و وه رگرتنی نیمتیا زات له دایک و
باوکی. هه رکاتی دایکان و باوکان له ماله وه په یوه ندی و ناوړ لیدانه وه یه کی
که متریان به رامبه ر به ورده کارییه کانی نه رکه قوتابخانه ییه کانی منډالانیا ن پیشان
بدن به و په ری روونی و بپوا به خو بوونه وه به وان بلین: (نه رکی قوتابخانه تاییه ته

به خوت!) له رووداوه ناپه سندو تووړه بوونه کانی نيو مال که م ده بیته وه، له جیاتی نه وه جموجول و ناسووده یی خانه واده یی زیاتر ده بیته. به تایهت له ساله کانی به که می خویندنی مندالدا نابی دهر باره ی به هاو گرینگی نه رکه کانی ماله وه زیده پوی بکری. نه مړو له زوربه ی فیگره نمونه ییبه کاندان نه رکی ماله وه به مندالان نادهن، دیاره قوتابیانی نه وجوره فیگرانه هیچ پاشکه وتنیکیان نییبه به به راورد له گه ل نه قوتابییه شهش حوت ساله یه ی که بو جیبه جیکردنی نه رکی قوتابخانه له ماله وه دا فشار ده خاته سر میشکی خوی. به های سهره کیی نه رکی ماله وه نه وه یه که هل بو مندال دهره خسینتی به پپی سه لیکه و ناره زوی خوی کار بکات. بو نه وه ی هیدمه به م به هایه نه گه یه نریت، ده بی نه رکی ماله وه له گه ل توانای ناماده یی مندالدا بگونجیت. به شیوه یه ک که بتوانیت به بی کومه ک وده ستیوه ردانی خه لکانی دیکه نه نجامی بدات. په رنگه یارمه تیدانی راسته وخو ته نیا نه وپیره بخاته میشکی مندال وه که به ته نیاو به بی یارمه تیی خه لکانی دیکه هیچی له ده ست نایهت له کاتیکدا په رنگه هه ندی کات یارمه تی ناراسته وخو کاریگه ری هه بیته. بو نمونه: ده بی له وه دلنیابین که مندال ده توانی له شوینیکی نارامدا کاریکات ومیزو کورسییه که ی باش بیت وئو کتیب وسه رچاوه به سوودانه وه ربگریت که بو نه نجامدانی نه رکه کانی پپیوستن، هه روه ها ده بی بو نه نجامدانی نه رکه کانی به پپی وه رزه جوراو جوره کان له هه لباردنی گونجاوترین شوین و کات کومه کی مندال بگریت. ناساییه له پاش نیوه پوکانی به هار یان پایز که هه واما نوه نډییه، سه ره تا خه یالی مندال ده چیتته سهر گه مه و یاری، پاشان نه رکی قوتابخانه ی له کاتیکدا له روژه سارده کانی زستاندا نه رکی قوتابخانه له پوانگه ی نه وه وه گرینگتره له ته ماشاگردنی به رنامه کانی T.V. زوربه ی مندالان له کاتی نه نجامدانی نه رکه کانی قوتابخانه دا چه زده کن له نریک که سیکی گه وره دابنیشین. په رنگه له م جوره کاتانه دا بتوانریت مؤلت به مندال بدریت سوود له میزی موبه ق یان ژوری ناخواردن وه ربگریت. له گه ل هه موو نه مانه شدا نابی دهر باره ی شیوه ی دانیشتن و پاکو خاوینی و شیوه ی دانانی که رسته کانی کارپیکردن له گه ل مندالدا ده مه ته قی بگریت، هه ندی مندال کاتی نووکه قه له میک ده جوون و سه ریان ده خورینن و کورسی

ده جولینن باستر کارده کن کاتی ئیمه له م باره یه وه پابوچوونی خومان پیشان بدهین و په خنه یان لیبگرین، زیاتر دلایان دهره نجیت وچالاکی زهینیان کوپتر ده بیټ. نابی به پرسپاری جوراوجوړو هه له لیگرتن کاری مندالان تیکبدریت. تاکه ده ستیوه ردانی ئیمه ده بی له چوارچپوهی دلدانه وه و به هیژکردنی متمانه به خو بوونی منداله که بیټ، ده بی له هه موو جوړه کوومه و نه مریټکردنیک دووربکه وینه وه، په ننگه له هه ندی حاله تدا بو روښنکردنه وهی خالیک یان رافه کردنی پرسته یه ک هاوکاری بکه یین. به لام ده بی خومان له راده رپینی جوراوجوړ بپاریزین و ئه م جوړه رستانه: به زارماندا نه یین: نه گهر زهینکوپرنه بایت نه و نه رکه ت به ئاسانی نه نجام ده دا. (نه گهر به باشی گویت له ماموستا که ت بگرتبایه. نه رکه که ت به باشی نه نجام ده دا).

ده بی به میهره بانی وخوشه ویستییه وه یارمه تی مندال بدهین و به شیوه یه کی گشتی ده بی زیاتر گوئی بگرین، نه ک وتاری پر له ناموژگاریی بو بدهین. ئیمه ریگا که ده ستنیشان ده که یین، وه لی ریپواره که له گه یشتن به مه بهستی خوئی سه ربه ست ده که یین. له وانه یه بیروپای دایک و باوک له باره ی قوتابخانه و ماموستا کاریگه ری له بیروپای منداله که دا هه بیټ له هه مبه ر نه رکه کانی قوتابخانه. هه رکا تیک دایک یان باوک به گشتی په خنه له ماموستا و قوتابخانه نه گرن، بیگومان مندالیس له به رانه بر نه رکه کانی ماله وه دا به پیی بیروپای دایک و باوکی کاردانه وهی ده بیټ، ده بی دایکان و باوکان پیگه ونرخی ماموستا له لای منداله که یان به هیژیکه ن و، بو دیاریکردنی نه رکی ماله وه پشتیوانیی له ریگا و ره وتی ماموستا بکه ن. کاتی ماموستا توندوتیژ بیټ، ده بی دایک و باوکان تابپیان ده کريت دلی منداله که یان بده نه وه و دلسوزی خویان پینیشان بده ن: (سالیکی دژواره! کاره که ت زور قورسه) یان به راستی کاره که ت زور ئاسان نییه) یان (وادیاره ماموستا که ت زور توندوتیژه) یان (گویم لیپووه که زور پرسپار ده کات) یان (گویم لیپووه به تاییه ت دهر باره ی نه رکه کانی ماله وه زورتوندوتیژه دلنایم ئه م سال کارت زور ده بیټ).

زور پیویسته سه باره ت به نه رکه کانی ماله وه خومان له توندوتیژی بپاریزین: (ریجی) (Reggie) سه یرکه! ده بی له هه موو پاش نیوه پویه کدا هه ندیک ریپنوس بکه یت،

تەنانەت لە پۆزانی شەمە و یەکشەمەشدا دەبێ کاربکەیت. ئیدی نابێ گەمە بکەیت و سەیری تەلەفزیۆن بکەیت.

(روجر) (Roger) دەبێ لە مەودوا لە مالهۆه ئەرکی قوتابخانە ئەنجام بدەیت! باوکت دەیهوێ بخوینیت! ئێمە حەزناکەین لە خانەوادە کەماندا کە سێکی نەخویندەوار هەبێت.

هەر شەو و سەر زەنشترکردن یەکیەکە لە رینگا باوێکانی پەرۆردەو فێرکردن. لە بەر ئەوه خەڵکان بە گشتی واخەیاڵ دەکەن کە بیانەویت و نەیانەویت کاریگەری و شوینەواریکی دەبێت. کەچی لە راستیدا نەک هەر بە سوود نییە بە لکو کاریگەری و شوینەواری پێچەوانەی هەیە. بەم پێیە جگە لە توندوتیژی و سەختی بارو دوو خەکە و توورە کردنی دایک و باوک و منداڵ هێچ کاریگەرییەکە دیکە نییە و هێچ شوینەواریک بە جێناهیێت.

زۆریەتی منداڵە شایستە و بە تواناکان وەک جۆرە یاخوونیکێ نەستی لە بەرانبەر دایک و باوکیان لە قوتابخانە دوور دەکەوێ و نەوهو ناخوینن. بۆ ئەوهی هەر منداڵێک بە راست و دروستی گەشە بکات و پەرۆردە بکری پێویستی بە وەدەستەینانی هەستیکی تاکو

جووای وایە کە جیاواز بێت لە گەڵ هەستەکانی دایک و باوکی. کاتی دایک و باوکان بەهۆی سۆزەوه زیاد لە ئاستی خۆیان پابەندی بارو دووخی خویندنی منداڵ بن، منداڵە کە واهەست دەکات کە دەستیان خستۆتە نیو ئازادی و سەر بە خۆییە کە یەوه. کاتی منداڵ بە هاوکاری دایک و باوکییەوه بەبێ کەموکۆری

ئەرکەکانی ئەنجام بدات و نمرە ی چاک وە دەست بەیئیت، لە لای منداڵە کە هێچ جۆرە بەهێشێکی نییە. بە پێچەوانەوه شەو تەنھا لە وکاتەدا لە ئەنجامی کاری خۆی رازی دەبێت کە بە تەنیا خۆی ئەنجامی داییت، بێگومان ئەمەش گرینگییەکی فراوان دەبەخشیت. منداڵ لە ئەنجامەدانی ئامانجەکانی دایک و باوکی هەول دەدات هەستی

سەر بە خۆخواری خۆی بسەلمینێ. پەنگە بەم شیوێ پێویست بوون بە هەستی سەر بە خۆخواری و کەسایەتی تاک سەرەرای ئەو هەموو فشارو ئاگادار کردنەوهی دایک و باوکی منداڵ بەرەو کەوتن بەریت. چونکە رۆژێک منداڵێک دە یگوت: (ئەوان دەتوانن من لە بینینی تەلەفزیۆن و خەرجیی رۆژانە بێبەش بکەن، بەلام ناتوانن لە وەرگرتنی نمرە ی چاک بە دوورم بخەنەوه) ئاساییە کە خۆدوور خستنەوه

له خویندن مه سه له یه کی نه وه نډه ساده و ناسان نییه که به پیشاندانی توند پوهی یان نه رمی له به رانبر مندالان چاره سه برکیت، په ننگه نه و فشاره ی که روزهانه زیاد ده کری به رگری و یاخبوونی مندال زیاد بکات، هه روه ها په ننگه گرتنه به ری ریگی پشته گو یخستن وه ق به سه رنه بوون بتوانیت و له مندال بکات هه ست به لپرسراویه تی وپیگه یشتن نه کات. ریگی چاره سه ری مه سه له یه کی ناواگرینگ نه ناسان و نه نه وه نډه خیراشه، په ننگه هه نډی له مندالان بو روو به پووونه وه ی دایک و باوک و وده سه ته یانی ره زامه ندی دایک و باوک له پیشکه وتنی خو ی، له جیات پاشکه وتنی خو ی پیویستی به یارمه تی ده رووناس هه بیت، په ننگه هه نډی کی دیکه یان پیویستی یان به وه هه بی له لایه ن به خپوکاری کی شاره زای بواری ده رووناسیه وه سه په رشتی بکری، به لام نه وه ی ده بی له به رچا و بگریت نه وه یه که نابی نه م سه په رشتکاره دایک و باوک بن. ده بی نه رک و نامانجی نیمه نه وه بیت که و له مندال بکه ین بزانی له رووی مافه که سییه کانییه وه که سیکه له نیمه جو دایه و له هه موو روویه که وه خو ی لپرسراوی سه رکه وتن و که سایه تی خو یه تی. کاتی هه ل به مندال ده ده ین که له مه به ست و نامانجه کانی دا خو ی به مرؤقی کی سه به خو بزانی، بو زیان و خواست و ویسته کانی ده ست به وه دیه یانی هه ستی لپرسراویه تی ده کات.

* وانه کانی موسیقا:

کاتی مندالیک نامیری کی موسیقا ده ژهنیت، دایک و باوک درهنگ یان زوو نه م رسته زور ناساییه ی لیده بیستن: (نیترمن نامه وی پرؤفه بکه م)، له کاتی روو به روو بوونه وه ی نه م جوړه بی ناره زووییه ی مندال له به ژه نیاری بوون ناتوانری ریگا چاره یه کی ناسان بدوزریته وه. هه نډی دایک و باوک هر له گه ل بیستنی نه م رسته یه زه حمه ت و نازاری وانه زوره ملییه کانی فیروونی موسیقای سه رده می مندالی خو یان وه بیر دیته وه و بریاره دهن جگه رگوشه کانی خو یان له م جوړه نه شکه نجه یه رزگار بکه ن و له پیشه خو یان نه و به لگه یه ده هیتنه وه که فیروون یان فیروونه بوونی موسیقا په یوه ندی به خودی منداله وه هه یه. لایه نی سه په رشتی هه میسه تایبه ته به دایک و باوک و

له ژیر پکئی نه وانه، به لام ژه نینی نامیریکي موسیقی به شیکه له لیپرسراویه تی مندال. هندی دایک و باوک به غمو داخه وه نه وه دهیننه وه یادی خو یان که چو ن له سرده می مندالیداو له گه ل بی ناره زویی نه وان له به رانبر موسیقادا به ناچاری دریده یان به راهینان داوه و شتیک فیروبوون. بویه بریار دهن به هر نرخیک بیت مندالنه کانیا بینه ژه نیار، ته نانه ت پیش نه وهی مندالانیا بینه وجود، نامیره موسیقیه که دیاری ده کن و هر له گه ل نه وهی توانی دهنگیک له پیا نو دهر بهینیت یان لیو به شمشاله وه بنیت، ناچاری ده کن بخوینیت. فرمی سک و شه پوهه راو ناره زاییه تونده کانی مندال هیچ کاریگه ریبه کی نابیت و به هر به هایه ک بیت ناره زاییه و به رگری مندالنه که تیکده شکینن و همیشه بریارو دستوری دایک و باوک یه کجاری و پاشکاوه: (نیمه پاره دهنه ماموستا، توش به توی و نه توی دهبی مه شق بکهیت) له م هه لومه رجانده دا پهنگه مندال هندی کات سرکه وتن وه دهنه سبهینتی وه لی له هه موو باره کاندانم سووربوون و پیداکرتنه له سر دایکی نمونه یی به گران دهنه ستیت، به تاییه کاتی نه نجامه که پاش پیکدا هه لشاخان و کیشمه کیشی به رده وامی نیوان دایک و باوک و مندالنه که وه دهنه ستیت. له سرده می مندالیدا باشترین نامانجی فیروبوونی موسیقا نه وه یه که زه مینه یه کی یارمه تیدر بو پیشاندانی هه سته کانی مندال فراهه م ده کات نه گه ر ژانی مندالیک چه ندین بیبه شی بالی به سردها بکیشیت و، هه لومه رچی دلته نگیی توند به سریدا زالبیت، دهبی ریگایه ک بدوزینه وه تا کو نه م هه موو غه م و ناخوشییه بره وینیتته وه، بو نه م مه به سته ش موسیقا یه کی که له باشترین ریگاکانی رزگار بوون له سوزه توندو نازار به خشه کان، به و مانایه ی که توورپه یی نارام ده کاته وه و دلخوشی و بزاډ ریگده خات و به شیوه یه کی هه سته پیکراو ناره حه تی و توورپه یی کم ده کاته وه.

به گشتی دایک و باوک و ماموستایان و اسیر فیروبوونی موسیقا ناکه، به لکو به بروای زوره یان موسیقا هونه ری ژه نینی نامیریکه و ناساییه که نه م بروایه هاوکات بیت له گه ل هه لسه نگاندن یان ره خنه گرتن له شاره زاییه و توانای مندال و نه نجامی نه مه بو زوره یی خانه واده کان رو شنه، به و مانایه ی زوره یی کات مندال هه ولده دات له دریزدان به وانه که دی دور بکه ویتته وه یان نا کوکی له گه ل ماموستا که ی په یدا بکات

وځوی له ژه نینی نامیری موسیقا به دوربخاته وه. له زوریه ی ماله کاندای پیا تویه کی کلیدراو یان شمشالیکی له که نار که وتوویان که مانجه یه کی توز لینیشتوو تنیا یادگاریی هه وله بی به ره م و نار ه زوو ه بابر دووه کانی دایک و باوک ه بی نومیده کانه که به بی هوه ولیانداوه وا له منداله که یان بکه ن فیری موسقا بییت.

دهبی دایک و باوک له م باره یه وه چ ریگایه ک بگرنه بهر؟ ئه رکی دایک و باوک ئه وه یه که ماموستایه کی میهره بان و دل سوژ ه ل بژیرن، و اتا ماموستایه ک نه ک تنیا موسقا بزانیته به لکو له رووی دهرووناسیه وه ش یه ک به یه ک قوتابییه کانی بناسیته. تنیا ماموستایه که ده توانیته هانی قوتابی بدات موسیقای خوشبویت وحه زی ژه نیار بوونی له دهرووندا بوروژنیته، تنیا ئه وه که ده توانیته به م کلیده ده رگا کانی پیشکه وتن به رووی فیرخوازه نوییه کاندای بکاته وه. ئه رکی سه ره کیی ماموستا ئه وه یه که بتوانیته وا له منداله که بکات ریژی لیبگریته و خوشیبوویت و پشتی پیبیه ستیته. هه رکاتیک له ریگایه کدا سه رکه وتنی به ده ست نه هینا هه رگیز ناتوانیته له فیربووندا پیشکه ویت. مندال هه رگیز ناتوانیته موسیقای خوشبوویت، ئه گه ر رقی له ماموستا که ی بیته وه. ئاوازی سوژی دلی ماموستا زیاتر په نگدانه وه ی به سه ر دهروونی مندال ده بیته له ئاوازی موسیقیی نامیره که.

بوجه وگیرکردنی هه ر جوړه پیکدا هه لشاخان و کیشمه کیشیک. دهبی ماموستا و دایک و باوکی مندال ده رباره ی هه ندی بنه مای سه ره کی هه ماهه نگییان هه بی، هه ندی له و بنه مایانه ش به م شیوه یه ی لای خواره وه یه.

۱- نابی به بی ناگادار کردنه وه ی پیشتر، و اتا روژیک بهر له راهینان ده ست له وانه کانی مه شق بکیشریته وه.

۲- هه رکاتیک بریاردرای ده ست له وانه که هه ل بگریته، دهبی خودی فیرخوازه که ناگاداری مه سه له که بیته نه ک دایک و باوک.

۳- بوجا کردنه وه ی ئه و پاشکه وتنانه ی که به هو ی ده ست له مه شق هه لگرتن تووشی منداله که بووه، دهبی مندال له دیاری کردنی وانه به هیژکارو نوژن نامیژه کان نازاد بگریته.

له بهرچا وگرتنی ئه م بنه مایانه ده بیته هو ی ئه وه ی له دواساتی ده ست هه لگرتنمان

له وانه کان خومان به دوور بخهینه وه و گیانی سه به خوی و لپرسراوی منډال به هیژ بکریټ. هه روه ها منډال له وه دلنیا ده کاته وه که گه رچی گرینگی به وه ده دین فیژی موسیقا بیټ، به لام به رله وهی گرینگی به فیژ بوونی نه وه بده دین زیاتر گرینگی به هه ست و بیژی ده دین و پیوهی پابه ندین.

نابی منډال به هوی مه شق سه رکونه بکریټ، هه روه ها ناشیټ به رده وام به ها گرانه که ی نامیژی موسیقا و فیداکاری باوک بؤ کرینی نامیره که به چاوی دابد ریته وه. نه م جوړه گوزارستانه هه ستی دلشکان و که موکوری له لای منډال دروست ده کات، که مترین کاریگری نه ریژی دروست ناکات له وهی منډاله که موسیقای خوشبویت.

ده بی دایک و باوکان له پیشبینی کردنی تواناو بلیمه تی منډالانی خویان له بواری موسیقا به دوور بکونه وه. نابی هه رگیز رسته ی ناوا به کار به یژن:

– تو سه لیکه و توانایه کی سه یرت هه یه به لام به و مه رجه ی به کاریان به یژنیت.

– تو ده توانی بیته لیونارد برنشتاینی (LEONARD BERNSTEI) ی دووم به و مه رجه ی هه ول بده یت. په نگه منډال بؤ پاراستنی نه م نارزه وه بی سنورانه ی دایک و باوکی خوی چاوه له تاقیکردنه وهی توانا راسته قینه که ی خوی بپوشیت. په نگه دروشمیکی له م جوړه له لای دروست بیټ: (هه رکاتی تاقیکردنه وه له به رچاونه گرم باشر ده توانم دایک و باوکم له خه یاله شیرین و فریوده ره کانی خویان به یلمه وه.) کاتی منډال زیاتر هانده دریت و ستایش ده کریټ واخه یال ده کات که له لاین دایک و باوکیه وه درک به گیروگرفته کانی کراوه و بوته جیگای گرینگی پیدانیان.

(روژلین) (ROSLYN) ی (۶) ساله ده بوايه له کوپسی سییه می مه شقی پیاوډا وانه یه کی نوی فیژیټ. به و مانایه ی که بتوانیت به دووده ست هه شت ټوته ی یه (ټوکتاف) ی (OCTAVE) بژه نیټ.

ماموستا به شه رمه زاریه کی زوره وه چونیته ی ژهنی پی نیشان ده دات و دواتر پییده لیټ: (ده بینی چه دناسانه؟ نیستا توتا قییبکه ره وه.) روژلین به دوودلی وناپه حه تییه وه په نجه کانی خوی جوولاند، وه لی هه رچهنده زیاتره ولی دا که متر ده یتوانی لاسای ماموستا که ی بکاته وه و سه رکه وتنی وه ده ست نه ده هیټا، له

نه جامدا به بی هیوایی و نارپه حه تییه وه ده چیته مال وه. له کاتی مه شقدا دایکی ناوای پیگوت: (ژهنینی هشت نۆته به یه کده ست نه وه نده ئاسان نییه و ژهنین به دووده ست له ژهنینی به یه کده دست دژوارتره). رۆزلین بیدرنگ پشتگیری له رابوؤچونی دایکی ده کات و کاتی سهرله نوی مه شقی ده کرده وه به دانبه خؤداگرتن و هیواش به جوانی په نجه کانی ده جولانده وه و ناوازیکی راست و دروست ده هاته به رگوی.

دایکی ده لیت: (ده بینم په نجه کانت به دروستی ده جولیتنی و ناوازه که ش راست و دروسته).

(رۆزلین) وه لآمده داته وه: (کاریکی قورسه!), نه و رۆژه له کاتی دیاریکراو زیاتر درپژه به مه شق ده دات. به درپژایی ههفته نه وه نده مه شق ده کات تاکو به بی که مترین که موکوپری وانه که فیبریت. ده رککردن به گیروگرفته کانی مندال کاریکه ریی باشتری هیه له پیدا هه لگوتن و راده برپین و چاره سهره حازربه ده ست و یه کسه ره کان.

* خه رجیی رۆژانه:

له مال و خانه واده کانی نه مپؤدا، ده بی خه رجکردنی پاره وه کو سوود وه رگرتن له خواردن و جلوبه رگ فیبری مندالان بکریت، له بهر نه وه ی ئه ویش نه ندامیکی خانه واده یه، نابی خه رجیی رۆژانه وه که خه لاتیک له پاداشتی ره و شت باشی و به خشینی ده ستهق بۆنه جامدانی کاریکی مال وه حسیبی بۆ بکریت و لیک بدریته وه. به لگو به خشینی خه رجیی رۆژانه ریگایه کی په روه رده ییه و ئامانجی تاییه تی هیه و نه م ئامانجه ش بریتییه له فیبرکردنی ریگای سوود وه رگرتن له پاره به قبولکردنی لیپرسراوی و هه لباردنی شایسته. له بهر نه وه رابوؤچونی دهره وه ی ئاستی شیوه ی سوود وه رگرتن له خه رجیی رۆژانه ده بیته هۆی لادان له ئامانجه سهره کیه که، ته نیا نه وه نده به سه که باره کانی سوود له پاره وه رگرتن وه که خه رجیی هاتو وچؤو نانخواردنی نیوه پؤو کتیب و که لوپه لی نووسین و شتی دیکه پیشتی دیاری بکریت. کاتی مندال به ریکی که شه ده کات، ده بی بره پاره ی خه رجیی رۆژانه ی زیاد بکریت تاکو بتوانیت خه رجیی زیاتری خوی وه که مافی نه ندامیه تی له یانه کان و خه رجی گه شت و سه یران و شتی دیکه ی پی دابین بکات. دوورنییه مندال به خراپی سوود

له خه رجی رۆژانه وه بگریټ، هندی له مندالان به باشی پاره خه رج ناکه، و اتا له ماوه یه کی که مدا پاره به باده دن. ده بی له م بارانه دا له سه ر بنه مایه کی بازرگانی گفتوگۆی له گه لدا بگریټ و هه ولدیریټ هه ماههنگی و گونجانیکی هاوبه ش به یئیریټه دی. له زۆریه ی ئه و بارانه ی که مندال توانای پاراستنی پاره ی نییه، باشته ره خه رجی رۆژانه دابه ش بگریټ و له هه فته یه کدا دوو یان سی جار بیریټه مندال. له هه مان کاتی شدا نابی خه رجی رۆژانه وه ک هۆکاریک بۆ فشارو ناچارکردن و کونترۆلکردنی مندال سوودی لیوه بگریټ یان له کاتی رق وشه رو کی شه دا له سه ری بیریټ، به پیچه وانه شه وه له کاتی خۆشپه وشتی و لیپازییووندا زیاد بگریټ. خه رجی رۆژانه ی گونجاو و ناقلانه چییه؟ بۆئه م پرسیا ره وه لامیکی نیوده وه له تی نییه. ده بی خه رجی رۆژانه ی مندال له گه ل گوزمه وه ده رامه تی ئیمه دا بگونجیت. جگه له وه ی ده بی خه رجی رۆژانه ی گشت قوتابیان له به رچاو بگرین. نابی زیاد له سنووری توانای خۆمان خه رجی رۆژانه ی مندال دیاری بکه ین. هه رکاتی مندال ناره زایی پیشاندا ده توانین به وه پیری هاوریټیه وه به لام به خۆشه ویستییه وه پییبلین: (زۆر چه زمان ده کرد بپه پاره یه کی زۆترمان بۆ خه رجی رۆژانه تهرخان بکردبوایه، به لام به داخوه ده رامه ت و بودجه ی ئیمه دیاریکراوه). ئه م جۆره قسه یه زۆر باشته ره له وه ی ئیمه هه ول بده ین بپروا به مندال به یئین که له راستیدا پیویستی به خه رجییه کی زۆتر نییه. په نگه پاره ش وه کو هیزوتوانا له ده ست که سیکی ئه زموون نه دیته به ئاسانی بجیټه قالبی خراب سوود لیوه رگریته وه. نابی خه رجی رۆژانه له ئاستی پیویستی مندال تیپه ریټ و اتا نابی پاره یه کی زۆری بیریټ، له سه ره تادا وا باشته ره خه رجییه کی رۆژانه ی دیاریکراو به س بیټ و دواتر به ره به ره سه ر له نوی چاوی پیدا بخیشینریټه وه، چونکه به خشین و دیاریکردنی پاره ی زۆر به چاکه ی مندال ته واو نابیت. ده بی ئه و کاته خه رجی رۆژانه ی مندال دیاری بگریټ که وا بجیټه قوتابخانه و بزانی پاره حیساب بکات و بتوانی بۆ یه که ی بچووکتور و دی بکاته وه. ده بی هه میشه مه رجیکی سه ره کی له به خشین پاره له به رچاوبگریټ. روونکردنه وه ی ئه وه ی که هه رکاتی مندال ده ست به خه رجی رۆژانه ی خۆی بگریټ و که مخه رجی بکات، جا له هه فته یه کدا بی

يان لە مانگى ديارىكراو پاشكەوتە كە بۆ خۆيەتى و ئەو لە خاوەندارىيەتى پارەكە يان لە ھەلگرتنى لە حىسابى ھەفتە يان مانگى داھاتووى خۆى سەربەستە، كاريگەرييەكى باشى دەبىت بۆ ھاندانى منداڭە كە.

* ھاوپىيان و ھاوگەمەكان :

ھەموومان ئەو راستىيەمان قىبوولە كەوا باشترە منداڭانمان خويان ھاوپى بۆ خويان ھەلبىزىرن. ئىمە بىروامان بە ئازادى ھەيەو دىزى ئەوھەين ھۆشدارىيى بەمنداڭان بەدەين و ئاگادارىيان بگەينەو، دەشزانين كە كۆمەلگاي ئازادانە يەككە لەبنەماكانى ژيانى ديموكراسىيەت. لەگەل ئەوھشدا زۆر جار روو دەدات كە منداڭىك (ھاوپىيانى) بەھىنئىتەو ھەمالەو، بەتايبەت ئەو ھاوپىيانەى دەبنە جىگاي پق و نەفرەتى خانەوادە. رەنگە ئىمە زۆر كەيفمان بەمنداڭى لاف لىدەر و فەشكەر نەيەت يان دلى منداڭەكانمان دەرەنجىنين چونكە ھاوپىيەتى كەسانى درۆزن و قسەچىن دەكات. وەلى مادامەكى رەوشت و رەفتارىيان بەو شىوھەي نىيە كە ھەرگىز نەتوانرئت بەرگەي بگىرئت، و اباشترە پىش ئەوھى بچىنە نىومەسەلەكەو، دان بەخۆدابگرين و دەربارەى ئەم ھەلبىزاردنە لىئوردبوونەو ھەو چاوخشاندنەو ھەيەكى پىئويست ئەنجام بەدەين. بۆھەلسەنگاندنى ھەلبىزاردنى ھاوپى لەلەين منداڭانمانەو ھەو چ پىئوھرىكمان لەبەردەستە؟ دەبى ھاوپىيان كاريگەرى و شوئىنەوارى بەسوودو چاكارىيان بەسەر يەكتريدا ھەبىت. منداڭ ھەمىشە پىئويستى بەو ھەيە ئاويئەتى ئەو كەسايەتییە جۆراو جۆرانە بىت كە تەواو كەرى كەسايەتییى خۆى بىت. چونكە بۆنموانە منداڭىكى گۆشەگىر پىئويستى بەو ھەيە لەگەل ئەو ھاوپىيانە تىكەل بىت كە كۆمەلەيەتىن و منداڭىكى ترسنۆكىش پىئويستى بەھاوپىيەتى كردن و تىكەل بوونى كەسانى سەربەخۆترە، دەبى منداڭىكى ترسنۆك دۆستايەتى لەگەل منداڭانى ئازاددا بكات ، ھەروھەا ئەو منداڭەى سىفاتى كۆرپەيەكى ساواى ھەيە دەبى سوودىكى زۆر لە دۆستايەتلىكردنى ھاوگەمە پىگەيشتووەكانى و ھەرىگىت، ئەو منداڭەى زۆر خەيالپالووى دەكات پىئويستى بەتىكەلاو بوونە لەگەل منداڭانى واقىع بىنتر، منداڭىكى توورپو ھەپاوى بەھۆى تىكەلاوبوون بە منداڭىكى بەھىزتر وەلى گونجاوتر بەشىوھەيەكى كاريگەردىتە سەر رىگاي راست. دەبى ئامانجى ئىمە ئەوھەبىت بەھۆى ئامادەكردنى

زەمینەى تىكە لاوبوونى منداڵان بەكەسایەتیه جۆراوجۆره كان هۆكارى چاككردنه وهى كه موكرپیه كانیان ئاماده بكهین. دەبى تاپیمان دهكرى ههولى ئه وه بدهین كه منداڵە كانمان تىكە لى ئه و منداڵانه نه بن كه له رووى كه سايه تیه وه چوونیه كن .

بۆ نموونه دوومنداڵ كه ههردووکیان (تووڤه وشه پاووى) و نه هلى سنوربه زانندن و دهستدریژبین به هوى تىكە لاوبون له گه ل يه كتریدا جارێكى دیکه نه نجامیكى پێچه وانه وه دهست ده هیننه وه . دوومنداڵى شه پخواز به هوى تىكە لاوبون و هاوڤیه تىكردى يه كترى جارێكى دیکه به شیوه یه كى یه كجاره كى شه پخوازتر ده بن. دەبى به تاييه ت نه هیلین منداڵانمان هاوڤیه تى له گه ل ئه و منداڵانه بكه ن كه ئاره زووى خراپه كارییان هه یه . له بهر ئه وه ی رهنه گه ئه م منداڵانه به هوى نه زموننه كانى خۆیان وه چ له قوتابخانه چ له چوارچێوه ی ماله وه بینه سه رمه شق وجیگای لاسایى كرده وه ی منداڵ. چاودیرى كردنى منداڵ له دیاریكردنى هاوڤیانی خۆى كارێكى زۆر هه ستیارودژواره ده بى ئیمه تاپیمان ده كرى منداڵە كانمان له هه لبژاردنى هاوڤیانی خۆى ئازاد بكه ی و لپرسراویه تى خۆمان له م رووه وه ته نیا به وه سنووربه ند بكه ین كه به شیوه یه كى ناراسته وخۆ هانى منداڵ بده ین هاوڤى به سوود هه لبژیریت.

* به خێو كردنى گیانداره مائیهه كان :

كاتى كه منداڵێك به لێن ده دات چاودیرى ئازە لێكى مالى بكات، ته نیا نیازپاكى خۆى پێشان ده دات و نایه وى شاره زایى خۆى به ئیمه پێشان بدات. رهنه گه منداڵێك پێویستی به گیاندارى كى مالگه راوه به بێت و زۆرىشى خۆشبوویت، به لام به ده گمه ن هه لده كه ویت بتوانیت وه كو پێویست چاودیرى بكات. ناتوانیت لپرسراویه تى پاراستنى ژيانى گیاندارێك به ته نیا بخړیته سه رشانى منداڵ. بۆ پێشگه رى له هه رجۆره رهنجانندن و پێكده هه لشاخانیك له نێوان منداڵ و دایك و باوك باشتر وایه دایك و باوكان هه میشه بزانه كه له به خێو كردنى ئه و گیانداره ی كه جیگای هه زو خۆشه ویستى منداڵه ، منداڵه كه پشكێكى گه وره ی هه یه . رهنه گه منداڵ له گه مه كردن له گه ل گیاندارى كى مالى خۆشه ویستى پێبه خشیت و سوودى كى گه وره ببینیت. هه وره ها رهنه گه له هاوبه شى كردن بۆ به خێو كردنى گیاندارى كى مالى ده ره نجامى كى

نهریږی وه ده ست بهینیت، به لام ده بی همیشه لیپرسراویه تی چاودیریکردنی سه لاهه تی و ژیانی گیانداره که له سر شانی گوران دابیت.

رسته کانی ناروزو مه نډکردن و گیانی سه ربه خوږی

دایکو باوکیکی باش همیشه وه کو ماموستایه کی باش تیده کوښن زیاتر و زیاتر رازیوونی منډال وه ده ست بهینن و به گشتی له یارمه تی دانی منډال بو ه لېژاردنی هاوړی و سوود و هرگرتن له وزه ی که سیی خوږان هست به دلخوشی و شادومانییه کی فراوان ده که ن، نیمه ده توانین له گفتوگو کردن له گال منډالان رسته ی وا به کار بهینن له پروا بوونی نیمه له مه ر ه لېژاردنی بریارو نه خسه عاقلانه که ی نه وانه وه سه رچاوه ی گرتبی. له بهر نه وه کاتی وه لامی ده روونی نیمه بو داواکاری و خواسته کانی منډال (به لی) یه ده توانین رازیوونی خوږان به شیوه یه ک پیشان بده ی که هستی سه ربه خوږ خوازی منډال تیر بکات. نه مه ش چند نمونه یه که بو شیوه ی گوتنی به لی:

- هر کاتی خوږ حه زیکه یت....

- نه گه ر خوږ زور حه زت لیږی.

- نه وه توی که ده بی له م باره یه وه بریار بده یت.

- بریار دان به ته واوی له سر شانی تویه. یان نه رکی تویه نه گه ر تو په سندی بکه یت منیش قبولمه.

وه کو روون و ناشکرایه وه لامی وشک و بریشکی (نا) منډال دلخوش ده کات. به لام رازاننده وه یه کی کورتی نه م به لیبی له به رانبه رنه م رازیوونه دلخوشی و شادومانی منډال زیاتر ده کات، چونکه وا هست ده کات که خوږی بریار ده دات و نه م هسته ده بیته هوی به هیز کردنی متمانه به خوږکردنی منډاله که.

بەشى پىنچەم:

رېككارى: ئازادى و ئىپرسراوئەت

- ئەنجامە كانى گومان و دوودلى لە جىھانى ئەمپۇدا.
- پىويستىيە سۆزىيە كانى داىك و باوك و ستەمكارى مىندالان.
- رېگا پىدان.
- شىوازە نوپىيە كان: چەندىرېگايەكى نوپى بۆ رووبە پووبوونەوئەسى ھەست و جوولە كانى مىندالان.
- رېككارى و ئاراستە كردن: لە رابردوو و ئىستا دا.
- سى ناوچەى رېككارى و ئاراستە كردن.
- ھونەرى ديارىكردنى پالئەرە پەر لە مەترسىيە كان.
- مەسە لە كانى رېككارى و ئاراستە كردن و جموجۆلە جەستەيە كان.
- بەھىزكردنى رېككارى و ئاراستە كردن.
- ھەرگىز ناپىت مىندال لە داىك و باوكى بدات.
- لىدان لە سمتى مىندالان.

ئە نجامە كانى گومان و دوودلى لە جىھانى ئەمپۇدا

دەربارەى رېكخستن و ئاراستە كردنى مىندالان چ جىاوازيەك لە نىوان باپىرانمان و خودى ئىمەدا ھەيە؟ باپىرانى ئىمە بەردەوام لە پەرودەو فىركردنى مىندالاندا ھىزو دەسلاتيان پىشان دەدا لە كاتىكدا ئەگەر ئىمە بمانەوئەسى ھەر ھەنگاويك لەم رېگايەدا بەھاويين رووبەرووى گومان و دوودلى دەبىنەوئەسى. تەننات باپىرانمان لەو كات و بارانەى لە ھەلەشدا بوون بە پىروابەخۆبوون و دلئىايىيەو پىرسەى پەرودەبىيان بە ئەنجام دەگەياند، لە كاتىكدا ئىمە تەننات دەربارەى ھەلبىزاردنى رېگاي دروستى پەرودە كردنىش بە گومان و دوودلىيەو ھەنگاو دەنئىن. ئەم گومان و دوودلىيە دەربارەى چۆنىيەتى پەرودە كردنى مىندالانى ئەمپۇ لە كوئىو سەرچاوە دەگرىت؟ ھەموومان دەربارەى (فرۆيد) (froued) و دەروونناسى و چارەنووسە پەر لە مەترسىيە كانى قۇناغى ھەوتىنەرى مىندالى گويمان لە ھەندى قسە بوو. ئىمە گىشتمان بەردەوام لەم دوودلىيەدا دەژىن نەوئەك ھىدەمەيەك بە ژيانى

مندالانمان بگه یه نین، ئەم نامه یه ی ژیره وه که له لایه ن دایکیکه وه نووسراوه و بۆمن په وانه کراوه به ته و اوی ئەم راستییه دووپات ده کاته وه:

(تۆر به ی کات بۆ من زۆر دژواره که کارلیکراوی و ههسته کانی خۆم به قسه ده بربرم، په ننگه بتوانم به نووسین ئەوشته راشه بکه م که شوینه واریکی قوول له دلما به جیده هیلی، ئەگه هر کات شتیکم به نه گوتراوی وازلیهیتنا، ده زانم توخوت له میانی رسته کانه وه په ی پی ده بهیت، سوپاسی تۆده که م که هاتیه کلیسای ئیمه وه له گه له چه نندا یک و باوکیکدا گفتوگۆت کردو گویت لیپراگرتین. گه رچی ده باره ی په روه رده و فیترکردن زانیارییه کانی ئیمه به ئەندازه ی ته وانه بون تاکو به پیتی پیویست سوود وهریگرین. له گه له هه موو ئەمانه شدا خالیک له قسه کانی تۆدا کاریگه رییه کی فراوانی به سه ر مندا هه بوو. کاتی گوت هیچ دایک و باوکیک هه زناکه ن به ئەنقسه ت هه نگاوی و هه باوین که له روی سۆزییه وه منداله که یان بیزار بکات، به لکو هه ندی کات به هوی بی ناگییه وه هه نگاوی و هه ده نین که زیان به منداله که یان ده گه یه نیت.

هیچ یه کیک له ئیمه به ئەنقسه ت هه نگاوی و هه ناویت که له روی ده روونی و ره وشتی و سۆزییه وه زیانی بۆ مندا له هییت، له گه له هه موو ئەمانه شدا ئیمه زۆر به مان به بی هۆ منداله کانمان نازار ده دهین. هه ندی کات له دلوه ده گریم له به رنه وه ی به بی بیرکردنه وه شتیکم به رانه به منداله کانم کردوه یان گوتومه. له خودای گه وره ده پاریمه وه که جاریکی دیکه من له هه نگاوی ناوا زالمانه بیاریزیت. ره ننگه هیچ کاتیک ئەم هه لانه دووباره نه بنه وه. به لام شتیکی خرابتره اتۆته جیگای هه نگاوه زالمانه کانم. به ومانایه ی که ده ترسم و په شیمانم. ئەم ترس و په شیمانیه ش گیانم ده کرۆزیت، چونکه واهه ست ده که م منداله که م به درژیایی ژیا نی خوی تووشی به ختره شیی کردوه).

هیچ که سیک ناتوانیت ده باره ی هاوپییه تی و پاکخوازی ئەم دایکه که مترین دوودلی بخاته نیدولی خۆیه وه، به لام هه رکاتیک ئەو له جیاتی هه سترکردن به گونا هکاری ناگاداری و زانیارییه کی زیاتری له په روه رده کردنی مندا له هه ییت، بۆ منداله که زۆر سوودمه نتره. ده توانریت دایکیکی ناوا به و دایکه بجوینریت که کاتی ده ستیکی

شکاو دهبینیت ده قیرزینیت و یان کاتی خوین دهبینی بیهوش ده بیت. نیمه چاوه پړی کارزانی وکه مه دلسوزییه کی پزیشکین، نه ک به زه یی پیدا هاتنه وه یه کی زور گریه وزاری. هه روه ها دایک و باوکان ده توانن پینه گیشتن و که موکوپیی ره وشتیی مندالان به ریگایه کی نیوه پیشه یی وه ریگرن، نه گه ر زیاد له پیویست خوی نه که ویته نیوداوی سوزه وه، زوربه ی مه سه له ریکاربییه کان و ناراسته کاره کان هه ر له خویانه وه چاره سرده بن. به پیچه وانه وه شه وه نه گه ر نه م مه سه لانه به توپرپی و خیراییه وه وه ریگرن، په نگه ناقیبه تی سه ختوناسازگاری و ابینیته ناراه که به درزیایی سالانیتی دوروودریژ دایک و باوک و مندالان نوقمی به ختره شیی بکات.

پنویستییه سوزییه کانی دایک و باوک و سته مکاری مندالان:

د هبی دایک و باوک منداله کانی خویان خوشبوویت، به لام هیچ مندالیک پیویستییه کی یه کسوری به وه نییه که دایک و باوکی له هه موو چرکه یه کدا سوز و خوشه ویستی خویانی پی پیشان بدن. نه و دایک و باوکانه به ته واوی هه ل ن که به بیانوی مانا به خشین به ژیانی خویان یان پاراستنی ناسوده یی خانه واده یی به رانبه منداله کانی خویان له هیچ شتی کدا دریغیان نییه وله ترسی ده لره نجان و دلشکان و له ده ستدانی خوشه ویستی منداله که ته نانه ت ده سه لاتی ماله وه شی پی ده سپین، له بهر نه وه ی منداله کان به زانینی تینوویه تی دایکان و باوکانیان بؤ خوشه ویستی، به رده وام به خراپی سوود له م تینوویه تییه وه رده گرن و وه ک سته مکاره دیکتاتور ه کانیان لیدی ت و دهبی هه موو نه ندامانی خانه واده وه ک نوکه ریکی نه لقه له گوئی نه وانبن. زوربه ی مندالان باش له وه گیشتون کاتی که به خوشنه ویستن هه ر ه شه له دایک و باوکیان ده کن نه وه ی ده یانه ویت به ده ستی ده هینن. هه رکاتی شتیکیان بوویت چه که که ی خویان به کار ده هینن:

(نه گه ر ناواوناوا نه که یت نیدی توم خوشناوویت)، به م شیوه یه دایکان و باوکان به رده وام هه ست ده کن که له ژیر هه ر ه شه دان. زوربه ی دایکان و باوکان زور ده که ونه ژیر کاریگه ری قسه کانی مندال، بویه ده پارینه وه و تکاده کن و هیوا ی نه وه له مندال ده خوازن که هه میشه نه وانی خوشبوویت، به سپیشاندانی

خوشه ویستیه کی زیاتر به منډال و وه دیه پنیانی گشت داواکاریه کانی، تیده کوشن به ته و اوی جینگای خویان له نیو دلیدا بکه نه وه.

ریگا پیدان به پره لاکردن: چ جیاوازیه که له نیوان موله تپیدان و جله و بهرداندا هه یه؟ ریگا پیدان بریتیه له و په وشه ی که له سر بناغه ی بچوکی منډال بنیادنراوه و قبولکردنی نه و راستیه که (منډال منډاله) و، ناتوانی بؤ ماوه یه کی دورودریژ کراس وچاکه ته که ی به خاوینی رابگریت و منډال پاکردنی پی باشتره له هیواش رویشتن، له لای منډال فه لسه فه ی بوونی درخت پیدا هه لگه پانییه تی و سوودی سهره کی ناوینه لاسایکردنه وه یه به هوی ناوینه که وه.

بناغه ی پره نسپی ریگاپیدان به منډالان له سره قبولکردنیان وه ک بوونه وه ری خاوه ن ماف بنیادنراوه و مافی خویانه هه موو جوړه هه ستوو ناره زوویه کیان هه بیته، ده بی نازادی هه بوونی ناره زوو له لای منډال په هاو بی سنور بیته و ده بی هه موو هه ست و خه یال و بیروخون و خواسته کانی به پیته هم پرانسیه وه قبول بکرین و جینگای ریژین و به هوی هوکاره پیویسته کانه وه نازادانه پیشان بدرین. به لام نابی ره وشت و ره فتاری شه پ خوازانه و زیان به خوش ریگای پییدریته و هه رکاتی شوینه واره کانی به دیار که وتن ده بی دایک و باوک ده ست بخه نه نیویه وه و شه پوله خرؤشاوه کانی سؤز به ره و ریروه به بی مه ترسیه کان ببردین. هم ریروه وانه ش بریتین له وینه کیشان، نیشانه شکینی، برینه وه به مشارو، مشتبازی له مرؤفه په پوینه کانی هاوبه ژنی منډال و، نووسینی شیعوو چیرۆکه تاوانباریه کان و هتد. به شیوه یه کی گشتی ده توانریته بگوتریته ریگاپیدان بریتیه له قبولکردنی ره وشت و خه یالکردن له هه مان کاتیشدا بتوانریته سؤزه تونده کانی منډالان بخریته نیورپروه به بی نازاره کان، له کاتیکیدا جله و بهردان بریتیه له ریگادان به هه نگاهه نه خوازوو ناپه سنده کانی منډال، ریگاپیدان ده بیته هوی پشتبه خو به ستن و زیادبوونی توانای منډال له پیشان دانی بیروه سته کانی خوی له کاتیکیدا به پره لاکردن ده بیته هوی نیگه رانی و دوو دلی و زیادکردنی پیشبینیه کانی منډال بؤ به ده سته پنیانی نه و تایبه ته نډیه انی که ناتوانریته به ده ست به پنیان.

* شىۋازە نوپىيەكان: چەند رىڭگايەكى نوپۇ بۇ رووبەروو بوونەوہى ھەست و و

رەفتارەكانى مندالان:-

ھەلومەرجى سەرھەكىي شىۋازى نوپى ئاراستە كردن و رىككارى، جيا كردنەوہى نيوان ئارەزوو و جوولە و رەفتارەكانە. ئىمە بۇجوولە و بزوتەكان سنورىك دادەنيپن لەكاتىكدا ھەرگىز نابى ئارەزووھەكان سنور بەند بەكىن.

مەسەلە ئاراستەيى و رىككارىيەكان بەگشتى دووبەش لەخۆدەگرن: ھەست و ھەلچوونە پەر لە توورەيىيەكان رەفتارە پەر لە توورەيىيەكان كە دەبى بەرپىگايەكى جيا لەوى دىكە بەرپۆھەبىرپىن و ھەربەشەك لەھەست و ھەلچوونەكانى منداڵ بەتەواوى ديار بكرپن و ھۆكارەكانى پيشاندانى ھەستەكانىشيان فەرھەم بكرپن، لەكاتىكدا دەبى زۆربەى جارچوولە و بزوتەكان سنور بەندو راست بكرپنەوہ، پەنگە ھەندى كات دەستنىشانكردنى ھەستەكانى منداڵ بۇ لادانى رووبەروو بوونەوہ و پىكدا ھەلشخان خۆى لەخۆيدا بەس بىت:

دايك: دەلئى ئەمپۆ توورەيت!

كوپ: ديارە كە توورەم.

دايك: لەدەررونى خۆتدا ھەست بە نارەھەتتەيەكى زۆر دەكەيت.

كوپ: راستە.

دايك: لەيەكەك توورە بوويت؟

كوپ: بەلئى لەتۆ توورەم.

دايك: بە من بلى بۇچى لە من دلگىريت؟

كوپ: لەبەر ئەوہى منت نەبردە پاركى مندالان وەلئى (ستيف) (steve) ت برد.

دايك: ھەلبەتە تۆ لەم شتە توورە بوويت، مەرچت لەگەلدا دەكەم ئاوات بەخۆت

گوتووه: (دايكم ستيفى لە من خۆشتر دەوئىت.)

كوپ: راستە.

دايك: ئايا بەراستى ھەندى كات وا بىردەكاتەوہ؟

كوپ: واىە!

دايك: كوپم گوپىگرە! كاتى ھەستىكى وا بآلت بەسەردادەكىشى وەرەو مەسەلەكە

به من بلّی.

دهبى له هندی باری دیکه دا سنووریک بوجوله و بزوته کانی مندال دیاری بکړی. کاتی که (سام) (SAM) ی (٤) ساله ده یویست دهمی پشيله که ی ه لزیږنی تاکو بزانی چی له ناودایه، حزی پشکینه زانستییه که ی ئوی به په وا زانی به لام به پروا به خوبونه وه رهفتاره ناپه سنده کانی (سام) ی جله وگیرکرد وگوتی: (ده زانم که حزه ده که ی بزانی چی له ناودایه، به لام نابى دهمی پشيله ه لزیږنیږت. لیکه پری بزانه نایا ده توانم وینه یه که په دابکه م تاکو به هویه وپیشانت بدهم ناودهمی پشيله چی تیدایه؟).

کاتی دایکی تید (ted) بینى که وا تیدی پینج ساله له سهر دیواری ژوری پیشوازیدا وینه ده کیشی ئه وه نده تووره بوو که ده یویست لئی بدات، وه لی هستی به په شیمانی کردو له جیاتی ئه مه ناوای پیگوت: (تید! سهر دیوار جیگای وینه کیشان نییه. دهبى له سهر کاغز وینه بکیشریت. وهره ئم سی په ره کاغزه بگره تاحه زده که ی وینه بکیشه!). ئه وکات دهستی به پاککردنه وه ی دیوارکرد. (تید) ئه وه نده که وته ژیر کاریگه ریی لیوردنی دایکی به کسر گوتی: (دایه زورم خو شده ویت!).

ئهم شیوه مامه له یه به په فتاری دایک که له مائیکى دیکه دا به راورد ده که یین: دایک: (چیده که ی؟ نازانم چاره م له گه ل تو دا چیه؟ نابى بزانتیت که نابى دیوار پیس بکړت؟) یان (ده به ننگ فه و تام له ده ست! کاتی باوکت هاته وه باسی ئم شاکاره تازه یه ی توی بده که م ئه وکاته ببینه چونت ته نبى ده کات).

ریککاری و ناراسته کردن: له رابردوو و نیستادا

جیاوازییه کی گه وره له نیوان ریککاری و ناراسته کردنى رابردوو و نیستادا هیه. له رابردودا له رووی ریککاری و ناراسته کردنى مندالانه وه دایک و باوکان هه ولیان داوه جووله نه خواستراو ناپه سنده کانی مندال جله وگیر بکن، به لام گرنگیان به هوی په دابوونی ئم جووله و بزوته ناپه سندانه نه ده دا. زوربه ی جار سنووربه ندکردنه کان له جوارچیوه ی تووره یی و هه په شدا به دیار

ده که وتن و به رده وام مؤرکیکی توندړه وانه و پر له سستوسو ککرډنیان هه بوو. جگه له مانه، ناگادار ککرډنه وه و هؤشدار ییبه کانی ریڅکاری و ناراسته ککرډن له وکاته دا نه نجام ده دران که منډال که مترتوانای بیستنی هه بویا به و قسه ی وا به کار ده هات که به سه دان جار به رگری و رو به پوو بوونه وه ی منډاله که ی زیاتر ده ککرډن. زور ییبه ی جار منډال ده رنجام یکی وای له م ریڅکاری و ناراسته ککرډنه دا به ده ست ده هیئا که جووله تاییه تییبه که ی شایسته ی پرخنه و ناگادار ککرډنه وه نه بووه. به لکو زیاتر بو نه وه ناگادار کراوه ته وه و هؤشدار یی دراوه تی چونکه مروثیکی باش نه بووه. به لام نیستا، ریڅکاری و ناراسته ککرډنی منډال له سر بناغی ناوړ دانه وه و گرینگی دان به هه ستور هه فتاره کانی منډاله وه بونیاد نراون. دایک و باوکان ریگا به منډال ده دن (له چه ند هه لومه رچی کدا که دواتر ده بیته جیگای گرینگی پیدان و باس ککرډن و لیور دبوونه وه ی نیمه) ده ربار ه ی هه سته کانی خوی قسه بکات، به لام سوورن له سر نه وه ی که جووله و په فتاره ناپه سند و نه خواستراوه کانی سنوور به ند بکن و به رزه فتی بکن. نه م دیاری ککرډن و سنوور به ند ککرډنه به شیوه یه ک نه نجام ده دریت که عیزه تی نه فسی دایک و باوک و منډال بریندار نه کات، جگه له مه ش، سنوور به ند ککرډنه کان لایه نی دکتاتور یانه و نالوژی به کی نییبه، به لکو له گشت روویه که وه په روه رده یی و که سایه تیسازه. له هه مووی گرینگتر نه وه یه نه م دیاری ککرډن و سنوور به ند ککرډنه به بی زور لی ککرډن و پیشاندانی تووړه ییبه کی فراوان نه نجام ده دریت. دلشکاندن و ره نجانندی منډال پیشینی و درک ده کریت، نابی سر له نوی ناگادار بکرینه وه و هؤشدار ییان بدریت نه گره اتوو چه زیان به م سنوور به ند ککرډنه نه بوو. کاتی ریڅکاری و ناراسته ککرډن به م شیوه یه بیت، په رنگه منډال بخاته سر نه و باوه په ی به ناره زووی خوی نه وه به پیویست بزانیته که هندی ره فتارو جووله ی سنوور به ند بکریت و جله و گیر ککرډنی هه ندیک په فتارو جووله ی خوی قبول بکات. له م رووه وه په رنگه هه ندیک جار نه و ناراسته کاری و ریڅکاری به ی دایک و باوک نه نجامی ده دن هر له خوی وه په یدابیت و منډال به په پره و ککرډنی په وشت و ره فتاری دایک و باوک به ره به ره فیرده بیت که چون ره فتارو ره وشتی خوی چاکبکاته وه.

سی ناوچه ی ریڅکاری و ناراسته ککرډن:

منډالان پیویستیان به وه هه یه که به شیوه یه کی راشکاو و روشن په وشتی په سندو

ناپه سه نډیان پېبناستینریت، کاتی ناگایان له سنووری جووله و رهفتارو ههنگاوه رپیدراوه کان بیت ههست ده کهن دلنیاو دلارامترن، به پپی روونکردنه وه کانی دکتور (فریتز ریدل D.R FRITZ REDIL) ده توانریت بگوتریت که رهوشتی مندال سی ناوچهی هه یه نه وانیش سه وزو زهردو سوورن. ناوچهی سهوز په وشته په سه ندو ریگا پیدراوه کانه، وانا نه و ناوچه یه یه که به وپه ری ویست وچه زو شادومانیه وه تیایدا به مندال ده لئین به لی. ناوچهی زهرد نه و په وشتانه ده گریته وه که ناپه سندو نه خوازاون، به لام په نگه به هوی کی تاییه تیبه وه بتوانریت لی بیوردریت و ریگای پیدریت. بو نمونه ده توانریت به م بارانه ی خواره وه ناو ببرین:

۱- لادانه سه ره تاییه کان:

نه و شوفیره ی که تازه سووکانی شوفیری گرتوه، هه رکاتیک ناماژه مان بو یکرد که ده بی به لای راستدا بشکینیت و، که چی نه و به ره و لای چه بشکینی، نابی مؤله تی بدریت. نه م هه له یه به نومیدی چاکبوونه وه و راستکردنه وه ی ناینده یی شایانی لیوردنه.

۲- نه ولادانانیه به هوی هه لومه رجه نااساییه کانه وه پووده دن:

نه و بارانه ی که تاییه تی و نااسایین وه کو رووداو، نه خوشی، نیشته جیبون له شوینکی نویدا، جودابوونه وه له هاوړپیان و، مردن و ته لاق له خانه واده دا ده بیته هوی نه وه ی که چاو له هندی که موکوری په وشتی مندال ببوشریت، نه م چاوپوشینه له له به رچاوگرتنی هه لومه رجه دژواره کاندای پیوستی به چنه یاسایه کی پیاده کراوی نوی هه یه. نیمه نالین نه م ره وشته په سنده، له راستیدا ریباری نیمه به باشی باس له وه ده کات که نه م ره وشت و رهفتاره ده بی ته نیا به هوی په یدا بوونی هه لومه رجه نااساییه کانه وه لی بیوردریت و ریگای پیدریت.

ناوچهی سووریش نه و ره وشت و رهفتارانه ده گریته وه که به هیچ شیوه یه ک ریگایان پینادریت و ده بی جله وگیری لی بگریت. ره وشت و رهفتاره ریگا پینه دراوه کان بریتین له و ره وشت و رهفتارانه ی که سه لامه تی و خوشگوزهرانیی خانه واده ده خه نه مه ترسییه وه و هیدمه یه کی گوره به بنه ماگیانی و مادیه کانی ده گه یه نن. هه روه ها نه و رهفتارو په وشتانه ش له خوده گریت که له رووی یاسایی و ره وشتی و

کۆمه لایه تییه وه قه دهغه کراون . به هه مان ئه وه ئه ندازه یه ی که ریگا پیدان له ناوچه ی سه وزدا گرینگی هه یه , به هه مان ئه ندازه ش قه دهغه کرنی جووله و ره فتار له ناوچه سووره کاندایه سه له یه کی ژیانیه . کاتیک مۆله ت به مندالیک ده دریت ده ست کاربی ریگا پینه دراو بکات , دوولتی و نا په حه تییه که ی رووه و زیاد بوون ده پوات , کوپکی بچوکی هه شت ساله که مۆله تی پیدرابوو له کاتی به ریډا رویشتنی پاسیکدا خوی به پشته وه ی وه بکات , دایکی به وه تاوانبار ده کرد که خۆشیناویت و به ئاوازیکی ره خنه گرانه وه ئاوا ی به دایکی ده گوت : (ئه گهر به راستی منت خۆشبوویستبایه هه رگیز ناماده نه ده بوویت ریگا به من به دیت خۆم بخه مه نیو مه ترسیی مردنه وه .) , کوپکی دیکه باوه پی و ابو و باوکی ئه وه نده پابه ندی ژیان ی ئه ونیه چونکه مۆله تی پیدابوو چه قویه کی دوگمه داری هه بیت . کوپکی دیکه به سه ختی له دایک و باوکی په نجابوو چونکه له چوونه نیو گه مه درنده که ی هاوپیانی جله و گریان نه کردبوو که له تاقیگه ی زانستی ئه نجامیان دابوو و به سه ختی ئازاریان دابوو . به شیوه یه کی گشتی : کاتیک مندالان ئه و ئاره زووانه پیاده ده که ن که له لایه ن کۆمه لگاوه به ناپه سند له قه له م دراون , رووبه رووی دژارییه کی فراوان ده بنه وه . ئه رکی دایک و باوکه یارمه تی مندال بدن له هه ولدان بۆ رووبه روو بوونه وه و کۆنترۆل کردن و زالبوون به سه ر ئه م سۆز و پالنه ره تیگردانه , ئه م یارمه تیدانه ش زیاتر له سه ر بناغه ی دیاریکردنی ئه م سۆزو پالنه رانه یه که له نیو خودو ده روونی مندالدا بوونیان هه یه , له راستیدا دایک و باوک جگه له جله وگیر کردنی ره فتاره مه ترسیداره کان به م دیاریکردنه په یامه هیما ییه کانیشیان به مندال ده گه یه نن به و مانایه ی : نابیت له سۆزو پالنه ره مه ترسیداره کانی خۆت بترسیت . من لیئاگه پیم له سنوری دیاریکراو تیپه ربیت... دلنیا به و مه ترسه .

* هونهری دیاریکردنی پالنه ره مه ترسیداره کان:

دیاریکردنی سۆزو پالنه ره زیانبه خشه کان وه کشت بنه ما په روه رده بیه کان نه نجامی وه ده سته اتوو وه په یوه نندی ته وای به چونه تیی به کاره یانی هؤکاره وه هیه. ده بی سنوره بندکردنی په مه ک وسۆزه مه ترسیداره کان به شپوه یه ک نه نجام بدریت که منډال به شپوه یه کی راشکاوانه درک به م دووخاله بکات: -

نه لف: په فتارو ره وشتی ناپه سند و نه خوازراو چیه؟

به: چ ره فتاریک له جیاتی نه و ره فتاره ناپه سند و نه خوازراوانه دابننن؟ بونموونه ده توانریت ناوا به منډال بگوتریت: (توانبی قاپه په له کان بهاویژیت. بوله جیاتی نه مه توپ ناهاویژیت؟) یان ده توانری به زوبانیکی راشکاوانه تر راوبوچوون دهریپردریت: (قاپه په له کان بو هاویشتن دروستنه کراون. توپ بوهاویشتن دروستکراوه.)، (نابی به مشته کوله لیدان له براهت مشته کوله فیبریت، به هوی بووکۆکه په رۆینه کانه وه مشته کوله فیرده بیت). باشتره دیاریکردنه کان و سنوردانانه کان هه میسه ته واپن نه ک ناته و او، بو نمونه: جیاوازییه کی زور له نیوان ناوپرژاندن یان نه پرژاندن به ده موچاوی خوشکدا هیه. هرکاتی به ناته وای سنور بوئاوپرژاندن دیاری بکریت بیگومان گرفتی زیاد دروست ده کات. بونموونه نه گره به منډال بلین: (ده توانیت که میک ناو به خوشکت دابکیت به مهرجیک زوری ته رنه کیت) بی چه ندوچون شه پوه رایه کی گوره به رپا ده بیت. نه م قسه لیل و نااشکرایه منډال له هه لیزاردنی بریارد او دو دل ده کات، چونکه بو بریاردان بنه مایه کی رۆشنی له به رده ستدا نییه.

ده بی سنوری جووله و کرداری منډال به یه کجاره کی دیاریبکریت و منډال له م دیاریکردنه دا یه ک دهره نجامی بکه و یته ده ست: (نه م قه ده غه کردنه یه کجارییه و به هیچ به هایه ک ناتوانری لئی پاشگه ز بینه وه)، کاتیک دایک و باوکیک دلنیانین له وه ی که ده بی چی بکریت؟! باشتره هیچ هه نگاویک نه هاوین، به لگو ده بی بیر له وه بکه نه وه له دیاریکردنی سنور بو جووله و ره فتاری منډالان شیوازو ریگای خویان رۆشن بکه نه وه. نه و باوکی یان نه و دایکه ی تووشی دودلی بیت، له چالی بیینی لیوردبوونه وه و به لگه هینانه وه و نامازه پیکردن سرگرده دان ده بن و بی نه رکو

فرمان ده ميټنه وه. نه و سنوره ي كه به دودلې و ناشاره زاييه وه دياريده كريت، له پاستيدا جوړه به رهنكار خوازيه ك دروست دهكات وپال به منداله وه ده نيت به رگري بكات و تووشې ده مه قالييه كي وايان دهكات كه هيچ په كيك له هر دوولايه ن ناتوان تيايدا سه ركه وتن وه ده ست بهين، به له بهرچا وگرتني گشت لايه نه كان ده بي سنور يكي هاوتا و ميانره وو ناقلا نه ي وا دياري بكرت كه رهنجان و دلشكاني مندال بگه يه نيت ته ناستيكي كه مترو پاريزگاري له عزه تي نه فسي بكات و ده بي چونييه تي دياريكردنه كه بپوا پهيټنه ربيت، نه ك مندال به هويه وه هه ست به سست و سووكبووني خوي بكات، جگه له مه ش، ده بي (دياريكردن) بو ره فتارو جووله يه كي دياريكراو بيت نه ك چه ندين ره فتارو جووله ي جوړاوجوړ و، ماوويه كي دريژ بگريته وه. هه ولي دايك و باوك بو چاكسازي گشت جووله ناپه سنده كاني مندال روو به پووي شه پوهه راو به رگريه كي توندي منداله كه ده بيتنه وه. ليړه دا ده رباره ي دياريكردنيكي نه شياوو نه گونجاوو ناپه سند نمونه يه ك ده ميټينه وه. نه ني (ANNIE) كچيكي (۸) ساله يه له گه ل دايكي چوونه فروشگايه ك، كاتي دايكي سه رقالي كرين بوو، (نه ني) به ره ولاي به شي كه لوپه له كاني گه مه كردن روشت وبه ناره زووي خوي سي بووكوله ي هه لبارد، كاتي ك دايكي گه رايه وه (نه ني) به هيواشي ليې پرسى:

(ده توانم كامه له و بووكولانه بكرم؟) له بهر نه وه ي دايكي بو كريني جلوبه رگ پاره يه كي زوري خه رچكردبوو، حزي نه ده كرد زياتر شت بكرت، له بهر نه وه به توو پره ييه وه گوتي: (ديسانه وه كه لوپه لي گه مه؟ نه وه نده ت كه لوپه لي گه مه هيه كه خوشت نازانيت چيان ليتكيت هه رچيه كت بهرچاو بكه ویت ده ته وي! كاتي نه وه يه حه زه كانت كه م بكه يته وه!)، پاش چه ند ساتيك دايكي په ي به توو پره بوونه بي ماناو له ناكاوه كه ي خوي بردبوو. هه ولي دا دلي منداله كه ي بداته وه و به كريني سارده مه نيبه ك توند تيژييه بيچيه كه ي خوي چاكبكات وه، به لام نه م هه نگاهه هيچ كاريگه ريبه كي له خاوكردنه وه ي نيوچه وانه گرژه كه ي (نه ني) دا نه بوو.

كاتي منداليك شتيكي ده ویت به لام ئيمه نازانين داواكاريبه كه ي بهيټينه دي. ده بي به لاي كه مه وه نه و شادومانيه ي بهيټينه وه ناره زووي هه بووني شته كه له دلي خويدا په روه رده بكات. بويه و اباشتربوو دايكي (نه ني) ناواي پيگوتبايه: (تو حه زده كه يت

چېند دانیه ک له م بووکولانه بهینیه ماله وه! چېند حزم ده کرد ته وای ئم بووکولانه ت بؤ بکرم که له م به شه دا هن، وه لئ به داخه وه ئمړؤ بؤ کرینی بووکه شووشه پاره م نییه ته نیا (۱۰) سنتم هیه که تۆ ده توانیت یان قه له م ره شکه ره وه یان تۆپیکې بچوکی پیبکریت. بلئ بزانه حضرت له کامه یانه قه له م ره شکه ره وه یان تۆپ؟).

په ننگه ئه نی قه له م ره شکه ره وه که ی ه لبرارد بوايه و به م ریگایه رووداوه که کۆتایی ده هاتو دایکی به خو شه ویستییه وه ده یگوت: (وهره ئه نی! بړؤ قه له م ره شکه ره وه که بکره!)، یان به پیچه وانه وه له وانه بوو ئه نی ده ستی به گریان و توند خوویی بکردبایه، به لام له هه ردوویاردا دایک به توندی سوور بوايه له سره ئه وه ی که ده بی منداله که ی یه کیک له م دوشتانه ه لبریزیت و له به رانه ر ویستی منداله که به هیچ شیوه یه ک چۆکی دانه دابوايه په ننگه دووباره جهخت له سره گرینگی دانی خوی بؤ خواسته کانی منداله که ی دوویات بکاته وه. به لام هه رگیز ناماده نه بوايه سنووره دیاریکراوه که ببه زینیت و ته نیا به گوتنی رسته ی له م جوړه وازی بهینا بوايه: (ده بینم زۆرت حز له بووکوله یه! ئه زیزم ئم جووله و په فتارانه ت به هؤی حزه تونده که ته بؤ کرینی بووکه شووشه، وه لئ چېند به داخه وه م که ئمړؤ ناتوانم بووکوله ت بؤ بکرم. بؤ سنووردار کردنی ره فتارو و پنگادان به مندال ریگای جوړاوجۆر هن په ننگه هه ندیک کات ئم چواره نگاوه ی خواره وه کاریگه ر بن.

۱- باوک یان دایک ناره زوو خواستی مندال به راست ده زانیت و به زمانیکې ساده ده لئ: (زۆر حزت لیبوو ئه مشه و بچیته سینه ما).

۲- ئه وکات به وپه پری راشکاوییه وه سنووری کارنکی تاییه ت دیاری ده کات: (به لام به رنامه و پتوره سمی مالی ئیمه ئه وه یه که نابئ له کاتی خویندندا بچیته سینه ما).

۳- دواتر به لای که مه وه چېند ریگایه ک بؤ وه ده ستهینانی به شیک له خواسته کانی مندال پیشان ده دات: (تۆ ده توانیت شه وانی شه مه و یه کشه مه که به یانییه کانی ئم رۆژانه قوتابخانه ت نییه بچیته سینه ما).

۴- ئه وکات یارمته یی مندال ده دات بؤ پیشاندانی ئم ره نجان و دلشکانه ی که به شیوه یه کی یه کجاره کی به هؤی ئم نارپه زاییه وه دیته کایه وه: (راسته که تۆ به رانه ر

ئهم ریورسمه ی مال ه وه نه و نده دلخوش نیت).

(حه زده کهیت ئهم ریورپه سمه هر بوونی نه بوایه.)

(زور حه زده کهیت هه موو شه ویك بچپته سینه ما.)

(بپوای ته واوم هه یه کاتیک ژن بهینیت و مندالتان ببیت ئهم جوړه ریوره رسمه له مالی خوتاندا پیاده ناکه ن).

همیشه پیویست و کرداری نییه که دهر باره ی ئهم سنوردانان و دیاریکردن و نه گونجان و سر پیچپانه لیکدانه وه بکهین، هه ندیک کات پیویسته له سره تاوه سنور دیاری بکهین و دواتر هه سته کانی خومان دهر برپین. کاتیک مندالیک به ردیک هه لده گریته وه تا کو بؤ خوشکه که ی بهاویژیت. ده بی دایک ناوای پیبلت: (به رد بؤ خوشکه کهت نه هاویژیت! به رد له دره خته که بگره!) دواتر ده توانیت بچپته سر هه سته کان و هندی ریگای بی نازاری دهر برپینی هه ست و سوزه کانی پی پیشان بدات: (په نکه تو زیاد له سنووری خوی له خوشکت تووره بیت و ته نانه ت له دلی خوتدا رقیشت لی بیته وه، وه لی به هیچ شیوه یه ک نابی نازاری پیبکه یه نیت!)

(ئه گه ر دلت بخوازیته ده توانیت به رده که به ره و دره خته که بهاوییت و وایر بکه یته وه وای بهینیته پیش چاوی خوت که دره خته که خوشکی تویه).

(ته نانه ت ئه گه رحه زبکه یته ده توانیت وینه ی رووخساری خوشکه کهت له سر کاغه ز یان له سر دره خته که بکیشیت و به رد له وینه که بگریته، وه لی نابیت به هیچ شیوه یه ک له خوشکت بدهیت) ده بی سنور به شیوه یه کی وها دیاری بگریته که هیدمه به عزه تی نه فسی مندال نه گه یه نیت و به شیوه یه کی گشتی تاده کری له ناماژه کردن به که سایه تی مندال خوبه دوور بخریته.

رسته ی (کاتی کرانه وه ی قوتابخانه قه ده غه یه بچپته سینه ما)، له رسته ی (توده زانیت که کاتی ده وای قوتابخانه نابی بچپته سینه ما) که متر ره نجان و دلشکانی مندال دروست ده کات. رسته ی (له کاتی خه وتن) زور ناسانتر له رسته ی (تو هیشتا زور بچووکیت که زور به بیداری بمینیته وه! زووبخه وه) له لایه ن منداله وه قه ببول ده کریته. رسته ی (ئیدی ئه مړو کاتیک زیاترمان بوبینینی ته له فزیون نییه)، به چه ندین پله باشر له رسته ی (ئه مړوبه پی پیویست سهیری ته له فزیونت کردووه،

بیکورژینه وه) بومندال جیگای قه بولکردنه.

فرمانی (نابی جنیوبه یه کتری بدریت) باشر له فرمانی (توانبی جنیوبه ئه وده ی) جیبه جی ده کریت.

کاتیک که شتیک پیشان دهریت سنوره دیاریکراو په یوه نډیاره که ی شته که له لایه منداله وه باشر قبول ده کریت. بومونه رسته ی (کورسی بومانیشتنه. نه ک بوموهستان له سهری) به چنډین پله باشر له رسته ی (نابی مروؤ له سهر روی کورسی بوه سته) ده که ویته به ردلان. فرمانی (قالبه دارینه کان بومگه مه کردن نه ک بومهاویشن) باشر له فرمانه کانی وه ک (قالبه کان مه اوئی!) یان (منیش ناتوانم ریگات پی بدهم که قالبه دارینه کان بهاویی چونکه مه ترسیداره) له لای مندالانه وه جیبه جی ده کریت.

مهسه له کانی ریککاری و ناراسته کردن و جموجوله جه سته ییه کان

توربه ی مهسه له کانی ریککاری و ناراسته کردن که دهریاره ی مندالان دینه پیشی، له دیاریکردن و سنور به ندرکندی چالاکیه جه سته ییه کانیانه وه سه رچاوه ده کریت، روژی چنډین جار فرمانی له م جورانه یان به سه ردا دده یین: (پیمگوتی رامه که! ناتوانیت وه کو کورپکی ناسایی به ریگادا برویت؟). (نه وه نده هه لبه زو دابه زمه که). (راست دانیشه!). (نازانم بوچی له سهر یه کپی دوه وستیت! مه گه رتو دوو پیت نییه؟).

(باش به ریگادا برو! ده که ویت وپیت ده شکیت).

ناتوانریت چالاکی جه سته یی مندالان زیاد له ناستی خوی سنور به ند بکریت. ساغ و سه لامه تیی دهروونی و جه سته یی مندالان واده خوازیت که رابکه ن، بازبده ن، بچنه سه ر درخت، به رده وام له چالاکیدابن. نیگه رانی دهریاره ی نه وه ی که نه وه ک مندال جلوبه رگ و که لوپه لی خوی پیس و خراپ بکات زور به جیبه، به لام نابی نه م نیگه رانییه جیگیره وه ی نیگه رانی له سه لامه تیی خودی مندالان بیت. له بهر نه وه ی دواتر له لایه مندالانه وه به شیوه ی سنور به زانډن وشه پخوازی و زیده روئی له کاروچالاکیه کانی سه ره لده دات.

دابینکردنی هه لومه رچ وده وروبه ریکی گونجاو بو نازادکردن و خه رچکردنی وزه و

هێزە زیاده كە ی منداڵن لە میانى چالاكییه ماسوولكه ییە كانه وه یه كێكه له مەرجه سه ره كییه كانی به هیز كردنی گیانی رێككاری و ئاراسته كرنیكى په سه ندى منداڵان و ر ژیانى كى باشتەر بۆ دایك و باوكان فه راهه م ده كات، كه به داخه وه دایك و باوك وه كو پێویست نازانن چه نده گرنه گه .

بە هیز كردنی رێككاری و ئاراسته كرن

كاتێك كه ههسته كانی دایك و باوك ده رباره ی سنوور به ندر كرنی جووله و كار ه كانی منداڵ به ته واوی روون و ئاشكرا یه و به زمانى كى نه رموو خۆشه و یستانه وه بۆ منداڵ روون ده كرن ته وه ، به گشتى منداڵ په پیره وى ده كات. له گه ل هه موو ئه مانه شدا منداڵ ماوه ماوه یاسامان پێشیل ده كات و له سنووری دیاریكراو ده ر ده چیت، له بهر ئه وه ی زۆر به ی جار ئه م مه سه له گرینگه له شیوه ی پرسى ار دینه پێشى كه ئه گه ر منداڵ سنووری دیاریكراوی به زانده بێت چی بكریت؟ له م باره دا بنه ما ی په روه رده و فێر كرن وا ده خوازیت كه دایك و باوك به ر یگا و مامه له یه كى هاو ر ییانه وه لى زۆر جدی پێی خۆیان له سه ر ئه وه دابگرن كه ده بێت منداڵ ره چاوی ئه و سنووره بكات كه بۆی دیاریكراوه. ناییت دایك و باوك له كاردانه وه به رانه بر به و منداڵه ی سنووری دیاریكراوی به زانده وه ، په نا به رنه بهر و تاردان و ئامۆژگاری و ئامازه و به لگه هێتانه وه ده رباره ی پێویستی یان له بهر چاونه گرتنى سنووری بر یار له سه ر درا و در یژ دادپى بگه ن ، هه روه ها ناییت جار یكى دیکه بۆ رافه كرنی هۆی سنوور دیاریكردنه كه و تار بدهن. هیه چ سوودى نییه ئه وه بۆ منداڵك رافه بگه ن كه بۆچی ناییت له خوشكه كه ی بدات، به لكو ته نیا ئه وه نده به سه به گو ییدا بچر پێنن كه (ناییت مروه لى بدریت) هه روه ها نایى ده رباره ی ئه وه ی كه ناییت شووشه بشكێنریت بچینه سه ر دوانگه ، به لكو ئه وه نده به سه به منداڵ پێشان بدهن كه (شووشه بۆشكندن نییه). كاتێك منداڵك سنوور یكى دیاریكراو ده به زینیت، دوودلی و سه رگه ردانیه كه ی زیاده ده كات، چونكه له چاوه روانى كاردانه وه ی دایك و باوك و گو ییاداندا یه . له م باره یه وه ناییت شه ژانى منداڵه كه زیاد بكریت. هه ر كاتێك دایك یان باوك زیاد له سنووری خۆیان قسه یان كرده و ه عزیان دا، لاوازی خۆیان پێشان ده دهن. له كاتێكدا له م جۆره ساتانه دا ده بى هیزی خۆیان پێشان بدهن، چونكه

منداڭ لەم جۆرە ساتانەدا بۇ زالبون بەسەر پەمەك و دەروونى خۆى بەبى شەرمەزى، پىئويىستى بەيارمەتى و كۆمەكى پىگەيشتوان و گەورانەو ھەيە. لەم نمونەى خوارەودا كاردانەو ھى ناپەسندو ئاڧاڧاڭانەى داىكىڭ پووندىكەينەو ھە كاتىڭ منداڭەكەى سنوورە دىارىكراو ھەكەى بەزاندو ھە.

داىك: (دەلىيى نىيازت وايە تا بەتەواوى توورپەم نەكەيت ئارام نەگىت،؟! زۆر باشە،(بەسەرىدا دەنەپىنىت) ئىدى بەسە! دەبى ئەو ھەندەت لىدەم تاكو ھەناسەت دەو ھەستىت! ئەگەرجارىڭى دىكە بىبىم شتىڭ راپو ھەشىنىت قىامەت ھەلدەستىنم. ئەو داىكە لەجىياتى ھەپوگىف دەيتوانى بەشىئو ھەكى كارىگەرتەر نارپەزايى و توورپەى خۆى دەربېرپىوايە. بۇ نمونە، ئاواى بگوتبايە: (من لەبەرانبەر ئەم بارو ڧوڭخەدا ناتوانم دانبە خۆمدا بگرم) يان (ئەم پەفتارانەت توورپەم دەكەن)، يان (ئەم شتانە بۇ ھاويشتەن نىن) (دەبى تۆپ بەاويژىت)، لەو كاتەى داىك و باوك ھەول دەدەن منداڭەكەيان سنوورىڭى دىارىكراو لەبەرچاوبگىت، دەبى ئاڧاڧان لەو ھەبىت كە دەرىارەى جىاوازىى بپوا وسەلىقە لەگەل منداڭەكەيان دەست بەگفتوگۇنەكەن.

ئورسۇلا (Ursula) لە گۆرپەپانى ھەرزىشا: ھەزەكەم لىرە بىمىنەو ھە بەم كاتە زو ھە نايەمەو ھە مالىو ھەزەكەم كاترئىرىڭى دىكە گەمەبەكەم. باوك: دەزانم ھەزەكەيت كاترئىرىڭى دىكە بىمىنەتەو ھەلى بەتۆم گوت كە دەبى بچىنەو ھە مالىو ھە.

پەنگە قسەو رادەربىرىڭى ھەھا دوو ئەنجامى واي ھەبىت كە ھەردووكيان ناپەسند و نەخوازراوین: ئەويش ملكەچكردنى منداڭ يان ملكەچكردنى باوكىەتى، مامەلەيەكى باشتر لەسەر ئەو ھە بونىاد دەنرىت كە لەجىياتى ھەولدان بۇ سەپاندنى دەسەلات ھەئىز بەسەرمنداڭەكە دەبى قسەو رايەكانى باوك ئارەزووى منداڭ لەمانەو ھى لەگۆرپەپانى ھەرزىشا لەخۆبگىت: بۇ نمونە باوكەكە دەيتوانى ئاوابلىت: (دەزانم زۆر ھەزەكەيت لىرە بىمىنەتەو، تەننەت نامادەيت كاترئىرىڭى دىكە لىرەدا گەمە بکەيت، ھەلى بەداخەو ھە، دەرنگەو دەبى بگەپىنەو ھە مالىو ھە)، ھەركاتىڭ پاش يەك دوودەقىقە (ئورسۇلا) ھەر سووربى لەسەرمانەو ھە، دەبىت باوك دەستى بگىت و، لەگۆرپەپانى

وهرز شدا بیهینیته دهره وه. له لای مندال کدرارچه ندین جار له قسه و ناموژگاری کاریگه رتره.

هه رگیز نابیت مندال له دایک و باوکی بدات:

هه رگیز نابیت مؤلت به مندال بدریت له دایک و باوکی بدات. ئه م جوړه هیرشه جهسته بیانه هم بؤ مندال و هم بؤ دایک و باوکی زیان به خسه، پاش ئه وهی مندال له دایک و باوکی ددات له ترسی تۆله خوازی ئه وان ده شله ژیت و دترسیت، پاش ئه وهی دایک و باوکیش به دهستی مندال که یان لیدان ده خون تووره و تۆله خوازده بن. کاتیک دایک و باوک به شیوهیه کی ره ها نایه لن مندال کانیان لیان بدن، مندال کانیان له هه ستردن به که موکوری و دل پراوکی دهر بازده بن. هه روه ها ئه م قه ده غه کردنه بؤ دریزه دان به سوژو خوشه ویستی به رانه ر به مندالان زور پیویسته، دایک دهره ویستی خوی به ره و مندال که ی خوی دریز کرد که ده ویویست له قچه کانی بدات و پییگوت: (ده توانیت که میک له ده ستم به دیت، به لام مافی ئه وهت نییه نازارم پییگه یه نیت) زور به جییه که یه کسه ر به دایکیکی وا پیشان بدریت که: (خانم! ئه وهنده سست مه به، ئه گه ر تۆ له ویده یته چه ندین جار زیانی که متره له وهی که ئه و له تۆ بدات)، ده بیت له م جوړه باراندا دایک یه کسه ر پیگا به مندال که ی نه دات و ناوا فرمانی پییدات: (ده ست له م ره فتارانه ت هه لگره! تۆ به هیچ شیوهیه ک مافی ئه وهت نییه له من به دیت)، یان (هه رکاتیک له من تووره بوویت ده توانیت له لای من باسی راویؤ چوونی خۆت بکه یته!).

له هیچ باریکدا و به هیچ شیوهیه ک نابی مؤلت به مندال بدریت له رووی دایک و باوکیدا ده ست به رزیکاته وه. ده بی پوره رده و فیرکردنی دروست له سه ر بنه مای ریزگرتنی هاوبه ش و به رابه ری نیوان دایک و باوک و مندال وه دابریژیت. به بی ئه وهی دایک و باوک چا و له مافی رابه رایه تیی خویان بپوشن. کاتیک دایک به مندال که ی ده لیت که: (ده توانیت که میک لییده یته وه لی نازار نه گه یه نیت)، مندال والیده کات که شتیکی ده ست نیشانکراو و زور دژوار تاقیبکاته وه، به و مانایه ی هه ولده دات چونییه تیی قه ده غه کردنه که تاقیبکاته وه و جیاوازی نیوان به گالته

لېدان و لېدانى بەراستى دەست نىشان بىكات.

لېدان لە سمتى مىندال:

ئەگەر چى لېدان لە سمتى مىندال بە كارىكى قىزەون و ناپەسند دادەنرئىت، كەچى لەگەل ھەموو ئەمانەشدا تاكو ئىستاش يەككىكە لە بەكارھاتوتىرتىن ھۆكارى باو بۆ ملپىكە چىكردى مىندال.

زۆربەى جار دايك و باوك لە وكتەدا پەنادەبەنە بەر ئەم دوو ھۆكارە كە ھۆكارە كانى ۋەك ھەرپەشەو ئامۆزگارى بېبەرھەم بن. ۋەكو باوہ ئەم ھۆشدارى و تەمبىكرىدە بەبى بېرىرى پېشىنەبى لەمىانى توورپەبى و لە وكتەدا بەكاردئىت كە جامى ئارامبى دايك و باوك لەسەرى بېرئىت. ئىستاكەش زۆربەى دايك و باوكان سوود لەم ھۆكارە ۋەردەگرن، چونكە تائەندازەبەك خرۆشان و ھەلچوونى توورپەبى لەدلى دايك و باوكدا كەم دەكاتەو ھو بۆ ماوہبەكى كەم مىندال ئارامدەكاتەو ھو بەشئوہبەك زۆربەى دايك و باوكان دەلئىن: (كەمىك ھەوا گۆپكى دەكەين). مادامەكى لەھەندىك باردا لېدان تا ئەندازەبەك شوئىنەوارى يەكسەرى ھەبە، بۆچى زۆربەى كات نارەھەتى دەخاتە دلمانەوہ؟، بۆچى ئىمە ھەمىشە بەرانبەر بە دەرەنجامى تەنبىكرىد و ھۆشداربى جەستەبى ھەست بە گومان و دوودلى دەكەين؟ ۋەكو باوہ ئىمە لە بەكارھىنانى ھىزو توندوتىزى نارەھەتىن و بەردەوام بەخۆمان دەلئىن: (دەبى بەبى چەندوچۆن بۆرامكردى مىندال ھۆكارى باشتر لە تەمبىكرىد ھۆشداربى جەستەبى بوونى ھەبئىت).

كەى ھۆشدارى و تەمبىكرىدە جەستەبەكان ، شوئىنەوارىكى ناپەسندو نەخوازراو لە دەرروونى مىندالدا بە جىدەھىلن ، بەو مانابەى كە رىگا و شىوازە ناپەسندەكانى ھۆشدارى و تەنبىكرىدنى جەستەبى ئەوان فېردەكات و بانگەوازىكى ئاوايان بۆدەكات: (ھەركاتىك توورپە بوويت دەست بووہ شىئە!).

لەجىباتى ئەوہى لە پىناو پزگار بوون لە ھەست و سۆزە دېندانەكانى خۆمان بۆ دۆزىنەوہى چەند رىگابەكى شارستانىتر ھۆشى خۆمان بەكار بەئىنن ، مىندالان فېرى ياساى جەنگەل دەكەين. يەككىكە لە ناشرىنترىن لاىەنەكانى ھۆشدارى و تەنبىكرىدنى

جهسته یی نه وه یه که شوینه وار یکی زور خراب له په روه رده کړدنی ویزدانیی منډالدا به جیده هیلتیت. لیدان خواردن، زور زوو هستی که موکوپی وگونا هکاری منډال لاده بات. به م ریگایه کاتیک سزای به دره فتاریی خوی وهرگرت بؤ دووباره کړدنه وهی ره فتاره که له هم مو روه یه که وه خوی به نازادو ه لبریزر ده زانیت.

به قسه یی (سه لما فریبیرگ SELMA FRAIBERG) منډالان (حسیبکی تاییه تکر او) بؤ به دره وشتی خویان ده که نه وه و نازادانه ده ست به شه پ خوازی و به دره فتاری ده کن و هریه کیک له باره کانی به دره وشتی خویان له ستونی (قهر زداری) خه لکانی دیکه به رانبر به خویان جیگیرو تو مارده که ن، تاکو به شیوه یه کی هفتانه یان مانگانه به لیدان خواردن قهرزی خویان ودرده گرنه وه و همو کاتیک به نه نقه ست پال به دایک و باوکیانه وه ده نین تاکو ده ست به لیدانیان بکن و بؤ نه وهی هه قده ستی به دره وشتیبه که یان له سنووری باو تینه په پیت و، دایک و باوکیان قهرزه که یان زوو بده نه وه. دایک و باوکان له م باره یه وه ده لین: (هه ندیک کات منډالان خویان داواده که ن لییان بدریت).

منډالیک که داواکاری ته نیب کړدن و هوشداری ده بیت، بؤ زال بوون به سهر هستی گونا هکاری و توپه یی خویان پیوستیان به کومه کی گوران هیه و نابی و خه یال بکریت که به راستی خوازیاری لیدان خواردن. له م بارانه دا نرکی دایک و باوک نه وه نده ناسان نییه، هه ندیک کات ده توانریت به گفتوگو کړدنیکی ناشکرا دربارهی شه پ خوازی و هستی خو به که مگریی منډالان که مبرکیته وه. له هه ندیک باری دیکه دا ده بیت خواسته کانی منډال به بی ره خنه لنگرتن قه بول بکریت. له کورتاییدا ده بیت سنووریک بؤ کارو جو له و ره فتاره کانی منډال دابنریت.

نه وکاته ده توانن نیازمندی و سوزه کانی منډال بخینه نیو ریره وی دروست و بی نازارو سه لاهه تر. نه و پوژه یی که بؤ دربرینی توپه یی و هستی گونا هکاری ریگای باشر له بهر ده ستی منډالان دابیت و له جیات نه م ریگایانه ش دایک و باوکیش بؤ دیار یکردنی نازادی و ریگا پیدانی منډالانیان چه ندر ریگایه کی باشریان نوزیه وه، به بیگومان به شیوه یه کی هه ستپیکراو که متر پیوستیان به ته مبی کړدن و هوشداری به جهسته ییبه کان ده بیت.

بەشى شەشەم
يەك رۇژ لە ژيانى منداآ

- بەيانى باش.
- كاتەكانى پەلەيى.
- خواردنى بەرچايى: بەيى وانەگوتنە وەي پەوشتى.
- جلۇبەرگ پۆشىن و: ھەرا لەسەر بەستنى قەيتانى پىلاو.
- چوون بۆ قوتابخانە.

- گەرپانەو لە قوتابخانە.
- گەرپانەو ەى باوك بۆ مائەو.
- كاتى خەوتن.
- نايىت دايكان و باوكان بۆ چوونە دەر
- ەو ە مۆلەت لە مىندالە كانىان و ەربىگرن.
- تە لە فزىيۆنى روت و مردوو.

لە م سەردەمەى ئىستادا دايكان وباوكان رۆلى پاسەوانىكى توندوتىژ دەگىپن و بەردەوام مىندالان لە ەنگاوانان بەرەو ەرجۆرە گەمەو شادومانى و خۆشپرابوردن و سەرگەرمىيەك بەدووور دەخەنەو ەو لە بەرانبەرىشدا ەر خواستىكى مىندالان بە (نە) ەلامدەدەنەو ە: نايىت پەنجە بىژىت، نايىت دەست بۆ ئەندامى زاوژى بىردىت، نايىت پەنجە لە لووت ەرىدىت، و گەمەى پىبىكىت، نايىت بەدەنگى بەرز قسە بىكىت، نايىت بەدەنگى بلند فن بىكىت و ەند... بەم شىو ە مەدەنىيەتى ئەمىرۆ تانەوپەرى بەرانبەر مىندالان ساردو سىرۆ ستمەكەرە. لەجىياتى مەمكى نەرمى دايك ئىسكى پەقوتەقو مەمەى شىريان دەخەنە نىودەمەو ە، لە جىيات شوپىنىكى گەرمو نەرمى نووستن كۆمەلە پارچەيەكى كۆن و وسارد و سىريان دەخەنە بەردەست و بەردەوامىش داواى بىبەش بوون و چاوپۆشىنيان لىدەكەن. گومانى تىدا نىيە كە ەركاتىك بىپيار لەسەر ئەو بىت مىندالان بىتتە تاكەكە سىكى كۆمەلەيەتى، حەزبەكن و حەز نەكەن دەبىت بەچەندىن بىبەشى و سنورىبەندكردنى پىويست رازىبن. بەلام نايىت دايك و باوكان لە رۆلگىرانى پاسەوانى شارستانى رىكاي زىدەپۆيى بگرنەبەر، چونكە لەم بارەدا دلرەنجان و ركابەرىيەتى و گىرەشىوئىنى لەدلى مىندالانى خۆياندا بەيدادەكەن.

بەيانى باش:

بىداركردنەو ەى ئەو مىندالەى كە دەبىت ەر لەگەل سىدەو ە بچىتە قوتابخانە نايىت تەنيا بخرىتە سەر شانى دايك. مىندالان لە بەرانبەر ئەو دايكەى كە خەوى لىحەرام

ده کات و خه ونه کانی لی تیکو پیکده دات هه ست به دلشکان و پره نجان ده کات. نه و له به رانبر نه و دایکه ترسیکی زوری هه یه که وه کو (نه جه ل) ی هه لوسراو دیته ژورده که ی و په تووه که ی له سهر لاده دات و فری دات هه دات هه ناریک و به شیوه یه که ی فه رماند ه رانه فه رمان ده دات: (هه لسه! دره نگه). له لای مندالان بیدار بوونه وه به دهنگی کاتر میړیکی زهنگدار به چه ندین جار له دهنگه ناگدار که ره وه که ی دایکی باشته ره.

(ئیفون YVOUNE) ی (A) ساله به یانیان به زه حمه ت له خه وه لده ستا. هه موو سپیده یه که هه ولی دها چه ند ده قه یه که زیاتر له ناو جیگای نووستن بمینیتته وه. دایکی ماوه یه که به میهره بانی وماوه یه که به توندوتیژی هه ولی دها له و خووه پرزگاری بکات، وه لی هه رچه ند زیاتر هه ولی دها که متر به مه ست ده گه یشت. (ئیفون) وه کو جاران دریزه ی به خووه که ی خوی دها و، به زه حمه ت له سهر جیگای نووستن بلند ده بژوه و له کاتی خوار دنی به رچا پیدا رووترش بو و به رده وام دره نگ ده گه یشته قوتا بخانه و، گفتوگوی روزانه ی دایکی دهر باره ی نه م مه سه له یه بو هردو وکیان ماندو و که رو نازار به خشبوو. له پر نه م مه سه له یه به شیوه یه که ی سهر سوپه یته ر چاره سهر بوو کاتیک ئیفون وه کو دیاری کاتر میړیکی زهنگداری کاره بابی له دایکی وهرگرتو هه گبه ی کرده وه و یاداشتیکی تیدابوو که نه مه ناوه پر که که ی بوو: (پیشکesh به (ئیفون) ی نه زیم که هه زناکات به یانیان خه لکانی دیکه له خه و بیداری بکه نه وه.. نیستا ده توانیت به خوی و به ناره زوی خوی هه رکاتیک بیه ویت بیدار بیتته وه. دایکی قوربانی بیت.) (ئیفون) له سهر سوپماندا مایه وه و به رانبر نه م داهینانه ی دایکی زور خوشحال بوو و لی پرسی: (چونت زانی که من هه زناکه م خه لکانی دیکه بیدارم بکه نه وه؟)

دایکی زه رده خه نه یه کی کردو گوتی: (وام پیشبینی کرد!)

بوسبه ی به یانی کاتیک زهنگی کاتر میړه که دهنگی دایه وه دایکی ئیفون ناوایگوت: (نه زیم. هیشتا زور زوه بوچه ند ده قیقه یه که ی دیکه ناخه ویت؟) (ئیفون) له نیو شوینی نووستنه که هاته دهر وه و ناوایگوت: (نه خیر بو دهوامی قوتا بخانه دره نگدایت). نابیت نه و منداله به ته نبال له قه له م بدریت که ناتوانیت به ناسانی

لە خەو بىدار بىتەو. ھەروھا نابىت ئەو منداڵەش بە سماقفرۆش بانگبكرىت كە لەكاتى بىدار بوونەو دا دەمبەخەندەو شادنىيە. ھەروھا نابىت ئەو منداڵەى كە سپىدان چاپوك و بەجموچۆل نىيە بىتە جىگاي گالته پىكردن و تانەو تەشەر. لە جيات ئەوھى داىك و باوك گفتوگۆ و بىژيازي بكن، باشتەر مۆلەتيان پىبدەن دە دەقىقە زياتر سوود لە خەوى شىرىنى سپىدە و خەونەكانى خەو و بىدارى ھەربگرن، بۆ گەيشتن بەم مەبەستەش ئەوھندە بەسە زەنگى كاتژمىرەكە چەند دەقىقەيەك زووتر لەكاتى بىدار بوونەوھى منداڵ دەنگى لىدەربىت. لەجيات ئەوھى راوبۆچوونەكانى ئىمە دەربارەى سەلامەتتى منداڵ تووڤەيى و رەنجان و نىگەرانى لە دەروونى منداڵدا دروست بكات، دەبىت لە گيانى ئەودا شۆينەوارى ئارامبە خشوو جموچۆل دروستكەرى ھەبىت:

(دەلىي ئەمروڤ دژوارە بىدار بىتەو!) يان (دريژبوون لە نيو جىگاي نووستن و خەون بينين زۆر بەلەزەتە!), يان (دەتوانىت پىنچ دەقىقەى دىكە بخەويت). ئەم جۆرە قسانە سپىدە پەر لە جموچۆل دەكات و دەبىتە ھۆى فەراھەمكردنى ژىنگەيەكى گەرموگۆرى پەر لە خۆشەويستى. بە پىچەوانەو ھەشەو، راوبۆچوون و قسەى ھاوشىوھى ژىرەو بەبى گومان ژىنگەيەكى ساردوسپى لافاوى دروست دەكات: (ھەلسەو تەنبەلى بىسوود), يان (مافى ئەوھت نىيە يەك دەقىقەى دىكە لە نيو جىگادا بمىنيتەو!), يان (ھەزار رەحمەت لەرىپ فان وىنگل (۲)). ھەروھا قسەى ھەك: (بۆچى تاكو ئىستا لە نيو جىگا ھەلنەستاويت?) يان (ئايا تەنبەلىت.), يان (ئايا ھەست بەئازار دەكەيت?), يان (سەرت دىشيت?), يان (لىگەپرى سەيرى زمانت بكەم.). ئەم بىرانە دەخاتە زەينى منداڵەو كە رىگاي راكىشانى خۆشەويستى و سەرنجى داىك و باوك، بەرىگاي خۆنەخۆشخستەو دىتە دى. ھەروھا لەوانەى وا خەيال بكات كە ھەركاتىك نكۆلى لە بوونى ئەو ھەموو تەنبەلىيە بكات، داىكىك دەپەنجىت كە رۆژانە سۆزو خۆشەويستى بەسەردا دەبارىت و ناچارى دەكات لەلای خزم و ناسياواندا دان بە تەنبەلىيەكەى ئەودا بنىت.

كاتەكانى پەلەيى:

کاتیک منډالیک په لوی هیه، تانه وپه پری توانا هه ولده دات سوود له کات وه برگریت. زوربه ی جار کاتیک گه وره کان بؤ په له کردن فشار ده خه نه سهر منډال، بهرگری ده کات و له جیات په له کردن به هیواشی کارده کات و هه ولده دات به م ریگایه یاخیبوون و نارپه زایی خوی له به رانبر فشاری نه و که سانه پیشان بدات که به بی گفتوگو کردن له گه لی، بهرنامه و کاتیان ری کخستوه.

ده بیټ بؤ په له کردن له منډال به ده گه من فشار به کاریټ. له جیاتیدا ده بیټ هه لیکی ته وای پیبدریت و بؤ ناماده بوون له شوینی دیاریکراودا نازاد بکریت. بؤ نمونه ده توانریت بگوتریت: (پاسی قوتا بخانه ده خوله کی دیکه ده گات.) یان (کاتریمیر شه شه سینما ده ست به په خشکردنی فلیم ده کات. نیستا کاتریمیر پینجه) یان (کاتریمیر هشت نانی نیواره ده خوین نیستا کاتریمیر هفتو نیوه.) یان (تا پانزه خوله کی دیکه میوانه کانت به دیار ده که ون).

مه به ست له م ناگادار کردنه وانه نه وه یه که له منډال بگه یه نین به وپه پری دلنیاییه وه له چاوه پوانی نه وه داین تا کو له شوینه که دا ناماده بیټ.

خواردنی نانی به یانی (بهرچایی) : به بی وانه گوته نه وه ی رهوشتی

کاتی بهرچایی خواردن کاتیک گونجاو نییه تا کو فه لسه فه و نوسول و په وشتی کومه لایه تی تیادا فیری منډال بکریت. به لکو ته نیا کاتیک گونجاوه بؤ فه راهم کردن که شوه و او ژینگه یه کی پر له م جموجول و خواردنی خوراکیک ناسایی له موبه قدا. به شیوه یه کی گشتی نابیت له کاتی خواردنی نانی به یانیدا گفتوگوی دوروودریژ بکریت، زوربه ی جار دایک و باوک و منډالان خه والو و بیزه و قن، په ننگه قسه یه کی بچوک بیټه هوی بهرپا کردن شه پوهه رایه کی گه وره. (بؤ زانیاری زیاتر ده باره ی خواردن چاوه به به شی چواره مدا بخشینه وه).

پوشینی جلوه برگ و هه را له سهر به ستنی قه یتانی پیلاو:

هه رله گه ل کازیوه ی به یاندا له زوربه ی ماله کاندا له سهر به ستانی قه یتانی پیلاو شیوه ی پوشینی جلوه برگ منډال شه پوهه را بهرپایه. باوکیک ده یگوت: (کاتیک ده بییم کورپه که م قه یتانی پیلاوه کانی نه به ستاوه، له توورپه یاندا نیمان له که لله مدا نامینیت، ده مه ویت بزانه نایا باشته ناچاری بکه م قه یتانی پیلاوه کانی به ستیت

يان ليگەرپىم بەهەمان كەمتەرخەمى وگوپيپيئەدانەو دريژە بەپريگا برين بدات. با وايدابنيين كە لەم جوړه پيالو لەپيكردنانەدا چيژ وەر دەگریت، بەلام ئايا ناييت بو پەيدا كړدى گيانى ليپرسراويه ت لە دەروونى ئەودا بەلای كەمەو و وايلىبكم قەيتانەكانى پيالوكانى بەتوندو تولی ببهستیت.) بەپرای من باشتره فيركردنى ليپرسراويه تى بە بهستنى قەيتانى پيالو نەبەستينەو و بو جله وگيركردنى روودانى دەمه قالى و گفتوگو له گەل منداڵ باشتره پيالوى بيقهيتانى بو بكرين يانيش بەبى دريژدادپرى و ليكدانەو قەيتانەكانى پيالوكانى بو ببهستن و دلنيابين كە درەنگ يان زوو منداڵە كە فيرى بەستانى قەيتانى پيالو دەبيت. ناييت منداڵان وەكو لورده كۆنەكانى ئينگلستان بچنە قوتابخانە و زور پابه ندى پاك راگرتنى جلوبەرگەكانيان بن. ئازادى منداڵ بو راكردن و بازدان و توپتوپيئەن لە هەموو روويه كەو لەپيش پاكر اگرتنى جلوبەرگەو دەيت. كاتيك مندالك بە جلوبەرگى پيسەو لە قوتابخانە دەگەرپيئەو، دەبيت دايكى ئاواى پيپيئەت: (دەلىي ئەمرو جموجوليكى زورت هەبوو! ئەگەر حەز دەكەيت جلوبەرگت بگزييت، جلوبەرگيكى پاك لە نيو دۆلابدا ئامادەيه). هيج سوودى نيين بەچاوى منداڵ دادەينەو كە چەندە شەپريو و پيسە و ئيمە بەچ گيان دەرچوون و دەردەسەرييهك جلوبەرگى دەشوئين و ئوتووى دەكەين.

دەبيت بەخيوكارىكى واقعبين ئەو بزانيت كە ناييت هەستى ليپرسراويه تى و خو بەپاك راگرى منداڵ بخريته پيش گەمەو جموجولەكانييهو، بەپيچەوانەو، دەبى گشت دايك وياوكيك بەر لەهەموو شتەك ئەو باش بزائن كە ناتوانى جلوبەرگى منداڵ بو ماويهكى دوورو ودریژ بە پاكرى بمينيئەو، گوتنى رستهى: (دوو تاخم جلوبەرگى هەرزان بشو و لەبەر كە بو دەروندروستى منداڵ كاريگەرتره لەدوازده وتارى زانايانە سەبارەت بە پاكو خاوينى.

چوون بو قوتابخانە:

ئەگەرى ئەو زور هەيه كە منداڵ هەر لە بەرە بەيانەو بەهوى پەلەبى و كەمى كاتەو لە بير بكات كتيب يان چاويلكەى يان سەبەتەى خوړاك يان جزدانى پارە لەگەل خوئى ببات. لەجيات ئەو هى بچينە سەر دوانگە و وتار دەربارەى زيانەكانى

له بیرچوون ونه بوونی گیانی لپړسراوی بدهین، باشته شته له بیرکراوه کې دهینه وه. بومندال رسته ی (وهره چاویلکه که ت ه لگره) سووډمه نتره له رسته ی: (به چه زره تم روژیک ببینم شتیك له بیرنه که یت)، رسته ی (کیسه ی خورا که که ت ه لگره)، زورباشتره له رسته ی: (نه وه نده فهراموشکاری نه گهر سهرت به شانه کانت ه وه نه بوايه نه ویشته له پیر ده کرد). منډال له بهرانه رسته ی (وهره نه مه جزادانی پاره که ته) زیاتر هه ست به رازیبوون ده کات نه ک له بهرانه رسته ی تانه و ته شهرداری: (نه گهر پاره ت له گه ل خوت نه ده برد تا عه سرئ به برسیه تی ده مایته وه).

نابیت پیش رویشتنی منډال بؤ قوتابخانه وتارو وه عزنی بؤ بدریت. رسته ی (روژباش!) به چه ندین جار له رسته ی: (ئینشاللا هیچ که تنیکی دیکه ناکه یت) باشتره. رسته ی: (کاتژمیر دووی پاش نیوه پؤ ده مه ویت بتبینم)، به چه ندین جار له رسته ی (نومیدوارم له پاش ته واوبوونی وانه وه ک سه گی پیسووتاو له کولانه کاندانه سورپیتته وه!) باشتره.

گه رانه وه له قوتابخانه:

کاتیک منډال له قوتابخانه ده گه رپیتته وه زور به جیبه بؤ پیشوازی لیکردنی، دایکی له ماله وه بیت و له جیات نه وه ی پرسیا ری بی سوودی وه (قوتابخانه چو ن بوو؟) یان (نه مړو چ کاریکت کرد) لیکات، که به گشتی منډال وه لامی لیلی وه (خراب نه بوو) و یان (هیچ ی ده داته وه، باشتره پرسیا ری ابکات که گرنگی پیدانی دایکه که بهرانه ر نه و رووداوه ناپه سند و نارچه تیهه گریمانه بیانه به لمینیت که له قوتابخانه دا به سه ری هاتوه، وه ک: (له قیافه ت رادیاره که روژیکی دژوارت به سه ربردوه)، یان (مه رجت له گه لدا ده که م که هیچ سه برو نارامت نه بوو تا روژ به کوتا بگات)، یان (له گه رانه وه ت بؤ ماله وه خو شحالیت). کاتیک منډال له قوتابخانه ده گه رپیتته وه دایک ناتوانیت بؤ پیشوازی لیکردن له ماله وه بمینته وه. نه وا زوربه ی دایکان و باوکان بؤ پته و هیشته وه و مکومکردنی په یوه نډی خویان و منډاله کانیان سووډیکی ته واو له په یامی نووسراو وهرده گرن، له بهر نه وه ی له لای نه وان ناسانتره به نووسین په یوه نډی خو شه ویستی و گرن گیدانیان له بهرانه ردا ده رپیرن.

ژمارە يەكى دىكەى دايك و باوكىش پەيامى خۆيان بەھۆى رىكۆردەرەوہ تۆماردەكەن بەشىۋە يەك مىندال دەتوانىت دووبارە گوئى لە پەيامى دايك و باوكى بىتەوہ. بەشىۋە يەكى گىشتى ئەم پەيامانە لەئاسان كردنەوہ و پتەوكردنى پەيوەندىيە نىوان دايك و باوك و مىندال دەرەنجامىكى پەسندو باشى ھەيە.

گەرانبەھۆى باوك بۇ مائەوہ:

كاتىك كە شەوانە باوك دەگەرپتەوہ مائەوہ پىۋىستى بە ماوہ يەكى وا ھەيە بۇ ئەوہى بتوانىت ئەو ئارامىيە لە دەست چوۋەى بۇ بگەرپتەوہ كە بەھۆى گىرقتە كانى دەورويەرى لە دەستى داوہ. ھەرۋەھا ئەوماوہ وەرچەرخىنەرە زەمىنە بۇ باوكەكە خۆش دەكات كە بتوانىت بەگىرقت و مەسەلە كانى مائەوہش راپاگات. ھەر لەگەل ئەوہى باوكەكە پىي خستە نىۋدەرگا نابىت بارانى سكالائو پىۋىستىيە جۆراو جۆرە كانى بەسەردا بىبارىنرپت. بەلكو بەپىچەوانەوہ نۆشكردنى شلە مەنىيەكى ئاسايى، دوشىكى گەرم، خويندەنەوہى نامە خانەوادە يىيەكان، چاوخشاندىن بەگۆقارە تازەكان و بەتايبەت (خۆ دوور خستەنەوہ لەپرسىياركردنى جۆراو جۆرە لە باوكەكە) لە پەيداكردنى كەشۋەوايەكى ئارام و زيادكردنى خۆشخۆيى و نەرمى و دلرپىنى زىيانى خانەوادە يىيە كاريگەرىيە فراوانى ھەيە. مىندالانىش ھەر لەقوتانغى بچووكى تەمەنى خۆيانەوہ فېردەبن كاتىك باوك ھاتەوہ مائەوہ پىۋىستى بە ماوہ يەكى كورتى ئارامى و ھەسانەوہ ھەيە، نانخواردنى ئىۋارە باشترىن ھەلە بۇ گىفتوگۆي خانەوادە يىيە و بۇ ھاندانى مىندال بەرەويىر كىردنەوہ. دەتوانرپت سوود لە سفىرەى نانخواردنى ئىۋارە وەرگىرپت. دەبى دەربارەى شىۋەى نانخواردنى مىندال و چۆنىەتتى خۆراكەكە ئامازە يەكى كورت بىكرپت و بەپەيرەوكردنى شىۋازى كۆنى گىفتوگۆ قسەو باس لەسەر شتە سەرنج پاكىشەكاندا بىكرپت.

كاتى خەوتن:

لەزۆرىيەى مائەكاندا، بەردەوام مەسەلەى خەواندىنى مىندالان ھۆى دروستكردنى شەپو ھەرۋە دەمەقائىيە نىوان دايك و باوك و مىندالانە. مىندالان ھەزدەكەن تاپىيان دەكرپت زياتر بەبىندارى بىمىننەوہ، لە كاتىكدا دايكان و باوكانىيان سوورن لەسەر

نوهی که مندالانیان زووتر بخون. دایکان له توورپه بیان له ژیرلیتوه وه پرته و بول له دهکن و مندالان به هه زاران فروفیل هه ولده دهن له دهستی دایکان و باوکانیان هه لپین و دهست به گمه و سرگرمی و رابواردن بکن.

نوه مندالانیهی که دهچنه قوتابخانه، بؤ خه وتن پتویستیان به یارمه تی دایک و باوک هیه، ده توانریت به گفتوگویی که خوشه ویستانه و نهینی و په نهان له گه ل مندالان سوودیکی زور له کاتی خو ناماده کردن بؤ خه وتن وه ریگریت. مندالان له م ساتانهی نیوان خوو بیدریدا زور حه زده کن له گه ل دایک و باوکیاندا به (ته نیایی) کات به سه ریبه ن. هه رکاتی دایک و باوک بؤ گوگریتن له قسه کانی مندالان سه برو نارامی پیشان بدن، مندالان بیرو نارو و و نومیده واری و دلترساوییه که ی خوی له لای نه وان باس ده کات، نه م په یوه نډیه نزیکه، شله ژانی مندالان لاده بات و خوی ناسایی و نارام ده کات. هه ندیک له مندالانی گه وره تریش حه زده کن له کاتی خه وتندا گفتوگو له گه ل دایکان و باوکانیاندا بکن. ده بییت نه و حه زه یان تیریکریت و نابیت دایک و باوک له هه مبه ر قسه و راوبوچوونه مندالانیه کانی مندالانیان گالته یان پتیکه ن. ده بییت بتوانریت بؤ منداله گه وره تره کان کاته کانی خه وتن بگوردریت. به گشتی مندالانی گه وره تر ده بییت کاتریمیر هه شت و یان (توو ده) بخون، دایک و باوک ده توانن کاته ورده کانی خوی مندالان له نیوان نه م کاتانه دیارییکه ن، نه گه ر مندالیک پیش نوهی بچیته سه ریخه ف بلیت: له بیرم کرد بچه گه رماو یان بلیت په رداخه شیریکم ده ویت، نابیت په خنه ی لیبگریت. له گه ل هه موو نه مانه شدا هه ر کاتیک مندالان دووباره داوا له دایکی بکات له گه لیدا بچیته ژووری خه وتن، ده بییت دایکی پاشکاوانه پی پیشان بدات که: (ده زانم حه زده که ییت زیاتر له گه لت بمینمه وه، وه لی نیستا کاتی گفتوگو کردنی من و باوکته). ده بییت مندالان هه میسه ناگایان له وه بییت که هه ندیک په یوه نډی و کات و شوینی وه ها هیه که ده بی نه وان له دهره وهی بازنه ی نه م په یوه نډی و کات و شوینانه دا بن.

نابیت دایک و باوکان بؤ چوونه دهره وه مؤته ت له منداله کانیان و مربرگن:

له هه نډیک مالدا مندالان بهره بهره بریاری هاتوچوی دایک و باوکی خوین ده که ویتته ده ست. چونکه هه رکاتیك دایک و باوک بیان ه ویت شه ویک له مال ه وه بچنه ده ری، ده بیت مؤلت له مندالانی خوین وه برگرن. زږبه ی دایک و باوکان به هوی نار ه زایی مندالانیان له چوونه سینه ماو شاتو بیبه شن. به لام ده بیت هه میسه دایک و باوکان ناگاداری نه و خاله بن که هیچ پیوستیان به وه نییه مؤلتی چوونه ده ره وه و بهرنامه ریژی شیوه ی ژیا نی خوین بخه نه ده ستی منداله کانیان. نه گه ر له کاتی چوونه ده ره وه ی دایک و باوک مندالیکیان هه بیت له دوویان بگریه ت، نابیت سه رکونه بگریت، وه لی له هه مان کاتدا ناشیبت به پی حه زو نار ه زوی منداله که ره فتار بگریت. نیمه درک به و حه زه ی مندال ده که ین که پی خۆشه له گه ل نیمه بیت ه ده ری نه ک له باوه شی دایه نی کداییت، به لام هیچ پیوست ناکات بو چند کاتر می ری کی خۆش پاباردن و هه وا گری داوی مؤلتی لیبه کین: نه گه ر بینیمان له کاتی چوونه ده ره وه مان مندالیك له دوامان ده گریه ت، ده بیت به ناوازیکی مکوره وه ناوای پیبلیین: (ده زانین حه زده که یه ت نه مشه و له مال ه وه نه چینه ده ره وه. کاتیك نیمه له مال ه وه نین بهر ده وام هه ست به ته نبه لی ده که یه ت و ده ته ویت نیمه له لات بین، وه لی ده بیت نه مشه و بچینه سینه ما (یان بچینه سهردانی هاوړتیان). یان له پستوراندا نانی نیواره بخوین).

نابیت گرینگی به نار ه زاییو هه ره شه کانی مندال بدریت، ده بیت وه لامی نیمه هه میسه مکورو وه لی خۆشه ویستانه بیت: (حه زده که یه ت نیمه له گه ل تودا بین، وه لی بریارمانداوه شه وی له گه ل هاوړتیانمان له ده ره وه کات به سه ر ببه ین.

ته له فزیونی: روت و مردوو:

گفتوگوده رباره ی روژیک له ژیا نی مندال به بی نا مازه کردن به کاریگری ته له فزیون له سه ر په وشت و په فتاری کامل نابیت. مندالان حه ز به بینینی ته له فزیون ده که ن و له خویندنه وه ی کتیب و گو یگرتن له موسیقا و گفتوگو به باشتری ده زانن. مندالان بو پیشکه شکاری بهرنامه ته له فزیونییه کان بینه ری زور په رۆش و تامه زؤدن و زور نوو ده چنه ژیر کاریگری سرووش و په یامه کانیانه وه و باوه ر به پروپاگنده بازارگانییه کانیس ده که ن و به ناسانییه کی سه رسوره یته ر فی ری شیعی (کرچوکال)

دەبن و بەردەوام دروشمە تەلەفزیئىيەكان دووبارە دەكەنەوہ. جگە لەمەش چاوەروانىيەكى زۆريان لە بەرنامە تەلەفزیئىيەكاندا نىيەو ئەوئەندە بە گزنگىيەوہ نارواننە لایەنە داھىنەرى و ھونەرىيەكانى بەرنامەكانەوہ ،ھەمىشە حەزەدەكەن سوارەتفەنگدارەكان ببينن ،بۆيە منداڭان چەندىن كاتژمىرو ھەندىك كات لەچەندىن رۆژى بەدوايىيەكدا ھاتوودا سەيرى دىمەنەكانى كوشتن و ھىرش بردنەكان دەكەن و يان گوئى لە شىعرە كزچوكاڭەكان و پزوپاگەندە بازگانىيەكان دەگرن.

داىكان و باوكان لەمەپ تەلەفزیئەن دوو بزوپايان ھەيە،لەروويەكەوہ دلخۆشن كە تەلەفزیئەن منداڭان سەرقاڭ و ئارام دەكات، بەلام دەربارەى ئەو زيانە نىگەرانش كە تەلەفزیئەن بەچاوە زەينى منداڭانى دەگەيەنئەت. دەربارەى كاريگەرى و شوئىنەوارى تەلەفزیئەن لەسەرچاودا ، شارەزايان دووپاتىدەكەنەوہ كە تەماشاكردنى تەلەفزیئەن ھىچ زيانئەك بە چاوە ناگەيەنئەت. تەنانەت لەبەرانەى كە ماوہەيەكى زۆرىش درئەزە بكئىشئەت. بەلام ناتوانئەت دەربارەى شوئىنەوارى تەلەفزیئەن لەسەر كەسايەتى منداڭان بەيەكجارى پاوبۆچوون دەربزپرئەت. لەم بارەيەوہ بزوپاى پسپۆران دژ بەيەكەو. ئىستاش ئىمە ئامازە بەچەند راو بۆچوونئەك دەكەين:

۱- تەلەفزیئەن سوود بەمنداڭان دەگەيەنئەت لەبەر ئەوہى دىمەنەكانى (لەيدان و كوئان) و دلئىيەكان منداڭان لەپاڭنەرو سوۆزو ھەلچوونە دوژمنكارىيەكان دەرباز دەكات.

۲- تەلەفزیئەن زيان بەمنداڭان دەگەيەنئەت. ئەوان بەرەو شەپخووزى و توورەيى و توندوتىژى دەبات و لەبەرانەى ئازارە مرۆيىيەكاندا ھەستى ئەوان كەم دەكاتەوہ.

۳-تەلەفزیئەن كاريگەرى بەسەمنداڭانەوہ نىيە،كەسايەتى و بەھا رەوشتىەكانىيان بەدەست داىك و باوك و مامۆستايانەوہ قالدزپرئەدەبئەت،نەك بەھوى وئەنەكانى سەر شاشەى تەلەفزیئەن.

بەلام ئەم پسپۆرانە دەربارەى خاڭئەك كۆك و ھاوبزوپان بەو مانايەى ھەموويان دوو پاتىدەكەنەوہ كە تەلەفزیئەن بەشى زۆرى كاتەكانى منداڭان داگىر دەكات و، ئەوكاتەى منداڭان لە تەماشاكردنى تەلەفزیئەندا بەسەرى دەبەن زۆر لەوكاتە زياترە كە لەگەڭ داىكان و باوكانى خۆيان بەسەرى دەبەن. ئەگەر بەرنامەى نمايشە ھوہەسبزوئەن و دىمەنەكانى شەپو شەپ خووزىيى تەلەفزیئەن لایەنى سەرگەرمى و خۆشزبابواردنى ھەبئەت، لەگەڭ ھەموو ئەمانەشدا نابئەت ئەوہ لەياد بكرئەت كە منداڭان

لە چالاكییه ئەرێییە كانی دیکە بە دوور دەخاتەو. لە هەندیک مالدًا مۆلەت بە منداڵان دەدریت لە پشووێ كۆتایی هەفتەدا تەماشای تەلە فزیۆن بكن، لە هەندیک مائی دیکە شدا منداڵان دەتوانن تەنیا هەندیک لەو بەرنامانە ببینن كە لە لایەن دایك و باوكیانەو بە باش دەزانریت و پەسند كراون. ئێوان بپروایان وایە كە دەبیت تەلە فزیۆنیش وەكو دەرمان بەرێژەى دیاریكراو و لەكاتى گونجاودا سوودی لێوەر بگيریت.

رۆژ بە رۆژ ژمارەى ئێو دایك و باوكانە لەزێدە بووندايە كە هەستەكەن نابیت هەلبژاردنى بەرنامەكان بەتەنیا بخریتە سەر شانى منداڵ، ئێوان لەو بپروایەدان كە نابیت دیمەنەكانى مرۆفكوژی و خراپەكارى، لەنیو مالدەكانى خۆياندا منداڵان بەخەنە ژێركاریگەرییە ناپەسندەكەى خۆیانەو. دایك و باوكان مافیان هەیه كە منداڵانى خۆیان لەببینى دیمەنى هەو و سبزوین و سێكسى و كوشتن و هێرش بە دوور بخەنەو و بیانپاریزن. تادەتوانریت دەبیت منداڵان لەدیمەنى ترسینەرو ئەو فلیمانە بە دوور بخریتەو كە تیاياندا زۆر گۆبى و توندوتیژی و شەپخوایى دەبیتە جیگای ستایش و مەدح و سەناو.

بەشى چەوتەم

ئیرەبى

- سروشتى دەردناك.
- رووداوى ناپیرۆز.
- دەربیرینی ئیرەبى: لەرێگای قسەکردن یان هاوشتیو جۆراو جۆره كاندا.
- ئێو هەلومەرجانەى كە دەبنە هۆى بەهیزکردنى ئیرەبى.
- شەپکردن لەگەڵ ئیرەبیدا.

سروشتى دەردناك:

ئیرەبى نێوان براكان پێشینەیهكى مێژوویى و داخدارى هەیه. یەكەمین مرۆفكوژی

که له میژووی دیریندا قسه ی له سرکراوه، کوژزانی (هابیل) ه به دهستی (قابیل) ی برای. هوی نه م خراپه کارییه چاودپیری کیپرکی نامیزی نیوان دویرابوو. به عقوب تنیا به هوی جیپیشتنی مالی خوی و ونبوونی له کیشوهریکی بیگانه دا توانی له کوژزان به دهستی (عساو) ی برای رزگاربیئت و کوپانی به عقوب له دله وه نه وه ننده ئیره بیان به یوسفی برابچکوله ی خویان ده برد تاکو زور به توندی خستیانه نیو چالیکی مارو دواتریش نه م حوکمه یان گوپی به کویلایه تییه کی هه تاهه تایی و نه بیان فروشته کاروانیک که له بیاباندا گوزه ریانده کرد. تهورات ده باره ی چونیته ی و ریشه ی ئیره یی چیده لیت؟ له هه موو نه م بارانده دا ههستی ئیره یی پیبردن به هوی به چاکترزانی و خوشویستنی زیاتری به کیک له مندالان له نیو ریژی منداله کانی دیکه په یدابوو: (قابیل) بویه براهه ی خوی کوشت چونکه خودا دیاری (هابیل) ی قه بولکردو گرینگی به دیارییه که ی نه و نه دا. (عساو) بویه ئیره یی به براهه ی ده برد، چونکه دایکیان به عقوبی پی باشتر بوو له عساو و باوکی ناچارکرد وازی لیبه نیئت، یوسفیش به هوی نه و هه لومه رجانده وه بووه جیگای ئیره یی پیبردنی براهه یی، چونکه باوکی یوسفی له گشت منداله کانی دیکه ی خوشترده ویست. وجلوبه رگیکی ره نگینی پیبه خشیبوو له به رانه ر کاره ناپه سنده کانی ناگاداری نه ده کرده وه و ته نیبی نه ده کرد.

مندالان حه زده که ن گوئیان له و چیرۆکانه بیئت که باس له ئیره یی وتوله سه ننده وه ده که ن، بابته ی نه و چیرۆکانه سه رنجیان راده کیشیت و چهند پالنه ریک ده خاته دلپانه وه و زیاتر لایه نگری سته مکارن نه ک سته ملیکراو.

رووداوی شووم

مندالان به پیچه وانه ی دایکان و باو کانیانه وه ده باره ی بوونی ئیره یی له خانه واده دا هیچ جوره دودلییه کیان نییه. نه وان زور زوو له مانای ئیره یی ده گن و ده باره ی چونیته یی مامه له کردن له گه ل ئیره یی زانیارییان هه یه. به بی ئاوردانه وه له چونیته یی ناماده یی زه نیبی مندال بۆ قه بولکردنی (زراسکیک)⁽⁴⁾، ده بیئت به باشی نه وه بزنان که له دایکبوونی خوشکیک یان براهه کی تازه له لای گشت مندالاندا

ھەستى ئىرەيى و غەمبارى پەيدادەكات. ھىچ ئافرەتتەك ئامادە نىيە كە مال و ژيانى خۇي لەگەل دولبەرى مېردەكەى دابەش بكات. ھىچ خانمىكى مالەوہ ناتوانىت خۇي بە ھاوشانى خزمەتكارى مالەوہى بزانىت، بەم شىوہىە ھەمىشە ئىرەيى و ركابەرى بە بەشەك لە ژيان دەژمېردىت. خۇپاراستن و سەرگەردان مانەوہ لەپەيدا بوونى ئىرەيى لەنەزانىيەكى زىانبەخش و ترسناك سەرچاوە دەگرىت. لە دايكبوونى منداڭى دووہ لەژيانى منداڭى گەورەتردا يەكەمىن بەشى پەيدا بوونى پەرىشانى و قەيرانى كتوپرە، لەبەر ئەوہى بەھۆى ئەم پىشھاتە كتوپرەوہ رېرەوى ژيانى منداڭە گەورەكە دەگۆرپىت و بۇ دۆزىنەوہى ئاراستەى ژيانى و ديارىكردىنى شىوازى نوئى پىويستى بە يارمەتتى دايك و باوكە، بۆيە لەجياتى ئەوہى تەنيا بە پىشاندانى خۇشەويستى و دلدانەوہى دەست ھەلبىگرىن، دەبىت زانىارى دەربارەى چۆنىيەتتى ھەستە راستەقىنەكانى پەيدا بىكەين. لەوكاتەى ھەوالى لە دايكبوونى زراسكتە بە منداڭىك رادەگەيەنرپىت دەبى لە روونكردەنەوہى دوورودرپىژ و پىشبينىيى ساختە و قەلپ بە دوورىكەويىنەوہو خۇمان لەقسەو رادەربىرنى وەك ئەمەى خوارەوہ بپارىزىن: (ئەوہندەم تۆ خۇشدەويت، ئەوہندە چاك وژىكە لەيت بۆيە من و باوكت بپارمان دا منداڭىكى وەكو تۆمان ھەبىت. تۆ ئەم منداڭە تازەيەت خۇشدەويت. لە ھەمان كاتدا منداڭى تۆشە، شانازى پىدەكەيت و لەھەمان كاتدا ھاوگەمەيەكى چاكت بۇ پەيدا بووہ.)

ئەم قسەو روونكردەنەوہىە نەراستەو نە بپراپىھىنەرىشە، لەبەرئەوہ لەوانەيە بەپىچەوانەى پىشبينى و چاوەپوانىيى دايك و باوك منداڭ ئەم ئەنجامە ماقولتەرەى خوارەوہى لەلا گەلالە بىت: (ئەگەر بەراستى منيان خۇشبوويستبايە منداڭىكى دىكەيان نەدەھىنايە سەر دونيا. ديارە دلپان بەمن خۇش نىيە بۆيە بپارىيان داوہ من بەمۆدىلەكى تازە بگۆرنەوہ.)

منداڭ بەزەحمەت ئامادە دەبىت سۆز و خۇشەويستىيى دايكانەى دايكى لەگەل يەككىكى دىكەدا دابەش بكات. بە پىي تىگەيشتن وئەزموونى منداڭ، دابەشكردىن و اتا قەناعەتكردىن بەكەمتر، ئەم دابەشكردىنى سۆز و خۇشەويستىيە وەكو دابەشكردىنى سىوئىك يان قومە شەربەتتەكە لەگەل يەككىكى دىكەدا.

دابه شکردنی سۆزو خوښه ویستی دایک له گه ل برا یان خوشکی نوی خوی له خویدا به نه اندازه یه کی ته او شله ژان و پهریشانی دروست ده کات. بویه نه گهر دایکوباوک و پيشبینی بکن که مندال دلای به په یدابوونی مندالی نوی خوښده بیټ، هه له یه کی گوره ده که ن، چونکه مه سه له ی په یدابوونی مندالیکی دیکه له دهره وهی تیگه یشتن ولوژیکی منداله وه یه. له بهر نه وه، که بهر بهر قوناغی سکپپی دایک بهر و پيشتر دهرات، به دحالیوونی منداله که توندتر ده بیټ. نه و ده بیټیت گهرچی منداله که هیشتا نه هاتوته سهر دونیاوه، که چی به شی زوری کاته کانی دایکی داگیر ده کات و دایکی که متر له جارن گرینگی پیده دات و زوربه ی جاریش دایکی پالکه وتوو و تنبه له و یان هه ست به ماندووییه تی ده کات و ده یه ویټ به سیټه وه، ته نانه ت ئیدی نه و ناتوانیت له لای داوینی دایکیشی دابنیشیت چونکه له ژیره وه دا هه راسانکارو زه حمه تبه خشیک خوی حه شارداوه، وه لی ناشکرکردنی نه وه له لای مندال زور ناسانه.

ناساندنی هه راسانکاری نوی

ده توانریت له دایکبوونی مندالی نوی به بی ناره زوومه ندکردنی مندال و (زاروزار پیگردن) به مندال رابگه یه نریت. بو نمونه ته نیا نه وه نده به سه ناوی پبیلین: (بو خیزانی نیمه مندالیکی تازه زیاد ده بیټ). به چاوپوشی کردن له کاردانه وهی خیرای مندال، نیمه ده زانین که له دواي ناگاداریبون له وه واله کومه لیک پرسیارو دل راوکینی پاشوه گهر دلای داده گریټ. خوښبه ختانه نیمه وه کو دایک و باوک ده توانین یارمه تییه کی کاریگری مندال بدهین له برینی نه م قوناغه قهیرانی وه ره چه خینه ره ناخوشانه ی که وا به سه ری دادیت.

هیچ شتیک ناتوانیت نه م راستییه بگوریت که له دایکبوونی مندالیکی تازه، هه ره شه یه که له ناسایشی مندالی پیشوو. له گه ل هه موو نه مانه شدا ناستی کاریگری نه م پیشهاته له گورینی ره وشت و رهفتاری مندال وابه سته ییه کی ته واوی به کارزانی و تیگه یشتنی نیمه وه هیه. بو نمونه نه م نمونه یه ی خواره وه که له پراوی یادکاری (فیرجینیا ئیکسلین) (VIRGINIAM.AXLINE)

دهر هاتووه، په کیکه له زیانې خشتړین نمونه کانی ناساندنی زراسک به منډاله کای پیشوو: (کاتیک که چوڼ هاته سهر دونیا، باوکم منی برده لای تاکو به منی پیشان بدات. نیستاش که نیستایه رووخساره سووره که ی منډاله که م له یاده که له باوه شی دایکم دابوو، نیستاش قسه کانی باوکم له گویمدا دهنگداته وه که دهیگوت: (دهبی نیستا زیاتر و زیاتر باش و خوشره وشت بیت له بهر نه وه ی نیمه بوینه خاوه نی منډالیکې دیکه، نیدی تو تاقانه ی دایه و بابه نیت وله مړو به دواوه بویته خاوه نی برا له و مالای که پیشان منډالیکې تیدابوو نیستا دوومندالی تیدایه) وا خه یالده که م له و روزه وه به دواوه سهرتاپای ژیانی من له پیئاو نه وه ترخانکرا که به هر نرخیک بیت برا که م بخمه ژیر تیشکه وه و ژیانی لیبکه مه دوزه خ).

به پیچې وانه وه، نه م نمونه یه ی ژیره وه نمونه یه کی ناقلا نه ی (ناساندنی) زراسکه به منډاله گوره تره که.

کاتیک که (فیرجینیا) (VIRGINIA) له ته منی پینچ سالیډا زانی دایکی سکپره. له خویشیان دهستی به (هه لېزو دابه زکردبوو) بیروپایه کانی خوی دهر باره ی ژیان له گال برای ناینده، له دیمه نیکی جوانی پر له خوړو گول وینه کیشا. به لام دایکی نه م رایه تاک لایه نی فیرجینیای دهر باره ی ژیانی گریمانه یی نوی ستایش نه کردوو منډاله که شی بو نه م چوره ژیانه ناره زوموند نه کرد، به لگو به له بهرچاو گرتنیکې هاوړپیانوه، راستیه که ی بو منډاله که روونکرده وه و پییگوت: (هه ندیک کات به پیبکه نینت ده خات، وه لی هندی کاتیش هراسانت ده کات. هه ندیک جار ده گریهت و نیمان له که لله ی هیچماندا ناهیلیت، پیخه فه ته پرو کونه که ی خوی پیس ده کات و هه ندیک جاریش بونی ناخوش دهر ده کات و ده بیت دایه بیشوات و، خواردنی بداتی و چاودیری بکات. له وانه یه هه ست بکه یت که وازیان له تو هیئاوه و تو یان پشتگویی خستووه، نه گری نه وه ش هه یه نیره یی پیببه یتو ته نانه ت دور نیبه ناوا به خوت بلیت: (نیدی دایه منی خوشناویت به لگو نیستا سوزو خو شه ویستی ده به خشیته منډاله تازه که) هه رکاتیک نه م هه سته بالی به سهردا کیشایت، به دلنیا ییه وه وهره لای من و هه ست و سوزی خوت بو من باس بکه، تاکو زیاتر خو شه ویستیت پیببه خشم، به م شیوه یه نیگه رانیت نامینیت و بروای ته واو وده ست ده هیئتیت که هه میشو له هه موو

بارىكىدا تۆم خۆشۇدەوئىت). ھەندىك دايك و باوك لە بەكارھىنانى ئەم جۆرە قسانە دوودلن و دەترسن (بىرى ترسناك) لەزەينى منداڭا جىگىر بكن. بەلام ئەم دايك و باوكانە دەبىت بزنانن كە ئەم بىرانە بۆ منداڭ تازە نىن و بەبى گومان قسەكانمان سوود بە حالئان دەگەيەنن، چونكە لەراستىدا رەنگدانەو يەكى ھەستەكانى ئەوانەو منالان لە ھەستى خۆ بەكەمگرى دەپارىزىت و بۆ پەيوەندى و ھۆگى خۆشەويستى قوول ھانىيان دەدات. راستە منداڭ لەكاتى لەدايكبوونى زارسكدا ھەست بە توورپەيى و غەم و ئازارو رەنجان دەكات، بۆيە باشترە بەدەنگىكى بەرز ناپرەھەتئىيەكانى خۆى رابگەيەنئىت، نەك لەناوھەوى خۆيدا بىشارىتەو ھە چونكە لەم بارەدا زىانئىكى گەرە بەخۆى و دايك و باوكى دەگەيەنئىت.

دەبرپىنى ئىرەيى؛ لەرىگاي قسەكردن يان ھاوشىو جۇراو جۆرەكاندا

كاتىك منداڭان ھەستى ئىرەيى لەناوھەوى خۆياندا دەشارنەو ھە ئاشكرائى ناكەن، شوئىنەوارى ئەم ئىرەيى لەشىوھى وئىنەى گۇراودا لەبەد رەوشتى و بەدپەفتارىيى ئەوانەو بەدىار دەكەوئىت. چونكى كاتىك منداڭىك لە دلەو بەرانبەر براكەى ھەست بە رەنجان و غەم و ناخۆشى دەكات، وەلى لە پىشاندانى ھەستى خۆى قەدەغە كراو، لەوانەيە خەون بەوھەو بىنئىت كە براكەى لەپەنجەرەى نھۆمى دەيەمەو ھە خستۆتە خوارەو، رەنگە لەبىنئىنى ئەم خەونە ئەوھندە بتوقئىت كە بە قىزەو ھاوارەو لە خەو راپەرىئو تەننەت لەوانەيە بەرەو پىخەفى براكەى رابكات تاكو دلئىايى پەيدابكات كە ئايا ھەنووكە زىندوھە يان نا. لەوانەيە ئەو لە زىندوھە بوونى براكەى ئەوھندە نوقمى ھەلچوونى شادىھىن و شادومانى بىت كە دايك و باوكى لەبەرانبەر ئەم ھەستى ئارامى و پەروشى و خۆشەويستىيە بى سنوورەى منداڭەكە لە بەرانبەر براكەى بەھەلدە بچن، مۆتەكە لە دەروونى منداڭادا بىتئىيە لەوئىنەى ئەو ترس و ئىش و ئازارو ناخۆشئىيانەى كە ناوئىرئىت بەزمان باسيان بكات، لەبەر ئەوھە دەبىت ھەمىشە ھەول بەدرئىت لەجىاتى ئەوھى منداڭان گرفتارى مۆتەكە بن تادەكرئىت رىگايان بۆخۆشبكرئىت ئىرەيى و توورپەيى ورقى خۆيان بەدەم باس بكن.

(وارن) (WARRENN) ى (۵) سالە پاش لە دايكبوونى خوشكى، بەردەوام

تووشی جوړه ها هیرشی تهنگه نه فه سسی کتوپر ده بوور، دایکو باوکی وایان به خه یالدا ده هات که (وارن) زیاد له نه اندازه خوشکه که ی خوشده ویت و به هه مان شیوه ش هه رگیز به زهینیا ندا نه ده هات که له وانه یه نه م نه خوشیبه کتوپره په یوه نډی به له دایک بوونی زراسکه که وه هه بیت. بردیانه لای پزیشک و به ناچاری ره وانه ی نه خوشخانه ی نه خوشیبه دهر وونیبه کانیان کرد تاکو له وی له جیات هیرشه کانی تهنگه نه فه سسی به قسه کردن ریگای دهر برینی ئیره یی خوی فی رییت. هه ندیک مندال له جیاتی نه وه ی ئیره یی خویان به قسه دهر برین به شیوه ی کوخه و زیپکه ی سه ریپست و هه ستیاری پیست دهر دهر برین. هه ندیک دیکه پیخه ف ته رده که ن و به م ریگایه ئیره یی خویان به هوی نه ندامیک جیا له نه ندامی دهر برین به دیارده خه ن. هه ندیک مندالی دیکه له جیاتی نه وه ی هه سته کانی خویان به قسه دهر برین قابوقاچاگی ماله وه ده شکینن. هه ندیک مندالی دیکه نینوکیان ده جوون یان مووی له شیان هه لده کیشن و به م ریگایه په رده یه که له سه ر نه و ئیره ییبه ی خویان لاده دهن که به رانبر خوشک و براکانی خویان هه یانه، باشتره هه موو نه مندالانه هه سته کانی خویان به قسه باس بکه ن، نه که به چه ندریگایه کی هاوشیوه و هاوتای قسه کردن هه سته کانیان پیشان بدن، کللی دلئ مندالان هه میشه له ده سستی دایک و باوکانه و به که میک چاودیری و دهر وونناسیبه وه ده توانن یارمه تی کاریکه ری مندالنه کانیان بدن.

روخساره جوړاو جوړه کانی ئیره یی

بوئنه وه ی دایکان و باوکان له په روه رده و فیترکردنی مندالنه کانیان ریگایه کی راست بگرنه بر، ده بیت به دلنیا ییبه وه بزنان که له دل و دهر وونی مندالنه کانیان هه سستی ئیره یی بوونی هه یه، وه کو بلئی شوینه واری نه م هه سته ناکه ویته به رچاوو روخساری جوړاو جوړی هه یه و زوریبه ی کاته کان جلی خویان ده گوپن و دینه به رچاوان، چونکه بو نمونه له وانه یه به شیوه ی ئیره یی پیتردی توندو یان به شیوه ی خودوور خسته نه وه له گشت پیشرکی و، ناوبانگ خوازیبه که و یان به پیچه وانه وه له شیوه ی زه بوونی و گوشگری و، یان به شیوه ی ده سته بلوی و یان

به پېچه وانه وه به شپوهی چا و برسپیه تی و قرچوکی له سنور به دهر بیته به رچا و .
 ده توانین به ناشکرا به ره مه تاله کانی رکابه ریبه تی و ئیره یی بی چاره سه ره کان
 له ژیانی نه و گه ورانه دا ببینین که له ده ورو به ری نیمه دا ده ژین، نه م شوینه واره (پر
 له داخ و که سه رانه) له رکابه ریبه تی نه و پیاوه ده به نگه دا به ته و او ی دیاره که
 له کاتی لیخوړپیندا سووره له سه ر نه وه ی به پیش گشت ئو تومبیله کانی دیکه بکه ویت،
 هه روه ها له که سایه تیی نه و مرقه ناونیشانخوازه به دیار ده که ویت که به هیچ نرخیک
 ناماده نیی له که مه یه کی تینسدا بدوړپینت، هه روه ها له و بازارگانه ی که بو شکست
 پیهینانی رکابه ره که ی ، ناماده یه گیان وه مو مؤلک و مالی به بادا بدات و، له ژیان
 نه و که سانه ش به ته و او ی روون و ناشکرایه که ته نانه ت به بی بوونی هوکارو وزه ی
 پتویست بو سه لماندنی باشتری و گه وره تری خو یان له سه ر خه لکانی دیکه خو یان
 ده خه نه مه ترسییه وه . له هه مان کاتدا نه م نیشانانه له و پیاوانه شدا به دیار ده که ون
 که له ها و به شی کردن له هر جوړه پیشبرکییه ک خو یان به دوور ده خه نه وه و له و
 پیاوه ش به دیار ده که ویت که پیش ده ستپیکردنی شه ریک خو ی به ژیر که و توو
 ده زانیت. له و که سه ش به دیار ده که ویت که ته نانه ت بو و هرگرتنی مافه یاساییه کانی
 خو شی ناچیته پیشی. به م شپوهیه مه سه له ی رکابه ریبه تی و ئیره یی بی چاره سه ر
 زیاد له و ته سه و ره ی بویده کریت زیان به ژیان مندال ده که یه نیت و هه ندیک کات له
 قالبریژی که سایه تی و گوړین و هرچه رخانندن و سه را ولیژکردنی خووی منداله که دا
 شوینه واریکی به رچاوی ده بیت.

* ریشه کانی ئیره یی: ریشه ی ئیره یی، ئاره زوی منداله بو و ده دستهینانی
 خو شه ویستی دایک به شپوهیه ک که نه م خو شه ویستی ته نیا بو خو ی بیت و له که ل
 که سانی دیکه دابه شی نه کات و تاییه تمه ندبیت به خو ی. نه م ئاره زوه نه وهنده
 توندو به هیزه که ریگا به هیچ رکابه ریک نادات له که لی دابه ش بکات به تاییه ت
 کاتیک براو خوشکانی پینان ده خه نه سه ر گوړه پانی ژیان، مندال بو داگیر کردن و
 تاییه تکردنی خو شه ویستی دایک و باوکی، له که ل نه وان ده ست به رکابه ریبه تی
 و ئیره یی ده کات، له وانه یه نه م پیشبرکییه به پی شپوازو ریگای مامه له کردنی دایک و
 باوک به رانه ر به ئیره یی ناشکرا یان نه هینی بیت، هه ندیک دایک و باوک نه وهنده له

ركابەرىيەتى و ئىرەيى منداھە كانيان تورپەدەبن ھەموو جۆرە شوپنەوارىكى ئاشكرا قەدەغە دەكەن و بەھۆيەوہ ھۆشدارى بە منداھە دەدەن و ئاگادارى دەكەنەوہ. ژمارەيەكى دىكەي داىكان و باوكان بۆلە ناوبردىنى ھەر جۆرە ھەست و پالئەرىكى ئىرەيى، تىدەكۆشن باوہر بە منداھە خۇيان بەيىنن كە بەشىپوہيەكى يەكسان جىگاي سۆز و خۆشەويستى ئەوانن لەبەر ئەوہ ھىچ ھۆيەك بۆ بوونى ئىرەيى لەلای ئەوان پىويست نىيە، ئەوان بەشىپوہيەكى يەكسان و بەو پەرى دادوہرىيەوہ ھەموو جۆرە خەلات و جلو بەرگ و ستايشكردىك لەنىوان منداھە خۇياندا دابەش دەكەن. بەلام ھىچ يەككە لەم دووربىنى و چارەئەندىشيانە شوپنەوارو كارىگەرىيان لەكوزاندەوہى ئاگرى ئىرەيىدا نىيە. ھەرۋەھا ھۆشدارى و ستايشكردىنى يەكسان ناتوانىت ئارەزووى منداھە بۆ تايبەت كردن و داگرىكردىنى خۆشەويستى داىك و باوكى كەم بىكاتەوہ، لەوكات و شوپنەي كە ناتوانىت ئەم ئارەزووہ تىرىكرىت، ناتوانىت ئىرەيى لەدلى منداھە بە تەواوى رىشەكىش بىكرىت. ئەوہەموو خامۆشكردىنى ئاگرى ئىرەيى منداھە يان گلپەداركردىنى تائەندازەيەكى زۆر پەيوەندىي بەشىپوازو ھەلومەرجى زانىارىيى داىك و باوكەوہ ھەيە.

نوه هه لو مه رجانه ی که دهبنه هوی به هیژکردنی ئیره یی:

په ننگ له ژیر هه لومهرجی ناساییدا، ته من و په گه ز بیټه هوی په یداکردنی ههستی ئیره یی نیوان منډالانی خانه واده یه ک. برای که وره تر جیگای ئیره یی پیبردنه چونکه تاییه تمه ندیبه کی زیاترو مافیکی زیاتری هه یه و سه ربه خویبه که ی زورتیه، منډالی بچوک جیگای ئیره یی پیبردنه چونکه زیاتر له ژیر چاودیری و پاریزگاریی دایک و باوکه. خوشک ئیره یی به براهه ی دهبات چونکه کوپه و نازادیبه کی زورتی هه یه. برا ئیره یی به خوشکه که ی دهبات چونکه به روکه ش زیاتر جیگای ناوړلیدانه وه ی تاییه تی دایک و باوکه.

نم ئیره یی ناساییه، به لام له و کاته دا به ره و مه ترسی ده پوات که دایک و باوک نه زانانه گرینگی تاییه ت به ته من و په گه ز بدنه. کاتیک دایک و باوک منډالیک ی بی توانای پاشکه وتوو له منډالیک ی شه ش ساله ی ساغ و به هیژ زیاتر بڅنه نیویازنه ی خوښه ویستی خویانه وه، بیگومان له دلئ منډاله شه ش سالییه که دا توی ئیره یی ده چینن. هه روه ها نوه منډاله ی به هوی هوش و جوانی و توانا و به هره ی موسیقی و نه ریتزانیی کومه لایه تی خویه وه ده بیته جیگای گرینگی پیدانیک ی تاییه تی دایک و باوکی، ناگری ئیره یی له دلئ خوشک و براهه ی خوی داده گرسینیت، ناساییه ناوړدانه وه و گرینگی پیدانی زیاتر به منډالیک له دلئ منډالانی دیکه ئیره یی په یدا ده کات، وه لی ستایشکردنی زیده پویانه ی تاییه تمه ندیبه کی ره وشتی یان توانا و به هره یه کی تاییه تی په کیک له و منډالانه یه که ناگری ئیره یی له دلئ برا و خوشکه کانیان گلپه دارترو که وره تر ده کات.

هه لبه ته نابیت و اخه یال بکریت که ده بی به شیوه یه کی یه کسان ره فتار له گه ل منډالانی که وره ترو بچوک ترا بکریت. به پیچه وانه وه ده بیته بۆ هر ته مه نیک تاییه تمه ندی و لیپرسراویه تییه ک دابنریت و ناساییه که ده بیته منډالی که وره تر خه رجیبه کی زیاتری روژانه وه ریگریت و، دره نگر بڅویت و، بۆ مانه وه له دهره وه ی ماله وه نازادیبه کی زیاتری له منډاله بچوک تره که ه بیته، ده بیته نم تاییه تمه ندی و مافانه به و په ری خوښه ویستییه وه بۆ گشت منډالان هه بیته و رابگه یه نریته، به شیوه یه که گشت منډالان دلنیابن له وه ی که هر له گه ل گه یشتن به ته مه نیک ی

دیاریکړاو سوود له تاییه تمه ندى و مافه کانی نه و ته مه نه و هرده گرن، په ننگه مندالی بچو کتر ئیره یی به تاییه تمه ندى و مافه بپریار له سهر دراوه کانی مندالی گه وره تربیات، بۇ یارمه تیدانی مندال له زالیوون به سهر ئیره یی خوئی نابیت ده رباره ی هه قانییه تی نه م تاییه تمه ندى و مافانه ده ست به ناماز ه پیکردن و به لگه هیئانه وه یه بکه ین. به لکو ده بیت تی بکوشین درک به هه ست و سۆزه کانی مندال بکه ین. بۇ نمونه ده توانریت ئاواى پیبگوتریت: (تۆش حه زده که کیت زیاتر به بیداری بمینیته وه) یان (تۆش حه زده که کیت گه وره تربیت) یان (تۆش حه زده که کیت له جیات نه وه ی ته مه نت شه ش سال بوايه تۆسال بوايت) یان (ده زانم که حه زده که کیت له م کاته زیاتر به بیداری بمینیته وه وه لى کاتی خه وتنت هاتوه). دایک و باوکى نه زان داوا له هه ندى له منډاله کانیان ده که ن له پینا و مافی مندالانى دیکه فیداکارى بکه ن و قوریانی بدن، به مه ش هه ستی ئیره ییان ده جولین بۇ نمونه: (منډاله که حه زده کات له پیخه فی تودا بخه ویت، تۆ ده توانیت له سهر قه نه فه بخه ویت) یان (به داخه وم! نه مسال ناتوانم (SKI) بۇ تۆ بکرم. نه وه ی هه مانه ده بی له کپینی جلو به رگی کور په که ی خه رج بکه ین). مه ترسییه که له وه دایه که مندال نه که هه رته نها له وشته بیبه ش ده کريت که مولکی خوئی تی، به لکو خو شه ویستی دایک و باوکیش له ده ست بدات. له به رنه وه ی کاتیک داوا له مندال ده کريت بۇ سوودی منډاله کانی دیکه فیداکارى بکات، ده بی نه م داواکارییه به وه پری ئاگاداری و لیزانیه وه له به رچاوبگریت و تاده کريت سۆزوخو شه ویستییان پی نیشان بدریت.

(خه باتا به دژى ئیره یی):

مندالانى ته مه ن بچوک زۆر ناشاره زایانه ئیره یی خوئیان به دیار ده خه ن. بۇ نمونه ده پرسن (که ی زراسکه که ده مریت؟) یان (باشتره بگه پیته وه نه خو شخانه)، یان (فری بدنه نیو ته نه که ی زبل)، په ننگه نه و مندالانى روو هه لمالاوترن به دژى هیرشبه ره نوییه که شه ر رابگه یه نن... به و مانایه ی دوورنییه به ریگای جوراوجور ته نگی پی هه لچنن به م جوره له نامیزی ده گرن و وه کو ماریکی نه ستور ده ستی تیور دینن و هه تا بکری ده یگوشن و ئازاری ده دن، له هه ندیک باردا مندالانى ئیره یی پیبه ر ده توان هیدمه ی و به منډاله کان بگه یه نن که هه رگیز چاکبوونه وه ی بۇ

نەبىت.

ئىمە لەپايەى داىك و باوكدا ناتوانىن مۆلەت بەمنداڵ بەدەين نازار بەبراي يان خوشكى بگەيەنەت. دەبىت مندالان لەهەيشە توندو زيانبەخشەكان بە دوور بخەنەو، جا ئەم هەيشانە جەستەيى بن يان زمانى، چونكە زيان بەهەيش بەرو هەيش بۆكراو دەگەيەنەت و هەردوو مندال پىويستيان بەچاودىرى و سەرپەرشتىي ئىمە هەيە، هەروەها پىويستيان بەوەش هەيە كە بچينە نىو مەسەلەكەو. خوشبەختانە بۆ پاراستنى سەلامەتتى جەستەيى مندالى بچوكتەر پىويستمان بەوە نىيە ئاسايشى سۆزىي مندالى گەورەتر بخەينە ژىر هەيشەو.

كاتىك مندالىكى سى سالا لە حالى نازار گەياندن بە مندالە تازە لەداىكبووەكە غافىلگىردەكرىت، دەبىت بى درەنگ رىگا لەو هەنگاوى بگىرىت و پاشان بە ئاشكرا پالئەرى ئەم جوولەو رەفتارەى بۆ رافە بگەين! (تۆ مندالەكەت خوشناوئىت!) يان (تۆ رقت لىي دەبىتەو!) يان (پىم بلى تا چ ئاستىك رقت لىي دەبىتەو دەمەوئىت بزنام!).

ئىنجا دەبىت بووكۆلەيەكى گەورە بدرىتە دەست مندالەكەو مۆلەتى پىبدرىت جامى توورەيى خۆى بەسەر بووكۆلەكەدا بەتال بكاتەو، لەوانەيە ئەو لە سمتى مندالەكە بدات و پەنجە لەناوچاوى رابكات و فرىي بداتە سەر زەوى و داركارىي بكات. نابىت ئىمە بە مندال بلىين چى بكات.

رۆلى ئىمە ئەوەيە كە بەچاوىكى بى لايەنانەو بپوانىن و بە زمانىكى خوشەويستانەو وەلامى پرسىيارەكانى بەدەينەو. نابىت هەست و سۆزو هەيشە توندەكانى، توورەمان بكات. هەست و سۆزەكانى راستگويانەو هەيشەكانى بى نازارن. ئاسايبەكە زۆر زۆر باشترە توورەيى خۆى بەسەر شتىكى بى گياندا هەلپرىتت، نەك بىخاتە سەر مندالىكى گياندار و خودى خوشى.

دەبىت لىكدانەوئى ئىمە دەربارەى سۆزى مندالەكە ئاسان و كورت بىت، بۆ نمونە دەبى بە مندالەكە بلىين: (بەمنت نىشانداوە كە چەند توورەيت!) يان (ئىستا دايە زانى!) و يان (هەر كاتىك توورە بوويت وەرە بە من بلى!).

ئەم جۆرە مامەلەيە بەچەندىن جار باشتر لە هۆشدارى و سست و سووكردن و

له نیره یی مندال که م ده کاته وه. به پیچه وانه شه وه شیواز و ریگای له م جوړه ی خواره وه دهره نجامیکې پیچه وانه ی هیه: کاتیک دایکی (والتر WALTER) منداله چوارسالیه که ی خوی له حالی راکیشانی برا بچوکه که ی غافلگری کرد، وه کو بومب ته قیه وه و ناوا به سهریدا قیزانندی: (چیته؟) ده ته ویت بیکوژیت؟ ده ته ویت برای خوت بکوژیت؟ ده بیت بزانیته که په ننگه به دریزایی ژیانی نیلیجی بکه یته؟ ده ته ویت که م نه ندامی بکه یته و په کی بخت؟ چند جار به توم گوتوه له نیو شوینی نوستن دهری مهینه! دهستی لیمه ده! نیدی مافی نه وهت نییه دهستی لیبده یته.

له وانیه مندالانی گوره تریش له م باره دا تووشی نیره یی ببن. ده توانریت ناشکراو بی پرده تر قسه یان له گه لدا بکریت: (زور پرونه که کورپه که ت خوشنا ویت) یان (دلته زور نه وه ده خوازیت که به تهنیا توم هه بوايه) یان (زور حه زده که یته که تهنیا توم خوشبو ویت!) یان (کاتیک ده بیینی ده یلاوینمه وه تووپه ده بیت) یان (حه زده که یته هه میشه له گه ل تودا بم) یان (نه وه نده تووپه بوویت که فشارت ده خسته سهر منداله که! من هه رگیز ناتوانم موله ت پیبده م نازاری پیبگه یه نیت وه لی هه ر کاتیک هه ستت به تووپه بوون و نارپه حه تی کرد ده توانیت به منی بلیت.) یان (کاتیک به ته واوی هه ست به ته نیایی ده که یته من کاتیک زورم تاییه ت ده که م به تو و نه و کاته هه ست به ته نیایی ناکه یته.)

خوشه ویستی - به یه کسان یان جیاوازی - له رووی چونیه تی یان به قه د یه ک

نه و دایک و باوکانه ی سوورن له سهر نه وه ی به رانبر به گشت منداله کانیان به شیوه یه کی یه کسان خوشه ویستی خویان به منداله کانیان پیشان بده ن، روژیک تی بیینی نه وه ده که ن که نه ک تهنیا به مه به ست و مراز نه گه یشتون به لکو له گه ل گشت مندالانیان له حالی رق و کینه و شه پو شوپدان. هیچ شتیک وه کو پیوه رگرتن و نه اندازه گیری نه نجامی ناپه سند و بی هیواکاری نییه. کاتیک دایکیک له ترسی (پیناخوش بوون) ناتوانیت له نیو ریزی منداله کانیدا سیویکی گه وره تر بداته یه کیک

لەمندالەكان يان ماچىكى گەرمتر لەمندالەكى بكات ژيان تام و بۆى نابىت و ھەرگىز تواناى بەرگەگرتنى نامىنەت، ھەولە داىك بۆ ديارىكردن و ئەندازەگىرى خۆشەويستى سەرەنجام گشت كەسىك ماندوو وتووڤە دەكات. مندالان بەھىچ شىوہەيەك خوازىارى دابەشكردنى يەكسانانەى خۆشەويستى نەن. ئەوان ئارەزوو دەكەن ھەريەكەك بۆ خۆى جىگاي خۆشەويستى بىت و ئەوئەندە خوازىارى دابەشكردنەكى يەكسانانەى سۆز و خۆشەويستى داىك و باوك نەن، بەشىوہەيەكى گشتى زياتر پابەندى چۆننەى خۆشەويستەكەن نەك يەكسانى خۆشەويستەكە.

ئىمە ھەموو مندالانى خۆمانمان بەشىوہەيەكى يەكسان خۆشناوئەت و ھىچ پىويستىش بەوئەناكات بەيەك چاوتەماشاي گشت مندالەكانمان بگەن. ئىمە ھەر يەكەك لە مندالەكانى خۆمانمان بەشىوہەيەكى جودايانە خۆشەويست و پىويست بەوئەش ناكات ئەم شىوازو رىگايەى خۆمان بشارينەو. ھەر چەندە بۆ داپۆشىنى ئەم جىاوازيە زياتر تىبكوۆشىن، رىكابەريەتى و چاودىرى و وردبىنى مندالان بۆ ئاشكرا كردنى لايەنە دەستكردەكانى خۆشەويستى زياتر دەبىت و بەم رىگايەش ھەزىكەين و ھەزەنەكەين، خۆمان لەبەرانبەر ئەو ترسەدا دەبىنەو ھەكە نەبادا بەخرابى لەخۆشەويستەكەى ئىمە بگەن، بۆيە بەردەوام خۆمان لەبارى بەرگرى كردنەكى ھەمىشەبيدا دەبىنەو.

نابىت ئىمە خۆمان بخەينە نىو داوى پەيامەكانى مندالانەو، ھەرئەھە نابىت بۆ چۆننەتى خۆشەويستىمان بەرانبەر بەيەك بەيەكى مندالان لە ھەولە پەيداكردنى ھۆيە سووكراوھەكانيدا بىن و ھوو بەلگە بۆ بىگوناهى و نيازپاكىي خۆمان بەئىنەو ھەولەكى فراوان بۆ سەلماندنى بۆ بناغەي تۆمەتەكانى مندالانمان بدەين، لىبگەرى لەبەرانبەر دوودلى و نىگەرانى بۆ پاكبوونەو لە تۆمەت و بەرگرىكردن لە داد خوازيى خۆمان سەنگەر بگرن و دەربارەى چاكى يان خرابىي برپارەكانمان بەبى ھۆ دەست بە ئامارەو بەلگە ھىنانەوھى دوورودرىژ نەكەين، بەتايەت مۆلت بدەين بۆ سەلماندنى يەكسانىخوازيى خۆمان لەپشكدارىيەتى يەكسان و دادوھرانەى خۆشەويستى بەرانبەر بەمندالان خۆمان بە

دوور بخه ینه وه .

لیبگه پری بوه ریه کیك له مندا لانمان خوشه ویستییه کی تاییه تی له دلدا
په روه رده بکه ین و چونییه تی نزیکی خومان له گه ل مندا لیکمان به په یوه نډیمان
له گه ل ته واوی مندا لانی دیکه به راوردنه که ین . کاتیک چه ندخوله کیك یان چه ند
کاتر میړیک له گه ل په کیك له مندا لانمان به سر ده به ین ، لیبگه پری شه شدانگی کاتمان
تاییه ت بیټ به و مندا له . به شیوه یه که له و چه ند کاتر میړه دا مندا له که هه ست
بکات تاکه کوږو تاکه کچی ئیمه یه . کاتیک له گه ل په کیك له مندا لانمان ده چینه
که پان و پیاسه ، نابیت بیرمان نیگه رانی ئه وانی دیکه بیټ و ده ربارهی ئه وان قسه
بکه ین و یان دیارییان بو بکرین . به تاییه ت له م خوله ک و کاتر میړانه دا نابیت
گرینگی و په یوه نډی دایکایه تی یان باوکایه تی ئیمه دابه ش بکریت ، به لکو ده بیټ
له سره ئه و مندا له دا چر بکریته وه که له ته ک ئیمه وه یه .

به شی هه شته م

هه نډیک سه رچاوه ی نیگه رانی منډالان

— نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له ترسی بی یارو یاوهری.

— نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له که مو کورتکاری.

— نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له قه ده غه کردنی نازادی.

— نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له شه پ وکیشه ی نیوان دایک و باوک.

— نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له ده سنتیوهردانی چالاکیه جه سته ییه کان.

— نه و نیگه رانیی سه رچاوه له ترسی مردن ده گرت.

دایکان و باوکان له و خاله ناگادارن که گشت منډالیک که م تا زور گرفتاری چه ندین جوړه دوو دلۍ و دله خورپه ن و نیگه رانن، به لام نه وشته ی وه کو پیویست زانیاریان له سه رنیه، سه رچاوه کانی نه و نیگه رانیانه ن. زوری ی جار دایک و باوک له خوین ده پرسن: (بوچی منډاله که مان نه وه نده ده ترسیت؟ هیچ هویه ک نییه که به م شیوه یه شله ژاوبیت؟) باوکیک هه نگاهی گوره تری ناو روژیک ناوا به سر کوره ناراحت و نیگه رانه که ی هاواری ده کرد: (ده ست له م هه ست و بیرت هه لگره، باش ده زانیت که سه د له سه د دلخوش و ناسوودیت و هیچ هویه ک نییه تا کو به خوړپای خوت بشله ژینیت). له م به شه دا زور به جییه هه نډیک سه رچاوه ی نیگه رانی وریکای رو به رو بوونه وه ی دله خورپه و دله پراوکی و شله ژانه کان رافه بکه ین.

نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له ترسی بی یارو یاوهری:

که وره ترین مایه ی ترس و نیگه رانیی منډالیک نه وه یه که دایک و باوکی به جییه یلن. به شیوه یه ک (جون شتاینیک) (JOHNSTEIN BECK) له کتیبی خوړه لاتی به هه شتدا (EAST OF EDEN) نه وه پیشان ده دات که: (که وره ترین مایه ی ترس و توقینی منډالیک نه وه یه که که سیک خوشینه ویت. ده رکردنی منډالیک له لایه ن دایک و باوکیه وه دوزه خیه و ده یه ژینیت... ده رکردن رغو توورپه یی په ی داده کات، رغو توورپه یی هه سستی توله خوازی و خرابه کاری په ی داده کات. نه و منډاله ی ناره زوو ده کات خوشیا نبویت و که سیش ناوړی لینه داته وه، پشیله و شتی دیکه ده داته به رشه قو پیله قه و نه م گونا مه ی خوی په نهان ده کات، منډالیک دیکه پاره ده دزیت

به لکو به هوی ئه م دزیه وه بتوانیت خوښه ویستی دایک و باوکی به دستبهنیت و سهره نجیان رابکیشیت... مندالی سییه م بوسه رنج راکیشان و به دستبهنانی سوزو خوښه ویستی جیهان پام ده کات، به م ریگایه ش هه میشه گونا هو تو له سندنه وه (یه ک له دوا ی یه ک) رووده دات و رۆږبه رۆږ رووبه ری که موکورتکاری و خراپه کاری فراوانتر ده بیت. هه رگیز نابیت مندال به به جیهنشتن هه په شه ی لیبرکیت. نه به گالته و نه له کاتی رقتو پوره پیدا نابیت هوشداری بدریته مندال که وا به ره لالا ده کریت. زور رووده دات دایکیکی تووپه له سهر شه قام یان له فروشگا کاتیک منداله بچوکه که ی له گه لی به ریگادا ناپوات، هاوار ده کات: (نه گه له گه لم نییته وه هه رلیتره به جیت ده هیلم و ده پوم!) ئه م جوړه قسه و ناگادارکړنه وانه زیاتر و زیاتر دووللی و نیگه رانیی مندال توندتر ده که ن، نه وه ک رۆږیک له رۆږان به جیی بهیلن و گلپه کانی ناگری خه یالی ده رباره ی نه وه ی چون چونی له جیهاندا ژیان به سهر بیات رووبه ریکی فراوانتر ده گریته وه، هه ر کاتیک مندالیک له جیگای خویدا نه جوولاره زیاد له نه ندازه نو قمی ته ماشا کړدی شتیک بوو، له حیات نه وه ی هه په شه ی لییکه ی ن، باشتره دهستی بگرین و به زور له گه ل خو منی ببه ی ن.

هه ندیک مندال هه ر کاتیک له کاتی گه پانه وه له قوتابخانه دا دایکیان له ماله وه نه بینن گرفتاری نیگه رانی ده بن و غم و په شیوی و نا نارامی به جیهنشتن که هه میشه له دلی نه واند خه وتووه، کتوپر بیدار ده بیته وه، چونکی وه کو له سهره تا وه باس مان کرد، له وه لومه رجانه ی که دایک ناچار ده بیت ماله وه به جیهنلیت زور به جیهه له یاداشتی کدا بنووسیت بۆ کو ی چووه. له زوری ولاته پیشکه وتووه کاندا دایکان به هوی ریکورده ریکی هه رزانه وه ده نگی خو یان له سهر کاسیتیک تو مارده که ن و تیایدا به ده نگیکی خوښه ویستانه و نارامه وه هوی چوونه دهره وه یان بۆ منداله که رافه ده که ن و به م ریگایه ش شله ژان و دلله پاوکی مندال که مده که نه وه. کاتیک دهستی رۆږگار ناچار مان ده کات به شیوه یه کی کاتی جگه رگوشه کانی خو مان به جیهنیلین، ده بیت پیشو هخت زه مینه ی ئه م جو داییه ناماده بکه ی ن، هه ندیک دایک و باوک دل یان نایه ت بپوا به مندال بهینن که بۆ نه شته رگریه ک یان نه جامدانی نه رکیکی کۆمه لایه تی و گشت کاره پویسته کانی دیکه ناچارن نه و به جیهنیلین. شه وانه یان

کاتیک منډال له قوتابخانه یه، له مال دهرده چن و خزمیک یان دایه نیک راده سپین که هوی له مالنه بوونیان بؤ منډاله که راقه بکات.

دایکی جمکیکی سی سالی بؤ نه شته رگه ریه ک ناچار بوو له نه خوشخانه دا بخوایت. له مال وه که شوه وایه کی وهرچه رخیته ری خراب و قهیراناوی پپله نانارامی به رپابوو، به لام هیچیان به منډاله کان نه گوت تا دایکه که له به یانیی نه و روژه ی که ده بوايه له نه خوشخانه دا بخوایت. کیسه ی کرینی که لوپه لی له دست گرت وای به منډاله کان پیشان دا که ده چیته فروشگا به م شیوه یه مال وه ی به جیهیشت و تاسی ههفته نه گه رایه وه.

له و ماوه یه دا منډالان ههستیان به نارحته ده کرد وله هه موو روویه که وه به په ژموورده یی ده هاتنه به رچاوو، روونکرده وه و دلډانه وه ی باوکیان هیچ کاریکه ریبه کی له که مکرده وه ی نارحته یی نه واندا نه بوو، هه موو شه ویک تا کاتی خوتن ده گریان و له چاوه پوانیی هاتنه وه ی دایکیاندا به دریزایی روژ له به رده م په نچره دا داده نیشتن. هه رکاتیک منډالان بؤ نه م تاقیکرده وه یه ناماده بکرین باشرت به رگه ی نیش و نازاری جودایی ده گرن، به لام نه م ناماده ییبه پیشوه خته پیویستی به پیشاندان و خستنه گه پری شاره زایی و ده رووناسی هه یه، له بهر نه وه ی منډال به ناسانی بپوا به روونکرده وه ی ناسایی ناهینیت. به تاییه ت ده بیت به زمانی خودی منډال واتا به زمانی بووکوله قسه ی له گه لدا بکریت.

(YVTTE) کچیکي بچوکه. دایکی دوو ههفته پیش نه وه ی بؤ نه شته رگه ری بچیته نه خوشخانه (ثیفیت) ی له رووداوه که ناگادارکرد. (ثیفیت) نه وه نده گرینگی به مهسه له که نه دا، به لام دایک له که میی گپوتواوی منډاله که بؤ پشکنین و لیکنده وه ی هه واله که بی نومید نه بوو به لکو ناوای به کچه که ی گوت: (وهره دیمه نی رویشتنی دایک بؤنه خوشخانه بنوینین!) چهند بووکوله یه کی خسته ریزی یه که وه که تاییه ت بؤنه م بؤنه یه کرپیویوی، خانه واده و پزیشک و دایه نیکی بؤ منډاله که به رجهسته کرد. کاتیک دایکه که بووکه کانی ریکده خستن و به زمانی نه وان قسه ی ده کرد نیمچه شانوگه ریبه کی به م شیوه یه نمایشکرد: (ده بیت دایه بؤ چاره سه رکردنی خوی له نه خوشخانه دا بخوایت. دایه له مال وه نییه.) (ثیفیت)

سەرى سوردەمىنىت و دەپرسىت: (دايە لە كوئيە؟ دايە لە كوئيە؟) بەلام دايە لەمالەوہنىيە.. ھەروەھا لە موبەق و ژوورى خەوتن و ژوورى دانىشتن نىيە. دايە چووەتە نەخۆشخانە تاكو دكتور ببىنىت و ببىشكنىت و چارەسەر بكرىت. ئىقيت ھاوار دەكات: (دايكم دەويت! دايكم دەويت!), وەلى دايە لەنەخۆشخانەيە چونكە دەبىت چارەسەر بكرىت. دايە ئىقيتى زۆر خۆشەويت و لەدوورى ئەو زۆرنازار دەچىزىت و ھەموو رۆژىك بىرى دەكات. (ئىقيت) بىرى دەكات و لە دوورى ئەو داخدارە. دوايى دايەپاش چارەسەرکردنى دەگەرپىتەوہ مالەوہ (ئىقيت) نوقمى شادومانى دەبىت.

ئەم شاتۆگەرييەى جودايى و گەرانەوہيە لەلايەن داىك و كچەكەوہ چەندىن جار دووبارە كرايەوہ. لەسەرەتادا داىك زياترقسەى دەكرد وەلى (ئىقيت) بەزويى جىگاي گرتەوہ. ئەولەگەل بەكارھىنانى بووكۆلەكانى پەيوەنددار بەدكتورو پەرستارەكان، پىشى دەگوتن كە بەچاكي چاودىرى داىكى بكن وچاكي بكنەوہ ھەرچى زوترە ببىرنەوہ مالەوہ.

پىش ئەوہى داىك بچىتە نەخۆشخانە. (ئىقيت) داواى لىكرد كە جارىكى دىكە نواندەنەكە دووبارە بكانەوہ. بەشى زۆرى نواندەنەكە (ئىقيت) ئەنجامى داو لەكۆتاييدا بەئاوازيكى دلتيايى بەخشەوہ ئاواى بەداىكى گوت: (دايەگيان نيگەران مەبە ! ھەركاتىك گەرايتەوہ من لىرەم!)

پىش ئەوہى داىك مالەوہ بەجىبھىللىت چەند تەگبىرىكى سوود بەخشى دىكەى بەكارھىنا. بەم شىوہيە (ئىقيت)ى بەو ئاڤرەتە ناساند كە لەكاتى لەمال نەبوونى خۇيدا ئەركى پاككردنەوہو رىكخستنى مالەوہى پىسپىردارابوو، ھەروەھا وىنەيەكى گەورەى خۆى وئىقيتى خستە سەر كۆمەدى و جگە لەمەش لەسەركاسىتتىك پەيامىكى خۆشەويستانەى بۆئىقيت تۆماركرد بەشىوہيەك لەكاتمىرەكانى تەنيايدا وىنەو دەنگى تا ئەوپەرى لە كەمكردنەوہى ناپرەحتىيى (ئىقيت) لەكاتى لەمال نەبوونى داىكى كاريگەر بوو.

* نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له که مو کورتکاری:

دایکان و باوکان جا بزنانن یان نه زانن ههستی گوناهاکاری له ده روونی مندالانی خویاندا په یداده که ن، ههستی که مو کورتکاری بو ژیانیکی ناسایی و بو نخوش وه کو خوی تامو بو یه کی به سووده، به لام نابیت به شیوه یه کی زیده پړویانه به کار به یتریت . کاتیک مندالیک له به رانبر ریوره سمیکی په سندکراوی کومه لایه تی یان ره فتاریکی ره وشتی سنوری به زانند، ده بیت نه وه له و خلیسکه ی منداله که داده وه رانه پله به ندی بکریت و له نیوان هه له یه کی بچوک و، که مو کورتکاری به کی گه وره دا جیاوازی به ک دابنریت. ناساییه کاتیک مندالیک له به رانبر ههسته نه خوازواو وناپه سنده کاندرا ریی لآ ده گریت له دله وه ههست به نیگه رانی و که مو کوپی ده کات. ده بیت دایک و باوک بوجه و گیرکردنی ههست وه له چونه بیسووده کانی که مو کوپی و له وکاته ی مندال سنوریک ده به زینی، هه مان نه و ریگایه بگرنه بهر که فیته ریک له به رانبر نوتومبیلیکی شکاودا ده یگریته بهر. بو زیاتر روونکردنه وه؛ کاتیک نوتومبیلیکی شکاو بو نوره نکرده وه به فیته ر پیشان ده دن، فیته ره که ره خنه له خاوه نه که ی ناگریت که بوچی ناوای به سر نوتومبیله که ی هیناوه، به لکو نه وه ی به راو بو چوونی خوی ده بیت چاک بکریته وه به خاوه نی نوتومبیله که ی راده گه یه نیت هه روه ها فیته ره که ره خنه له دهنگه جوراوجوره کان و ته قه ته ق و له رزینی پارچه کانی نوتومبیله که ناگریت، به لکو بو دیاریکردنی که مو کوپی و شکسته کانی سوودیان لیوه رده گریت وله خوی ده پرسیت: (سه رچاوه ی خراب بوونی نوتومبیله که چییه؟)

بو مندالان مایه ی نه و په پی نارامی خه یال و شادومانی به له نیو دله وه دلنیابن که ده توانن نازادانه و به پیی ناره زوی خویان بیر بکه نه وه به بی نه وه ی خو شه ویستی و په زامه ندی دایکان و باوکانیان له ده ست بدن. نه م قسانه ی خواره وه یارمه تیه کی کاریگر به مندالان ده به خشیت تا کو دلنیابن له وه ی که له بیر کردنه وه دا نازادی به کی ته وایان هه یه: (تو به جوریک بیرده که یته وه منیش به جوریکی دیکه، ده رباره ی نه م مه سه له یه نیتمه دو بیرو بو چوونی جیاوا زمان هه یه.) یان (تو بیری خوتت به چاک دیته به رچاو به لام بروای من و بروای تو جیاوازیان هه یه ریژ له راو بو چوونت ده گرم

وهلی راو بوچوونی من شتیکی دیکه یه). هه ندیک کات دایکان و باوکان نازانن به هوی
 زور گوئی و روونکردنه وهی ناپیویست هه ست به که موکوپیکردن له دلی مندالانیان
 په ییاده که ن. نه م راستیه به تایبته دهر باره ی (دایک و باوکه روشنبیره کانی) نه مړو
 راست دهر ده چیت که وایان به خه یالدا دیت که ده بیته هه مووکاریک به گونجان و
 هاوتابوون له گه ل بیرو پای مندالان بیته کایه وه ته نانه ت نه گه ر کاره که دژواریش بیته
 و مندالان (به پی پی پیویست

توانایی درک پیکردنیشان نه بیته. (زاخاری) کوپیک (۵) سالییه له ده ست
 ماموستا که ی ماله وهی توو په بوو له بهر نه وهی به هوی ته ننه لیه وه ماوهی دووه فته
 نه یوانی بوو بو وانه گوتنه وه ناماده بیته. له روژی گه رانه وه ییدا (زاخاری) کلاوی
 ماموستا که ی رفاندو به ره و حه وشه که رایکرد. دایک و ماموستا که وتنه دوی،
 ماموستا که پیگوت: (کلاوه که هی منه! بیده ره وه من!) دایکی گوتی: (زاخاری!)
 تو باش دهر زانیت که کلاوه که هی تو نییه. نه گه ر نه ییده یته وه، میس (مارتا)
 نه خو شده که ویتته وه، دهر زانیت که نه و دووه فته یه نه خو ش بوو، وانییه خانم (مارتا)؟
 (زاخاری) تو حه زنا که ییت ماموستا که ت جاریکی دیکه نه خو ش بکه ویتته وه. نایا
 وانییه؟ مه ترسی روونکردنه وه یه کی ناوا له وه دایه که په نگه له ده روونی (زاخاریدا)
 هه ستی که موکوپو گونا هکاری په ییادبکات، به ومانایه ی که خوی به لیپرسراوی
 ته ننه لیه ماموستا که ی دهر زانیت. نه م جو ره روونکردنه وه دوو دریز و بیجیانه زور
 زیان به خشن. نه وهی که ده بیته له باریکی ناوادا نه نجام بدریت وهر گرتنه وهی
 کلاوه که یه. کلاویک له ده ست مندالیکدا به چه ندین جار له م دوو روونکردنه وه یه ی
 نیو حه وشه که باشتره. پاشان ماموستا که ده یوانی دهر باره ی توو په یی زاخاری
 له سه ر ناماده نه بوونی خوی گفتوگو یی له گه لدا بکات و بو زالبوون به سه ر نه م

توو په ییه ی ریگای پی پیشان بدابوایه

نیگه رانیی سه ر چاوه گرتوو له قه ده غه کردنی نازادی! : کاتیک مندالیک قه ده غه بکریت
 له نه نجامدانی چالاکی و له نه ستو گرتنی نه و لیپرسراویه تیانه ی بویان ناماده یه.
 کاردانه وهی دهر وونی که ی دلشکان و ره نجان و توو په ییه. په نگه توو په بیسه له
 خوی وه بیته هوی په ییادکردنی خه یالاتی توله نامیز و نه ویش له لایه ن خوی وه

هه ست به که موکوپړی بکات وله هه سستی تۆله خوازیی خوی بترسیت ، له هه موو باره کانداه بیتته هوی په یادکردنی نیگه رانیی له دللی منډاله ساوایه کان . منډالان هه رگیز ناتوانن ته نانه ت کاره بچوکه کانیش وه کو گه وران به بالاده سستی و شاره زاییه وه نه نجام بدهن . بۆ نمونه بۆ به سستی قهیتانی پیلاو و ، داخستنی قوپچه ی جل و بهرگ و ، جل و بهرگ له بهر کردنه وه وه لگرتنی دهرقاپی گۆزه و کلیدانی دهرگایه که له گه و ره سالان زیاتر کات خه رج ده که ن . له م جوره بارانه دا باشتیرین کۆمه که بۆنه وان پیشاندانی سه برو دان به خۆداگرتن و ناماژهی زۆر کورته به شپوه کانی کار ، بۆ نمونه ده توانریت بگوتریت :: (له پیکردنی نه م پیلاوانه کاریکی نه م جوره قسانه ئاسان نییه) یان (دهرقاپی نه م گۆزه یه به زه حمه ت ده به ستریت) . یارمه تییه کی کاریگه ری منډال ددات جائه گه ر له کاره که ی سه رکه وتن وه ده ست به یتیت یان وه ده ست نه هیتیت . هه رکاتیک سه رکه وتن وه ده ست هیتیا ، خۆشحال له وه ی که کاریکی دژواری نه نجام داوه ، هه رکاتیک سه رکه وتنیشی وه ده ست نه هیتیا ، به لای که مه وه به وه دلخۆشه که دایک و باوکی ده زانن کاریکی دژوار بوو . له هه ردوو باردا سوود له خۆشه ویستی و پشتیوانی دایک و باوکی وه رده گریت ، له نه نجامدا په یوه نډی له گه ل دایک و باوکی به هیتتر ده بیت و زیاتر وا به سته و هۆگریان ده بیت ، هه روه ها له وکاته ی له کاریکدا سه رکه وتن وه ده ست نه هیتیت خوی به بی توانا و ناشایسته له قه له م نادات . هه میشه ده بیت نه و خاله سه ره کییانه مان له خه یالدا بیت که پیشبینی و چاوه پوانی گه و ره سالان بۆ نه نجامدانی کاری ته واو و بی که موکوپړی ، ژیان منډالان خراب ده کات و ، چاوه پوانی و پیشبینییه کی کامل یه کیکه له دوژمنه سه رسه خته کانی سه رده می منډالی و له رووی سۆزییه وه تانه و په ری به گران له سه ر منډالانمان ده وه سستیت ، له بهر نه وه ی کانی او سه رچاوه گیانییه کانی منډالان وشک ده کات و ناهیتیت ئاساییانه پیبگه ن و په روه رده ببن ، هه زوناره زووه کانیان ده کوزیت و له وانه یه به تیکچوونی هاوسه نگی سۆزیی منډالان کۆتایی پیبیت .

نیگه رانی سه رچاوه گرتوو له شه رو کیشه ی نیوان دایک و باوک :

کاتیک دایک و باوک له حالی ناکوکی و کۆته گۆتن ، منډالان هه ست به نیگه رانی و

گوناوهارى دهكهن، چونكه نيگه رانى نارامىي خانو هيلانه دهخاته مه ترسييه وه. بويه ش وا خه يال دهكهن كه وا گوناوهارن، چونكه وا ده زانن نه وان بوونه ته هوى شه رو كي شه ي نيوان دايك و باوكيان. نه م خه يال كرده چ راست بيت يان هه له نازار و هيدمه يه كى فراوان به مندالان دهگه يه نيټ.

له شه رو كي شه خانو واده ييه كاندا مندالان كه متر به بيتلايه نى ده ميننه وه و زوره ي جاريش لايه نگرى دايك و باوكيان ده بن و له نه جامدا هم هيدمه به لايه نى سيكسيان ده گات و هم به چوڼيه ته گه شه كردن ولايه نى په روه رده بيان. له وكاته ي كوپرېك باوكى و كچېك دايكى به تاوانبار ده زاننټ له وكاته دا نه وان به سهر مه شقى خويان نازانن و، بيته ش ده بن له بوونى نمونه يه ك بؤ په پره وى و لاسايى كردنه وه ي: ناكوكيى مندال له گه ل دايك يان باوكى به خو دورخستنه وه له لاسايى كردنه وه ي رهفتارو كردارى نه وان به ديار ده كه ويټ. په ننگه له هه لومه رجه زور توندوتيزه كاندا، ده ركدنى دايك و باوك له ماله وه به هاوشيوه يى سيكس و تيكچوون و نالوزى و سهرنگونكردن و، بيتوانايى بؤ دريژه دان به ژيانكيى ناسايى كوتايى پبيت. كاتيك كوپر له گه ل دايك و كچ له گه ل باوكى ناكوكه، په ننگه هه ر دووكيان به رانبر به گشت رهگه زه كانى جياواز له خويان له ته واوى قوناعى ژيانياندا هه ستى به دحاليبوون و ركابه رييه ته له دلئى خوياندا په روه رده بكن.

هه ركاتيك بؤ راكيشانى خو شه ويستى مندالان كيپر كى و كيشه له نيوان دايك و باوكدا روويدات، زوره ي جار نه وان په ناده به نه به رهوكاره نا په روه ورده بيه كانى وهك، به رتيل پيدان و ماستاوچيه ته و دروژنى، له نه جامدا مندالان به هه ستى دژ به يه ك و هه ست و سوزى دوودلانه په روه رده ده بن. جگه له مانه ش، پيوستى لايه نگرى له يه كيكيان له دژى نه وى ديكه و سوود وه رگرتن له هه له بؤ (باشترله قه له مدانى باوك له جياتى دايك) يان به پيچه وان وه شوينه واريكى به رده وام له خو و كه سايه تى مندالدا به جيده هيليت و له هه مان قوناعى منداليدا ناكادارى به هاو گرينگيى خوى ده بيت، كاتى خه لكانى ديكه له سهر نه وكي شه دهكهن، به ريژه يه كى زورسوود له م هه لومه رجانه وه رده گريټ و زياتر زياتر شيوازو ريگاي زه مينه سازى و پيلانگيپرى و سيخوپرى و (تيك به ردان) فير ده بيت و له جيهاندا خوبه ژياننك

ده گړیت که به پای نهو خوښه ویستی نادرسته و شهره فیش به ریگری به رده م
 هه لښکان و پیشکوتن ده زانیت، له جیهانی کدا ده ژیت که زیاتر له گه ل ره وشت و
 رهفتاری ناپه سند و قیزه وندا ده گونجیت.

نیگه رانیی سه رچاوه گرتوو له ده ستیوهردانی چالاکیه جهسته ییه کان:

له زوربه ی ماله نوییه کاند، مندالان بو پیشاندانی زوران بازی و مملاندیه
 جهسته ییه کان به هوی نه بوونی شوین خویان له شوینی تنگه به ردا ده بیننه وه.
 ناپارتمان ه گوره و ناماده کراوه کان و جلوبه رگی کرانبه ها ریگه له بازدان
 (هه لبه زین و) گه مه ی مندالان ده گړیت. نه م سنور به ندردنانه به گشتی له ژیانی
 مندالاندا زوو ده ستپیده کات. نهو مندالهی تازه له دایکبووه مؤله تی نه وه ی نییه
 له گالیتسه که ی خوی بووه ستیت، په ننگه نهو مندالهی تازه پییگرتوو له راکردن و
 سرکه و تن به سر په یژه کاند قه ده غه بکړیت. نهو مندالانه ی که به وشپوه یه هه ست
 به په نجان ده که ن زیاتر نیگه ران دهن و ده شله ژین. چاره سهری نه م مه سه لانه ته نیا
 به هوی زانیاری و ناگاداری دایکان و باوکان دهر باره ی گرینگی بابه ته که وه دیدیت.
 ده بیت دایکان و باوکان بزنان که مندالان ته نیا به نه انجامدانی چالاکیه
 جهسته ییه کانیان وه له نارپه حه تیه کانیان دهر یازده بن، له بهر نه وه پیویستیان به
 شوینیک هه یه که تیایدا رابکن و بوگه مه کردن هوکاری پیویستیان هه بیت. ده بیت
 نه وان به لای که مه وه ژوریکیان له بهر ده ستدایت که به وپه ری نارامی دهر وونییه وه
 چالاکیه جهسته ییه کانی خویانی تیدا نه نجام بده ن.

نهو نیگه رانییه ی که له ترسی مهرگه وه سه رچاوه ده گړیت:

ترس و توقینی گوره سالان له مهرگ به هوی لایه نه لیلونه یییه کانی نه م
 دیارده یه وه یه. مهرگ که فرمانیکی کو تایی و بیچه ندوچونه کو تایی گشت
 نومیده وار ییه کانی مروه. چونکه قورسی مهرگ به رگی ناگریت و هر گیز ناتوانین
 به یینینه خه یالی خومانه وه. سروشت و خو که سایه تی و یادگاری و نهو
 نومیده وار ییانه ده گړیته وه که قوناغیکی رابردوو و کاتیکی ناینده یه له بهر نه وه ی

هیچ تا که که سیک ناتوانیت به بی ناینده ته ماشای خوی بکات. نه و دلخوشی و نارامییه ی که بیرو رای مه زه به بی بؤ مروئی په یدا ده کات ته او له هه مان نه و شته دایه به و مانایه ی ناینده یه کی بؤ مروؤ دانوه، بویه مروئی برودار په ده توانیت به خه یالئیکی ناسوده وه بژیت و بمریت.

نه گه مردن بؤ گه وره سالان مه ته لایویه، بؤ مندالان مه ته لئیکی نه یینی وه هایه که هه رگیز ناشکرا نابیت و په رده ی له سه ر لانادریت. مندال ناتوانیت درک به و خاله بکات که مردن لایه نیکی به کجاری و بیچه ندوچون و به رده و امی هه یه هه ولی دایک و باوک و دوعاو پارانه وه یان ناتوانیت مردوو زیندو بکاته وه. بی توانایی وه دینه هاتنی ناره زووه کانی مندال له به رانه ر مەرگ به هیدمه یه کی گه وره داده نریت به و مانایه ی برپوی نه و له به رانه ر هیزو وزه ی خوی له سه ر گورین و وه رچه رخاندنی روودای به هیزو ئیراده و ناره زووه زیده پویه که ی خوی له رزوک ده کات و بی تواناو نیگه رانی ده کات. مندال به چاوانی خوی ده بینیت که رژاندنی لافاوی فرمیسک و نارپه زاییه تونده کانی له به رانه ر مەرگی نازه لئیکی راهیتراوو مالی یان مەرگی هوگرو که سیک به پیز و ریژلیگروای له ژیاننه ماودا بی سووده و نابیت هوی زیندوو کردنه وه و گه پانه وه یان له به ر نه وه ی هه ست ده کن بی یارو باوهر به جیهیلدراون. ترسی مندال که زوربه ی جار له و پرسیارانه په نگده داته وه که له دایک و باوکی ده کات: (نایا پاش مردنیش منت خوشده ویت؟)

هه ندیک له دایکان و باوکان هه ول ده دن روله کانی خویان له و غم و کاریگه ربوونه تونده بیاریژین، که به هوی له ده ستچوونی نازیزیکه وه په یداده بیت. بؤ نمونه هه رکاتیک ماسی یان کیسه لی مندال بمریت، به خیرایی ماسیه ک یان کیسه لئیکی دیکه ی له جیات ده کپن و نومیده وارن مندال هه ست به م جیاوازییه نه کات. هه رکاتیک سه گه که ی یان پشیله که ی بمریت، بیدرنگ نازه لئیکی گرانبه هاترو جوانتر ده کپن به و نومیده ی مندال غم و مەرایی خوی فهراموش بکات. له م تاقیکردنه وه سه ره تایی وزیانه کتوپرانه و چاگردنه وه به کسه ربیانه دا چ وانه یه ک فیر ده بیت؟ په نگه دهره نجامیکی وه های بیته ده ست که له ده ستچوونی نازیزان گرینگییه کی گه وره ی نییه و به ناسانی ده توانریت خوشه ویستی بگوازیته وه و وه فاداری و

پاکډوستی دابهش بکریت. نابیت منډال له مافی پرسه داری وغه م و مہراق بیبهش بکریت، دهبی نازادبی له وهی غه م له مردنی نازیزیک بخوات. به م ریگایه هستی مروفډوستی منډال قوولتر ده بیت و هسته کانی ناسکتر ده بن. به شیوه یه کی گشتی ده بیت بزانیټ که نابیت منډالان له هاوبه شبوون له غه موو مہراقی زیان به دوور بخرنه وه، چونکه ده بیت خوو به جوانی و ناشرینی و خووشی و ناخوشیبه کانی زیان بگرن و وپی ناشنابن. کاتیک مه رگیک رووده دات و منډال له چونیته تی مردنه که بیناگایه، له وانه یه تووشی نیگه رانی و سه رلیټیکچوون ولیلو ناناشرایی بیت، یان له وانه یه بی ناگایی خوئی به چهند خه یالټیکی لیټل و مهنگ و روونکرده وهی توقینه رانه پارسه نگ بداته وه. له وانه یه له به رانه رنه م مردنه خوئی به لیټپرسراو بزانیټ و به م ریگایهش نهک هرههست دهکات له مردووه که جو دایه، به لکو له به رانه ر زیندووه کانیشدا هست به جو دایی دهکات. یه که مین ههنگاو بویارمه تیدانی منډال له رووبه پوو بوونه وهی غه م وله ده سندانن نازیزیک نه وه یه که مؤله تیان پییده مین ترس و هست و نیگه رانی و خه یالکرده کانی خوئی به ته واوی ده ربیریت. نارامی و دلدانه وهی زیاتر به هوئی هاوبه شبوون له سوژه قووله کانداه به هوئی گوټگریکی باشه وه وه دهست دیت. دایکان و باوکان هه همیشه ده توانن نه وسوزانه رابگینن و و قسه ی له سهر بکن که له وانه یه منډال هه ستیان پیبکات وهلی نه توانیت رایانگه یه نیت، بو نمونه پاش مردنی نه و داپیره ی که منډال دل به سته یه تی، له وانه یه دایک و باوک ناوای پیبلین: (دایه گه ورهت له ده سټچوو!) یان (له نه بوونی نه ودا زور ههست به نارپه حه تی ده که یت!) یان (زورټ خو شده ویست!) یان (چه ندی تو خو شده ویست!) یان (چه نده حه زده که یت نیستا له گه لماندا بووایه) یان (چه نده حه زده که یت نیستاش زیندووبوایه) یان (باوهر ناکریت که مردووبیت) یان (باوهر ناکریت ئیدی نه و له گه ل نیټمه دا نه بیت) یان (چه نده به باشی ده بیټنیه وه یادت!)، نه م جوړه قسانه په یوه ندی وگرینگی پیدانی پته وی دایک و باوک به ههست و بیره کانی منډالان پیشان ددات و هانیان ددات هاوبه شی نیگه رانی و غه موو مہراقی دایکان و باوکانیان بن. په نگه منډال بیه ویت بزانیټ نایا مه رگ نازاربه خشه و نایا مردوو جاریکی دیکه زیندووه ده بیته وه نایا خوئی و دایک و

باوکی ده مرن، ده بیټ وه لآمی نه م پرسیارانه کورت و راست و دروست بن. ده بیټ به مندالان پیشان بدریټ که مردوو به هیچ شیوه یه که هست به نازار ناکات و هرگیز دووباره به زیندوویی نایه ته وه سهر گوړه پانی ژیانی دونیا. مردن بؤ که سټکی پیر له هه موو روویه که وه سروشتییه. کاتیک ده رباره ی مهرگ قسه له گهل مندالاندا ده کرټ، باشتره خو مان له ده رپرین و قسه ی فریوده رانه به دوور بخهینه وه. کاتیک به که چټکی (۴) ساله یان گوت که دایه گوره ی چۆته نیو خه ویکی تاهه تاییه وه، بیدره نگ پرسى: نایا جلو به رگی خه وتنی له گهل خویدا بردووه یان نا؟ هه روه ها له به رنه وه ی دایه گوره له پیش مردنیدا پی نه گوتبوو (شهوت شاد) هه سټی به ترس ده کرد نه وه که دایه گوره لټی ره نجابیټ.

کاتیک که به مندالټکی (۵) ساله یان گوت (دایه گوره چۆته ناسمان و هه روه کو فریشته کانی لیها توه)، له خوا ده پاراپیه وه که گشت نه ندامانی خانه واده ش هه رچی زوتر بمرن تا کو (بینه هاوده می فریشته کان)، کاتیک به و په پری ساده بییه وه به نه وازش و خو شه ویستییه وه راستییه کان بؤ مندالان رافه بکه یین بیگومان هه ست به نارامی و دلنیا یی ده که ن، به لام نه م مامه له یه کاتیک کاریگه رو سوو دبه خش ده بیټ که خودی دایک و باوک له راستییه کانی ژیان و مردن گه یشتبن و قبولیان کرد بیټ. به شیوه یه کی گشتی له هه موو باهه تیکی گرینگدا ره فتارو شیواز له گو فتار گرینگتره.

به شی نویه م

په روه رده ی سیکی

- سه ره تاي ده سته پیکردنی هه سته سیکیسیه کان.
- سیکیس و فیکردنی مندال بۆ چوونه ئاوده ست.
- چیژه سیکیسیه کان.
- جیاوازیه سیکیسیه کان.
- وه لامدانه وه ی پرسیاره کان.
- له شی روت.
- پیخه ف و ژووری نووستن.
- خه یالی ئومید بپ.
- ده سته پر.
- گه مه یاساغه کان: گه مه سیکیسیه کان.
- قسه ی کرچوکال و ناشرین.

زۆر به ی دایکان و باوکان وا خه یالده کهن که په روه رده ی سیکیسی به گف توگۆو نامۆژگاری دیته دی. دایک یان باوک به هۆی ئاره زووداریی ئاره زوویه کی قوناعی پیش پیگه یشتن، مندالی خویان ده به نه که ناریک و دهر باره ی (راستییه کانی زیان) ئاگاداریان ده که نه وه، مندالان له مه ترسیی ده سته پر و نه وه خۆشیانه ئاگادار ده که نه وه که به هۆی پرۆسه ی سیکیسیه وه تووشیان ده بیته، هه روه ها کچه کانی خۆشیان له مه ترسی سکپریوون ئاگادار ده که نه وه ،له کاتی کدا ده بیته په روه رده ی سیکیس زۆر زووتر ده ست پییکات. شیوازو ریگای سیکیسی خودی دایک و باوک ره نگدانه وه یه کی گه وره ی به سه ر ریگاو شیوازه سیکیسیه کانی منداله وه هه یه. ئایا دایک و باوک چه ز به دیمه نه رووته کانی ژن و میردایه تی ده که ن و چیژ له بۆنی له شی یه کتری وه رده گرن، ئایا وا هه ست ده که ن که نه م هه ستانه قیژه ون و ناشرینن؟ ئایا چه زده که ن یه کتری به رووتی ببینن. یان هه ر له گه ل نه وه ی به رووتی ته ماشای یه کتریان کرد نه وه نده شه رمه زار ده بن که چاوانی خویان ده گرن و له شی خویان داده پۆشن؟ ئایا رقیان له ره گه زی خویان یان ره گه زی به رانه ر ده بیته وه، یان چه زی

لیده کهن و خویشیانده ویت؟ ئایا له بواری په یوه نډیه سیکیسیه کاندایه کتری به سارد و حسینیگر ده زانن، یان هه وهس و ناره زووداریی هاو به شیان له به رانبه ر سیکسدا هه یه و چیژی لیوه رده گرن؟

ههستی شاراهه و خاموشی دایک و باوک هه رچی بیته، راو بوچوونی سه لمینراو نه وه یه که کاریگریی به سر مندالانه وه هه یه ته نانه ته نه گه ر دایک و باوک له کاتی قسه کردن له مهر مه سه له سیکیسیه کان په له وهر و زه رده واله و په پولهش به نمونه بهیننه وه. هه ر له بهر نه م هویه شه زور زه حمه ته بتوانریت دهر باره ی پرسیاره کانی مندالان له سر مه سه له سیکیسیه کاندایه یارمه تی دایک و باوک بدریت. له سه رتادا ده بیت خراپ تیگه یشتن و گومرای دایک و باوک دهر باره ی مه سه له سیکیسیه کان وه لاره بنریت. نارپه حه تی ونیگه رانییه کانی دایک و باوک له م رووه وه لابردریت نه و کاته ده ست به په روهرده ی سیکیسی مندالان یان بکن.

سه ره تای ده ستیگر دنی ههسته سیکیسیه کان:

مندالان هه ر له سه ره تای له دایک بوونیانه وه بو هه ست و چیژه سیکیسیه کان ناماده و ته یارکراون و له هه مان قوناغی مندالیه تی خویاندا هه لومه رچی سیکیسیان ده ست به پیکه اتن ده کات. چیژ وه رگرتنی مندال له له شی خوی جیاوازی له گه ل چیژ وه رگرتنی گه وره سالاندا هه یه. به شیوه یه کی گشتی مندال لایه نی سیکیسی هه یه. هه ر له گه ل نه وه ی مندال له رووی جهسته ییه وه توانایه کی پیویستی وه دهسته یینا، له شی خوی ده پشکنی. به دهستی خوی نه و زاشی له شی خوی ده کات و کاتیک خه لکانی دیکه نه و زاشی ده کهن و قدیلانه ی ده که نه وه و ده چیته نامیزیانه وه چیژ وه رده گریته. نه م بهرکه وتن و نه وازشه سه ره تاییانه به شیکی په روهرده ی سیکیسی مندال پیکده هینن و مندال به هوی نه م ریگایه وه فیتری خوشیی چیژ وه رگرتن ده بیت. زه مانیک بوو هوشدارییان به دایکان ده دا که تا پییان ده کریته مندالانی خویان له نامیز نه گرن و گه مه یان له گه لدا نه کهن، ده نا مندال به دخوو ده بیت، وه لی له م زه مان و سه رده مه دیرینه شه وه دایکان ده یانزانی که نه م ناموزگارییه لوژیکی نییه، به لکو دایکان به پر مه کی خویان ده زانن که گه مه نه کردن له گه ل مندالاندا زیانکی گه وره یان پیده گه یه نیت، نیستاش وا هه موومان

دەزانی ئە منداڵ زۆر پێویستی بە لاواندەنە وە لە نامیز گرتن هەیه .
 کاتی ئە منداڵ بۆی روون دەبێتە وە ئە دەم مایە چێژ وەرگرتنیکی زیاترە ،
 هەرچیە کیشی بەکە وێتە بەر دەست تەنانەت پەنجە و پەتوو و بووکۆڵە بۆ دەمی دەبات و
 مژین و جووین و گازگرتن لە و شتانە ی ئە ناشخورین چێژیکی ئاسایی بۆ دەهێنیتە دی .
 نابیت رینگا لە و چێژ وەرگرتنە (دەم) بیانە ی منداڵ بگیریت . بە لکودە بیت ئە و شتانە
 پاکبکرتنە وە ، دەبیت تەنیا چاودێری ئە وە بەکەین ئە و شتە ی منداڵ دەخاتە
 دەمی وە لە رووی تەندروستی وە زیانی نەبیت ، هەندیکی دیکە پێویستیان
 بە مژینکی زیاتر هەیه و نابیت بە هیچ شیوە یە ئە م چێژ خوازییە یان قە دەغە بەکەین
 . بە درێژی یە ئە مین سالی تەمەنی منداڵ دەم گرینگترین ئاوینە یە ئە بە هۆیە وە ئە م
 جیهانە دەناسیت و بە جوانی دەکە ویت بەرچاوی وە ، بۆیە نابیت بە هیچ شیوە یە ئە
 رینگا لە م رەنگدانە وە ئاساییە بگیریت کاتی ئە پێویستی منداڵ بە جووین تیر نابیت ،
 نابیت خەیاڵبکرتن ئە ئە م پێویستی ونبوو و تەواو ، بە لکو بە چەند وینە یە کی
 لاواز تر بە هیز تر بە دیار دەکە ویتە وە ، چونکە لە وانە یە کۆرپە پەنجە ی خۆی بە مژیت و
 منداڵی گەر تر لە قوئای کۆرپە پیدا رەشکەر وە (مساحە) بجوویتو منداڵی
 پێگە یشتوو ش جگەرە بکیشیت ، لە وانە شە کۆرپە هەموو شتی ئە بجوویت و ، منداڵانی ش
 نینۆکیان بە ددان بقرتین .

سێکس و فێرکردنی منداڵ بۆ چوونە ئاودەست :

نامیزی سێکس و ئە ندامە کانی فێردانی پاشماوە ی خۆراک ئە وە ندە لە یە کتری نزیکن
 ئە شیوە ی چوونە ئاودەستی منداڵ لە پەر وەر دە ی سێکسی ئە ودا کاریگەری هەیه ،
 منداڵ لە دوو مین سالی لە دایکبوونی چێژ لە چوونە ئاودەست وەر دە گرت . بۆیە
 دیمەن و بۆنی پێسای و تەنانەت دەستی وەردانی ش بە هیچ جۆرێک قیزی منداڵە ئە
 هە ئاستینیت . لە بەر ئە وە کاتی ئە شیوە پاکە ئە ی چوونە ئاودەست فێری منداڵ
 دەکەین ، دەبیت زۆر ناگاداری ئە وە بین ئە منداڵ لە دەروونی خۆیدا رقی لە لە ش و
 دەرهاوێشتە کانی نەبیتە وە ، لە وانە یە هەنگاوی توندو خیرا ئە م هەستە لە دەروونی
 منداڵندا پەیدا بکات ئە تەواوی ئە ندامە کانی لە ش و ئە رکە کانی ئە ندامە کان مایە ی
 چێژ لێ وەرگرتن نین بە لکو مایە ی رقی بونە وە و قیزی بونە وە ن . پێشان دانی بی ئارامی

له فیږکردنی شیوهی پاک و خاوینی هیچ نه نجامیکي ئه ریښی نییه. مندال پئیش دووه مین سالی ته مه ن ناتوانیت له به تالکردنه وهی خوی کونترولی هه بیټ، هه روه ها له سی سالی شدا ناتوانیت به ویستی خوی میزکونترول بکات، زانراوه که مندالان تا ته مه نی (۵) سالی به نارپکی ده چنه ئاوده ست و به هیچ شیوه یه ک نابیت له سه ر نه مه گله بیان لی بکریټ.

کاتی بۆ یه که م جار مندال فیږی ئه وه ده که مین خوی به پاکي رابگریټ، ده بیټ وایان لی بکه مین ده ست له پیسایي خویان نه دن، به لام پیویست نییه ئه م سه رگه رمییه مندال به توندوتیژی ریگای لی بگریټ، به لکو بۆ سووده رگرتن له م چیژه قه ده غه کراوانه ده توانیټ به چهنه ریگایه کی جیگره وهی دیکه ریتمایي بگریټ، بۆ نمونه ده کریټ هه ندیک خیزو قوپو رهنگ و گله سوورو له گه ل ئاو) له به رده ستیان دابنریټ تا کو گه مه پییکه ن، له نه ستی ئه واندا، ئه م مادانه هاوشیوهی جیگری پیساییه راسته قینه که ده بن و چیژ به مندالان ده به خشن، هه روه ها به هوی له ده ستدانی چیژه سه ره کی و بنه رته ییه که زور هه ست به نارچه ته ناکه ن.

هه روه ها له وانیه که موکوپری له فیږکردندا ده رهنجامی خرابی هه بیټ کاتیک مندالیک له روهی چونه ئاوده ست وه هه ر به ئازادی بمینتیته وه له وانیه بۆ ماوه یه کی دوور دریژه به خوته پرکردن و پیسکردنی خوی بدات. هه لبه ته له وانیه ئه م کاره به لای منداله وه ئاسایي بیټ، به لام چیژی راسته قینه ی چونه ئاوده ست له ده ست ده دات. کاتیک مندالیک بۆ به ریوه بردنی خوی ئاماده یی وه ده ست ده هیټی، ده بیټ به وپه پی راشکاوی و خۆشه ویستییه وه داواکارییه که ی خۆمانی به گوچکه دا بچریټین، بۆ نمونه ئاوی پیبلین: (تانه و کاته ی زور بچوک بویت قه یدی نه بوو، چیژت له گه رمی خۆپیسکردن و خوته پرکردنی ئیو پیخه فت وه رده گرت، به لام ئیدی چه زناکه مین دریژه به م کاره بده یټ، ئیستا چه زده که مین بجیته ئاوده ست).

له یه که مین ساله کانی فیږکردن و به تایبه ت له پاککردنه وه به کاره یټانی پیوه ری گه رمیدا ده بیټ زور به ئاگا دارییه وه مامه له له گه ل مندالدا بکه مین و هه ولبه دین ئازار به مندال نه گات ده نا له وانیه ریگا و هه لومه رچی نوئ ترس له ده روونی مندالدا په یدا

بکات و له په یوه نډیبه سیکسیه کانی سرده می پتگه یشتندا شوینه واریکی ناپه سند و نه خواز او به جیبه یلیت. هه روه ها کاتیگ له (سمت) ی مندال ده دریت ده بیت ته و په پری ناگاداری به کار بیت، چونکه له وانه یه شوینه واریکی ناپه سند له په روه رده کردنی سیکسی مندالدا به جیبه یلیت، رهنگه مندال به هوی نزیکی نه ندامه کانییه وه له کاتی لیدان خوار دندا بؤ زمینه و پیشینه کانی چیژوه رگرتنی سیکسی به دوا ی نازاردا بگه ریت. زورن نه و ژن و میدانه ی که بهر له به سه ریردنی شه ویکی نه شنه به خش پیوستیان به شه رو کیشه و لیدان و کوتانیکي راسته قینه هه یه.

چیژه سیکسیه کان:

کاتیگ مندال به ره به ره له رووی جهسته یی و سوزییه وه په روه رده کراو گه شه یکرد، له ده ورو بهری نامیری زاو زیدا زیاتر چیژ له جهسته یی و ه رده گریت. لیژه شدا ده بیت نیمه به ته و اوی منداله که له هه سترکرن به چیژه جهسته ییه کان نازادو سه ریه ست بکه ین. له راستیدا ده بیت گرینگی به م خاله بدین که مندال له رووی سیکسیه وه پیوستییه کی زوری به رینمای نیمه هه یه، و ده بیت دلناییی په یدا بکات که هه سترکرنه جهسته ییه ناساییه کان له رووی سوزوه به هیچ شیوه یه ک زیان به خش نین.

کاتیگ که کچیکی بچوک به کلیتودسی خوی ده زانیت که (چیژ به خشترین) جیگای له شی نه وه نار هزایی له به رانه بر دایکی پیشان ده دات، ده بیت دایک به ناستیکی پیویست و ته و او تیگات و درکی ناوه کی وهوشیاریی هه بیت و بروادار بیت که به سه ریدا نه قیژینیت: (نابیت دست له م شوینه بدیت) به پیچه وانه وه بؤنه وه ی منداله که به شیوه یه کی ناسایی په روه رده بگریت و گه شه بکات وهه ست به ناساییتین چیژی نه ندامه کانی زاو زیی خوی بکات، ده بیت دایکه که له به رانه بر نه م مه سه له یه له دل ه وه شادوومان و خوشحال بیت. نه ک منداله که له ریگای دم و پاشکویدا هه ست به چیژ و خوشی بکات.

جیاوازییه سیکسیه کان:

مندالان جیاوازییه سیکسیه کان وه کو شتیکی سه لمینراو و برپار له سه ردرای دابینکراو نازانن، تا ماوه یه کی دووو دریژ جیاوازیی نیوان نافرته و

پياو بۆ ئەوان بەشىكە لە نەيئىيەكان و بۆ روونکردنەو و تىگەيشتنى ئەم جياوازييانە لەجيهانى خەيالدا ھۆكارى سەير و سەمەرە دادەتاشن، ھەر چەندە بمانەويٲ بە راشكوى وھاوپيٲيانەو لە چۆنيەتیی ئەم جياوازييانە ئاگاداريان بکەينەو، ھەر بپروايان واىە و دووپاتيشى دەکەنەو کە ھەرمزۆفٲك ئاميرى زاوژى پياوانەى ھەيە. پەنگە کچٲک وا خەيالٲبات کە ئاميرە پياوانەکەى بزر بووە يان بەھۆى ھۆشدارى و ئاگادارکردنەو لە دەستى چوو و بپرواى واىە کاتٲک خوورەوشتى خۆى چاک بکاتەو يان کەمٲک گەورەتر بٲٲ دووبارە ئاميرەکەى گەشە دەکاتەو. پەنگە بە ھەمان شىوہ کورٲک بە ترسەو دەرەنجامٲكى وھا دەستبەيٲٲ کە ھەركاتٲک ئاميرى نيرينەى خۆى لە دەست بدات ئەويش گرفتارى ھەمان چارەنووس بٲٲ. نابٲٲ داىك و باوكان بەم ترسانەى منداڵ ٲٲبکەنن و لە پاىەى خەيالٲتە منداڵى و بىرى پپوپوچى دابنٲن و بەقاقاو ٲٲبکەنينەو بۆ خەلکانى دىکە باسى بکەن. بە ٲٲچەوانەو ئەم جۆرە نيگەرانيانە شايانى گرینگى ٲٲدان و ئاورٲ لٲدانەو ھەيەكى تەواون و دەبٲٲ بۆلابردنى، بىر لە چارەسەر بکريٲتەو. دەبٲٲ ئٲمە ھەميشە منداڵان والٲبکەين راو بۆچوون و خەيالەکانى خۆيان دەربارەى جياوازى سٲکسى باسبکەن. بۆ نموونە دەتوانين ئاوا بە کچەکەى خۆمان بليٲن: (ھەندٲک کات کچان نيگەرانب چونکە دەبينن ئاميرى نيرينەيان نيە، ئايا تۆش ھەندٲک کات لەم بارەيەو توشى سەرسوپمان دەبٲٲ؟)، يان دەتوانين ئاوا بە کورٲک بليٲن: (ھەندٲک کات کورٲان توشى سەرسوپمان دەبن، چونکە دەبينن کچان ئاميرى پياوانيان نيە، ئايا تۆش ھەندٲک کات لەم بارەيەو بىردەکەيتەو؟ ھەندٲک کات کورٲان وا خەيال دەکەن کە چ ٲٲشھاتٲک بەسەر کچان دٲٲ بەسەر ئەوانيش دٲٲ لە کاتٲکدا وانىيە لەبەرئەو، کورٲ و کچ جياوازييان لەگەل يەکتريدا ھەيەو شىوہى دروستبوونيان بەتەواوى جياوازە. بە ھەمان ئاراستەش کورٲان دەبنە باوك و کچانيش دەبنە داىك).

ھەندٲک لە داىك و باوكان ھەول دەن بە بيٲبەھا کردن و بچووکردنەو جياوازى نيوان دوو رەگەز نيگەرانيى کچە بچووکەکان لابەرن و، لەوانەيە ئاوا بە کچٲک بليٲن: (براکەت لە ھەموو روويەکەو بە تۆ دەچٲٲ تەنيا ئەو ئاميرٲكى بچکۆلەى

ھەيە، لەبەر ئەوہ بەبى ھۆ مەگرى!) تەنانەت داىكىكى دىكە پېشنىيارى كوردبوو (بەگلە سوورەو قوپرە سوور) ئامىرىكى پياوانە بۆ كچەكەى دروست بكات، بى ئاگا لەوہى كە بەم رىگا چارەيەوہ لەئايىدەدا چەندىن گىرفتى جۆراو جۆرى بۆ دروست دەكات.

كاتىك مىندالىك بۆى روون دەبىتتەوہ كەوا لە رووى لەشناسىيەوہ لەنىوان كور و كچدا جياوازىيە ھەيە، باشتر وايە لەجيات بى بەھاكرىن و بچوككرىدەوہى ئەم جياوازىيانە زياتر و زياتر گرىنگى ئەم جياوازىيانە بۆ مىندال دوپات بەكىنەوہ، بۆ نموونە بۆى رافە بەكىن كە: (زۆر راستە، جياوازىيەكى گەورە لەنىوان كور و كچدا ھەيە، تۆ ئامىرى پياوانەت ھەيە بۆىە كورپىت كاتىك كە گەورە بوويت دەبىتە باوك). ھەروەھا دەبىت ئاواش بەكچان بلىين: (تۆ كچىت و ئامىرى ئافرەتانەت ھەيە، كاتىك كە گەورەبوويت دەبىتە داىك، خۆشحالم كە دەزانىت و بۆت روونبۆتەوہ كەكچان بەشىوہىەك و كورانىش بەشىوہىەكى دىكە دروستكراون).

دەبىت لەم بارەيەوہ راو گوزارشتەكانمان بە تەواوى رۆشن و دەستنىشانكەرىن بەشىوہىەك جلەو گىرى لەھەر جۆرە ھەلەو خەيالبلالوى و لاسايىكرىدەوہو ھاوشىوہى سىكىسى بكات.

وہ لامدانەوہى پرسىيارەكان:

ئامۆزگارىكى نوئ بۆ يەكەمىن وتاردانى خۆى لەھەواى ئازاددا ھاتە گوندىك، بەلام جگە لە گاوانىك زياتر گونگرىكى دىكەى نەدۆزىيەوہ، لەبەر ئەوہ لەگەل ئەو تاكە گونگرەدا پرسوپراىكرىد، گوتى: ئايا ئەوئەندە دەھىنى زەحمەت بكىشىت لەپىناو وتاردانىكى پىر لە ئامۆزگارى بۆ تاكەكەسىك خۆى ماندوو بكات ؟ گاوان لەوہ لامدا پىيگوت: (ئاتوانم لەم بارەيەوہ راى خۆم بەدەم، چونكە لە گاوانىك زياتر ھىچى دىكە نىم، بەلام تەنيا دەتوانم ئەوہت پىبلىم كە ھەركاتىك من بۆ ئالىك دانى گايەكانم دەھاتمە ئىرە و تەنيا گايەكەم دەدۆزىيەوہ زۆر ناپرەحەت دەبووم ئەگەر ئالىكم نەدابوايە). ئامۆزگار سوپاسى كردوو وتارىكى زۆر دوورودرئىزى بۆدا كە پىشتر ئامادەى كوردبوو. كاتىك وتارى ئامۆزگارەكە كۆتايى ھات لەگاوانەكەى پرسى ئايا

شتىكى لەم وتارە ھەلكراند يان نا؟ گاوان لەو ھەلامدا گوتى: (ناتوانم لەم بارەيەو ھەراوچوونى خۆم دەريبرم، چونكە دەريارەى وتاردان زانيارىيەكى تەواوم نىيە و تەنيا گاوانىكم، ھەلى كاتىك بۆ ئالىكدانى گايەكان دەھاتمە ئىرە و تەنيا يەك گام بەرچا و دەكەوت ھەرگىز گشت ئالىكەكەم دەرخواردى تاكە گايەك نەدەدا).

بەپىچەوانەو ھەى ئەم وتارىبژە نابىت دەريارەى روونكردەو ھەى پىكھاتەى سىكىسى لەماو ھەىكى كەمدا پەلە بكەين و ھەمووشتىك بۆ منداڵ روونكەينەو ھەو لە زانيارى بەخشىندا پەلە بكەين. لەھەمان كاتىشدا ھىچ بيانوويەك نىيە بۆ ئەو ھەى بەو پەرى راشكاوى و راستگوويەو ھەلامى پرسىارەكانى منداڵ نەدەينەو، ھىچ پىويست ناكات وانەھەىكى دوورودرژى مامانى بلىينەو. دەبىت ھەلامى ئىمە بۆ پرسىارە سىكىسيەكان كورت و بەسوود بىت و لەيەك دوورستە زياتر تىنەپەرىنىت نەك درىژدادەرى تىدا بكەين و شىرو رىويى بۆ بەھىينەو. تەمەنى گونجاو بۆ زانيارىيەخشىن و ئاگادار كردەو ھەى منداڵان دەريارەى مەسەلە سىكىسيەكان ئەوكاتەيە كە پرسىار دەريارەى ئەم مەسەلانە بكەن. كاتىك كورپىزگەيەكى بچووكى دووسالە يان سى سالە ئاماژە بە ئامىرى زاوژى خۆى دەكات و دەپرسىت: (ئەمانە چىن؟) دەبى بە شىو ھەىكى دروست بلىين: (ئەمانە ئامىرى پىاوانەى تۆن)، لەوانەيە منداڵان بەچا و لىكەرى گەرە سالان ناوى ئەم ئامىرانە بەناو ھەباو ھەكانى دىكەى بخوینەو كە بۆ تەمەن بچووكەكان ئاساى و باو ھەگەل ھەموو ئەمانەشدا دەبىت داىك و باوك ناوى راستەقىنەى ئامىرەكان بە منداڵان بلىين.

كاتىك منداڵ دەپرسىت منداڵ لەكوپو ھەى؟ نابىت لەو ھەلامدا پى بلىين لەكىسەى دكتور يان لەنەخوشخانە يان لەفروشگا يان لەبەرىو بەرايەتى پۆستە دىت، دەبىت پى بلىين كە: (لەجىگايەكى تايبەتيدا لەناو ھەى داىكدا گەشە دەكات و دروست دەبىت). دەريارەى ئەو ھەى كە ئايا پىويستە بەراشكاويەو پىيگوتريت: كە (ئەم شوپنە تايبەتییە منداڵانى داىكە) لەم بارو كاتانەدا دەبىت پرسىارەكانى دىكەى منداڵ لە بەرچا و بگىرین.

ھەر ھەى بەشىو ھەىكى گشتى دەبىت لەسەر ھەى دەستپىكردى كۆرپەيەو ھەى منداڵان ناو ھەرى ئامىرى زاوژى خۆيان و جىاوازى شىكارى و پىكھاتەى نىوان

دوو ره گهزی جیاواز بزائن. نابیت بۆ زانیاریبه خشین و ئاشنابوون به مهسه له سیکسیه کان گژوگیاو ناژهل به نمونه بهینرینه وه. ده بیت خۆمان له م مهسه له یه به دووربخه یه وه که (سلما فریبیرگ) (SELMA FRAIBERK) له چیرۆکی (فیلی کشتوکالی) باسیده کات. ئه ویش چیرۆکی مندالئیکی بچوکه که له کاتی مندالبوونی دایکیدا نیردراوه ته ته ویله یه که تا کوو چۆنیه تیی هاتنه دونیای گویره که یه که و دواتریش مندالبوونی دایکی بۆ روونبیته وه. له کاتی گه پانه وه ی بۆ ماله وه به باوکی ده لیت: بابه گیان! له هه مووشتیک گه یشتم ته نیا پیم بلی بزائم جوانه گایه که هاته لای دایکم یان دایکم چووه لای جوانه گاکه).

هه میسه دوو مهسه له جیگای تیپینی گشت مندالانن: (چۆن مندال دروست ده بیت وچۆن زارسک دیته سهر دونیاوه؟! پیتش ئه وه ی وه لایم ئه م دووپرسیاره بده یه وه، باشتره زانیاری وئاگاداریمان له سهر خه یالکردنی مندال هه بیت دهرباره ی شیوه ی دروستبوون وه دایکبوونی مندال. ئه وه به گشتی له م وه لامانه پشتبه خواردن و وه دیهینانی پیوستیه کان ده به ستیت. کورپیزگه یه کی بچکوله ی هوشمه ند خه یالکردنی خۆی به م شیوه یه راهه کرد: (مندالی باش له خوراکي باشه وه دروست ده بیت، ئه وان له سکی دایکدا گه شه ده که ن و له ژیره وه ی سکی دایکه وه دینه ده ری). ده بیت روونکردنه وه کانی ئیمه راست و دروست بن. وه لی ههچ پیوست به وه ناکات ته واوی پرۆسه ی سیکس بۆ مندال راهه بکه ین. ئه وه نده به سه که پیی پیشان بده ین و بۆی روونبکه یه وه که: (کاتیک دایکیک و باوکیک ده یانه ویت بینه خاوه نی مندال، خانه یه کی له شی باوک به خانه یه کی له شی دایک ده به ستریت وده ست به گه شه کردن ده کات، کاتیک به پیی پیوست گه وره بوو له ئه ندایم زاوژی دایک دیته ده ری. هه ندیک کات مندال ده پرسیت کاتیک مندال له ناوه وه دیته ده ری ئه ی پیتشر له کوئی بووه؟ باشتره مۆله تی پینه ده ین تا ئه م ناسته ده ست له به شه ورده کانی کرده که وه ربدا و بیته ناویه وه. به پیچه وانه وه ده توانریت به وینه ی مروفیک یان سوود وه رگرتن له بووکۆله یه که شوینی هاتنه ده ره وه ی مندالی پیی پیشان بدری. له وانه یه وه لامه کانی ئیمه بۆ ماوه یه کی کورت بپوا به مندال بهینیت. له وانه یه پاش ماوه یه کی که م و به زیادکردنی چه ند روونکردنه وه یه کی دیکه وه بگه ریته وه سهر

پرسپاره که. هه رکاتیک مندال سهر له نوی بپرسیت: (مندال چۆن دیته سهر دنیا؟) ئیمه ناتوانین وه لامیکي کاملترو چروپرتري بدهینه وه، بۆنموونه ناتوانین بوی روونبکهینه وه: (باوک له له شی دایک دست به دروستکردنی مندال دهکات. شله یه ک به ناوی سپیرم که خانه ی زور بچوکی گه ردیله یی له خو گرتووه و له له شی باوک دیته ده ری و ده چیته له شی دایکه وه و یه کیک له م خانانه له گه ل هیلکه ی دایک به یه کده گن و، به به یه ککه یشتنی ئم دوو خانه یه ش مندال دروست ده بیئت).

له وانه یه پرسپاری دواتری مندال ئه و پرسپاره بیئت که به گشتی دایکان و باوکان کاتیک گوئیان لیده بیئت هه ست به نارچه تی ده که ن: (چۆن چۆنی خانه ی باوک ده چیته له شی دایکه وه)، لیره دا ده بیئت سهر له نوی له سهر خه یالی خودی مندال که داوی لیکنده وه و روونکردنه وه و پرسپارمان هه بیئت. دور نییه که گریمانه کانی (تۆدان) مان له زمانی مندال که وه گوئی لی بیئت و له سهر ئم بناغه یه شه وه له وانه یه بپرسیت: (بابه تویه که له له شی دایه دا ده چینی)، یان گریمانه ی تو خواردن به نموونه به یی بیته وه و پیشانی بدات که: (بابه به دایه ده لیت ناوکی میوه یه ک قووت بدات، یان یان له فله سه فه ی رواندن گول ئیله ام وهر بگریت و بلیت: (بابه ئه و تویه ده باته له شی دایکه وه که مندالی لی دروست ده بیئت) یان قسه له سهر پرۆسه ی نه شته رگه ری ده کات: (دکتور به نه شته رگه ری تویه که له له شی دایکدا ده چینی بیت)، له م جوړه هه لومه رجه دا ده توانریت به شیوه یه کی کورت وه لامی پرسپاره کانی مندال بدریته وه: (توو له نامیری پیاوانه ی باوکدا دیته دهره وه و ده چیته نامیری سیکسی دایکه وه). له م کاته دا زور به جییه جیاوازی نیوان سپیرم و میز بۆ مندال راهه بگریت: (میز پاشماوه پیسه کانی له شه له کاتیکدا سپیرم شله یه که و خانه ی گیانداره ورده گه ردیله ییه کان له خو ده گریت).

له وانه یه پرسپاری دواتری مندال به م شیوه یه بیئت: (چ کاتیک توو بابه مندال دروست ده که ن؟) به پیچه وانه ی خه یالکردن و بیروپای دایک و باوکان، ئم پرسپاره ئه وه نده قیزه ون و ناپه سهند نییه و ده توانریت وه لامیکي کورتتری بدریته وه: (دایک و باوک بۆ ئم کاره کاتیکي نارامی وه ها هه لده بزیرن که به ته واوی ته نیابن. ئه وان که یه کترین خو شبویت حه زده که ن بینه خاوه نی مندال و هه ردوکیان سۆزو خو شه ویستی

پېببەخشن.) لەوانەيە پېويست بېت ئەمەشى بۆزىادبكرىت كە: (كە جووتبوون شتىكى كەسى و تايبەتییە.) هەندىك كور حەز دەكەن باوكانىش بتوانن منداڵيان بېيت لەبەر ئەو ئەم پرسیارە دەكەن: (بۆچى تۆى دايك ناچىتە نىولەشى باوكەو؟) دەبېت ئەم پرسیارە بەشۆوھەيكى وەها وەلام بەدرىتەو و بە جوانى روون بكرىتەو كە لەشى دايك شوينىكى ھەيە ناوى (منداڵانە) كەتيايدا منداڵ دەتوانىت گەشە بكات ،بەلام لەشى باوك ئەم شوينەى نىيە. منداڵ دەپرسىت: (بۆ؟) دەبېت وەلامى بەدرىتەو: (چونكە پىنكەتەى لەشى پياو و ژن جياوازە.

پېويستە دلىيايى پېببەخشرىت كە منداڵ جگە لە دايك پېويستى بە باوكىك ھەيە تاكو سۆز و خۆشەويستى پېببەخشرىت و پارىزگارى لىبكات.
لەشى رووت:

زۆرن ئەو مالانەى كە ھەر بەئوردوگاي رووتەكان دەمىننەو، باوكان و منداڵانى رووت و قووت لەو بەھەشتەى كە وەك ئادەم و حەوا بۆ خۆيان درووستيانكردووھ تىك وەردىن ،لەگەل ھەموو ئەمانەشدا ئەو منداڵانەى كە لەكە شۆوھەوايەكى ئاوادا گەشەدەكەن و پەرەردە دەكرين، لە نىگەرانى و ھەستكردن بە كەموكوپى دەربارەى لەشى مرۆف پارىزراو نين، چونكە بينين و تەماشاكردنى راستەوخۆ نەك تەنيا لەوانەيە ھەستى پشكنين و گەران تىرنەكات بەلكو بەپېچەوانەو پەنگە ھەندىك ئارەزوو و ھەوەسى وەها زياتر و زياتر بچولئىت كە ھەرگىز پەسندو كردهيى نىيە.

(بىتسى BETSY) كە كچىكى (٤) سالانە رىگاي پى درا لەگەل باوكى خۆى بشوات.ئەوچىزى لەبينى لەشى رووتى باوكى وەردەگرت و ستايشى خۆشئەندامى ئەوى دەكرد، بەلام جارىك ھەوەسى ھىنا دەست لە ئامىرى پياوانەى باوكى بدات، باوكى بەتەواوى ئازادىخوازى فەرامۆ شكردوو دەستى كچەكەى بۆ پشەتەو پال پتوھنا. لە قۆناغى شىرە خۆرىدا ديمەن و دەست لىدان لەمەكى رووتى دايك، ئارەزووى مژنى دەجولئىت و دەتوانىت بە ئاسانى ئەم ئارەزوو تىرىكرىت، بەلام لەو قۆناغانەى كە منداڵ بەتەمەنترە. لەوانەيە ديمەنى رووتى لەشى دايك يان باوك ئارەزووى سىكىسى و ئامىرى زاوئى منداڵ بچولئىت كە ھەرگىز لەو تەمەنە

بچوکه دا ناتوانریت تیر بکریټ. که واته له م بارودوخه دا ده بیټ نه نجامیکي وها به دست بهینین که باشتره بگه پیننه وه سهر (دور که وتنه وه له هوهس و پاکدامین په رستی) ی سهرده می (فیکتوریا) یان نا؟ نابیت له داپوشینی شوینه شه رمهینه کانی وه که نه دمامی سیس و هتد زیده پوی بکهین، به لکو ته نیا ده بیټ، چ بؤ دلنیایی و حه سانه وهی خو مان و چ بؤ نارامی روله کانمان ناگامان له له شی روتی خو مان بیټ و چاودیری بکهین. ده کریټ مؤله ت به مندالانمان بدهین له کاتی خو شوشتن و جلو به رگ پو شینی خو ماندا و له کاته پتویسته کاندایینه نیو گه رماوه وه، به لام نابی به هیچ جوریک ستایشی نه و نازادییه بکهین و مندالان له سهر نه م هاتنه ژوره وه یه هان بدهین. به تاییه ت ده بیټ چاودیرو ناگاداری نه و شته بین که مندالانمان وا نه زانن که حه زده کهین نه دمامه کانی له شمان پیشکنن و ببینن. کاتیک خو مان ده دینه بهر تیشکی خو ر یان به روتی وهرزش ده کهین و مندالان مؤله ت وهرده گرن له ویدا ناماده بن، په رنکه واخه یال بکهن که هه رته نیا بؤ هاتنه نه م شوینه مؤله تیان پینه دراوه، به لکو چاوه پوانی نه وه شیان لیده کهین بؤ رازی کردنی نیمه کاریک نه نجام بدهن، له بهر نه وه ده وروژین و نارپه حه ت ده بن و له جیهانی خه یالدا دست به نه نجامدانی چهند کاریکی خه نده هیټ ده کهن، نیمه نه وه به دروست ده زانین که مندالان ده رپاره ی له شی مروؤ حه زیکی توندیان بؤ پشکنین هه یه. نه وان جیاوازی نیوان کورپکی بچوک و کچیکی بچوک ده کهن. ماوه ماوه ته ماشای له شی نیمه ش ده کهن، به لام هه میشه تینووی نه وهن که زیاتر ته ماشای له شی نیمه بکهن، ده بیټ زانیاریمان له سهر حه زی پشکنینی نه واندا هه بیټ و، له شی روتی خو مان زور به وان پیشان نه ددهین، ده توانین ناوا به مندال بلین: (تو حه زده کهیت ببینیت له شی من چونه، وه لی ده مه ویت له گه رماودا ته نیام بؤ تو نه وه رافه ده کهم که گه وره سالان چوئن، نه وه نده به سه تو پرسیار بکهیت و منیش وه لامت بده مه وه.) نه م جو ره مامه له یه، حه زی پشکنینی مندال جله و گبرده کات و زیانی شی پیناگه به نیت، به لکو ته نیا نه م حه زی پشکنینه ده خاته ری ره ویکي دروسترو سه لامه تر. به مشیوه یه له جیات نه وهی حه زی پشکنین به نیگار کردن و دست لیدان به دیار بخریټ به قسه پیشان ده دریت.

پيڅهف و و ژووری نوستن:

به هیچ شیوه یه که خوتنی مندال له یه که پیخهف و له سر یه که سیسه م و له که نار دایک و باوک پیویست و په سندنیه. مندالان زیاتر له وهی که نیمه بیرى لیده که یه وه توانای بینین و بیستنیان هیه. به و گرمانه یه ی که نه وان له و شتانه ناگن که له دهر و به ریاند روده دات، به لام دیمه ن و دهنکه کان له زه یینیان نه خش ده به سستی و له وانیه له شیوه ی ترس و مؤته که به دیار بکه ویت. مه ترسیی ئه م غافلپیه زور روونه به و مانایه ی که مندالان ته نانه ت له و هه لومه رجانه ی که به راستی که پرو کویرن یان به قهستی خوله خو یان بخن، هه رگیز نه نابینان ونه که پرو کویریشن.

به زوری و به شیوه یه کی گشتی خانوو و ماله کانی نیمه درى سیکنس، به و مانایه ی که که متر له خانوو و ناپارتمان نوپیه کاندای بؤ به ته نیابوونی ژنومیرد شوینیکى له بارو چول و نارامی تیدانییه، دیواره کان باریک و ته نکن مندالان هه میشه له دایکان و باوکانیان نریکن، هه ر بؤ لایه نی شارستانیه تمان نه وه نده جیگای شانازی نییه که دهنگی عشق و کاتی تیکه ل بوون زیاتر زیاتر کورترو کپتر بکریته وه.

خه یالی ئومیدبهر

له ژبانی هه رکور و کچیکى بچکوله داو له ته مه نی نیوان ۳- ۵ سالیدا کاتی که دیته پیشى که واهه زده که ن دایکیان به رده وام وابه ستیان بیست. دایک یه که مین خو شه ویستی نه وه و به هیچ شیوه یه که ناماده نییه که سیکی دیکه عشقی پیببه خشیت. هه روه ها کچیش له دل وه داواکاری خو شه ویستی باوک و له تاییدکردنی نه م خو شه ویستی نه وه نده سه ختگیره که هیچ ها و به شیک و رکابه ریک قه بوول ناکات. ده بیست به ته و او ی ناگاداری نه وه بین که نه م خو شه ویستی نه مئیدبهره به قسه و جووله هان نه دریت وستایش نه کریت و نه وروژینریت. ته نانه ت نابیت دایکى ناکل و رو شنبیر به گالته ش بانگی کوره بچو که که ی خو ی به (پیاوه به هیزه که ی من! یان نازیزه بچکوله که م بانگ بکات). نابیت باوکیش به (دولبه ر) بانگی که که ی بکات. نه مانه راست نه و ده ورانه ن که مندالان چه زده که ن به درژیای ته مه نیان بیگین، له کاتی که ده بیست هه رچی زووتره له گپرانى نه م رولانه به دوور

بخړینه وه. ئیمه نابیت به هاندان و وروژاندنی نه وان بؤ دريژه دان به خه يالکردنه ئومید بهر و نه نجام قه بولنه که ره کان ئیش و ئازارو غه مورهنجانیان زیاتر بکه ين ، میهره بانئی له سنور به دهری دایک و باوک و دایه نه کان و رهفتاری وه ک ماچکردنی دهم و لیوی مندال و نه وازشکردنی ئامیره سیکسییه کانی، بؤمندالان ئاساییه، به لام له جیات خو شحالی و شادومانی هه سترکردن به گونا هکاری له دهروونی منداله که دا دروست دهکات و وروژاندنه سیکسییه کانی مندال له لایه ن دایک و باوک وه جانه گهر به قسه کردن یان به نه وازشکردنی جه سته یی نه نجام بدریت، یاسای سه لمینراو نه وه یه که له رووی سیکسییه وه مندال وابه سته یی دایک و باوک دهکات و نایه لیت ره مه کی سیکس و خو شه ویستی له منداله که دا به شیوه یه کی ئاسایی گه شه بکات.

دهسته پر:

له وانیه له سه رده می مندالیدا دهسته پر بیته مایه ی ئارامیی مندالان، به لام به بیگومان نارپه حه تی نه ندیشه و کیشمه کیچی زهینی بؤ دایکان و باوکان دروست دهکات.

له وانیه مندالان به په نابردنه بهر دهسته پر له کاتی ته نیاییدا چیژ له بوونی خو یان وه ریگرن و له کاته کانی بیکاری و دهسته تالیدا له بیزاری دهریاز بین و له هه مبهر نارپه زایی خه لکانی دیکه دلخو شی و خه یال ئاسووده یی وه دهسته بهینن. به پیچه وانوه بؤ دایکان و باوکان مایه ی دوودلی و نیگه رانی ده بیت، دیمه نی نه و منداله (۵) ساله یه ی که له بهرچاوی خه لکی لاده چیته و له شویننکی چولدا گه مه به ئامیری زاوژی خوی دهکات بؤ نوخوازترین دایک مایه ی شهرمه زاری و نارپه حه تی خه یاله.

دایکان و باوکانی نه م روژگاره چه ندین جار گو ییان لیووه و خویندوویانه ته وه به تاقیکردنه وه ش نه وه یان بؤ یان سه لمینراوه که دهسته پر هیچ جوړه مه ترسییه کی نییه و به هیچ جوړیک و به پیچه وانوه ی راو بؤچوونه کان نابیته هو ی شیئی و نه زوکی بؤ توانایی سیکسی و دهیه ها به لای دیکه که چه ندین سه رده مه خراوه ته پال نه م پرؤسه یه وه، به لام هه مان نه م دلنیا کردنه وانه ش مایه ی نیگه رانین به جوړیک که هیچ

كەس بە ويستى خۆى خۇراكيك ناكړيټ كەپپى بلين چەند جۆره ژاريكى تىدايه يان بېروا بەوكەسە ناكات كەپپى بگوتريټ كە چەند تاوانيكي كر دووہ .

لەرووى ئاقلانىيەتەوہ دايك و باوك بەراستى دەزانن كە لەوانەيە دەستەپەر بەقۇناغىكى پەرور دەيى حەزى سىكسىى منداڭ بزميردرىټ، بەلام لەرووى سۆزىيەوہ بەم نامازەو بەلگەيە رازى نابن، لەوانەيە بتوانريټ بگوتريټ كە نارەزايى ئەوان لەسەر دەستەپەر تا ئاستىكى زۆر بەجىيە . روونكر دنەوہ يەك ھەيە دەليټ چىزى خود لە خود دەبيټە ھۆى ئەوہى كە منداڭ كەمتر بچيټە ژيەر دەسەلاتى دايك و باوك و مامۇستايانى خۆى، كاتىك خوى بەم چىزۇ خۇشيبە كور تەوہ گرت، بۇ چىزۇ ەوەرگرتن جگە لە خۆى پەنا بۇ كەسى دىكەى نابات و بەبى ھەولئىكى زۆر و بەبى يارمەتى ەوەرگرتن لە خەلكانى دىكە جىهان و چىزەكانى لەژيەر دەستى خۇيدا دەبينىتەوہ ئەم گوتەيەى كە دەليټ: (دەستەپەر دەبيټە ھۆى ئەوہى منداڭ كەمتر سەروكارى لەگەل كەسانى سەرنجراكيشدا ھەبيټ) لەھەموو روويەكەوہ دروستە . لەوانەيە خوگرتنى منداڭ بەدەستەپەر بۇ چاكر دنەوہو راستكر دنەوہى كارە ناپەسندو شكستەكانى بىيټە دلدانەوہو سەرگەرمى و دلخۇشيبەكى وا كە بەئاسانى دەستى پىبگات ويەوپەرى سادەيىوہ جىگرەوہى كۆشش و ھەنگاوه نەريئەكانى بيټ .

چوونى منداڭان بۇ نىو دونىاي شارستانى پەيوەندى بەوہ ھەيە كە لەبەرانبەر ئەو چىزئانەدا چا و بپۆشيت كەوا لەدەستەپەر پاىەدارترن . ئەم چىزە پاىەدارانە لەقۇناغى يەكەمدا لەنىو رۆشنايى سۆز وميھرى دايك و باوك و لەقۇناغى دووھميشدا لەسايەى رەزامەندى كۆمەلگاوه ديټەدى، خۇشەويستى وچاودىريى دايك و باوك نەك تەنيا پىويستىيەكانى منداڭان دەھينىتەدى، بەلكو بۇ خۇشەويستى و رەزامەندى كۆمەلگا چەند نياز و پىويستىيەكى نوئ لەدەرروونى ئەواندا دەھينىتە دى .

لەبەرئەوہ كە منداڭان تامى خۇشەويستى بچيژن لەتەواوى سۆز و ميھرو خۇشەويستى زياترى خانەوادە بە ئاسانىيەكى زياترەوہ حەزەدەكەن رەوشت و رەفتارى خۇيان بگۆرن .

لەوانەيە دايكان و باوكان تا ئاستىك فشاربخەنە سەر منداڭ بۇ ئەوہى واز لە دەستەپەر بەھينىټ، ھەلبەتە نەك بۇ ئەوہى ئەم خووہ لەرووى تەندروستىيەوہ

زیانبه خشه، به لگومه ترسیان له وه هیه و بۆ ئه وه یه که په یوه نډیه کومه لایه تیه کان و گه شه کردن و په روه رده ی که سایه تییان تووشی گپروگرفت دهکات، به لام ده بیته ئه و فشاره زور به گونجاوی و لوژیکیه وه به پړوه بجیت نه گه رنا ده بیته هوی په یداکردنی کیشمه کیشی توند.

ریگا چاره ی ئه م مه سه له یه بریتیه له وه ی که هه رله سه ره تای به دیارکه وتنی منداله وه سوزو میهرو خوشه ویستی پبببه خشین و، به هوی سه رچاوه و کانیاهه کانی خوشه ویستی و دؤستایه تی راسته قینه وه دلّی مندالّ به جوریک سه رمه ست بکه ین که بوی روونبیته وه و درک به وه بکات که ده سه تپه ر تاکه هؤکاری چیژ وه رگرتن و شادومانی ئه ونیه، ده بیته چیژه ره سه ن و بنه په تیه کان له په یوه نډیه که سی و هه نگاوه شایسته کانی گرینگپیدانییه وه وه دیبیت ،کاتیک مامه له کان و ابن ده سه تپه ر نابیته هوی دروستکردنی کیشی دژوار، به لکو وه کو ریگا چاره یه کی دیکه خوی ده نوینیت.

گه مه پاساغه کان: گه مه سیکیسه کان:

کوړپه تازه له دایکبووه کان چه زده که ن له شی خویان بپشکنن و مندالانی گه وره تریش چه زده که ن به باشی به له شی یه کتری ناشنابن، ئه م تینویه تیه ی گه پان و پشکنینه ش به ئاسانی دانامرکیت و کپ ناکریت. جیاوازی شیکاری و پیکهاته ی له ش ههستی پشکنین و به دوا داکه پانی مندالان ده جولینیت و ئه وان ده خاته سه ر ئه و باره ی که زیاتر و زیاتر بارودوخی بونیادی له ش و ئه ندامه کانی بپشکنن تاکو بویان روونبیته وه که له رووی چه سه تیه وه که موکوړپیان نییه.

ته نانه ت کاتیک راستیه کانیسیان بۆ روونکریته وه و هه سه ته کانیان شه نوکه و بکریت له وانیه برپا نه هیتن و بۆ وه ده سه ته پنیانی دلّارامی خویان ده ست به پشکنین و جولاندن و ده ست لیّدانی له شی یه کتری بکه ن. ئه وان بۆ تیژکردنی ئه م ئاره زوه ی خویان چه نډین گه مه ی وه ک پشکنینی دکتور بۆ نه خو ش و یان ژیانی ژن و میړدایه تی داده هیتن. له وانیه به نه پنی ته ماشای له شی رووتی یه کتری بکه ن و ته نانه ت منداله بی شه رمتره کان هه نگاوی گه وره تریش ده هاوین. بۆ نمونه له وانیه به په زامه نډیه هه ردوولا گه مه به ئامیری زاوژی یه کتری بکه ن و له هه نډیک بارودوخی دیکه دا

ههنگاوی گوره تر له م گه مه مندالانیه ده هاوین، له هه موو روویه که وه له تیکه لیبون وعه شقبازیدا لاسایی گوره سالان ده که نه وه.

ناساییه که دایک و باوک هر له گه ل ناگادار بوونیان بهم رووداوه نارپه چه تکارانه، ده خه جلین، زوربه ی جاریش دهرباره ی نه نجامه کو تاییه کانی ناقیبه تی نه م گه مانه زیده پوی دی ده کن و له وه دهرسن که جگه رگوشه کانیان له کاتی پیگه یشتن و ره سیندا بینه په کیک له شیتته کانی سیکس.

ته نانه ت روشنبیرترین دایک و باوک نه گره له رووی مه سه له سیکسیه کانی مندالانیشدا ناگاداریه کی ته واویان هه بیته ناتوان نارپه چه تی خوشیان بشارنه وه کاتیک مندالانیا ن ده چنه نیو نه م جیهانه سیکسیانه وه له وانه په خو یان له لی دانی مندال به دووربخه نه وه و سستوسووی نه کن، به لام دوولن له وه ی چون نه م جوره رهفتارانه ی مندال جله وگریبکن. ته نانه ت هه ندیک له دایک و باوکان له خو یان ده پرسن نایا راسته ده ست بخریته نیو نه م کاروباره تاییه تیانه ی مندالانه وه، نایا نه م ده ستیوه ردانه له جیهانه سیکسیه کانی مندالان هی دمه به ژیانی ناینده یان ناگه یه نیت؟ نیستا ده بیته بزانیته که زیانی گه مه نه نینییه سیکسیه کان له چیدایه؟ زیانی نه م گه مانه له وه دایه که هه سترکنن به که موکوری له ده روونی مندالاندا دروست ده کات وجگه له مه ش، پیویستییه کانیسی دابین ناکات، کاتیک کچیکی بچوکی دووسی ساله به سه رسورمانه وه سه یری شیوه ی میزکردنی کورپکی بچوک ده کات له رووی شیکاری و پیکهاته ی جهسته ییه وه هه سته ی پشکنین و گه پانی زور به جییه، چونکه چه زده کات جیاوازی سیکسی بو روون بیته وه. که له باخچه ی ساوایاندا کچ و کورپ ده چنه نیو یه ک ناوده سته وه ده بیته به هو ی ته ماشاگردنکی راسته وخو هه سته ی پشکنین و به دوا داگه رانیان تیر بکریته، به شیوه یه ک ده بیته مندالیکی ناسایی له کلاسی یه که مدایا به پی پی پیویست چه زی پشکنین و به دوا داگه پانی خو ی کپ کرد بیته و راستییه کانی و هرگرتبیته، له بهر نه وه هه رکاتیک به رده وام له ژیر چاوانییه وه له بهر انبهر نه ندامی سیکسی خه لکانی دیکه دریزه ی به نیگا کردن و رامن دا، ده بیته بزانی که نه م نیگا کردنه نه نینیانه ته نیا له هه سته ی پشکنین و به دوا داگه پاندا سه رچاوه ی نه گرتووه، دریزه دانی مندال بهم شیوازو رهفتاره نیشانه ی نه وه یه که گرفتاری

شله ژان و دوودلی بووه، ده بیټ بؤ نه هیشتنی نم نیگه رانییه ی هنگاو هه لیه پیریت. جگه له مانه ش، پیوستیه راسته قینه که ی منداله که به نیگا کردن نایه ته دی، چونکه پیوستی مه یخوړیک ته نیا به نوشینی کهول دابین نایټ. له بهر نه وه ده بیټ به میهره بانى و زیره کییه وه چاوی نازه لانه ی مندالان له روى حزی پشکنین و به دواگه راندا سنور به ندبکریټ و چاودیری بکریټ، به شیوه یه که له کاتی تیکه لایوون له گه ل هاوره گه زه کانی خو ی یان ره گزی جیاواز پیټ له سنوری خو ی نه با ته ده ریټ.

کاتی که دایک یان باوکیک کچ و کوړیکى بچوک به بیټ شه لواری و جلو به رگی هه لدر او وه غافلگیر ده که ن، نایټ لیان بپرسن: (چیده که ن؟) له بهر نه وه ی هه رکا تی که مندالان راستیه که بلین دایکان و باوکان زور نار په حه ت ده بن. نایټ مندالان به هو ی نه م روود او وه سه رزه نشت و شه رمه نده بکریټ، هه روه ها نایټ بؤ نه وه ره فتاره ی هو کاریکى داتاشراو به پیریت ته وه، یان به هانه ی ساده و ناسانی وه که: (نایا بیر ناکه یته وه که به م که شوه وا سارده وه نایټ خو ت روت بکه یته وه) ی بؤ بدوزریت ته وه، به لکو به پیچه وانه وه ده بیټ فرمان به مندالان بدریت که جلو به رگی خو ی ریکبخته وه وه گه مه یه کی دیکه بکات، پاش رویشتنی منداله میوانه که ده بیټ به راشکاو ی با به ته که له گه ل مندالان باسکریټ و ریټ و راست پیټیگوتریټ: (تو پینی PENNY ده تانه ویست جلو به رگ داکه ن، نایټ نه م ره فتاره بکریټ. بینیم ده ست له نامیری زاوژی نافرده تانه ی پینی ده دا: نه م کاره ریگا پیټنه دراوه.) منداله بچو که کان بؤ یه نه م ره فتاره ده که ن ده یانه ویت بزانه بچی کوړ نامیری پیاوانه ی هیه و کچ نیه تی؟ هه رکا تی که له م باره یه وه توش پرسیا ریټ هه بوو ده توانیت له منی بکه یه تا کو با به ته که ت بو رافه بکه م. به لام نایټ جلو به رگ له بهر هاوگه مه کانت بکه یته وه). ریگاوشیوازی ناشتیخوازانه و نارا می نیمه ده بیټه هو ی نه وه ی که تا قیردنه وه سیکسیه کانی مندالان سنور به ندبکریټ به بیټ نه وه ی له بهر ان بهر سیکس و خوشه ویستیدا هیدمه به حزی بگات.

قسه ی کرچوکال و ناشرین:

هیچ دایک و باوکیک حه زنا که ن روله کانیان به ته وا وه تی له وقسه کرچوکال و ناشرینانه بیټا گابن که هاو ته مه نه کانیان به کاریان ده هیټن. به پای مندالان نه م قسانه نه وه نده

توندو سه رکو تکه رن وله هه مان کاتدا یاساغ دینه به رچاو، که مندال له به کاره یتنانی اندا هه ست به جوړه شانازی و گرینگیه که ده کات. له کو بوونه وهی نه یتنی خو یاندا قسه ی کرچوکال و ناشرین به کارده هیتن، واهه ست ده کن که به یان نامه ی سه به خو یی خو یان مؤر کردوه. نابیت به کاره یتنانی قسه ی کرچوکال و ناشرین له لایه منداله وه دایکان و باوکان بخاته نیو ترسه وه، به لام ده بیت تاده کریت به شیوازیکی دوستانه وه وا له مندال بکریت که له به کاره یتنانی نه م قسانه چاودیری و وردبوونه وه یه کی ته وای هه بیت. بو نمونه باوک ده توانیت ناوا به کوره که ی بلیت: (جوړج! نابیت له کاتی ناماده بوونی نافرده تاندا نه م قسانه بکرین. نه مانه ته نیا نه و قسانه که له مه جلیسی پیاواندا به کارده هیترین. دایک هر له گهل نه وه ی گو بیستی نه م قسانه بوو ده توانیت ناوا به منداله که ی بلیت: (من هرگیز چه ز ناکم گویم له م جوړه قسانه بیت، وه لی دوزانم هندیک مندال به کاری ده هیتن. من وام پیباشتره هرگیز گویم له م قسانه نه بیت. له به رنه وه تاپیت ده کریت که متر نه م قسانه به کار به ینه. له مالی نیمه دا به کاره یتنانی نه م قسانه قه ده غه یه.) به م ریگایه نیمه جاریکی دیکه ریژ له نارزوو و ههستی مندال ده گرین، به لام سنووریکي بو داده نیین و له هه مان کاتیشدا ره فتاره که ی چاکده که ی نه وه.

به شی دهیه م

رؤلی سیکیسی و نهرکه کومه لایه تییه کان

- ویکچوون و نهرکه جهسته ییه کان.
- رؤلی دایکایه تی و رؤلی باوکایه تی.
- رؤلی باوک.
- نمونه بؤ کچان و کوران.
- په روه رده کردنی گونجاو بؤ گپړانی رؤلی ژنانه و پیاوانه.
- سه رمه شقه جیاوازه کانی خانه واده یی.

ویکچوون و نهرکه جهسته ییه کان:

بؤ نه نجامدانی نهرکه جهسته یی و سروشتییه کان، ده بیت کوران باوکی خویان و کچانیش دایکی خویان بکه نه پیشه ننگ. وپچووی و لاساییکردنه وه یه کیکه له گرینگترین تیکوشانه کان که کوران ده کاته پیاو و کچان ده گورپیت بؤ نافرته. کاتیک په یوه نډی نیوان دایک و باوک و رؤله کانیان له سه ر بناغه ی ریژی به رانبه رو خوشه ویستییه کی راستگویانه بونیاد نرابیت لاسای کردنه وه ناسانکارییه کی زوروزه به ند به خویوه ده بینیت. نیمه به ودهسته تینانی خوشه ویستی و دوستایه تی منډالان ناره زوی منډاله که بولاسای کردنه وه رؤله ره گه زییه کانی خومان زیاترو زیاتر به هیژده که یین، به لام رهنگه خودی دایک وباوک وه کو پتویست زانیارییان له سه ر هم رؤله ره گه زیه دا نه بیت.

رؤلی دایکایه تی و رؤلی باوکایه تی:

له زوربه ی کومه لگاکاندا رؤلی دایک به چه نډین پله زیاتر له رؤلی باوک روشنتره. دایکایه تی وانا شیردان به کورپه، گورپینی جلوبه رگه پیسه کانی، نه وازشکردنی گویچکه کانی، گه مه کردن له گه ل منډال، زهرده خه نه بؤ کردن و چاودپیری کردنی منډال له هموو روویه که وه. به م ریگیه پتویست بوونی چاودپیری دایک بؤ کورپه کی له رووی ژیانیه وه به ته وای روشنه و که میی چاودپیری کردنی دایک بؤ کورپه کی دهر ووندروستی منډال ده خاته مه ترسیه وه و هره شه یه که بؤ سه ر

ژيانی منداله که . به پېچه وانه وه باوکایه تی پېویستی به بوونی تایبه تمه ندی سروشتی
 که متر هه یه ، وه لې پېویستی زیاتری به هه بوونی روښنبری و زانیاری هه یه . له
 رووی ژیانیه وه ده توانریت بگوتریت که له راستیدا رولې باوک پیش له دایکبوونی
 مندال ده ست پیده کات و کوتای دیت وگشت چالاکیه کانی دیکه ی باوک که له پاش
 له دایکبوونی کورپه که به ریوه ده چیت ، له تیپینیبه کومه لایه تیبه کانه وه وه رگریاوه
 تیپینیبه کومه لایه تیبه کان نیلها مبه خشی چالاکیه کانی باوکن ، به م شیوه یه له هندیك
 کومه لگادا باوک ته نیا گرینگی به کور ددات و به هیچ شیوه یه ک ناچیته نیو
 په روره دده کردنی کچه وه ، له هندیك کومه لگای دیکه شدا ، باوک رولې ماموستایه کی
 نه رمونیان و ناسانگیر ده گپیت و نرکی به خپوکردن و په روره دده کردنی مندال
 به ته وای ده خاته سر شانی دایک ، له هندیك کومه لگای دیکه شدا باوک وه ک
 پاشایه کی دیکتاتور ده سولات به سر منداله کانیان ده سه پینیت . له کومه لگای نیمه دا
 سه روکې خانه واده باوکه ، به لام زوری جار رول و هه لومه رچی لیل و نه زانراوه .
 هندیك له کارناسانی په روره دده و فیرکردنی نمریکا بروایان وایه که باوکیکی
 نمریکایی ته نیا ناماده کارو فراهه مکاریکی هوکاره کانی ژيانی خانه واده یه ،
 هه نوکesh زوری کاته کان له ماله وه نیبه به و مانایه ی هه له گهل کازیوه ی به یاندا
 له مال ده چیته دهره وه ، به دیرژی رول بزرده بیت و به ماندوویه تی وگفتی زور
 درنگ ده گه پیته وه ماله وه ده خه ویت . روزه کانی پشوودانیش نه گه ر گه مه ی گولف
 نه کات و ته مه شای ته له فزیون نه کات بیگومان خوی به کورتکردن و برینه وه ی
 چیمه نی باخچه سه رگرم ده کات . به م شیوه یه مندالان بو گفتوگوکردن له گهل
 خودی باوک و به شداریکردن له چالاکیه په سندو نریپیه کانی کاتیکی که میان له بهر
 ده ست دایه .

له بهرته وه دایک له خانه واده دا رولتیکی سه ره کی ده گپیت ، نه گه ر تاکه
 فرمانپه واش نه بیت ، نه وا به شیوه یه کی گشتی و سه لمینراو به شی هه ره گه وره ی
 دایبندنی ریخستن و ریکاری و ریخستنی مندالانی ده که ویته سه رشان .

نه م سه رکه و تنه نویه به ته وای رولې دیرینی دایکی خستوته نه ندیشه وه ، بو
 روونکردنه وه ؛ له سه رده مه کانی رابردودا دایک سومبولی خوشه ویستی و دلسوزی و ،

باوک نمونه ی ریڅخستنی ره وشتی مندالان بوو، مندالانیش به تاییه ت کورپان سه رمه شقییان له باوکیان وهرده گرت. زیاتر وینه ی نه ندیشه یی باوک بوو که له دوو دلییه نارپه واکان و سنوربه زاننده ناپه سنده کان به دووری ده خستنه وه، له راستیدا باوک نه لقه یه ک بوو خانه واده ی به جیهان ده به ستایه وه.

به لام له خانه واده کانی نه م روژگار ه دا روژی دایک و باوک وه کو رابردو ده ستنیشان کراوو روشن نییه، به و مانایه ی ژوربه ی ثافره تان له دهره وه ی ماله وه کاری پیاوان نه نجام دهن و ژماره یه کی ژوری پیاوانیش له ماله وه سه رقالی نه نجامدانی کاری ثافره تان ه وک خوراکدان به مندال و شووشتن و گوړینی جلوبه رگه کانی.

نه گه رچی ژماره یه ک له پیاوان بو جیگر کردن و نارامی وپه یوه نډیه کی نزدیکتر له گه ل کورپه کانیان به نامیرتیکی ناوه لاره پيشوازی له م هله نوئییه ده که ن، له گه ل نه مانه شدا مه ترسیی نه وه له گوړیدایه که له جیات نه وه ی مندال خوی له نیوان دایک و باوکیدا ببینیته وه، له نیوان دوو دایکدا هه ست به ته نیایی بکات.

روژی باوک:

مندال پتویستی به باوکیکی وه ها هیه که روژی خوی بگریت و قه بوولی بکات. ناتوانریت نه رکی پیاوانه به یه ک دوو خوولی چاوپیداخشانده وه و خویندنه وه فیبریکریت. مندال نه م روژه به دریزایی ژیانی روژانه له باوکیک فیژده بیت که سه رمه شقیکی چاک بیت. فرؤید نه م مه سه له یه ناوا روونده کاته وه: (له سه رده مه کانی مندالیدا، به هیژترین پتویستی نه وه یه که مندال له لایه ن باوکییه وه پاریزگاریی لی بکریت، ناتوانین نه م پتویستییه ش به هیچ پتویستییه کی دیکه به راورد بکه یین، چونکه بو مندال وه کو هه ناسه گرنگه.) مندال هر له گه ل په یادابوونییه وه پتویستی به و دلنیا ییه هیه که خاوه نی باوکه و نه م باوکه له ه موو مه ترسییه ک ده پیاوریت. به تاییه تی بوونی باوک له سی لایه نه وه بو رینمایي کردنی مندال ژورپتویسته، نه م سی لایه نه ش بریتین له لایه نی مه ترسیی جیهانی ناوه وه و مه ترسیی جیهانی دهره وه و مه ترسی دایکیکی زیاد له پتویست دلسوژ. بو هر مندالیک جیهانی دهره وه پره له مه ترسی، له جیهانی نه م روژدا مندال بو دریزه دان به ژیان پتویستی به پاریزگاریلیکردن هیه له به رانبر که لوپه ل و هوکاره نوئییه کان و مه ترسییه

به رده و امه کانی دهوروبه ری خوی. نهو به لای که موه ده بیټ فیټر بکریټ که چوڼ له کوچه و کولاناندا بپه پټه وه به بی نهوهی نو تومبیل لئی بدات، یان چوڼ سوود له که لویه له کاره باییه کانی مال وه وه ریگریټ به بی نهوهی تووشی کاره باگرتن بیټ، هه روه ما منډال بۆ رووبه رووبونه وهی هه لچوونه پر له توور په ییه کان و خه یاله تیکه ل و پیکه ل و نیگه رانییه کانی پیویستی به وه هه یه که باوکی یارمتهی بدات. ته نانه ت کوپکی نهوجه وانیش حه زده کات دایکی ته نیا وابهستهی نهو بیټ و له وکاته ی که به هیچ رکابه ریگ رازی نابیت، له جیهانی خه یال و خه ونی خویدا له شه پی باوکی رزگاری ده کات. له وانه یه نه م خه یالانه توندییه کی تایه تی هه بیټ و خه ونه کانیسی به شیوهی موته که بن، چونکه منډال ناتوانیت به دروستی ناره زووه کانی له کرداره کانی جیا بکاته وه. گرفتاری بی نارامی و نیگه رانی ده بیټ و به هیچ ریگایه ک ناتوانیت درک به وه بکات و بوی روونیتته وه که خه ونه کانی به راست ناگه پین. لیره دا رولی باوک دوو به رابه ر ده بیټه وه، به ومانایه ی که ده بیټ له لایه ک به دلسوژی و چاو پو شینه وه ته ماشای نی شو ترس و نازار و ناره حه تییه کانی منډال بکات و له هه مان کاتیشدا به وپه پی نارامییه وه و ابکات منډال پروا به م په یامه بهینیت: (روله که م نیگه ران مه به! ناهیتلم حه زو ناره زووه تو قینه ره کانت بیټه سر زه مینه ی واقع و کرداره وه).

هه ندیک دایک و باوک زانیارییان له سر پیویستی پاریزگاری لیکردنی منډالان نییه له به رانه بر نهو خه یال کردنه خرابه کاری و خیانه تاویبانه ی که ده رباره ی باوکیان له می شکیاندا ده خولیتته وه. له هه ندیک مالدا منډالان هه مووکاتیکی شه وو روژ ریگا پیدراوانه هیرش ده به نه سر شوینی خه وتنی دایک و باوکیان وه. له هه ندیک مالی دیکه دا منډالان هه ندیک کات به قسه و هه ندیک کاتیش به کردار له پیش باوکیکی سست و بی نیراده دا له سنوری له به ر چاوگرتنی ریژ و حورمه تی دایکیان دینه ده ری، له کاتیکدا به هیچ شیوه یه ک نابیت موله تی ناویان پی بدریت. نه م بی ریژییه نیگه رانی و بی نارامی بۆ منډالان په یدا ده کات و ده بیټه هوی ناره حه تییه نه ندیشه ی دایک و باوکیش.

هه ر باوکیک به هه مان نهو شیوه یه ی که ده بیټ له به رانه بر منډالیک ی بی شهرم و بی

پەروای سنوور بەزین بەرگری لە دایک بکات، دەبێت بەهەمان شیوەش منداڵ لە مەترسی دایکیکی میهرەبان و سستی نائاسایی بپاریزێت. مەبەستی ئێمە ئەوه نییه بڵێین کە گشت دایکان لە ئازادی بەخشین بەرۆڵەکانیان رێگای زێدەپۆیی دەگرێن بەر، بەلکو مرزی ئێمە ئەوه یە کە زۆربەى دایکان تاماوه یەکی دووردریژ مامەلەى منداڵیکی بچووک لەگەڵ رۆڵەکانیاندا دەکەن. ئەرکی باوکە کە جگە لە دابینکردنی بژێویی مال و هۆکارەکانی ژيانى منداڵ، بەمیهر و خۆشەویستییه وه سنووری ئازادیی بۆ دیاری بکات. لەوکاتەى کە خۆشەویستی دایک بۆ منداڵی دەسەلمینێت کە جیگای گرینگی پێدان و پارێزگاریی دایکە، نزیکیی باوک لەمنداڵەکە، منداڵە کە دُنیا دەکاتە وه کە توانای باوک بۆ رینمایى کردن لە توانای دایکە کە زیاترە. چونکە باوکەن خۆیان لەسەر دەمەکانی منداڵییه وه لە دایکان کە مەتر سنوور بەندکران و باشتەر دەتوانن سنووری ئازادی و سەر بەخۆیی منداڵان دیاری بکەن. ئارەزووی باوکەن بۆ چاودێریکردنی رووداوی نوێی منداڵ و چاودێریکردنی ئازادییه کەى دەبێتە هۆی ئەوهی کە منداڵ بەبێ هەستکردن بە کەموکورتکاری گەشەبکات و پەروەردەبێت. چۆنییه تیی پشت بە خۆبەستن و دُنیاویی منداڵ پێویستی بە بوونی شارەزاییه کی تاییهت و سوود وەرگرتن لەکات و شوین و باره دیاریکراوه کان نییه. بەلکو تەنیا پێویستی بە ئارەزوو و توانای هەستکردن بە پێویستییه کانى منداڵ و هەول دان بۆ گێرانی رۆلی چاودێریکاریکی جدیدی وهلی تەواو میهرەبان هەیه.

* نموونه بۆ کچان و کورپان:

کچان و کورپان بۆ پیشقەچوون لەفێر بوونی ئەرکهکانی ژيانى خۆیان گشتیان پێویستیان بە یارمەتی دان هەیه، نابێت دایک و باوک بۆ ئەنجام دانی ئەم کۆمه کە چاوه پوانی رهفتار و شیوازیکی یه کسانیان لەم دوو رهگهزه جیاوازه هەبێت، لەبەر ئەوهی کورپان لەلایه ک وزه ی جهستهیی زیاتریان هەیه و لەلایه کی دیکه شه وه کۆمه لگا چاوه پوانیانە، دەبێت مۆلەت بە کورپان بدریت دەست بە ئەنجام دانی چالاکیی توندوتیژترو ماندووکه رتر بکەن.

دەبێت دایکان و مامۆستایان خۆیان لە ستایشکردن و هاندانسی رهفتار و کرداری ژنانەى کورپان بە دورر بخەنە وه. نابێت کورپان ناوی ژنانە لەخۆیان بنین و جلوبەرگی

ژنان بپوشن و یان وه کو کچان پرچی خوین به برده نه وه. نابیت چاوه پروانیان لیبکریټ وه کو کچان پاکبن و ریوره سم و دابونه ریتیان ه بیت، یان سروشت و رهفتاریان کچانه بیت. نه و ته یه ی که ده لیت: (کوړ هر کوړه) له هه موو روویه که وه راسته و ده بی هه همیشه نه وه له بیرماند ابیت که نه و زه یه ی خوا به کوړی داوه ده بی هه همیشه به نه نجام دانی چالاکیه ماسولکه بیه کانی خو ی خه رچی بکات نه گه رنا زیان ده بینیت. نه و دایک و باوکانه ی له بوونی کچ بیه ش ماونه ته وه ده بیت تاپیان ده کریټ هه ولبدن له دیمه ن به خشین کچان به یه کیټ له کوړه کانیان به دوور بکه ونه وه. له وانه یه کوړپکی بچکو له ی جوان به پرچی دریزو لول و خولخواردوه وه ببیته مایه ی دلخوشی دایک و باوک و خزم و که سانی، به لام بیگومان ده بیته جیگای گالته پیکردنی هه فالان و هاوگه مه کانی، نه م گورانه له که سایه تی منداله که دا شوینه واریکی قول به جیده هیلیت، به و مانایه ی له به رانه بر ویزدانی خویدا هیدمه به وینه راسته قینه که ی ده گات و له لایه کی دیکه شه وه له نیو گروپ و کومه لدا هیدمه به شوین و پیگه ی ده گات.

هه روه ما نابیت کچان سزای بیه شیی دایک و باوک له هه بوونی کوړ وه ربرگن و کچان باجی نه م بیه شیه بدن. گه رچی کچان له خوناندن به کوړ که متر که سایه تی خوین له ده ست دهن له و کوړه ی که به کچ خو ی پیشان ده دات، له گه ل هه موو نه مانه شدا ده بیت نه وه مان له خه یالدا بیت که ده بیت کچیش شانازی به نه رمی و ناسکی خو ی بکات که به هوی کچایه تی خو یه وه جیگای شادومانی و ستایشه. نه م هه ست له وکاته دا به هیز ده بیت که دایک شهرم له ژنایه تی خو ی نه کات. به شیوه یه کی گشتی ده بیت دایک و باوک هه ردوکیان له پتویستی په روه رده کردنی گیانی پیاوانه و ژنانه ی روله کچ و کوړه کانیان ناگاداربن و زانیاریان ه بیت. زور به جیه که باوک ستایشی سروشته دلرفین و جلو به رگه جوان و دلرفینه کانی کچه که ی بکات و هتد. به لام زور بیجیه که باوک به زور کچه که ی بو پیشپرکیه کی که شتیوانی یان فوتبول له گه ل خویدا بیات، نه وه ک کچه که نه نجامیکی و هها وه ده ست به پینیت که نه گه ر کوړ بوايه باوکی زیاتری خوشده ویست. ژیانی خانه واده ی بو پیشاندانی نه و خاله سه ره کییه ی که ژن و پیاو پتویستیان به بوونی

په كترى و ناوړه په كتر دانه وه هه په هلى بيشومار ده خاته بهر ده ستى مندالانه وه.

په روه رده كردنى گونجاو بوگيرانى روئى پياوانه و ژنانه :

په روه رده كردنى مندالان بوگيرانى روئى تايبه تى ره گه زى خويان له هه مان سرده مه كاني مندالييه وه ده ست پنده كات. له گه له هه مو نه مانه شدا نابيت په له له مندال بكرت و ناچار بكرت نه و كاره تايبه تيانه نه نجام بدات كه تايبه تن به ره گه زى خوويه وه، له سرده مى باخچى ساواياندا پيش چوونه قوتابخانه كور و كچ هه ر دووكيان حه زيان له وه هه په گه مه به بووكوله بكن و چالاكى دايكانه نه نجام يدن. نه شته له هه مو روويه كه وه سروشتييه. له بهر نه وه نابيت دايكان و باوكان كورپكى بچووكى (۵) ساله بتوقينن كاتيك سه رقالى شيردانه به بووكوله يه ك. ده بيت مندالان تا ته مه نى (۵) سالى و له كاتى ناره زووكردن بتوانن سوود له كه لوپه لى گه مه و بووكوله و گه مه ي يه كسان و هاوشيوه وه ريگرن.

نابيت له م ته مه نه دا سنوورپكى جيا كه ره وه ي ده ست نيشانكراو له نيوان گه مه ي كورپان و گه مه ي كچان بوونى هه بيت. نابيت باوكان سووربن و پى له سر نه وه دابگرن كه كورپانى (۵) ساله له جياتى نه وه ي گه مه به بووكوله بكن فيرى مشته كوله بن تاكو له كاتى پيگه يشتنياندا بينه پاله وانى مشته كوله. ده بيت مندالان به هه ر دوو ره گه زه وه تا ته مه نى شه ش سالى بتوانن نازادانه و به بى (ترس) ي ره خنه ليگرتن و به پى ناره زوى خويان هه ر دوو گه مه ي كورپانه و كچانه بكن. له سرده م وقوناغى خويندى قوتابخانه دا. جياوازيه ره گه زيه كان روونتر ده بنه وه. له يه كترى جيا ده بنه وه و هه ريه كه له كورپان و كچان ناره زوو و حه زى جياواز له يه كترى پيشان ده دن، كورپان به نه نجام دانى چالاكيه پياوانه كان و كچان به تاقيب كردنى سه ليقه و خووه ژنانيه كانه وه هه ولده دن بوونى خويان بسه لمينن و سه رنجى خه لكانى ديكه بو خويان كيش بكن. له م ته مه نه دا بو نه وه ي كچان و كورپان لاسايى هاوړه گه زه كاني خويان بكنه وه، ده بيت به هوى داببن كردنى چالاكى و هه له تايبه تيه كاني هه ر ره گه زيك به هيژ بكرت و پشتگيرى ليكرت و بيته پالنه ر. بيگومان لاسايي كرده وش هه ر به هوى داببن كردنى نه و شتانه وه به هيژ ده كرين و

پشتگیر بیان لیده کریت که له سهره وه باسما ن کرد.

قوناغه کانی خویندنی قوتابخانه بو پته وکردنی په یوه نډی کور به باوک و کچ به دایک به هه لیکي باش داده نریت، له بهر نه وهی قوناغیکه ده توانریت پله به پله کچان به کاره کانی چیشت لینان و مالداري ناشنا بکریڼ. کچان له م سالانه دا ده توان چیشت لیبنین و خوراکي ساده نامه بکن و دروومان و تاروبوی مالداري فیږبن. ده بیت دایک و باوک دهر باره ی که موکوپي کاروباري مندالان تانه وپه پي چاوپوښی و لیبور دنیان هه بیت، له بهر نه وهی بناغه ی شادومانی و ناسوده یی و چیژ وه رگرتنی مندال له مالداريیه وه یه، نه که له نه نجامدانی کاری ته واو و بیکه موکوپي، له م قوناغه دا هه لیکي زیږینه که دایک بتوانیت به باشترین شیوه چیژ لوتفی ژنايه تی و هاوسه رایه تی و دایکایه تی ببه خشیته کچه که ی و فیږی بکات.

ده بیت باوکیش تانه وپه پي شادومان و دلخوش بیت کاتیک ده بینیت کوره که ی نامه یی نه وهی هه یه لاسای چونییه تی به پږدا رویشتن و قسه کردن و جلو به رگ له بهر کردنی نه وه ده کاته وه، نابیت گالته به م لاسای کردنه وه یه بکات، به لکو به پیچه وانه وه ده بیت زیاترو زیاتر ستایشی بکات و هانی بدات. له وانه یه لاسای کردنه وهی قسه و سروشتی باوک بیته پالنه ریڅ بو لاسای کردنه وهی ناره زوو و به هاکانیشی. ده بیت باوک له په یوه نډییه نریکه کانداهه کوره که ی پیشان بدات که شوین و پایه ی پیاو له خانه واده و کومه لگادا چیه.

مندالان شانازی به شاره زایی و هه وله کانی باوک ده که ن که له ماله وه تیا پږدا ده بینریت. هه روه ها شانازی به وه هنگاوانه شی ده که ن که باوک که له دهره وهی ماله وه ده یانها و یژیت. کات به سه بر دنی مندال له شوینی کاری باوک و بینینی چالاکیه شارستانی و سیاسیه کانی ده بیته هوی نه وهی که درک به به های نه نجامی نه رکه کانی پیاو و خزمه تکردنی کومه لگا بکات و بوی روونبیته وه.

سهرمه شقه جیاوازه کانی خانه واده یی (خیزانی):

باشترین سهرمه شقه کانی لاسای کردنه وه، نه وه دایک و باوکانه ن که هم رپژ له ره گزی خویان و هم ریژ له ره گزی به ران بهر ده گرن. نه وان به هه زاران ریڅای نهرم و ناسک و، ره وشت و ره فتاری چاک به منداله کانیان پیشان ده دن که هه ریه که له ژن

و پیاو له پیڼگه و رۆلی خۆیدا نرخ و به های تایبه تیان هه یه .

مندالان له هه ندیک خانه واده دا فیزی ئه وه دهن که ده بیټ مروؤتیکی راسته قینه رۆلی خۆی له جیهاندا بسه لمیټیت و جی په نجه ی دیار بیټ وشوینه واری خۆی له کات و نه به دیه ت و یادگار ه کاندای به جیبهیلټیت، که شوه و او ده و روبه ریکی ئاوا به سوود له خانه واده تا ئه و په پری خه ون و خولیا ی دۆزینه وه و داهینان و هونه رنواندن ی زانستی و هونه ری له ده روونی مندالدا په روه رده ده کات. ده بیټ ژنانیش جگه له په روه رده ی مندال و کاری خانه واده دا بۆ به ره و پیشبردنی کۆمه لگا تیټیکۆشن. ئه م بیرو بیردۆزه له و کاته دا ده چټه سهر زه مینه ی کرداره وه که دایک و باوک به شادومانی و خه یال ره حه تییه وه رۆلی خۆیان قه بول بکن و ریژ له پله و پیڼگه ی یه کتری بگرن و ده رباره ی کاره کانی یه کتری په یوه ندی و ئاره زوو پیشان بدن. به لام له هه ندیک مالی دیکه دا ئافره ت به رده وام سه رقالی په روه رده کردنی مندال و کاروباری ماله وه یه و، پیاویش له به رانه بر رۆلی سه خت و دژواری ژنایه تی و دایکایه تی ریژو به ها دانانټیت. له بهر ئه وه مندالان به هه مان ئه م روانگه و گۆشانیگایه وه سه یری رۆلی دایک ده کهن و دلنیایی په یاده کهن که کاری دایک ته نیا تایبه ته به مالدار ی و به خټوکردنی منداله وه. له وانه یه له مالیکی له م جوړه دا کچان شه رهنگیژی له گه ل کوران بکن و هه ولبدن سه ره تا کوپو دواتریش پیاوان مه یدان به ده ربکه ن و به م شیوه یه ش له گټپانی رۆلی سروشتی خۆیان به دوور بکه ونه وه (پاش بکه ون)، له هه ندیک مالی دیکه دا که به شیوه یه کی پیچه وانه وه رۆلی ژن و پیاوی تیډا ده گټپرډیت سه رمه شقی مندالان شیوه یه کی دیکه له خۆده گریټ. بۆ روونکردنه وه: له و مالانه دا که ژن له هه موو روویه که وه حوکم ده کات و ده سه لات ی ره های هه یه، له وانه یه پشکدار یی له دابینکردنی بژیوی خانه واده دا نه بیټ، به لام له گشت مه سه له گرینگه خانه واده ییه کاندای بریاردان و رای یه کجاری به ده ست ئه وه و فه رمانی ئه و ره تبوونه وه ی بۆنییه و هه رخۆی سه رۆکه . پیاویکی سیاسی ده یگوت: (ده رباره ی مه سه له گرینگه کان بریارده دم که ئاخۆ راسته (چین) ی کۆمونیست بیټه نیو ریخخواری نه ته وه یه گرتووه کان، یان به پریوه به رایه تی ته له فزیۆنی ئه مریکا بفرۆشریته کۆمپانیا تایبه تییه کان. له کاتیکدا بریاردان له سه ر گشت مه سه له خانه واده ییه کان به ئاره زووی هاوسه ره که مه. هه رنه وه

كە دەبېت راي خۆى بەسەپىنىت و راي خۆى بدات كە دەبى چ جورە ئوتومبىلىك بىكرىن. لە چ خانوويە كدا بژىن. مندالە كانمان بۆ خويىندن بنىرىنە كامە قوتابخانە لە مالىكى ئاوادا مېردە كە ئاشكرا ئەو بە پيشان دەدات كە سەرۆكى خانەوادە نىيە و بە راشكاوى ھاوسەرە كەى (بە كول فى كول) و پالەوان و سەرۆكى مالەو دەزانىت. كاتىك مندالان داواى مۆلە تىكى لىدە كەن بە گشتى وەلامى ئاوا دەداتەو: (لە دايكتان بېرسن. بە دايكتان بلىن). لەم جورە مالەدا بە ھەستى رىزگرتن و ستايشىكى كە مەو دەرواننە پياوو كچ و كور وەكو دايكىك سەيرى باوكىشيان دەكەن واتا پياويكى نەرمونيان، وەلى بى ئىرادە، مروفىكى دلباش وەلى كارىكاتىرىكى بەزەبى بزوين. ھەمىشە چ كور و چ كچ دەچنە ژىر كارىگەرى باوكىكى بى دەسەلات و دايكىكى قسە رويشتووى خاوەن بېريار. لەوانە يە كوران بۆ چاكردەنەو ھە راستكردەنەو ھى بىحالىي باوك و سەلماندى پياو ھى خويان دەست بە ئارەقخورى و ھەوسبازى و خرابەكارى و دەستدرىزكردەنە سەر ئافرەتان بكەن. بە پىچەوانە شەو ھە كچان لە ھەلبژاردنى ھاوسەرودوستدا لاسايى سەرمەشق و ئالگوى سەرەكى خانەوادە كەيان دەكەنەو، بەم شىو ھەش زەمىنە و پىشەنەى گىترانى رۆلىكى ئاوە ژووبو ھى دىكە ئامادە دەكەن.

رۆلى رەگەزى و ئەركى كۆمە لايەتى:

گرىنگى پەرەردە كرنى كچ و كور وەك تاكە كەسى مروفى يەكسان و بەرابەر، نابىت ئەو خالە سەركىيە مان لە بەرچاواندا بە دوور بخاتەو دەبىت كورلە ئايندەدا پياو بىت و كچىش لە ئايندەدا ژن بىت، لەگەل بەرچاوكرتنى بەرابەرى و يەكسانىيە نىوان كورپو كچدا دەبىت ھەمىشە ئەو ھەمان لە ياد بىت كە ھەندىك ئەرك و كارى ژيانى گوران قەبول ناكەن و ئاقىبەتى كۆمە لايەتى و دەروونى گرىنگيان ھەيە. دوستە كە نابىت رۆلە كۆمە لايەتتە كان نۆر بە جياوازيە رەگەزىيە كانەو پابەند بىكرىن. بەلام لە ھەمان كاتىشدا نابىت ئەم جياوازيانە بەتەواوى لە بەرچاوە نەگىرېن. لەو كاتەى كەتواناى نۆر بەى ئافرەتان، ژنايەتى و دايكايەتتە، دەبىت پەرەردەى گشتى و پىشەبىنى و چاوەروانىيەكانى ئەوان بە جورىك بىت كە لە گىترانى ئەم رۆلاندا

چیریکې قول وهر بگرن، ناساییه که له وانه یه نافر هتان به شیوه یه کی تاک و به ژماره که متر له په نجه ی ده ست بریاری گپړانی رولی جیاواز بدهن، له وانه یه کاری میکانیکی یان دهریاوانی یان فرۆکه وانی یان بازرگانی و بریکاریی نه نجوومه ن له نه ستو بگرن. وهلی له وکاته ی که ده بیټ هه لی سه رقالبوون به کارو چالاکیی دلخوازانه بو هه ردوو ره گز بوونی هه بیټ، ده بیټ هه میسه نه م خاله سه ره کییه له بهر چاوبگریټ که هه رکاتیك کیپرکی و ئیره یی و چاولیکه ریی بیجی و ناساییه له نیوان تاکه کانی دویره گزی جیاواز که متر بیټ، ژیانیکی باشترو ناینده یه کی دهرخشانتر له چاوه پروانی منداله کانماندا ده بیټ.

به شی یازدهه هم

نه و مندالانه ی پیوستی خیرایان به چاره سهری دهر وونی هدی ه

- نه و مندالانه ی که پیوستیه کی یه کسهریان به چاره سهرکردنی دهر وونی هدی ه.
- نه و مندالانه ی که ده توانن له چاره سهری دهر وونیدا یه کسهر نه نجام وه ده دست بهینن.

زږبه ی مندالان به بی نه وه ی نارپه حه تیه کی جه سته یی توندیان هه بیت له به رانه ر ه لومه رجه که میک دژوارو کیشمه کیشه دهر وونیه کاندا، کاردانه وه یه کی سوزی شله ژاوانه پیشان دهن و له وانه یه زږبه ی جار گرفتاری نیگه رانی و موته که بین و، نینوکی خو یان بجون، نیش وتانه و ته شه ر له براو خوشکی خو یان بدن و، نازار به ده دست توو په یی و هه لچوون بچینن، به چهند ریگایه کی جوراو جور بی نارامی خو یان دهر ی بپن. نه م مندالانه به گشتی له ده ورو به یی دروست و ماله ناساییه کاندا په روه رده کراون و له میهر و خو شه ویستی دایک و باوک خو شنیا زه کانه وه سوو دیان و هرگرتووه، به لام گرفتاری سهره کییان له وه دایه که دایک و باوکی میهره بان و دلسوزو سستی له سنوور به دهریان هه بووه، نه م ژماره مندالانه و دایک و باوکیان ده توانن سوو دیکی ته واوله چاره سهری زانستی وهر یگرن.

ده سته یه کی دیکه ی مندالان گرفتاری چهند نارپه حه تیه کی توندترن، به ومانایه ی که له نیره یی پیردندا تانه و په ری سهرسخت و له پیشاندانی رکا به رییه تیدا زږتوندوتیژ و له مه سه له سینکسییه کانیشدا تانه و په ری نارپه حه تن. هرکاتیک بمانه ویت له ناینده دا وه ک تاکه که سی ناسای بن ده بیت بی سی و دوو چهندو چو ن چاره سهری دهر وونییان بو بکریت.

سهره تا به شیوه یه کی کورت ده ست به رافه کردن و باسکردنی ده سته یه ک له و مندالانه ده که یین که یه کسهر پیوستیان به چاره سهری دهر وونی هدی و دواتر باس له وده سته مندالنه ده که یین که ده توانن له چاره سهری دهر وونیدا نه نجامی کی

یه کسهر به ده ست بهینن.

نوه مندالانه ی که پیوستیبه کی یه کسهریان به چاره سهره دهرونیبه کان هه یه : رکابه ریبه تیی توندو کویرانه

نوه مندالانه ی که له بهرانه برخوشک و براکانیان رکابه ریبه کی توند له دللی خویندا په روه رده ده کن، پیوستیان به یارمه تی دان هه یه. نوان نوه ده سته مندالانه کن که ئیره یی ده سه لاتی به سهر ته وای که سایه تیاندا هه یه و به دریزایی ماوه که یه خه گریان ده بیټ. نوان به رده وام له دوی گرینگی پیدان و چاودیریبه کی وها ده گریټن که ته نیا مولکی نوان بیټ و تایبه تیټ به وان، به سته مکاریبه کی هرچی زیاتر و ته ووتر هه ولّ ده دن گشت رکابه ریټ له ناو بهرن که ده که ویته سهر ریگیایانه وه. به رده وام قسه ی ناشرین به برا و خوشکه کانیان ده لټن و به رده وام نوان ده دنه بهر لیدان و به هیچ شیوه یه ک ناماده نین خوشه ویستی و په یوه ندیی گوره تری و هکو دایک و باوک و ماموستا و سه روکی ده سته ورتد له گه لّ یه کتری دابهش بکن. هه روه ها به هیچ شیوه یه ک ناماده نین خه لکانی دیکه سوود له وشته باشان یان وهر بگرن که هه یانه. له میوانداریبه کاندا چ له ماله وه و چ له دهره وه ی ماله وه هیچ جوړه دوودلیبه ک دهر باره ی داگیرکردنی گشت سارده مه نی و شیرینی و که لوپه له کانی گه مه ناکن، نوه ی نه توانن بیخون، له جیات نوه ی له گه لّ خه لکانی دیکه دابهشی بکن لیان ده شارنه وه. له وشوینه ی که هه میسه ناگری رکابه ریبه تی و ئیره یی له دهر وونی نواندا له کلپه دایه تینویه تیبه کی توندیان بو له پیش دانه وه و پیشه نگایه تیی کردنی خه لکانی دیکه هه یه و بردنی گوی یه که مایه تی له هه موو کاریکدا حهزی نوانه و حه زده کن هه موو شتیټک بن و هه موو شتیټکیان له ده ست بیټ. هه رکاتیټک به هو ی ریگای راست و دروسته وه سهر که وتن و ده دست نه هینن، که مترین دوودلی له گرتنه بهری ریگا نادرسته کان ناکن، چونکه دروشمی نوان و ده دست هینانی سهر که وتن به هه رنرخیک بیټ. ریگا و شیوازیان رکابه ریبه تی و نامانجیان پاشخستن ی خه لکانی دیکه یه. نوه گر له قوناغی مندالیدا توندیی ئیره بیان

بەشیوەیەکی گشتی بەردەوام دەربارەی کاروباری سیکیسی قسەدەکن و شەوان خەون بە رەگەزی بەرانبەرەو دەبینن و تەواوی بیروخەیاڵیان دەچیتە سەر مەسەلە سیکیسییەکانەو. بەگشتی لەشویینی نەینیی و تەنیا یان لەبەرچاوی خەلگان دەستپەر لێدەدەن و هەول دەدەن گشت مندالیک بە براو خوشکەکانی خۆشیانەو لەچیژ وەرگرتنی سیکیسی پشکدار بکەن و بە نەینیی سەیری لە شە رووتەکان دەکەن و بەردەوام لە هەولێ ئەو دەدان دایک و باوکی خۆیان لەحالی عەشقبازی و جوتبووندا غافلگیر بکەن. ئەوان ئەو دەستە مندالانەن کە زیاد لە سنووری خۆیان کەوتوونەتە ژێر وروژاندنە سیکیسییەکانەو، لەوانە یە بەگشتی لە ژووری خەوتنی دایک و باوکی خۆیان و لەتەک براو خوشکەکانی خۆیاندا خەوتبن، یان کە وتبە نێو داوی کە سیکی پیگە یشتووی لادەرو خرابە کارەو و بە هەر شیوەیەک بێت بابەتی چیژە سیکیسییەکان بە سەر میشکیاندا زال دەبێت. رینگاو رەوشتی ئەوان دەپیری ئەو یە کە پەرور دەی سیکیسیان لەباری ئاسایی خۆی هاتۆتە دەری و پێویستیان بە چارەسەریکی یە کسەر و بێدەرەنگ هە یە.

منداڵە ئاساییەکانیش لە بەرانبەر مەسەلە سیکیسییەکاندا سەرۆکارو حەزو ئارەزووی خۆیان دەردەبەرن و، پەنگە پەگەزی بەرانبەر هەراسان بکەن و دەربارەی عەشق و مەسەلە سیکیسییەکان و ژن و میژدایەتی و مندالبوون گفتوگۆ و گالته بکەن، هەر و هەر پەنگە چیژ لە نەوزاشی خۆیان وەر بگرن و هەندیک کات دەستپەریش لێدەدەن. بەلام پڕۆسە سیکیسییەکان تەنیا بە شیک لە ژیا نیان پیکدە هینیت.

هەر و هەر مندالانی زۆر داوینپاکیش پێویستیان بە یارمەتی دان هە یە. ئەوان ئەو دەستە مندالانەن کە هەر کاتیک بە رووتی ببینرین زۆر دەترسن و دەربارەی بارودۆخی لەشیان بە تەواوی و وەکو پێویست ئاگادارین و زانیارییان نییە، لە کلاسی پەرور دە ی جەستە ییدا هەست بە ناپەرەتی دەکەن، کاتیک دکتۆر دە یانپشکنیت جا ئەگەر هاور پەگەزی خۆشیان بێت لە پیشاندانی ئەندامی لەشیان زۆر ناپەرەت دەبن و ئازار دە چیژن.

مىندالە زۆر ئازاۋ تونىدوتىژە توورەكان :

مىندالە زۆر ئازاۋ رىكابەرە كانىش پىئويستىيان بەيارمەتى و چارەسەرى دەروونى ھەيە، دەبىت چۆنىيەتتى رىكابەرىيەتى و ھەستى دوژمنكارانە مىندال بەوردى دىيارى بىكرىت ودركى پىبىكرىت. لەوكاتە رىكابەرىيەتى و دوژمنكارى لەسەرچاۋەى جۆراۋ جۆرە ھەلدە قولت، دەبىت بەشىۋەيەكى جوداۋ تاييەتى ھۆى ھەر بارىك بدۆزىتتە ھەشىۋەيەك كە چارەسەر شايستەى ھەر ھۆۋ بارىكى دىيارىكراۋ و تاييەتى بىت.

ھەندىك كات رووبەرووى ئەو مىندالانە دەبىنەو ھە پاش دەرىپىن و پىشاندانىش رىكابەرىيەتى و تونىدوتىژىيان كەم نايىتتە ھەو لەئەنجامدانى ھەرچۆرە جۈولەيەكى قىزەون و ناپەسندى تىكدرانە ھەست بەھىچ جۆرە پەشىمانى و كەموكۆپىيەك ناكەن. لەوانەيە ھەندىك لەم مىندالانە كىردارى زۆر ستمكارانە ئەنجام بدەن، بەبى ئەو ھەى كەمترىن شوئىنەۋارى نىگەرانى و پەشىمانىشيان لى بەدىار بىكەۋىت. ھەكۆبلىيە ھەر لەبناغەو ھەستى بەزەيى پىداھاتنەۋەيان نەبى و لەلای ئەوان ئاسايش و خۆشگۈزەرانىيە خەلگانى دىكە بى مانايە. ھىچ شتىك كارىگەرىيە لەگۈرپىنى شىۋازو سىروشتى ئەو مىندالانە دا نىيە، قەدەغەكىردن و نارەزايى دەرىپىن و رەخنەگرتن لەم مىندالانە بى ئەنجامە ھىچ جۆرە رىز و بەھايەك بۆ بىروپاى خەلگانى دىكە دانانىن، تەنانت بەھۆشدارى و تەنبىكىردن و سزاش رەفتارىيان ناگۆرپىت.

ئەم جۆرە مىندالانە پىئويستىيەكى گەلى زۆرىيان بەيارمەتى دەروونناسىكى پىسپۆر ھەيە. ھەندىك مىندال تەنيا بەشىك لەكاتى خۆيان بۆ دەستدرىژى و سنوور بەزاندىن تەرخان دەكەن، بۆنمۇنە خوى دلىرانەيان تەنيا لەمالەۋە بەدىاردەكەۋىت و بەپىچەۋانەۋە لەقوتابخانە دا ئارامن ، يان بەپىچەۋانەۋە لەقوتابخانە بەردەوام لەگەل ھاۋرپىيانى بازەدەدات و رادەكات و شەپەشەق دەكات، ھەلى لەمالەۋە لەھەموو رووبەكەۋە رەفتارى ئاسايىە. رىكابەرىيەتى و ھەستى دوژمنكارانەى ئەم جۆرە مىندالانە بە (رىكابەرىيەتى و ھەستى دوژمنكارانەى كاردانەۋەيى) لەقەلەم دراۋە. يان بۆ روونكىردنەۋە تونىدوتىژى و توورەيى، ستمكارى و ھەلاتن لە قوتابخانە ھەرچۆرە رەفتارىيەكى تىكدرانەى ئەم جۆرە مىندالانە كاردانەۋەيەكە لەبەرانبەر

بەدەرەفتارىيى راستەقىنە يان بەدەرەفتارىيە خەيالىيە كانى دايىك و باوكە . كاتىك ئەم جۆرە مندالانە دايىك و باوكى خۇيان بە گوناھكار دەزانن، بەرانبەر گىشت پىنگەيشتوانىش زياترو زياتر بەدگومان دەبن و بەھەمان ئاراستەش بەردەوام لەگەرە سالان دەترسن، چونكە پشت بە سۆزۇ خۆشەويستىيان نابەستن و لە ھەر جۆرە نزيكبوونەوہ و پەيوەندىيەك لەگەل ئەوان خۇيان بەدوور دەخەنەوہ . جىگىربوون و بەرقەرار بوونى پەيوەندى لەگەل ئەم جۆرە مندالانە كارىكى ئاسان نىيە . ئەو مندالانەى دووچارى ئەم ھەلومەر جە بوونەتەوہ تەنيا لە و كاتە سوود لە شىكردنەوہى دەروونى وەردەگرن كەشيكەرەوہى دەروونى بتوانىت و لە مندالان بكات پشتى پىيەبەستن و بپروايان پىي ھەبىت و لەگەل ئەواندا پەيوندىيەكى ھاوبەشى و ھا بەر قەرار بكات كە لەسەر بناغەى رىزى ھاوبەش دارپىژرايىت . ھەندىك كات مندالە ئاسايە كانىش رىگاي خراپە كارى دەگرنەبەر ، بەلام ئەم خراپە كارىيانە زياتر لە ھەستى پىشكىن و بەدواگەر پان و وزەى جەستەيى زياد و بەشىكىشى لە پاشماوہى ئازارو ئىشەوہ سەرچاوہ دەگرىت . پەنگە ئەم مندالانە بەھوى ھەزى پىشكىن و توورەبوونى خۇيانەوہ كەلوپەلە كانى گەمە تىكبدەن . بەلام لە بەرانبەر كەلوپەلى خەلگانى دىكە ئاگادارىيەكى زياتر و لە بەرچاوگرتنىكى زۆرتر بە خەرج دەدەن ، مندالى ئاسايى دەربارەى شتە كانى خۆى ئەوئەندە توندوتىژ و سەختگىر نىيە ، لەوانەيە پاش گەمە كردن كەلوپەلە كانى گەمە كردن لە جىگاي خۆى دابنىت ، يان بەھەمان شىوہ پەرتوبلاوہ كەوہ كەلوپەلە كانى بە جىبھىلىت ، ھەر و ھا رىگا بە گىشت مندالان بەدات ، گەمە بە كەلوپەلە كانى بكن ، بەبى ئەوہى زۆر لە تىكچوونيان بترسىت ، كاتىك كەلوپەلىكى گەمەى لى بشكىنن زۆر ناپەھەت نابىت و بەردەوام بەدوای كەلوپەلى دىكەى گەمە كردندا دەگەرپىت و تەنانەت پاش گەمە كردنىش خۆى بۆ رىكخستنەوہى ژوورى گەمە كردن سەرقال ناكات و لەوانەيە ژوورەكەى بە جىبھىلىت بەبى ئەوہى كەمترىن نىگاي بچىتە سەر ئەو شەپرىوى و نارپىكىيەى كە دروستىكردبوو .

دزىيە ئاسايى و باوہ كان :

ئو مندال‌انه‌ی که له دزیکردندا پیشینه‌یه‌کی دوورو دریزیان هه‌یه، پیوستیان به‌یارمه‌تیه‌کی به‌کسر و بی دره‌نگی ده‌رووناس هه‌یه. دزیکردنی به‌رده‌وام نیشانه‌یه‌کی مه‌ترسیداره که به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی و باو دیمه‌ن و وینه‌یه‌کی ئیشو ئازاری توندی مندال‌انه له‌به‌ران‌به‌ر ره‌فتاره به‌هیزه‌کانی گه‌وره سالاندا، هه‌ندیک له‌ومندال‌انه که‌مترین ریز و به‌ها بو مافی خاوه‌نداریه‌تیی خه‌لکانی دیکه دانانین و هر له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی هه‌لیکیان بو ریککه‌وت دزی ده‌که‌ن و چاو بو‌دزی ده‌گیپن و له‌هه‌رکویه‌که ده‌ستیان بیگاتی وه‌کو مائی و خویندن‌گاو سه‌یران‌گاو فرۆش‌گاو مائی جیرانان دزی لیده‌که‌ن... ره‌نگه چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و جوړه مندال‌انه ماوه‌یه‌کی زۆر بخایه‌نیته چونکه بن‌برکردنی ئه‌م جوړه دوژمن‌کارییه له دلی مندال‌ا کاریکی ئه‌وه‌نده ئاسان نییه، ئه‌و مندال‌ه‌ی که ئه‌م جوړه دزییه ده‌کات نابی به‌یه‌کیک له‌و گروپانه‌ی سه‌روهه بژمیردریت و له‌وانه‌یه دزی کردن له‌گیرفان و جزدانی دایک له هه‌ستی تۆله‌خوازی مندال له به‌ران‌به‌ر به‌دپه‌فتاری راسته‌قینه یان خه‌یالیی دایکه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتبیت. په‌نگه هه‌ندی کات مندالی ئاساییش له‌ده‌روه‌ی ماله‌وه دزی بکات. بو‌نموونه: له‌وانه‌یه میوه‌و شیرینی له‌دوو‌کانه‌کان برفینیت یان ئه‌وشته نه‌داته‌وه که به‌قستی وه‌رگرتوه یان دۆزیوه‌تیه‌وه. (فرانسیس.ل. ئیلگ
 FRANCES.L. LEG) و (لویز.ب. ئه‌مز

(LOUISE.B.AMES) له‌کتیبی (ره‌فتاری مندال) دا ئه‌م مه‌سه‌له‌یه به‌م شیوه‌یه روون ده‌که‌نه‌وه: (مندال له‌ته‌مه‌نی پینچ سالی‌دا (پینی) * له‌پاره‌ی پینچ شیلنیگی پی‌باشتره... له‌ته‌مه‌نی شه‌ش سالی‌دا گه‌وه‌ریکی دروست‌کراو سه‌رنجی راده‌کیشیت و له‌به‌ران‌به‌ر چاوانت ده‌یرفینیت، کاتیک به‌دز له‌قه‌له‌م ده‌دریت زۆر به‌درووی ده‌خاته‌وه. له‌ته‌مه‌نی هه‌فت سالی‌دا ئاره‌زووی بو (قه‌له‌مدارو ره‌شکه‌ره‌وه ئه‌وه‌نده به‌هیزه که‌ه‌زده‌کات هه‌رچی زیات‌رده‌ستی بگاتی و ئازادانه بیان‌دزیت. له‌ته‌مه‌نی هه‌شت سالی‌دا ئه‌و پاره‌یه ده‌خاته نیو بازنه‌ی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆیه‌وه که‌له‌نیو چه‌که‌جه‌ی که‌وه‌نته‌ری موبه‌ق دانراوه، چونکه درکی به‌زانینی به‌های پاره‌و ئه‌و شتانه کردوه که ده‌توانیت به‌پاره بیان‌کړیت، بویه ده‌ست به‌رفاندنیان ده‌کات، کاتیک که دزیه‌که‌ی ئاشکرا ده‌بیت و به‌هۆیه‌وه ته‌نبی و سه‌رزه‌نشست بکړیت

هؤشداریی پېښوریت نه و به گریمانه یه کی زیاده وه وه کو به رگریکردن له خوی دوپاتی ده کاته وه که به هیچ شیوه یه که مه به سستی دزیکردن نه بووه و به یه کجاری بریار دوات که له مړو به دواوه ئیدی ده ستانی خوی به دزیکردن پیس نه کات، به لام بو به یانی هه مان روژ هه مان تاس و هه مامی جارانه و قه وانی جارانه لیده داته وه و ده بینینت که شتیکی دیکه وون بووه). له گه ل هه موو نه مانه شدا نه م جوړه ره رفتارانه ی مندالان تیژتپه پره و نه ونده دریزه ناکیشیت که مندال به ره به ره گه شه ده کات و، په ی به مافی خاوه ندییه تیی خه لکانی دیکه دهبات وئاشنایه تی له گه ل له به رچاوگرنتی نه م مافانه دا په یدا ده کات و ده ست له م ره فتره هه لده گریت.

PENNY-: یه که له دوانزه ی شیلینگه.

هیدمه سوزییه تونده کان:

نه و مندالانه ی تووشی رووداوه کتوپره کان بوونه ته وه هر چه نده ناسایی و سه لامه ت و دروستیش بن له وانه یه تووشی نارپه حه تیی ده روونی توندین. له وانه یه مندال له به رانه بر ناگر گرتنی شوینیکدا، یان له به رانه بر رووداویکی ئوتومبیل و مرگی که سیکی نازیزدا کاردانه وه ی مه ترسیدار و توقینه ر پیشان بدات که بو همیشه شوینه واری ترسناکی نه م رووداوانه له ده روونیدا بمینیتته وه. لیره دا چاره سهری یه کسهری مندال وه کو پئویستییه کی بی چه ند وچون خوی ده سه پینیت. نه و نیگه رانی و دلّه خورپه و شله ژانه ی که له مرگی نازیزیکدا سه رچاوه ی گرتوه پئویستی به یارمه تیی مرؤفیککی پیگه یشتوی ناگادار هیه و هر به هوی نه ویشه وه به ته وای که م ده بیتته وه. به و مانایه ی که ده توانریت مندال هان بدریت بو سوود وه رگرتن له که لوپه له کانی که مه به قسه باس له بیروئه ندیشه مه ترسیداره کانی خوی بکات وه گبه ی زهینی له بیروئه ندیشه مه ترسیداره کان به تال بکاته وه و به ره به ره بیتته وه سهر باری ناسایی خویه وه.

(نانافرؤید ANNA FROUD) له کتیبه که ی خویدا که به ناوی (منداله کانی کاتی جه ننگه CHILDREN IN WARTIME) کاردانه وه ی مندالان و که وره سالان له به رانه بر بومبارانکردنی له ندهن له لایه ن نازییه کانه وه باس ده کات. روونی ده کاته وه که له پاش شه ویکی بومباراندا، که وره سالان

بۆکه مکړنده وهی شله ژانی خویان به بی ویست چه ندین جارخه یاله پرله ترس و
 توقینه کانیان بۆ خه لکانی دیکه باس ده کرد، له کاتیڅدا که مندالان رووبه رووی
 همان رووداو بیوونه وه ده رباره ی ترس و توقینی خویان که متر قسه یان ده کرد،
 به لگو هه ولیان ددها ترس و کیشه ده روونیه کانی خویان له نیو که مه دا ده ربړن. بۆ
 روونکرده وه، له ده ره وهی په ناگه کان خانوویان دروست ده کردوو بۆ مبابارانیان
 ده کرد. له م که مه یه ی نه واندا دهنگی (نه ژیره کان) ده هاتن و ناگر کلپه و بلیسه ی
 ده سهند و، نه خو شخانه گه پوکه کان به رده وام بریندارو کوژاوه کانیان هه لده گرتوه.
 چند هه فته یه کی یه ک له دوا ی یه ک به م شیوه یه هیدمه رووحی و هه لچوونه پر
 له توقینه کانی خویانیان به گه مه کردن ده رده بری، ته نیا ماوه یه ک پاش
 به رجه سته کردنی نه م رووداوانه بوو که مندالان ده یان توانی به بی ترس و نیگه رانی،
 به قسه هه ست و بیرو نه ندیشه ی خویان باس بکه ن. له کاته هه ستیاره کاند
 شیکه ره وهی ده روونی بۆ یارمه تیدانی مندالان ده توانیت هۆکاره پیویسته کان و
 که شو هه وایه کی گونجاوو تاییه ت و په رستاریکی کارزان و له بهر دلان بخاته
 به رده ست و له ژیر تیشکی گه مه و گپړانه وه دا نه و ترسو توقین ودله خورپانه ریشه
 کیش بکات که به سهر دلی مندالدا زالبوونه.

مندالی نانا سایی:

کاتیڅ که مندالیڅ نیشانه کانی رهفتارو جووله ی سه یروسه مه ره ی لی به دیار
 ده که ویت، ده بییت یه کسهر ده ست به پیکه پینانی دانیشتنی راویژکاری ده روونی
 بکریت تا کو یه کسهر ناستی نارپه حه تیی مندال بزانییت و ناشکراییت، نه و مندالی
 که نارپه حه تیه کی ده روونی توندی هه یه، ده توانریت به ناسانی له نیو ریژی
 منداله کانی دیکه بناسریته وه به مانایه ی که هه میشه گو شه گپرو ته نیایخوازه و
 له ماله وهش هه روه کو تا که که سیکی ناموده مینیتته وه و نزیکي که س ناکه ویت و
 وه لامي پرسپاری خه لکانی دیکه ناداته وه و له بهر انبه ر دوستی ودوژمنی وتووړه یی
 ومیهره بانینی خه لکانی دیکه دا جیاوازی ناکات، و هیچ گپړانکاریه ک له
 کاردانه وه کانیانیا نایه ته دی. نیگایه کی په یوه نډیدارانوه و نارزه زوومه ندیی ناخاته سهر
 هیچ شتیڅ و هه رگیز زه رده خه نه ی رازیبوون وشادومانی له سه رلیوانیدا نه خش

نابه ستیت وناهی غه موخه فته وکاریکه ربوون له ده روونی به دهر نییه .
 کاتیک له دایکې جوودا ده بیته وه له وانه یه نارامی وگوپیښنه دانیکې زورپیشان بدات،
 هه روه ها کاتې یه کیک دهستی بگریته به ناسانی له گه لې ده پوات، یان به پیچه وانه وه
 له وانه یه به وپه پری شله ژانه وه به داوینی دایکې بچه سپیت. چونکه وه ک بللی جو دای
 له دایک ده بیته هوی نه بوون و له ناوچوونی. په ننگه گشت منډالان کاتیک له دایکیان
 جیاده بنه وه هاوار بکن و بگریه ن، به لام ده توانریت به نه وازشکردن و دلنیایی
 کردنه وه یان نارام بگریته وه. له کاتیکدا هیچ جوړه ته گبیریک شویته وارو کاریگری
 له که مکردنه وه ی شله ژان و که موکورپییه کان و مه ته لې منډالی ناساییدا نییه .
 منډالی ناسایی هیچ جوړه گرینگیه ک به جیهانی دهوروبه ری خوی نادات و له وانه یه
 چهنډین کاتژمیری یه ک له دوا ی یه ک له یه ک حال و شویندا بمینیتته وه ته نیا گرینگی
 به له شی خوی دهادت به بی ئه وه ی به که مترین شیوه بنه ماکانی دابونه ریته تی
 په روه رده له به رچاوبگریته، له وانه یه به ناشکرا ده سته پر لیبدات و له پیش چاوی
 خه لکیدا میز و پیسایی بکات. به ناسانی چلمی لووتی خوی ده خوات وتف
 له ده موچاوی خوی و خه لکانی دیکه ده کات. هیچ جیاوازیه ک له نیوان ئه و خوراک و
 شتی دیکه ناکات، به لکو هه موو شتی ک ده خاته ده میه وه و له وانه یه به رده مرده و گه چ
 قووت بدات و ده می خوی پرپکات له زبل و شتی پیس، هه لبه ته هه ندیک جار
 منډالانی ناساییش گه چ و گل ده خون، به لام له م باره یه وه زور پیدا ناگرن و سوور
 بوونیان نییه .

له وانه یه منډالی ناسایی چهنډین کاتژمیری یه ک له دوا ی یه ک به رده وام کاری
 یه کریتمی دووباره بکاته وه . بو نومونه : په ننگه به رده وام گری له داویک بدات یان چهنډین
 کاتژمیر چه که مه جه بکاته وه و دابخات و مووه کانی خوی لوول بدات و گوپیچکه ی
 خوی رابکی شیت و په نجه ی خوی بخاته نیو که لیتی دیواره وه و، به یه ک پیتمییه کی
 سه رسورپه ینه ر چه رخیک بخولپینیتته وه کللیک دابخات و بکاته وه و، پاش و پیش
 به دهر گایه ک بکات. پی باشته ر گه مه به قالب و دهنکه ته زیچ بکات و سووره له سر
 ئه وه ی که بیانگه ریښتته وه هه مان بارو شیوه ی سه رته تا. منډالی ناسایی دهر یاره ی
 جوړ و ژماره و شوینی که لوپه له کانی نیو مالی خوی یادگه یه کی سه رسورپه ینه ری

هیه و، نه گهر به کیڅک ریکیان بخات و بیان شکیڼیت زور نارحه حهت ده بیټ، هر له گهل نه وهی که لوبه له کانی بگه رینیتته وه باری پيشوو بانگ وهاوارو قیزه ی خاموش ده بیټ.

له وانه یه مندالیکی ناسایی له بهرانبهر نازاری جه سته یی کاردانه وهی سه یرو سه موره پيشان بدات، هه ندیک کات به سه ختی نازاری خوی دهادت به بی نه وهی که مترین ناهونالو سکالا بکات. له وانه یه سه ری خوی له دیوار بدات و په نجه ی خوی بخاته که لیڼی ده رگا و سه ری خوی وها بریندار بکات که خوین فیچقه بکات. په ننگه تاکه کاردانه وهی له بهرانبهر نیش و نازاردا قاقای پیکه نین و خنده بیټ. کاتیک خه لکانی دیکه دلسوژی و خوشه ویستی پی پيشان ددهن که مترین کاریگه ری و شوینه وار له دهروونیدا به جی ناهیلیت.

مندالی ناسایی ته نانه ت له وکاته ی که فیزی قسه کردن ده بیټ بوبه ستنی په یوه نندی له گهل خه لکانی دیکه هیچ سه روکارو ناره زویک پيشان نادات، له کاتی گفتوگودا قسه ی وها دهادت که به هیچ جوړیک له گهل نه و ه لومره جدا ناگونجیت که قسه که ی تیداده کریت، له وکاته ی پرسپاری لیده کریت، په ننگه وه کو تووتی هه مان پرسپار دووباره بکاته وه. یان له وانه یه هه رگیز قسه نه کات و له بهرانبهر هه موو شتی کدا به بیباکی بمینیتته وه و گرینگی به هیچ شتی ک نه دات.

نه و مندالانه ی که له چاره سه ری دهروونیدا یه کسه ره نه نجام وده سته دهینن:

منداله باشه فریودره کان:

هه ندیک مندالان نه وه نده زیاد له پیویست باشن که زور زه حمه ته بتوانریت پییان باوه پیکریت که له ره فتاری خویاندا راستگون، به ومانایه ی که تا نه وپه پی گوپرایه ل و ری کوپیکو پاکیزه دینه به رچاو وزیاد له پیویست چاودیری سه لامه تی دایک و نیگه رانیی کارو بژیوی باوک و داواکاری کومه ک پیکردنی خوشکه بچوکه که ی خویانن. وا خویان دهنوینن که له ته وای ژیان و ته مه نیان جگه له دلخوشکردنی دایک و باوک هیچ نامانجیکیان نییه، له م باره یه وه نه وه نده زیده پوی ده که ن که بؤ که مه کردن له گهل هاوته مه نه کانی خویان هیزو وزه یان نامینی.

له وانه یه نه و جوړه مندالانه له قوتابخانه و له مالې هاوسټیه کانیاندا هر دريژه به ره فتاری فریوده رانه ی خوځیان بدن. به رده وام به نه دهب ومیهره بان دهب و ته اوای کات و وزه ی خوځیان له رازیکردنی نه و ماموستایه خرج ده کهن که والی دهر ترسن. له وانه یه دیاری بو بهینن، وینه بکیشن و همیشه داوای پاککردنه وه ی ته خته ره ش بکن. له هه مان روژی چوونه قوتابخانه دا به ماستا و چیه تیه وه مامه له له گه ل ماموستا ده کهن و دلسوزی و وه فاو هاوړیخوازی خوځیان پی پیشان ددهن. به لام نابې به هاو نرخي زياد بو چاپلوسی و نه و قسانه یان دابنری که دهر پری خوځشه ویستسی نه وانه بو به رانه ره که یان ، چونکه ده توانن هه مان نه م قسانه له به رانه ر پیاوړکی نامو، ته اوای قوتابیه کانی نیو پوله که یان دووباره بکنه وه، له وانه یه نه م ماستا و چیه تی و مامه حمیی و خو نواندنه چه رو نه رمانه نیشانه ی نه وه بیت که تا ناستیکي زور پالنه ری دوژمنکارانه و پر له رکابه رییان هه یه و به م شیوه خو نواندنه دروینه وه ده یانه وی هه ست وه لچوونی راسته قینه ی خوځیان له هه مبر خه لکی بشارنه وه، چونکه دهر ترسن خه لکان به هه ستوسوزه دوژمنکاریه کانیان بزائن وتوله یان لی بکنه وه. ، نیشانه یه کی جیا که ره وه و ده ستنیشان که ری نه م دهسته مندالانه ماندو و بونی دريژخایه نه که به رده وام بالی به سر بوونیاندا کی شاوه. له بهر نه وه له ژیر په رده و ده مامکیکي زور فریوده رانه ی (نه م فریشته سیفه تانه) زوربه ی جار پالنه ری (زور ناشرین و ناپه سند) خو ی حه شارداوه. هه ولی به رده و امیان بو گوړینی نه م پالنه ره دوژمنکاری و پر له رکابه رییانه به کرداری په سهند و چاودیری و گرینگی دانی به رده و امیان بو روکه شسازی و فریوده ری، ژیان و وزه یان تیکوپیک ددات و له ناویان دهبات. له بهر نه وه هیچ جیگای سه رسورپمان نییه که هه میشه ماندوو و داهیزراو بی توانا بینه به رچاو. بو گوړینی ره وشتی نه م جوړه مندالانه، ده روونناسی به ناسانی ده توانیت هه نگاو هه لیتیت ، به ومانایه ی که وایان لیده کات واز له م خو به کوپله پیشاندانه زیده پویه بهینن و ریوره سمی ناسایی ژیان بگرنه بهر، نه وان له ژیر تیشکی بینین و نه زمون به ره به ره فی رده بن که هیچ پیویست به و هه مو فیداکاریه قه لپانه ناکات و تاناستیکي دیاریکراو ده توانن پالنه ره کانی خوځیان دهر پرن. به م ریگایه که م که م

ئارەزىوہكانى خۇيان دەدۆزنىوہو پىيى ئاشنا دەبن وپەي بە ھەستەكانى خۇيان دەبەن و ناسنامەي خۇيان ديارى دەكەن.

مندالە پىننەگە يىشتووہكان :

ئەم دەستەيە ئەم مندالانە دەگرىتتەوہ كەتەنيا بەشپۆھى منداللى جىگاي پەيوەندى و خۆشەيىستى و گرىنگى پىيدانى دايىك و باوكيانن نەك وەكو مرؤفى وا كە لەبارى پىگەيىشتن دابن و خاوەنى بىرو نيازومە بەستەكانى خۇيان بن.

ئەمنداڵە چەچەبفانە كەزىاد لەپىيويست و سنورى خۇي ناز پەروەردە دەبن و لەدەرەوہى چوارچىوہى خانەوادەدا بۇ رووبەرووبوونەوہى راستىيەكانى ژيان ھىچ جۆرە ئامادەيىيەكانى نىيەو كەمتر ھەلى و ايان بۇ رىك دەكەويت گرىنگى بەپىيويستى و ھەستەكانى خەلكانى دىكە بەن. ئەوان نۆر بەدژوارى و بەشپۆھىيەكى زۆر ناناسايى خۆشى و دارىيەكانى خۇيان لەگەل خەلكانى دىكەدا دابەش دەكەن. لە بچوكتىن گرىنگى پىننەدانى دايىك و باوك دلان دەشكىت، بەردەوام خۇيان لەخەلكى دەبەنەپىش و ماستاويان بۇ سارد دەكەنەوہ، ھەركاتىك خوازيارى شتىك بن، بەھەرنرخىك بىت دەبى وەگىريان بكەويت، وابەستەيىيەكى توند بە دايىك و باوك و خوشك و براو ھاوگەمەكانى خۇيان پىشان دەدەن، بەگرىنگى پىدان و پىشپىنى وچاوپوانىيەكى زۆرەوہ يارمەتى لەخەلكانى دىكە داوادەكەن و ھەمووان وەزالەدەخەن، لەچىيات ئەوہى خۇيان كارىك ئەنجام بەدەن بەردەوام چاوپوانن ھەمووكارىيەكانى بۇ ئامادە بكرىت ، تەنانت چاوپوانن لەجلوبەرگپۆشىن و خۇراخوردنىش خەلكان يارمەتییان بەدەن و بۇ چوونە دەرەوہ لەمالەوہ چەندىن كاترئىمىر لە چاوپوانىدا بىمىننەوہ. ئەمندالانەي كە ھەروا بەپىننەگەيىشتوويى بىمىننەوہ ھەمىشە گىرفتارى چەندىن گىرىي جۇراو جۆرن. لەمالەوہ ناپەھەتى و لەقوتابخانە ھەراو شەپولە ھاوسىيەتیشدا كىشە دروست دەكەن.

بەدابەشكردى ئەم مندالانە بۆچەند دەستەيەكى جۇراو جۆر، دەررووناس دەتوانىت خزمەتلىكى گەورەيان پىشكەش بكات، ژيانى گروپى ھەليان بۇ دەرپەخسىنىت و يارمەتییان دەدات، بۇ ئەوہى ئاسايىانە پەروەردەبن و گەشەبەكەن بەھۇي چەند ئەلگۇ و سەرمەشقىكى نوپوہ دەتوانن رىگاوشىوازى ژيانىان چاك بكەنەوہ. ئەوان

له میانی گروهه ووه فیږی نه ووه دهن که له روهی کومه لایه تیبه ووه چ لایه نیکی ره وشتیان پیشوازی لیده کریت و پیشبینی و چاوه پوانی کومه لگا له وان چیه؟ له نه جامدا تیده کوشن ریوه رسمی ژیان له گه ل شیوهی ره فتاری هاوتمه نانیان بگونجینن، له نیو گروهه هونه کومه لایه تیبه سه ره کی و پیشوماره کانی وهک هاوبه ش کردن له سوود وهرگرتن له کارو چالاکیه کان و به های هاوکاری کردنی خه لکانی دیکه فیږده بن و هروه ها فیږی رکابه ریتهی و ناو بیوانی وهه ماهه نگی و چه نه لیدان و هتد دهن ، به هوی نه م ریگایه ووه فیږده بن له گه ل هاوتمه نه کانی خویاندا بژین وله سه ر بناغهی په کسانی و به رابه ری نامادهی گوزه رانکردن دهن.

منداله گوشه گیره کان:

ده توانریت نه م جوړه مندالانه به شهرمن، دووره په ریږ، گوپراه ل، ته نیایيخواز، خاموش و ساده، ناو بپرین. به زحمه تیکی ژوره ووه ده توانن نه و هه ستانه دهر بپرین که له خوشه ویستی و دلیری دامالراون. چند هاو پږیه کی دیاریکرویان هه په وله گه مه دهسته جه معییه کان هه لډین، له نیو خه لکیدا هه ست به نارپه حه تیبه کی توند ده که ن، له چاوپږیکه وتن و میوانداری و هروه ها له دوست گرتنیش به دوور ده که ونه ووه به رده وام له چاوه پوانی نه ووه دان خه لکانی دیکه دهر وازهی هاو پږیه تی ناوه لا بکه ن. به شیوه په کی دلخوشانه نه ووه نده پیشوازی له هاو پږیه تی ناکن، نه م منداله گوشه گیرانه زوریان له لا دژواره وانه بو ماموستاو قوتابیان بخویننه ووه وکاتی ماموستا داوای خویندنه ووه یان لی دهکات زور نازار ده چیژن و، ته نیا به به لی ونه خیر ووه لامی پرسیاره کان دهنه ووه یان له وانه په هر ووه لام نهنه ووه. به شی زوری روژ له خاموشی و گوشه گیریدا به سه ر دهن و ته نانه ت له گوپره پانه کانی وهرزشیشدا ته نیا ده میتنه ووه و به بی هو له دهوروبه رو حهوشی گوپره پانه که ده خولینه ووه، کاتیکیش بپراری گه مه کردن دهن به نارامی گه مه په کی ووه ها هه لده بژیرن که پږیویستی به هاوبه شیکردنی خه لکانی دیکه نه بی.

کاتیک ناچار دهن په یوه نډیه کومه لایه تیبه کان بیهستن نیگه رانی و شله ژانیان ده گاته پله په کی مه ترسیداره ووه. شیکردنه ووهی دهر وونی ده توانریت له چاره سه رکردنی مندالانی گوشه گیردا، رو لیکي

زور کاریگر بېنیت، مروفیکي پیشکوتوو و کارزان و، هوکاري سرگرمی وجموجولوی و نه فسونوی و، یه کدهسته هاوگمه ی گونجاوو دهر ونباش، درهنگ یان زوو گوښگر له تنیایي خو ی دهرده هیمن و پالی پیوه دهنین له گه ل ته وای منډالان تیکه لاور بیت و گفتوگو بکات.

منډاله ترسنوکه کان:

منډال وترس هه میسه وه کو شیرو شه کر ناویته ی یه کتری ده بن، له تاقیکردنه وه یه کی ورددا که چند سالیک له مه و بهر دهر باره ی شوینه وارو کاریگری ترس له سر دهر وونی منډالان له لایه ن دهر و ناسه وه نه نجام درا، به ته وای روون بووه و سه لمینرا که زیاتر له ۹۰٪ ی منډالان که م و زور نازار به دست ترسیکی تایه تیه وه ده چیژن، منډالانی سی ساله زیاتر له سه گ ده ترسن و چوار سالیه کانیش له تاریکی دهر ترسن، به لام نه م ترسانه به تپه پوونی کات که م دهنه وه تا له تمه نی بیست سالیډا به ته وای شوینه واریان نامینیت. هو ی ترسی دیکه ی منډالان بریتیه له نوتومبیله ناگرکوژینه وه کان، نه ژیر، زهوی له رزین، رفاندن، لیخورینی خیرا، مار، که وتنه خواره وه له شوینی بلنډ، هندیکی دیکه یان سوورن له سر نه وه ی که له کاتی چونه سر جیگا له شه ودا چرای پشت سهریان روشن بیت، ژماریه کی دیکه کاتیک گوئیستی دهنگی نوتومبیله ناگرکوژینه وه کان و، هه والی دزیکردن دهن توشی ترس وتوقین دهن. ژماره یه ک له منډاله ترسنوکه کان پیوستیان به یارمه تیدان هیه. نه وان نه و منډالانن که له ترسی توندو دريژخایه ندا ده ژین و نازار ده چیژن. کاردانه وه توندو به هیزه که یان له به رانه بر ترس دژواری بارودوخیان ناشکرا ده کات. هندیک کات پله ی ترسه که یان نه وده زوره - جا نه گه ترسه که بیجیش بیت - به ته وای پهریشان و داهیزراوو بیحال دهن و بی جووله ده میتنه وه. به رده وام نیگرانی نه ون که نه باده ناسمان به سر زه ویدا بروخیت و، ماله وه بروسک لی بدات و لافاو هه مووشتیک ویرانکات. به شیوه یه کی گشتی رووبه ری خه یاله پر له ترسه کانیا ن هیه سنوویکی نیه. ژماره یه ک له منډالان له به رچاوگرتن و گرینگی دان به پاکیزه یی و خاویندا زیاد له پیوست ریگی

زیده پړویی ده گرنه بهر، به پای نه وان جیهان له پیسی نوقومبووه، به رده وام نیگه رانن نه وه ک پیسبن. هه رله گه ل نه وهی گه رد و تۆزیک له سهر دست و جلو به رگیان بنیشیت نیگه ران دهن و کاتیک نه توانن بیشون توشی تۆقین دهن. مندالانی دیکه له دهنکی بهرز و شوینی بلندو، خه لکانی نه ناسیاوو، ده ریاو گوشه تاریکه کان و میرووله ورده کان و نازه له گه وره کان ترسیان هه یه و تا نه و په پی توانا له و شوین و چالاکیانه هه ل دین که به پای نه وان هه رده شاییه، له وانیه به هیچ شیوه یه ک نزدیکی روپار نه که ونه وه، به سه رپه یژه نه که ون و له ژورویکی تاریک نه میننه وه. چاره سهری نه م مندالانه به ناماده کردنی زه مینه ی نه و چالاکیانه پیک دیت که دهنه هوی لابرندی مایه ی ترسه کانیان. بو نمونه: ده توانریت وایان لیکریت که به تفهنگه دنگ گه وره کانی مه شق نیشانه شکینی بکن، یان دست به وینه کیشان بکن و، خویان له قور وهر بدن و له ژوروی تاریک دابنیشن، زیان له نیو گروپدا نایه لیت مندالی ترسنوک ترسی خوی بشاریته وه له نه جامدا دهرووناس ده توانریت تیپینی کاردانه وه ترسناکه کانی مندال بکات که وا له و هه لومه رجه دا لپی به دیار ده که ویت، هه روه ها ده توانریت منداله که له ترس ده رباز بکات، به م شیوه یه وا له منداله که ده کات راستگویانه باسی ترسی خوی بکات و به ربه ره توندی ترسه که ی که م بکاته وه و به سه ربیره لیل و تۆقینه ره کانی خویدا زال بیت.

کور کچانییه کان:

هه ندیک کات نه و کورانه ی که له خانه واده یه کی بی باوکدا گه شیان کردوه و په روه رده کراون، یان له مالیکدا کورپکی تاقانه له نیو ژماره یه کی زوری خوشکاندا په روه رده کرابیت و بژیت، پیوستیه کی بی چهندو چونی به یارمه تیی دهرووناس هه یه. له وکاته ی که له م جوړه مالانه دا به زوری سه رمه شق و نه لگو ژن و کچن، کور ناتوانریت وه کو کور ره فطار بکات و کچانی نه بیت. به شیوه یه کی ناسایی و گشتی، به پیچه وانیه ته و او ی کورپان سیفه ت و تاییه تمه ندی پیاوانه ی تیدا گه شه ناکات و هه لچوون و گوپو تاو وهیزی کورپانه ی خوی ون ده کات و له وانیه له هاوبه شی کردن له گه مه ی کورپانه به دوور بکه ویته وه، یان له کاتی تیکه لپوون له گه ل کورپان هه ست به نارپه حه تی بکات و له که ناری کچاندا ناسوده ترو خه یال ره حه تربیت. نه م جوړه

کوپانه زوربه ی جار ده بڼه جیگای هیرش کردنه سه رو سنووریان ده به زینریت و به ناووناتورهی ناشیرینه وه په نجه یان بؤ دریزده کریت، به شیوه یه که به زوری له روی کومه لایه تیبیه وه زیانیان پیده گات و له روی سوزییه وه نازار ده چیژن وبریندار ده بن، له وانه یه له کاتی پیگه یشتندا له گپړانی رولی کومه لایه تیبی خویان سرکه وتن وه ده ست نه هینن. نو جوړه مندالانه پیوستیان به یارمه تیدان هیه وه به ده ستنیشانکردنی سرمه شقیکی په سندو به هیژکردنی لایه ن وتایبه تمه ندییه پیاواییه کانیا ن ده توانریت به ره به ره که موکوپیه کانیا ن نه هیژدریت.

کرداره ناپه سندو ناپیوسته کان:

هه ندیک له مندالان به نه نجامدانی چند ره فتاریکی ناپیوست به رده وام دایک و باوکی خویان نارپه حه ت ده که ن، بونموونه چاوی خویان خیل ده که ن، به ده نگی به رز بون هه لده مژن، ده مه لاسکه ده که ن، له شیان ده له ریننه وه، چاوو برو هه لده ته کیژن و ، قورپگیان پاک ده که نه وه، شانیا ن هه لده ته کیژن و، په نجه و نینوکیان ده جوون و قرچه له په نجه کانی ده ستیان دینن ، یان پې له زه وی ده کوتن. له وانه یه نه م ره فتارانه نه وه نده ناپه سندبن که یه کسه ر پیوست به وه بکات دایک و باوک سرنجی بخه نه سه رو گرینگی پیبده ن، چونکه له وانه یه به هو ی نه وه فتاره دریزخایه ن و دوو بارانه وه شیوه ی په نجه کانیا ن بگوریت و، پیستی له شیان هه و بکات و نینوکه کانیا ن نازاریان پیبگات ، له نه نجامدا زیانکی ته او به دروستی و سه لاهه تیبی مندال بگات. جگه له وه ده نکه ناپه سندو قیزه ونانه ی لووت و سینگ و گری په نجه کان، دره نګ یان زوو ده ورپه رو خه لکی بیزارده که ن، له به رنه وه ده بیت بؤ چاره سه رکردنی نه م جوړه مندالانه پرسورا به ده روونناس و پزیشک بکریت و ریگا چاره یان بؤ ده ست نیشان بکریت.

هه روه ها له وانه یه هه ندیک کات منداله ناساییه کانیش نه م ره فتاره ناپه سندو ناپیوستانه بکه ن، به لام که متر خوی پیوه ده گرن و به گشتی له کاتی ماندووی و په ریشانیی توندو خه والوبوون و شله ژان و له ژیر کاریگه ری سوزه تونده کاندانا نه م

رەفتارانە دەكەن.

تەپكردن و پىسكردنى پىخەف:-

بەپىي ئەو نامارانەي كەبەشىۋەيەكى رىژەيى وردن، نزيكەي ۱۰- ۱۵% ى مندالان پاش تەمەنى چوار سالى ھەرىپخەفى خويان تەپدەكەن و تەنانەت ھەندىكيان لەكاتى رۆژيشدا ناتوانن كۆنترۆلى خويان بكەن، زۆربەي ئەو مندالانە بەھىچ جۆرىك كۆنترۆليان بەسەر ميزكردنى خوياندا نىيە و ھەرلەگەل ئەوہى جىگاكەيان وشكېۋە دووبارە تەپرى دەكەنەوہ.

بەشىۋەيەكى گشتى ئەوخوۋە نىشانەي نارەحەتىي مندالەو تەنيا لە ۵% ى بۇ ھۆيە جەستەيىەكان دەگەپىتەوہ، ئاسايىيە كەلەپىناو بىنپركردنى ئەم دياردەيە دەبى سەردانى پزىشك بكرىت.

تەپكردنى پىخەف بەتەنيا ئاستى نارەحەتىي مندال پىشان نادات، چونكە ھەم لەبارە مامناونجىيەكان و لەبارودۇخە توندو تىژەكانىشدا ھەندىك كات دەبىنرىت كە بەچەند رىگايەكى كورت و سادە چارەسەر دەكرىت و ھەندىك كاتىش بەزەحمەتى و دژوارىيەكى زۆرەوہ چارەسەردەكرىت.

ھەركاتىك پىسكردنى پىخەف دواي تەمەنى سى تاچار سالىش درىژە بكىشىت، ئەوہ نىشانەي گىروگرفتى سۆزىيە، تەنيا ئەو حالەتە نەبىت كە پزىشك ھۆيە جەستەيىەكى دۆزىيىتەوہ. ئەم خوۋە تاتەمەنى سالى لەنىۋ مندالاندا زۆر بەدى دەكرىت. بەلام لەنىۋ رىزى ئەو مندالانەش دەبىنرىت كە تەمەنيان كەبىشتوتە قۇناغى شەشسالى و بەسەرەوہ. ھەرچەندە مندال گەورەتربىت و ئەم ديارىدەيەشى لى بىنرىت مەترسىيەكەي زياتر دەبىت.

پىسكردنى پىخەف بەشىۋەيەكى گشتى رووخسارى ياخيپووانەي مندال لەبەرانبەر كارە بەھىزو رەفتارە توندو تىژەكانى داىك و باوك پىشان دەدات، ھەرۋەھا كاردانەوہيەكە بۇ رەفتارى توندو تىزى داىك و باوك لەپاك كردنەوہى مندال.

لەوانەيە سەرزەنشكردنى مندال مەسەلە كە دژوارتر و سەختتر و بەرگرىش تونودتر بكات. ئەم دوو خوۋە ناپەسندە ئەوہندە داىك و باوك نارەحەت دەكەن كەجىگاي خۆيەتى تەنانەت لە ھەلومەرجە بچووكەكانىشدا يەكسەر پرسورا بە دەرونناس بكرىت. لەھەربارو شىۋەيەك داىبىت پەيوەندىيەكانى نىۋان داىك و باوك ومندال كارىگەرى و شوپنەوارىكى گرىنگى لە چارەسەركردنى ئەم مەسەلەيەدا ھەيە.

به شی دوازده هدم

نه و دایک و باوکانه ی پیوئیستیان به چاره سهری د مروونی هه یه .

- که سایه تیی دایک و باوک و ره فتاری مندالان .
- دایک و باوک هه لچوو و توورپه کان .
- دایک و باوک د روودله کان .
- دایک و باوک مندالانییه کان .
- دایک و باوک گومراکه ره کان .
- دایک و باوک مندال دهرکه ره کان .
- نه رکناسه زیده پویه کان .
- نه و دایک و باوکانه ی به هوی ته لاقه وه جیا بونه ته وه

که سایه تیی دایک و باوک و رهفتاری مندالان:

همیشه که سایه تیی مندال رهنگی که شوه و او دهر و بیری سۆزی مال وهرده گریت،
نه راستیه له هه موو روویه که وه روشن خۆی دهنوینی. له گه له هه موو نه مانه شدا
ئیمه له ساله کانی کۆتاییدا توانیومانه له رووی زانستییه وه په یوندی نیوان خووی
دایک و باوک له گه له رهفتاری مندال جیگیر بکهین. هه ندیک رهفتاری دایک و باوک
ناشکراو راشکاوانه یه به شیوه یه که مندال به باشی ده توانیت بیانینیت و وه کو
سه رمه شقی خۆی داینینیت. هه ندیک جووله ی دیکه داپوشراوو نهینیتره و مندال
ده توانیت ته نیا بیهینیته خه یالی خۆی و شتیکیان لی هه لبهینجیت. روونوناشکرایه،
که دایک و باوکی زور هه ستیارو مندالکار، یان عه ره قخورو گومراکارو، پشتگوخیخه رو
گوپینه دهر و زیاد له پیویست به ویزدان و ناکاری، بۆمنداله کانی خویان نابنه
نمونه و سه رمه شقی په سه ند.

داىك و باوكە ھەئچوو و توورەكان :

رىگا و شىۋازە تايبەتتايەكان و رەفتارى كۆمەلايەتى :

ئەو مىندالائەنى كە داىك و باوكيان ھەئچوو توورەن بەئاسانى دەناسرىن، چونكە سوورن لەسەر ئەوھى كە خۆيان بە ھەموو كەسىك بناسىنن و لە ھەمووشوئىنكە قسەى خۆيان بەسەلمىنن و لەھەمان سەردەمى مىندالايەوھە فىريان كىردون كە ھەركاتىك بىيانەوئىت قسەكانيان بىنە گوىى خەلكى دەبىت بنەرىننن و ھەركاتىك بىيانەوئىت يەككە قسەيان پىئ نەبرىت دەبىت بەتوندى و پىئ بەپىئ و بەردەوام قسە بكنەن. ئەوان ھەرۋەكو ئاوتنەيەكى راستگۆ توورەو توندى داىك و باوكيان پىشان دەدەن. زۆربەى جار داىك و باوكى مىندالائى لەم جۆرە ، ئاگايان لە توورەيىبە بىسنوور، توندى ھەئچوونى خۆيان نىبەو ھەركاتىك كەسىك كەموكورپىيەكانى خۆيانيانن پىئىلت و پەنجە بۆ كەموكورپىيەكانيان درىژىكات، لەوانەيە بەشانازىبەكى تايبەتتايەوھە بەيەككە لە ھەئقوللوى تايبەتمەندىبە نەژادى وخانەوادىبەكانى خۆيانى بزائن. مادام ئەوان لەمىيانى گروپە دىارىكراو و ھاودەم و ھاوپرەگەزەكانى خۆيانەوھە ژيان بەسەر بىن لەوانەيە ئەوئەندە زىانيان نەبىت، بەلام كاتىك لەگەل كۆمەلئىكى گەرەتر سەروكار پەيدادەكەن دەبنە ھۆى نارەھەتى، بەومانايەى كە بەردەوام قسەى بىئ بنەماو زۆربلئىبى دەكەن و بەھەلە بابەتەكان ھەلدەسەنگىنن و شتەكان تىكەل و پىكەل دەكەن و كاتى خەلكانى دىكە بەفىرۆ دەدەن. زۆربەى جار ھەزەدەكەن قسە بۆ خەلك بكنەن و بەپىچەوانەشەوھە كەمتر گوى لەقسەى خەلكان دەگرن. وەكو ئەكتەرەكانى سەر شاتق ھەلددەن سەرنجى خەلكى بۆلاى خۆيان رابكىشن، بەلام ئاگايان لەو شوئىنەوارو كارىگەرىبە ناپەسندانە نىبە كە لەدەرۋونى بىنەرەكاندا بەجىيان ھىشتوھە.

لەوانەيە ئەم جۆرە داىك و باوكانە لەلايەنى دەرۋونىبەوھە گرىئەكى دەرۋونى تايبەتايان نەبىت، بەلام لەرووى كۆمەلايەتتايەوھە مايەى زەھمەت و ھەراسانكردنن ، لەبەرئەوھە بۆچاككردنەوھى رىگا و شىۋازە تايبەتتايەكانى دابونەرىتى كۆمەلايەتتى خۆيان پىئوستيان بەيارمەتى دان ھەيە.

دایک و باوکه دوو دله کان :

گرینگی دانی بهرده وام به شته بچوکه کانی ژیانی مندال

دایک و باوکه دوو دله کان دهرباره ی بچوکه ترین نه و مهسه لانه ی که په یوه نډیدارن به مندالان رارو دوو دلن، نه و جوره دایک و باوکانه له هه مان نه و ساته ی که مندال پیده نیته گوره پانی ژیانوه، دهرباره ی ژیانی منداله که دوو چاری راپایی و دوو دلای ده بن. نه وه ی بؤ زوره ی دایک و باوکان ناساییه، بؤ دایکی راپارو دوو دلایه یی ژیان و مردنی تیډا ده بینیت. نه و وه کو نه و کهسه وایه که له دووه نگاو جاریک مه کینه ی ئوتومبیله که ی چاو لیډه کاته وه نه کا له هه نگاوی دواتر له ئیش بکه ویت، زوو زوو چاودیری مه کینه ی ئوتومبیله که ی ده کات نه وه که به م زوانه له کار بوه ستیت و، روژی چهن دین جار تیبینی هه ناسه هه لکی شانی منداله که ده کات و خورا که کانی تام ده کات، زور به وردی سهیری پیساییه کانی ده کات و دهرباره ی خوی نیگه ران ده بیت. هه رله گه ل نه وه ی منداله که ی له سه رپی بوه ستیت له وه ده ترسیت بکه ویت، هه رکاتیک رابکات ده ترسیت بهر بیته وه و هه ر له گه ل نه وه ی تایی بیت، دایکه که وا خه یال ده کات که منداله که ی به زویی ده مریت.

به راستی دایکی ئاوا له مانای ژیان ناگات و ساتیک نییه کاریکی نا پیویست بؤ منداله که نه نجام نه دات. نه و شته ی که خوی بتوانیت له جیگای منداله که نه نجامی بدات نابیت منداله که ده ستیان بؤ به ریت، ته نانه ت نه گه ر خۆشی حه ز بکات و نه نجامدانیسی ئاسان بیت. دایکی ئاوا، زیاد له پیویست جل له بهر مندال ده کات و به شیوه یه کی ناسایی خواردنی دهرخوارد ده دات، نه گه ر بتوانیت ته نانه ت له جیات منداله که خورا که که ش هه رس ده کات.

به کورتی دایک به شی هه ره گه وره ی ژیانی مندال له نه ستو ده گریت و، نه نجامی نه مه ش زور دژارو مه ترسیداره، به و مانایه ی که مندال گه شه ده کات، وه لی به پینه گه یشتویی ده مینیته وه. له وکاته ی که له راستیدا له گه ل که سیکی قه رزخواز ژیاوه له په روه رده کردن و گه شه پیدانی که سایه تی خوی ده سه توه وه ستان ده مینیته وه و تاکوتایی ژیانی وابه سته ی دایکی ده بیت. زانیاری و ناگاداری له سه ر هه ست و ناره زووه کانی خوی نییه و که مترین زانیاری له سه ر نه ریته

کومه لایه تیبه کانداهیه، چونکه زږبه ی جار دایکی له جیاتی نه و بیری کردوته وه و بریاری داوه، به زه حممت ده توانیت بیریکاته وه و هر به هه مان ناراسته ش دهر باره ی دهر وونی خوی و جیهانی دهر ووبه ری زانیاریه کی که می هیه و هو ناگه پینیتته وه بو نه نجام ،به دهر پینه سر سوپهینه ره کان دلخوشده بیت ، نه م جوړه منډالانه به شی هره گوره ی وزه و توانای خویان له پیناو کیشمه کیشی نیوان وابهسته یی به دایک له لایه ک و ناره زوی سر به خوخوازیی دهر وونیان له لایه کی دیکه وه خه رج ده کن. نه م جوړه دایک ویاوکه راپاو دوو دلانه هه رکاتیک بیان ویت سر له نوی بناغی په روه رده کردنی منډاله کانیان داپریژن بیگومان ده بی چنه لای دهر وونناسه وه

دایک و باوکه منډالانییه کان:

منډال وه که لویه لی که مه پیکردن و پاسه وان

کاتیک هه نډیک نافرته ده بنه دایک جیکیرکردن و به رقه رارکردنی په یوه نډیه کی پایه دارو پته وله گه ل منډاله کانی خویان زور به دژوار ده زانن. که رچی تاماوه به ک چیژ له بوونی منډال وهر ده گرن و هر وه کو که لویه لیکی که مه مامه له ی له گه ل ده کن، به لام له گه ل هه موو نه مانه شدا ناتوانن به رگی باری لیپرسراوی دایکایه تی بگرن. خودی نه وان پیوستیان به وه هیه چاودیرییه کی دایکانه بکریڼ و ده یانه ویت نه م چاودیرییه له جگه رگوشه کانیان ببیننه وه، بویه به رده وام له تاقیبیدان. به م ریگایه چاوه پوانن له لایه ن منډاله کانیان وه یارمه تی بدرین و ناسایشیان بو دابینبکریت و به هه مان هوش روله کانیان ناچارن پاریزگاری له دایکیان بکن، دلخوشکردن و سه رگرمییان بو فراهه م بکن و به رده وام نیگه رانی سه لامه تی و نارامی دایکیانبن، له و کاته ی که وه دپینانی گشت خواسته کانی دایک له نرکی نه وان به دهره هه میسه گرفتاری شکست و دوو دللی و دلخوره په ده بن و، سوو دیک له خپرو خویشییه کانی سه رده می منډالی وهر ناگرن و به هه سستی که موکوپری و خو خوری که شه ده کن و په روه رده ده بن. نه م جوړه دایکانه ش پیوستیان به چاره سه هیه.

دایک و باوکی راهاتوو به عره قخوری:

لافاره کتوپرو هه لاتنه و هرزییه کان:

مندالی دایک و باوکیکی راهاتوو به عره قخوری، هه میشه گرفتاری لافاوو شه پرو کیشه بی بناغه و کتوپره کانن. منداله که ده بینیت که کتوپر دایک و باوکی ره وشتیان ده گورپن و ریگای هه لچون و توندوتیژی و به هانه خوازی ده گرنه به رو روداوی جوراوجور دروست ده کهن. نه و ده زانیت که له م هه لومهرجانه دا هیچ شتیک به قه د شووشه ی عره قیک بو دایک و باوک گرینگی نییه و به هه مان هوش هه ست به بی یارو یاوه ری ده کات.

هه رگیز شوینه واری به دمه سستی دایک و باوک له زهینی مندال ره ش نابیته وه. مندالی بی گونا هه چاوانی خوی دیمه نی له ناوچوونی ناسایش و پایه کانی ژیانی خوی ده بینیت. دایک و باوکی به سه رگه رانی و توپره یی و، بی تواناو چاو به فرمیسک و سته مکار و دلره قی ده بینیت و به هیچ جوریک ناتوانیت درک به م جیهانه پیسه بکات، له وانه یه ئیستا ناچار بیت په رستاری بو دایک و باوک هه ست و بیماره کانی بکات.

له وانه یه دایک و باوکی راهاتوو به عره قخوری تا نه وپه ری په یوه ندی و خۆشه و یستییه کی توندوتولیان له گه ل منداله که یاندا هه بیت، به لام به هوی گرفته بی شوماره کانی خویان ناتوانن به رده وام گرینگی به منداله کانیان بدهن و چاودیرییان بکهن، له به رنه وه بو چاره سه رکردنی گرفته کانی خویان پیویستیان به یارمه تییه ده ره کی هه یه.

دایک و باوکه گومراکه ره کان:

هه ندیک دایک و باوک له م خاله ناگادارنن که له وانه یه منداله کانیان له رووی سیکیسیه وه چاو له وان بکهن و له به رانه بر نه واندا کاردانه وی سیکیسی پیشان بدهن. له نه جامدا نه زانراوانه هه سستی سیکیسی منداله کانیان له به رانه بر خویاندا به هیز بکهن. نه و باوکه ی که له پیش چاوی که که ی جلوه به رگ داده که نیت، یان نه و دایکه ی به رده وام کوره شه ش ههوت ساله که ی له گه ل خویدا ده باته گه رماو، هه سته سیکیسی و خه یالکردنه عه شقییه کانی منداله که ی ده جولینی، هه ندیک دایک و باوک

مۆلەت دەدەن كە منداڵەكانىيان لەتەكياندا بخەون و لەنەوازىشى بەرابەردا رىگاي زىدەپۆيى بگرنە بەر. ھەندىك دايك و باوك ماچكردنى لىوو راگوشىنى منداڵەكانىيان لەئامىزى خۆيان بەزىانبەخش نازان. ژمارەيەكى ديكە دەربارەى منداڵانى خۆيان رستەى عاشقانە بەكار دەھىنن و منداڵانى خۆيان بەدلددار و دولبەر دادەنەين، چاوەپوانى ئەو منداڵەكانىيان رەفتارو شىوازى عاشقانەيان لەگەلدا بگەن. ھەندىك دايك ھەزدەكەن لەگەل كۆرەكانى خۆيان سەما بگەن و تەنانەت لەو كاتانەى كە جلوبەرگى مەلەوانىكردنىشيان لەبەرە واز لەم جۆرە سەما ھەستەبخشانە ناھىنن. ئەم جۆرە رەفتارە لە پەرورەدەكردنى سىكسى منداڵدا شوپنەوارو كارىگەرى نەبەجى بەجىدەھىلەت. ئەو كچانەى كە لەمالى باوكىكى ئاوادا گەشەيان كەردبەت، ھەزدەكەن لەگەل پياوھ بەتەمەنترەكان چىژى سىكسى وەربگرن. ھەرەھا ئەو كچانەى كە لەتەك دايكىكى ئاوادا گە شەبگەن، وپەرورەدەبن، بەھۆى وروژاندنە سىكسىيەكانەوھ پىش تەمەنى سەروشتى خۆيان دەچنە نىو رووداوى سىكسىيەوھ، بەپىچەوانەوھ لەوانەيە ھەندىك كات مامەلە سىكسىيەكانى دايك و باوكى خۆيان ئەوھندە رەتەبەنەوھ كە لە سەردەمەكانى پىگەيشندا خۆيان لەپەيوەندىيە سىكسىيەكانى ھاوسەرىش بەدوور بخەنەوھ، يان لەگەل ھاوڕەگەزەكانى خۆيان دەست بە عەشقبازي بگەن، بۆيە دايك و باوكى گومراكەرىش پىويستيان بە يارمەتى دەروونناس ھەيە.

دايك و باوكە منداڵ دەركەرەكان:

وازيەننى جەستەيى و ھەلاتنى سۆزى:

زۆرەي دايكان و باوكان تەنانەت ناتوانن ئەم بىرە بخەنە خەيالگەى خۆشيانەوھ كە لەوانەيە دايكىك لە كۆرەكەى بىزاربەت، بەخویندەنەوھى ھەوالەكانى رۆژنامەكان كە دەربارەى منداڵە دەركرارەكان وئەومنداڵانەيە كەبوونەتە ھۆى ئەوھى سنوورى دايك و باوكيان ببەزىنن، دايكوباوكان نوقمى سەرسوپمان دەكەن. تەنانەت ئەوجۆرە دايك و باوكە ھەرگىز بپواناكەن كە دايكىك واز لەكۆرەكەى بھىنەت. بەپىچەوانەوھ كەمكردنەوھى سۆز بەربلاوترەو رەواجى ھەيە. زۆرەي دايك و باوكان

پارىزگارىي ئەو خۆشەويستىيە لە بەرچاواناگرىن كە بۇ پەرودەي سىروشتىي مىندال سەرەكى وىنەپەتتىيە ، ئەم ھەلاتىن و خىزىنە سۆزىيە لەچەند سەرچاوەيەكى جىياوازەو ھەلدەقوللىت كە دەتوانرىت بەم شتانە ناوبىرىن: پىنەگەيشتن و دەرچوون لەرۆلە سىكىسىيەكان و ناھاسەنگى وشلەژانە دەروونىيەكان و ئالۆزىيە دەروونىيەكان و ھەلاتنى سۆزى وچەندىن رووخسارو شىوہى ھەيە . لەوانەيە بەشىوہى عەيبىگرتنى بەردەوام لەمىندال و سووربوون لەسەرکەمالىكى زىاتر بەدىارىكەوئىت ، يان پەنگە بەشىوہى گوئى پىنەدانى تەواو بەچارەنووسى مىندال و ھەندىك كاتىش بەشىوہى خۆپىشاندان بەدەرپىنى خۆشەويستىي فراوان و چاودىرىي زىدەپۆيانە بەدىارىكەوئىت .

لە راستىدا مىندالە دەركراوہكان پەيامى بىزارى و بىتوانىي لەداىك و باوكى خۆيان وەردەگرىن كە كەمو زۆر ناوہپۆكەكەي بەم شىوہىە : (بى ھۆھەراسان وماندووم مەكە زووگەشەبكە و من لەشەپرى خۆت رىزگار بكە) .

ئەم جۆرە داىك و باوكانە بۆيە لە مىندالانى خۆيان بىزارىن چۆنكە ھەزەدەكەن لەگشت جۆرە بەلئىندان و لىپرسراويەتى و ئازارو رەنجىك بەدووربن . بەخىرايى خواردىيان دەدەنى و بەخىرايى دەيانبەنە ئاودەست و ئەوان بەھىچ شىوہىەك نامادەي قەبولگىردنى ئەو لىپرسراويەتتىيە نىن كە لەوان دەخوازىت . لەوكاتەي كە ئەم جۆرە مىندالانە بەرلەساتى ئاسايى بە زۆر ئازادى بەدەست دەھىتن ، بەردەوام دووچارى ترس و شىكست و رەخنە لىگرتن دەبنەوہ ، بەردەوام لەچاوەپوانىي رەخنە لىگرتن و سەرکۆنەكردن ، گشت گرىنگىپىدانىيان بۆكۆكردنەوہى بەلگەو بىيانوہ بۆنەوہى بەرگرى لەخۆيان بكن ، زىانىيان بەشىوہىەكە وەكو بلىي بەجوورمى لەداىك بوون كىشراوہنەتە دادگا و دەبى پارىزگارى لەخۆبكن ، ئەوان ئەوہندە سەرقالى (گوناھە نەكراوہكانى) رابردوو و دوودلى و جلەوگىركردنى مەترسىيەكانى ئايندە دەبن كە بەباشى ناتوانن ئەركەكانى ئىستايان ئەنجام بەدن .

گرىنگى دانى بەردەوامىيان بە مەترسى و بەرگرى لەخۆكردن بارىكى ئەوہندە سەنگىنە كە لەرووى سۆزىيەوہ ئەوان وەزالەدىنىت و ، لەلايەنە جەستەيىەكاندا بىتوانايى پىشان دەدەن ، ھەركاتىك بىپارىبىت كە ئەم مىندالانە بەبەختىارى و

ناسوده یی ببینرین ده بیټ بی سى و دوو ،همه خوځیان و هم دایک و باوکیان چاره سهری دهر وونیان بوبکریت.

نه رکناسه زیده روکاره کان:

(پيشکه شکردنی به ختباشی له سهر ته به قى زير) - ژماره يه کى زورى دایک و باوکان که له نه رکناسیدا ريگای زیده پویى ده گرنه بهر بؤ په روه رده کردنی مندالانى خوځیان پيوستيان به رينمايى هه يه ،له وانه يه زور نه رکناس و فیداکارین، به لام به هوى زیده روپيکردن له نه رکناسیدا زيانيکى گه وره به مندالانىان ده گه يه نن، نه وان سوورن له سهر نه وهى که به هه رنرخيک بيت مندالى خوځيان ناسوده بکن، ته نانه ت نه گه ر نه م ناسوده ييه بيته هوى له ناوچوون و فو وتانى منداله که ش. بؤ نه وهى که مترين نارپه حه تى له دللى مندال په يدا نه بيټ خوځيان ده خه نه نيوان و ناگره وهو، هر کاتيکيش له و تيکو شانه دا شکستيان خوارد هيچ گرينگييه کى پى نادهن، ناگادارى نه و راستييه نين که ناسوده يى، خوى له خویدا نامانجىکى ديارىکراو نييه به لکو دهره نجامى کارو گه مه و عشق و ژيانه، حه زبکريت و حه زنه کریت ژيان پيوستى به سنوورىکى جياکه ره وهى نيوان نارزه زوو و تيرکردنى نه م نارزه زووانه هه يه، له نيوان دانانى نه خشه و جيبه جيکردنى نه خشه دا پيوستمان به تپه پوونى کات هه يه. به واتايه کى دیکه ژيان برىتبييه له نازارو هه روه ها به رگه گرتنى نازاره کان. هه لبه ته نيتمه نه خشه بؤ دروستکردنى نيتمو نازار ناکيشين، چونکه بيمارى و ناخوشيش پيشبيني ناکه ين، به لام کاتيک که مندالک نازارى پيگه يشت، نابى دایک و باوک که خوځيان نازار يدهن، کاتيک مندالک ده گريه ت هيچ پيوست به وه ناکات دایک (هه زار سه رمه قولت ليديتات تا کوخه نده ي ليوى منداله که بگه رپته وه،) جگه له مه ش مندال پيوستى به په روه رده کردنىکى ناقلا نه هه يه که له سه ر بناغى خووگرتن به نازاردان وهه سترکردن به که موکوپرى دانه پيرزيت.

که کاتيک داخوازييه لوژيکى و بچوکه کانمان رو به پووى گريه و بانگو هاوارى مندال ده بيته وه، باشته سووربين له سهر نه وهى که منداله که فرمانه که ي نيتمه جيبه جى بکات و گرينگى به نارپه زاييه کانى نه ده ين، نارامکردنه وهى مندال هيچ کارىگه ربييه کى له چاککردنه وهى بارو دوخدا نييه و ده بيټ ناگامان له وه بيټ که حه زبکه ين و

حه زنه کهین هه ندیک هور ده بنه باران. ته نیا نه و کاره ی که ده توانریت بکریت نه و هیه که نارامی و دانبه خؤداگرتن پیشان بدریت تا لافاوه که ده نیشیتته وه، مندالان هیژ و نارامی له تواناو هیژه نه له رزیوه که ی ئیمه ودرده گرن.

نه و دایک و باوکانه ی به هو ی ته لاقه وه جیابوونه ته وه:

نمایشکردنی خو شه ویستی و دوستایه تی قول: ته لاق وه کو برانی ده ست وپی تاقیکردنه وه یه کی تال و نا ناساییه که برینه که ی له رووحدا ساریژ نابیت، به پای دایکان و باوکان وه ک کۆتایی هاتنی زۆریه ی خه ون وخولیاو ئاره زوه شیرینه کانه و له وانه یه به پای مندالانیش وه کو کۆتایی هاتنی ژیان پیشوازی لیبکریت. دایک و باوک له میانی به دبه ختی وناشووب ونه و ئالۆزییه ی که له تیکشکانی پایه کانی ژیانی خانه واده یی سه رچاوه ی گرتوه ، ده بیت ریگایه کی وه ها بگرنه بهر که تاپیان ده کریت زیانیکی که متریان بو منداله کانی خو یان هه بیت.

خراپترین نه و کاره ی که ژن ومیردی له یه ک ته لاقدر او ده توانن بیکه ن نه وه یه که بو توله سه ندنه وه له یه کتری مندال وه چه کیک به کار به یتن. هه سته کانی مندال خاوپینه گه یشتوون ، سوود وه رگرتن له م هه ستانه هه میسه بوونی هه یه . دوودلی وپارایی ژن ومیرد بو نه م سوود وه رگرتنه گه لیک توندوبه هیژه ، هه ریبه که یان ده توان له بهرده م مندالدا ره خنه له نه وی دیکه بگریت و به گونا هکاری له قه له م بدات، له وانه یه مندالان ناچارین که لایه نگری دایک و باوکیان بکه ن و له کیشه و نه و گفتوگویانه ی که ده رباره ی دهرامه تی ژیان وقوتابخانه و، چاوپیکه وتن و شتی دیکه یه بیته ناومه سه له کانه وه . کاریگه ری نه م ناکوکی وکیشانه بو مندالان مه ترسیداره یه کجار مه ترسیداره .

باشترین نه و ریگایه ی که ژن ومیردی له یه ک ته لاقدر او له بهرانبه ر منداله کانی خو یان ده یگرنه بهر نه وه یه که به لای که مه وه له بهرچاوی مندالان وه کوجاران رۆلی دایکانه باوکانه ی خو یان بگیپن، جائه گه ر به شیوه یه کی رووکه شان ه ش بیت. هه لبه ته نه م جوړه هه ماهه نگیه ناسان نییه، چونکه له میانی رکابه ریته تی ودوژمنایه تی وه

پېوېستی به پېشاندانی هاورپیه تی وخوښه ویستی قول هه به رینماییه کانی ده روونناس به لای که مه وه یارمه تی ژن ومیرده له یه که ته لاقدر اوه کان ده دات که ریگایه کی ودها بگر نه بهر که منداله کانیا ن زیانیکې که متری لیبینن، چونکه دکتور (لویز دسپرت D.R. LOUISE DESPERT) له کتیبه به ناوبانگه کی خوی (منداله دایک ته لاقدر اوه کان) نه مه سه له یه به م جوړه باسده کات: (له وانه یه ژن و میردیک نه توانن له ژیا نی ه اوسه ری ه تیی خویاندا سرکه وتن وده ده سته بیهینن، به لام نیستاش ده توانن شکستی ته لاق بکه نه سرکه وتنیکې گه وره.) بو روونکردنه له ژیر تیشکی کوشش و نه قل و رینماییدا ده توانن ته لاقه که ی خویان بکه نه تاقیکردنه وه یه کی په ندو عیبره ت نامیزو به م ریگایه ش نه وه ی له ژیا نی ژن و میردایه تیدا نه یا توانیوه به ده سته بهینن له ته لاق وه ده سته بهینن.

دواوته

نه ورپگا نویانه ی که له م کتیبه دا پېشنیا رکارون، ته نیانه و کاته ده توانی پوئی دایکایه تیی و باوکایه تیی ناسان و پوښن بکات که له نه نجامدانیدا خو و سروسشت و بارودوخی مندالان به وردی له بهرچاو بگریت، له بهر نه وه ی کاردانه وه ی مندالان له بهر انبه رپگا و شتوازه په روه رده ییه کانی نیمه دا جیاوازه . ده سته یه که له مندالان پووی خوښ پېشان دده ن و به ناسانی چو نیه تیی په یوه نندی و خو و په وشتی خویان ده گورن. ده سته یه کی دیکه پاریزگارن و له بهر انبه ر سووربون و بهرگریه کانی نیمه دا به نارپه واییه وه ره فتاری خویان ده گورن، کومه له یه کی دیکه ش که زور پی له پاشترن له بهر انبه ر (هر پاو بوچونیکې نویدا) ده رباره ی ژیا نی خویان به رگری ده که ن و به توندی ده وه سته وه . له بهر نه وه بو نه وه ی رپگا چاره نوییه کان کاریگریه کی باشتری له چاککردنه وه ی په یوه نندی نیوان دایکو باوکو مندالاندا هه بیټ ، هه رگیز نابیت گه وه رو ناوه روکی خو و که سایه تیی مندالان نادیده بگریت . له په یوه نندییه مرؤفایه تییبه کاندا، نامانج وابه سته ی هوکاره و، نه نجامیش وابه سته ی تیکو شان (هه ولدان) ه، که سایه تی و په وشتیش له وکاته داپیشده که ویت که رپگا و شتوازه کانی په روه رده کردنی مندالان له سه ربناغه ی رپزو خوښه وستیییه وه دابنریت .

نومیده وارین نه م ریگانوییا نه ی چاکر د نه وه ی په یوه نډی نیوان دایکو باوک له گه ل مندالان هه ستیاریه کی قوولتر ده ر باره ی سؤزی مندالان له خودی دایکو باوکاندا په یدابکات، نه وان بخاته سه ر نه و ریگایه ی که زیاتر گرینگی به پیویستییه ده روونیه کانی جگه ر گوشه کانی خویان بده ن.

(۱) په ننگه ستایش کردن گه وره سالانیش بخاته نیو دوولئی ونیگه رانییه وه. (ف. د. ریف) (F.D.Reeve له مانگانامه ی نه نته نتيك (monthly at lantic) ژماره ی سیبنتیمبه ری سالی ۱۹۶۳ له لاپه په ی ۳۸ له بابه تيک له ژیر سه ر د ی پی: روبیرت فرؤست (ROBERT FROST) رووبه پووی خرؤشؤف ده بیته وه و به م شتیه په ده دویت: (ستایشکردن و ریژگرتنی له راده به ده ری فرؤست له لایه نخرؤشؤفه وه نه وی نؤرتو وره کردبوو تانه ندازه یه ک خستبوویه نیوترس دلته نگییه وه.... ههستی ده کرد ده بی جاریکی دیکه کاریکی گه وره تر نه نجام بدات. نه وکاره گرینگی نه توانی له ژیر باریدا بیته ده ر.

۲- پالوانی یه کیك له چیرۆکه به ناو بانگه کانی نه مریکایه که چوه نپو خه ویکی چهند سالیه وهو کاتیک بپدار بپوه بارودوخی جیهان گوران و وهرچه رخانه به سهر داهاتبوو.

۳ - داریکه بو خزین له سهر به فر له پییه کان ده خریت. یه کیکه له (پارچه کانی وهرزشی سهر به فر پارچه کانی بریتیه له دووداری دریتو ناسک که له پییه کان ده خریت و دووداری باریکی وهک گوبالیشی ههیه که له دهست ده گیریت.

۴- نه و مندله ی تازه له دایک بووه

۵- نه ژیر: انذار

Printed by

DAR EL-MAREFAH
Publishing & Distributing

التنفيذ الطباعي

دار المعرفة
للطباعة والتوزيع

Tel: 8364301, 858800, Fax: 835810, Beirut, Lebanon
<http://www.marefah.com>

E-mail: info@marefah.com